

ISSUE: 3

NUMBER: 1

YEAR: 2025

**BURDUR
MEHMET AKIF ERSOY UNIVERSITY
JOURNAL OF SPORTS SCIENCES**

e-ISSN: 3023-5359

JOURNAL BOARDS

EDITOR

Associate Professor Dr. Ahmet Yavuz KARAFİL
Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Faculty Of Sports Sciences
Turkey
Sports Activity Management, Exercise And Sports Psychology, Sports And Recreation Management

ASSISTANT EDITOR

Dr. Hüseyin Şahin UYSAL
Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Faculty Of Sports Sciences
Turkey

SECTION EDITORS

Assoc. Prof. Dr. Mehmet ULAŞ
Burdur Mehmet Akif Ersoy University
Turkey
Qualitative Methods In Sociology, Sports And Exercise Psychology, Exercise And Sports Sciences, Physical Education And Games, Physical Education And Sports Pedagogy, Exercise And Sports Psychology

Assoc. Prof. Dr. Ender ŞENEL
Muğla Sıtkı Koçman University, Faculty Of Sports Sciences
Turkey
Sports And Exercise Psychology, Exercise And Sports Psychology, Sports History

Assoc. Prof. Dr. Mustafa Şakir AKGÜL
Karabük University, Hasan Doğan School Of Physical Education And Sports
Turkey
Exercise and Sports Sciences, Training, Exercise Physiology, Physical Activity and Health

Dr. Sukumaran C
Government Law College
India
Physical Education and Games

Assoc. Prof. İbrahim Kubilay TÜRKAY
Süleyman Demirel University, Faculty Of Sports Sciences
Turkey
Physical Activity and Health

Assoc. Prof. Gabriella DR. HÍDEG
University Of Pecs
Hungary
Sports Sociology, Physical Education and Sports Pedagogy, Sports and Recreation, Sports History

Assist. Prof. Dr. Bogdan ANTOHE
"Vasile Alecsandri" University Of Bacău
Romania

Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi, 2025, Haziran Cilt: 3 Sayı: 1

Burdur Mehmet Akif Ersoy University Journal of Sport Sciences, 2025, June Volume :3 Number: 1

Physical Education and Games

Assoc. Prof. Dr. Iryna SKRYPCHENKO
Dnipropetrovsk State University Of Internal Affairs
Ukraine

General Education (Other), Physical Education and Curriculum Development, Physical Activity and Health,
Rehabilitation

Assoc. Prof. Dr. Aynur YILMAZ
Trabzon University, Faculty Of Sports Sciences
Turkey
Physical Education and Games, Physical Education and Sports Pedagogy

Dr. Haris POJSKIC
Linnaeus University, Department For Sports Science
Sweden
Exercise and Sports Sciences

Assoc. Prof. Dr. Elif TOP
Burdur Mehmet Akif Ersoy University
Turkey
Physical Education for the Disabled, Sports and Physical Activity, Motor Control

Research Assistant Dr. Raci KARAYİĞİT
Ankara University, Faculty Of Sports Sciences
Turkey
Exercise and Sports Sciences

Dr. Amayra TANNOUNI
High Institute Of Sport And Physical Education Of El Kef, University Of Jendouba
Tunisia
Physical Education and Curriculum Development, Physical Education and Sports Pedagogy

JOURNAL REFEREE BOARD

Assoc. Prof. Dr. Oğuz GÜRKAN
Yozgat Bozok University, School Of Physical Education And Sports
Turkey
Exercise and Sports Sciences, Training

Assoc. Prof. Dr. Yavuz ÖNTÜRK
Yalova University, Faculty Of Sports Sciences
Turkey
Sports Sociology, Sports and Exercise Psychology, Sports Activity Management, Sports and Recreation
Management

Assoc. Prof. Dr. Bekir ÇAR
Bandırma Onyedi Eylül University, Bandırma Vocational School
Turkey
Exercise and Sports Sciences, Physical Education and Games, Physical Education and Sports Pedagogy,
Physical Education for the Disabled, Sports and Physical Activity
Dr. Doğan Batur Alp GÜLŞEN

Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi, 2025, Haziran Cilt: 3 Sayı: 1

Burdur Mehmet Akif Ersoy University Journal of Sport Sciences, 2025, June Volume :3 Number: 1

Aydin Adnan Menderes University, Faculty Of Sports Science
Turkey

Sports and Exercise Psychology, Exercise and Sports Sciences, Exercise and Sports Psychology, Sports and
Recreation Management

Dr. Öğr. Üyesi Oğuz ESENTÜRK
Erzincan Binali Yildirim University, Faculty Of Education
Turkey
Physical Education and Games

Assoc. Prof. Dr. Engin EFEK
Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Faculty Of Sports Sciences, Department Of Physical Education And
Sports Training
Turkey
Sports and Exercise Psychology, Exercise and Sports Psychology

Dr. Öğr. Üyesi Soner SİVRİ
Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Faculty Of Sports Sciences
Turkey
Sports Sociology, Sports and Exercise Psychology, Exercise and Sports Sciences, Exercise and Sports
Psychology, Sports and Recreation Management

Assoc. Prof. Dr. Sezgin KORKMAZ
Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Faculty Of Sports Sciences
Turkey
Training, Exercise Physiology, Physical Activity and Health

Research Assistant Dr. Emine Büşra YILMAZ
Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Faculty Of Sports Sciences, Department Of Physical Education And
Sports Training, Division Of Psychosocial Aspects In Sports
Turkey
Exercise and Sports Sciences

Assoc. Prof. Dr. Mehmet Haşim AKGÜL
Burdur Mehmet Akif Ersoy University
Turkey
Sports Sociology, Exercise and Sports Psychology

Dr. Öğr. Üyesi Emrah ASLAN
Kirikkale University
Turkey
Exercise and Sports Sciences

Dr. Öğr. Üyesi Mert NALBANT
Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Faculty Of Sports Sciences
Turkey
Sports Sociology, Exercise and Sports Sciences, Exercise and Sports Psychology

Assoc. Prof. Dr. Aziz GÜÇLÜÖVER
Kirikkale University, Faculty Of Sports Sciences
Turkey

Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi, 2025, Haziran Cilt: 3 Sayı: 1

Burdur Mehmet Akif Ersoy University Journal of Sport Sciences, 2025, June Volume :3 Number: 1

Lecturer Raziye ERKAN
Burdur Mehmet Akif Ersoy University
Turkey
Rehabilitation

Assoc. Prof. Dr. Gürhan SUNA
Süleyman Demirel University
Turkey
Exercise and Sports Sciences, Training, Sports and Nutrition

Assoc. Prof. Dr. Osman PEPE
Süleyman Demirel University
Turkey
Exercise and Sports Sciences

JOURNAL EDITORIAL BOARD

Assoc. Prof. Dr. Cem Sinan ASLAN
Burdur Mehmet Akif Ersoy University
Turkey
Training

Prof. Dr. Emrah ATAY
Burdur Mehmet Akif Ersoy University
Turkey
Exercise and Sports Sciences, Training, Exercise Physiology, Physical Activity and Health

Prof. Dr. Sümmani EKİCİ
Muğla Sıtkı Koçman University, Faculty Of Sports Sciences
Turkey
Exercise and Sports Sciences

Assoc. Prof. Dr. Oğuzhan DALKIRAN
Burdur Mehmet Akif Ersoy University
Turkey
Physical Education and Games, Physical Education and Sports Pedagogy, Physical Activity and Health

Prof. Dr. Tonguç Osman MUTLU
Muğla Sıtkı Koçman University, Faculty Of Sports Sciences
Turkey
Sports and Recreation Management

Prof. Dr. Bülent AĞBUĞA
Pamukkale University, Faculty Of Sports Science, Department Of Physical Education And Sports
Turkey
Physical Education and Curriculum Development

Assist. Prof. Dr. Bogdan ANTOHE
"Vasile Alecsandri" University Of Bacău
Romania

Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi, 2025, Haziran Cilt: 3 Sayı: 1

Burdur Mehmet Akif Ersoy University Journal of Sport Sciences, 2025, June Volume :3 Number: 1

Physical Education and Games

Assoc. Prof. Dr. Iryna SKRYPCHENKO
Dnipropetrovsk State University Of Internal Affairs
Ukraine

General Education (Other), Physical Education and Curriculum Development, Physical Activity and Health,
Rehabilitation

Dr. Sukumaran C
Government Law College
India
Physical Education and Games

Assoc. Prof. Gabriella DR. HÍDEG
University Of Pecs
Hungary
Sports Sociology, Physical Education and Sports Pedagogy, Sports and Recreation, Sports History

Dr. Hakan SUNAY
Ankara University, Faculty Of Sports Sciences
Turkey

Prof. Dr. Ali Dursun AYDIN
Burdur Mehmet Akif Ersoy University
Turkey
Physical Education and Sports Pedagogy, Sports Activity Management, Sports and Recreation Management

Prof. Dr. Kadir PEPE
Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Faculty Of Sports Sciences, İstiklal Campus / Main Campus /
Burdur
Turkey
Exercise and Sports Sciences, Physical Education and Games, Physical Education and Sports Pedagogy

Assoc. Prof. Dr. Sinan AYAN
Kirikkale University, Faculty Of Sports Sciences
Turkey
Exercise and Sports Sciences

Dr. Amayra TANNoubi
High Institute Of Sport And Physical Education Of El Kef, University Of Jendouba
Tunisia
Physical Education and Curriculum Development, Physical Education and Sports

Correspondence Address

İstiklal Yerleşkesi İstiklal Stadyumu A-3 Girişi, Değirmenler Mah. Cevat Sayılı Bulvarı No: 120/31-1
Merkez/BURDUR

İÇİNDEKİLER

Hareketlilik ve Spor: Kim Yapabilir ve Kim Yapamaz?.....1-15

Gençlik Politikaları Vizyonu: Ulusal Politikaların Analizi.....16-28

Türk Hukukunda Sporcuların Alacak Yönetimi ve Hukuki Niteliği.....29-62

Mücadele Sporcularında Zihinsel Dayanıklılık: Duygu Düzenleme Etkisi.....63-75

Spor Yapan Bireylerde Sosyal Fiziksel Kaygıya İlişkin Çalışmaların Sistemik İncelenmesi76-101

Ev Kadınlarında Fiziksel Aktivite Düzeyinin Menstrüasyon Semptomları Üzerine Etkisinin İncelenmesi.....102-119

Farklı Branşlarda Yer Alan Sporcuların Biyolojik Olgunlaşma Durumlarına Göre Fonksiyonel Hareket Değerlendirme Skorlarının İncelenmesi.....120-135

Mantar Yönetim Tarzının Bilgi Paylaşımı Üzerine Etkisi: Tematik Analiz.....136-147

CONTENT

Mobility and Sport: Who Can and Who Can'.....1-15

The Vision of Youth Policies: An Analysis of National Policies.....16-28

Management of Athletes' Receivables and Their Legal Nature Under Turkish Law.....29-62

Mental Toughness in Combat Athletes: The Effect of Emotion Regulation.....63-75,

A Systematic Review of Studies on Social Physical Anxiety in Individuals Participating in Sports.....76-101

Investigation of the Impact of Physical Activity Levels on Menstrual Symptoms Among Housewives.....102-119

Investigation of Functional Movement Assessment Scores of Athletes in Different Branches According to Their Biological Maturation Status.....120-135

The Effect of Mushroom Management Style on Knowledge Sharing: Thematic Analysis..136-147

Mobility and Sport: Who Can and Who Can't?

RESEARCH STUDY

Santos^{1A-E} , Peneda^{2A-E} , Pemas^{3A-E} , Henriques^{3B-D} ,
Jegen^{3B-D} , Riller^{3C-E} ,

¹ Transdisciplinary Research Center in Education and Development (CITE-D),
Bragança Polytechnic University, IPB, Portugal ² Municipality of Vila Nova de
Poaires, Portugal, ³ Mato Grosso State University (UNEMAT), Brazil

Author Contribution Rate:

- A) Study Design
- B) Data Collection
- C) Data Analysis
- D) Article Writing
- E) Critical Reading

Submission Date:
November 25, 2024

Acceptance Date:
January 3, 2025

Online Publication Date:
February 17, 2025

ABSTRACT

In recent decades there has been growing concern about physical inactivity and the problems associated with it, namely diabetes, hypertension and obesity. Practising federated sport and using soft mobility (walking and cycling) to commute between home and work can contribute to physical activity. The aim of this study was to find out the differences on the practice of federated sport and the type of home-school mobility according to age group, gender and socioeconomic status, in the municipality of Vila Nova de Poaires, Portugal. A total of 266 people (Male = 138; Female = 125) took part in the study (age = 14.37), answering a sociodemographic questionnaire in 2016. A descriptive and frequency analysis was carried out, as well as ANOVA and MANOVA. The data show that there are only differences in adherence to federated sport according to gender. There were no differences according to age group, gender or socioeconomic status in the mobility variable. Despite the short distance (<5km), the use of soft means of transport is quite low (18.4%). There is a high percentage of participants who say they don't practise sport (68%). The data reinforces the concern about physical activity levels and the risk of disease due to physical inactivity.

Key Words: Physical Activity; Bicycle; Policies; Municipality

Hareketlilik ve Spor: Kim Yapabilir ve Kim Yapamaz?

ÖZET

Son yıllarda fiziksel hareketsizlik ve bununla bağlantılı diyabet, hipertansiyon ve obezite gibi sorunlar hakkında artan bir endişe söz konusudur. Birleştirilmiş spor yapmak ve ev ile iş arasında gidip gelmek için yumuşak hareketliliği (yürüme ve bisiklete binme) kullanmak fiziksel aktiviteye katkıda bulunabilir. Bu çalışmanın amacı, Portekiz'in Vila Nova de Poaires belediyesinde yaş grubu, cinsiyet ve sosyoekonomik durumun birleştirilmiş spor uygulaması ve ev-okul hareketliliği türü üzerindeki etkisini tespit etmektir. Çalışmaya 2016 yılında sosyodemografik bir anketi yanıtlayan toplam 266 kişi (Erkek = 138; Kadın = 125) katılmıştır (yaş = 14.37). Tanımlayıcı ve frekans analizinin yanı sıra ANOVA ve MANOVA da yapılmıştır. Veriler, federe spora bağlılıkta sadece cinsiyete göre farklılıklar olduğunu göstermektedir. Hareketlilik değişkeninde yaş grubu, cinsiyet veya sosyoekonomik duruma göre herhangi bir farklılık bulunmamıştır. Kısa mesafeye rağmen (<5 km), yumuşak ulaşım araçlarının kullanımı oldukça düşüktür (%18,4). Spor yapmadığını söyleyen katılımcıların oranı oldukça yüksektir (%68). Veriler, fiziksel aktivite seviyeleri ve fiziksel hareketsizliğe bağlı hastalık riski konusundaki endişeleri güçlendirmektedir.

Anahtar Kelimeler: Fiziksel Aktivite; Bisiklet; Politikalar; Belediye

e-ISSN: 3023-5359

Doi Number:
10.70701/makusbd.1571688

Introduction

Concern about increasing levels of physical activity and sport among the population has grown due to health issues, as this is related to sedentary lifestyles and changes in nutrition. The practice of sport is fostered and encouraged due to its formative virtues - character, discipline, will, preparation for life and pro-social (Gonçalves et al., 2007). The United Nations Organisation (UNO) has integrated the promotion of physical activity into the Sustainable Development Goals (SDGs) as a way of achieving various objectives, presenting it as a cross-cutting societal and educational means.

Concern about physical inactivity is high, with the World Health Organisation (2020a) estimating that globally 27.5% of adults and 81% of adolescents do not meet the 2010 WHO recommendations for physical activity levels. Despite extensive research on the health benefits of physical activity and structured sports, there is limited understanding of how intersecting factors such as socioeconomic status, gender, and age influence participation in federated sports and soft mobility. This study addresses this gap by analyzing these factors within the Portuguese context, highlighting barriers to access and opportunities for promoting equitable engagement in these activities. Females and people of lower economic status are the groups with the least opportunities to be active (Guthold et al., 2019). At the European level, the percentage of the population that never or rarely takes part in exercise or sport has been increasing (European Commission, 2022). Despite the quality of life in European countries, chronic non-communicable diseases also affect this continent, including Portugal. Therefore, the need for innovative models, projects and

solutions to promote healthy living and ageing is recognised.

There is, consequently, a recognised need for innovative models, projects and solutions that promote healthy living and active ageing in order to provide an important stimulus for a healthy and sustainable economy (Reis et al., 2019). The benefits of regular physical activity are recognised, considering the possibility of preventing and treating non-communicable diseases such as cardiovascular disease, stroke, diabetes and cancer (WHO, 2020).

Despite the importance of physical activity, it has been neglected by the population, making it relevant to continually analyse different forms of physical activity, such as federated sports practice or mobility between home and work/study, providing information for the development of public policies aimed at complying with international guidelines, with benefits for their populations.

The possibility of taking advantage of the commute between home/work/school as a way of increasing physical activity levels through walking or cycling is increasingly present, and there have been some policy measures in this area. The use of soft means of travelling can also contribute to the environmental benefits created by such forms of travel. The fight against climate change and the reduction of CO2 emissions (Vale, 2017) can be combined with physical activity in terms of mobility and travelling by foot or bicycle. In addition, gentle modes of travel contribute to less road degradation and the corresponding maintenance and repair costs, since the weight of the vehicles and the levels of friction on the ground will be reduced (Pucher et al., 2010). Cycling has an effect on physical activity levels, obesity, cardiovascular health and morbidity (Bassett et al., 2008; Huy et al., 2008; Matthews et al.,

BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ

2007). This research distinguishes itself by simultaneously addressing federated sports and soft mobility as complementary dimensions of physical activity. It employs a multidimensional framework to explore participation patterns and their determinants, setting a foundation for integrated health and sustainability policies.

Like cycling, a form of physical activity, federated sports practice has health benefits. Some studies have positively associated sport with life satisfaction, both in children and young people and in adults (Lucas et al., 2012; Moraes et al., 2009). In fact, it has been pointed out that the benefits of cycling far outweigh the risks associated with health problems arising from cycling accidents, largely contradicting the perception that cycling is dangerous, especially in urban centres. On the contrary, as cycling levels increase, the number of falls decreases (Elvik, 2009; Jacobsen, 2003).

Mullan (2003) used a cross-sectional study of bicycle use to verify the effects of a sense of community identity, health and well-being and the need for environmental design and urban development. In this study he concluded that young people who grow up in areas with less traffic and parked cars experience a better, more pleasant, supportive and friendly environment, resulting in mental health benefits for young people.

Pucher et al. (2010), in their review of the literature on cycling, found that cyclists prefer roads dedicated to this mode of transport, reinforcing their sense of safety and that this need is more prevalent among women than men. There are other needs for bicycle mobility, such as good parking areas that are safe and capable of sheltering bicycles from the weather. Another aspect is the possibility of integrating/interconnecting bicycles with other

means of public transport so that journeys can be made partly using both means. Bike hire for short journeys, or bike sharing, is a successful system (Martens, 2007) and is increasingly present in cities, but not in towns or rural areas.

Mobility is also a social and dynamic process, as well as a physical process that marks out space and narratives. The gender issue regarding the means of mobility, i.e. the difference between men and women, is influenced by societal dynamics in a complex way, with the space, distance and duration of the journey becoming the object of contemplation and discursive construction (Boyer et al., 2017).

Although Portuguese school insurance currently covers liability in the event of an accident when cycling to and from school, this was not the case until 2020. This revealed one of the limitations and conflicts between health promotion messages, the need to be physically active and the reality of everyday life. Added to this is the prospect of fear that traffic will restrict recreational activities and means of soft mobility (Davis & Jones, 1997). So, it's important to analyse and understand the factors that determine the choice of mode of travel between home/work/school, as well as the opportunities and limitations associated with different modes of travel (Bishop et al., 2023).

Federated sports practice is another means of promoting physical and mental health and human development. Given that it is in childhood and youth that individuals are most likely to be influenced by education, the practice of sports by children and young people should be fostered and encouraged (Gonçalves et al., 2007). Federated sport is the most structured model of physical activity, as an organised system of training and competition on a regular basis. However, access to federated

BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ

sport also raises questions of accessibility for different socio-economic groups, due to the different types of associated costs (tuition and equipment), just as mobility assumes costs (purchasing and maintaining a car or even a bicycle). It is recognised that socioeconomic status refers to "the relative position or order of an individual in a hierarchy based on social and economic attributes, which are expressed in differential access to valued resources and amenities." (Cardoso, 2006, pg.251). Previous research has established links between socioeconomic status and levels of physical activity (Cerin & Leslie, 2008). Studies have also explored the influence of age on mobility choices (Toker, 2015).

This study aims to investigate the differences between individuals' participation in healthy activities such as federated sports and soft mobility according to socioeconomic status, gender, and age groups. The research considers two primary dependent variables: a) Participation in Federated Sports, which measures whether an individual is actively involved in organized sports leagues or clubs, and b) Use of Soft Mobility, which examines the frequency and mode of transportation individuals use, focusing on environmentally friendly options like cycling, walking, or public transportation. By exploring the relationships between these variables and socioeconomic status, gender, and age, the study can provide insights into potential inequalities in access and participation in these healthy pursuits. By identifying demographic and socioeconomic disparities, this study aims to contribute to the development of inclusive policies that align with the Sustainable Development Goals (SDGs), fostering healthier, more equitable, and sustainable communities. This information could inform the development of targeted interventions and policies to promote healthier

lifestyles and address the barriers to engagement in such activities.

Method

Sample

This is a descriptive, analytical, cross-sectional field study with a sample of 266 people (M= 138; F= 125) aged between 12 and 19 (M= 14.37,SD=2.17), residents of Vila Nova de Poiares and users of the Municipal Sports Complex. The data was collected in June 2016 through the in-person administration of a questionnaire by the researchers. Some participants did not provide complete data, leading to differences in the total responses for each variable in the analysis.

A sociodemographic questionnaire to collect data about socio-economic status (through parental qualification) age, gender, participation in federated sports, type of sport, home-school-work mobility, distance travel, and reasons to for such mean of travelling. It was define 3 groups for socioeconomic status (lower, medium and high), two groups for gender (female/male) and sport practice (non-practitioner/practioner), and for the mobility (1- automobile, 2-bus, 3- motorcycle, 4 - bicycle, 5- walking).

Procedures

The instruments were applied in such a way as to preserve the confidentiality of the research. The researchers presented the questionnaires and the study, ensuring compliance with ethical standards and safeguarding the protection of the data and information provided. The study is part of a large study concerning to the Local Strategic Plan for Sport and Physical Activity, and it was approved by the ethical committee of the Faculty of Sport Sciences and Physical Education of the University of Coimbra, with the reference CE/FCDEF-UC/00242016.

BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ

Data analysis

Frequencies and descriptive statistics were analysed. ANOVA statistics were used to check the effects of gender (male - female) and age (between 12-15 and 16-19 years) and MANOVA to analyse the effects according to the socio-economic status of the father or mother (according to their level of education - 4th year, 6th year, 12th year, bachelor's, master's or doctorate), after checking the assumptions of normality and homogeneity of variances (Tabachnick & Fidell, 2007). The SPSS 19.0 programme was used to carry out the statistical analysis.

Findings and Discussion

Given the analysis of a sample of schoolchildren aged between 12 and 19, it was considered some limitations in terms of mobility. Table 1 shows the descriptive statistics as a percentage of the location of residence, method, time and distance travelled. Travelling by car accounts for 58.3% of respondents, so a large proportion will be dependent on third parties for this type of means of travel, given that they are not old enough to have a car licence (18 in Portugal). Also, these values are higher than those identified for cities with fewer than 10,000 inhabitants in the Portuguese national strategy document - Ciclando (Instituto da Mobilidade e dos Transportes, 2012), which points to 51.1% of transport by car. And even though 40.6% of young people live in the parish where the school cluster is based (the school they attend) and 65% live less than 3km away, only 18.4% use soft modes of transport, walking and cycling, compared to 36.6% on foot and 3.7% by bicycle or motorbike at national level for a municipality of this size (<10,000 inhabitants). Raising additional questions regarding physical activity and mobility in small cities and rural area.

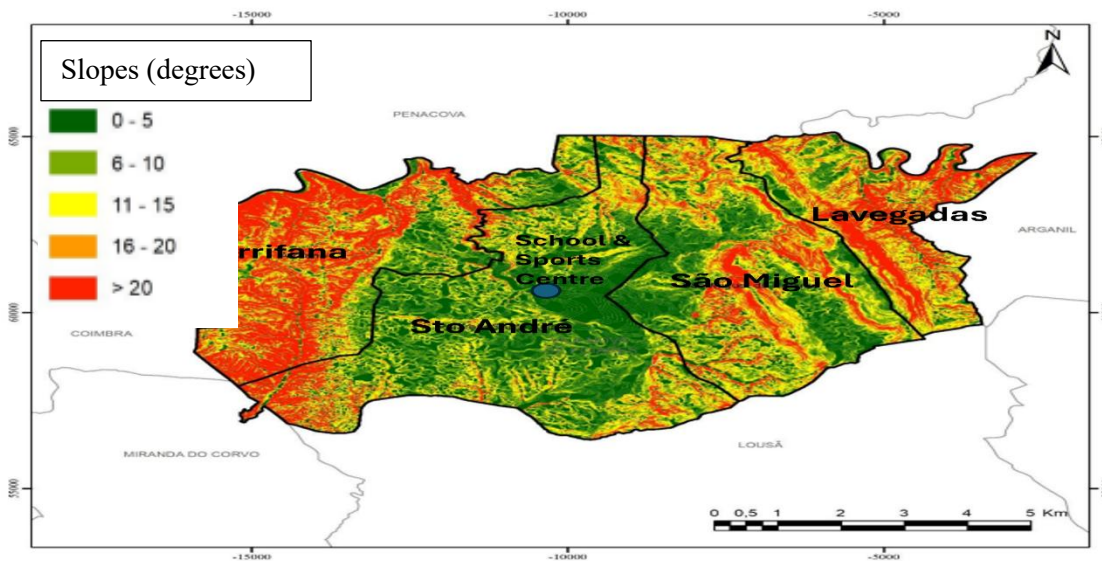

Figure 1 Slopes Map of Vila Nova de Poiares by Parish: Insights from the Municipal Forest Fire Defense Plan (p. 51, 2020).

It is worth noting the differences with other Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD) countries in terms of mobility for short journeys (up to 5km), where the use of bicycles is high, namely the Netherlands, Denmark and Sweden (Vale, 2017). Despite the short travelling distance of the participants in the present study, and the low gradients within 3km (from the School), which do not exceed 15% in the central area of the municipality and with the highest population density, there is a residual amount of cycling or walking (Figure 19).

Despite being asked the reason for using the means of transport, only 97 participants answered this question, with most respondents (31.2%) mentioning other reasons, ranging from the convenience of a lift with their parents, the distance to school being too far or even not wanting to walk. Noteworthy were the 19.2 per cent who mentioned that their parents wouldn't let them walk or cycle and the 13.5 per cent who considered that there was poor access to walking.

Most young people say that it takes them less than 15 minutes to get to school, as is the case with the distance travelled under 5km, given the size of the municipality itself (83 km²). It's worth noting that in general, in flat areas most of the population will cycle between 15-25 km/h. And although this commuting speed is low (15km/h), a 5km journey will take around 20 minutes (Vale, 2017).

At the time of the study, the municipality under analysis lacked dedicated cycle paths or lanes, which may have impacted traffic safety and thus influenced cycling participation. Additionally, the presence of two national roads (EN2 and EN17) traversing main residential areas likely heightened safety concerns. However, the study does not delve into why these specific local factors—such as the absence of bike lanes, traffic safety, or political measures like educational programs promoting cycling—were not measured or considered in greater detail. Although previous studies have found various factors associated with cycling, including gender, with more men than women using bicycles on a daily basis (Plaut, 2005; Pucher et al., 2010; Vale, 2017), this difference was not found in this study (Table 2). This was likely due to the dependency level of the participants, as they were school-aged children.

In the present study, there were revealed no differences between the under-15 and under-19 age groups, possibly because the age differences are not that significant or because of the local culture of mobility itself. Neither were observed significant differences in the results between the under-15 and under-19 age groups. This may be due to the relatively small age gap between these groups or the established local culture of mobility.

Table 1. Descriptive statistics in percentage of location of residence, form, time and distance travelled

		N	%
Parish	Arrifana	36	13.5
	Lavegadas	44	16.5
	Sto André	108	40.6
	São Miguel	40	15.0
	Other	28	10.5
Means of travelling	Car	155	58.3
	Motorbike	55	20.7
	Motorbike	2	0.8
	Bicycle	21	7.9
	On foot	28	10.5
Travelling time	<15min	220	82.7
	15-30min	27	10.2
	31-60min	9	3.4
	+60min	2	0.8
Distance travelled	<1km	79	29.7
	1-3km	94	35.3
	3-5km	42	15.8
	6-8km	25	9.4
	9-12km	10	3.8
	13-16km	1	0.4
	+16km	3	1.1

Another explanatory factor would be family income, but this is not the case here (table 3), neither contradicting nor reinforcing previous studies that have found a negative relationship between cycling and income or a positive relationship, such as no relationship (Plaut, 2005; Pucher et al., 2010; Pucher & Buehler, 2006); Pucher & Buehler, 2006). Vale (2017) also points out that fewer bicycle users can be found with higher incomes, mainly due to issues of status and culture linked to the country in question. Another factor is car ownership, with car-owning households having lower bicycle use and bicycle-owning households having higher bicycle use (Heinen et al., 2010). Or it could be a reflection of the cost of cycling, lack of safe parking spaces, car ownership, household size (Heinen et al., 2010; Vale, 2017) or the feeling of safety when cycling or sharing car transport, as answered by the respondents.

About federated competition, the difference between those who practise federated sport (29.7%) and those who don't (68%) in this study is noteworthy, showing a big difference in regular, structured and competitive physical activity. This figure is worrying, given that a large part of the municipality's school-

BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ

age population is represented here. Of those who practice, 88.6 per cent do it in local clubs, and only 11.4 per cent practise outside the municipality. This lack of sports practice follows the trend of low levels of sports involvement in the Portuguese population (European Commission, 2022).

To compare the levels of federated sports practice and the type of mobility according to gender and age group, an ANOVA analysis was carried out (Table 2). The results show that there are differences between males and females in the practice of federated sport ($p=.000$), with boys showing more time to join federated sport. The reasons for joining and staying in sport are well known, namely satisfaction (Santos & Gonçalves, 2016; Santos & Manoel, 2010), as well as a number of factors for giving up sport, namely dropout and burnout (Goodger et al., 2007; Siesmaa et al., 2011) or even conflict between family/school/work and sport (Dixon & Bruening, 2005). It should be borne in mind that the offer available locally for girls is restricted to football, judo, karate, athletics, table tennis and figure skating. Some of these sports are still considered to be for men, such as wrestling and football, so there are still low levels of female participation. However, the number of young men who do not regularly take part in sport (41.4 per cent) is also noteworthy. This study reinforces concerns about the differences in levels of engagement in sport setting between the sexes, namely that males have higher levels of physical activity and sport participation (Gordia et al., 2009; Nogueira et al., 2020; Virginia-Añez et al., 2020). These authors point out the contextual mismatch between the interests and needs of young people and the existing local offer. From the data collected through the sociodemographic questionnaire, many answers were for sports that are not offered in the municipality, namely swimming, volleyball, rugby, basketball, mountain biking or cycling.

Table 2 Descriptive statistics (mean and standard deviation) and ANOVA results for the variables federated sports practice and mobility according to gender and age group

		N	M $\pm$ SD	F	p
Federated Sports	Male	136	1.57 $\pm$.48	24.77	.000**
	Female	124	1.84 $\pm$.37		
	U15	169	1.72 $\pm$.45	.774	.380
	U19	89	1.66 $\pm$.48		
Mobility	Male	137	1.88 $\pm$ 1.37	.019	.892
	Female	124	1.91 $\pm$ 1.38		
	Under 15	167	1.84 $\pm$ 1.35	.703	.403
	U19	93	1.99 $\pm$ 1.42		

It lacked control over the disparities in socioeconomic status, which could influence the results, i.e. socioeconomic status with mothers and fathers with different levels of education could lead to different contextual influences on young people, as the results show. The discussion of categorising status either by professional occupation, level of education or based on income and property/wealth is broad and complex in the sense of categorisation and more precise data collection. Professional occupation can

BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ

lead to children and young people having different names for their parents' occupation, and income data can be considered invasive when analysing the household (Cardoso, 2006). Also, the household constitution (e.g., single parent or wider family) can influence the socioeconomic status in the way it was analysed. Previous studies have found that socioeconomic status is associated with levels of physical activity and sports practice (Seabra et al., 2004), with lower socioeconomic status having lower levels. Jiménez-Pavón et al. (2010) found the effects of socioeconomic status on muscle strength and total and central body fat, with different associations according to the socioeconomic status of fathers or mothers. The present work did not consider differences between parental and maternal status, so it's not possible to make any inferences in this regard, which is more in line with studies that do not find differences between genders in terms of physical activity (Virginia-Añez et al., 2020). However, there are benefits to incorporating non-intrusive and easy-to-use means of obtaining data on physical activity and active ageing, to support innovation and business aimed at citizens, and in the various local socio-economic ecosystems (Reis et al., 2019), such as rural/urban ecosystems, or low/middle/high socio-economic brackets.

Table 3 Descriptive statistics (mean and standard deviation) and MANOVA results for the variables federated sports practice and mobility according to the socio-economic status of the father and mother.

	SESFather	SESMother	N	M ± SD	Sum of Squares	F	p
Federated Sports	Low	Low	38	1.84 ± .37	.082	.387	.680
		Middle	86	1.67 ± .47			
		Higher	13	1.62 ± .51			
	Medium	Lower	28	1.71 ± .46			
		Middle	67	1.66 ± .48			
		Upper	11	1.64 ± .51			
Mobility	Low	Lower	38	2.32 ± 1.47	.065	.35	.966
		Middle	86	1.78 ± 1.37			
		Upper	13	1.31 ± 1.11			
	Medium	Lower	28	2.29 ± 1.47			
		Middle	67	1.85 ± 1.35			
		Higher	11	1.40 ± 1.20			

Conclusion

The findings from the context analysed, though limited to a specific municipality, are concerning. The data indicates that most participants display unhealthy and/or environmentally unfriendly mobility habits, along with low levels of federated sports practice. Specifically, the predominant mode of transportation between home and school is by car, resulting in diminished physical activity levels, unnecessary car traffic, and consequent air pollution through increased CO2 emissions.

The differences between boys and girls practising federated sport are clearly present, with the former showing greater involvement in this type of activity. This should reinforce the concerns about the gender equality policies for the sport sector.

The school should serve as an educator both in terms of physical activity and in terms of mobility and environmental issues. However, this intervention will have to be systemic, with the local authority's involvement through local policies in education, sport, building works and town planning. The possibility of strengthening policies to support the purchase of bicycles and the development of cycle paths and liveable urban spaces.

A limitation of the study is the reliance on the socioeconomic status of the participants' qualifications rather than evaluating each parent's status individually, their income or professional occupation, or even the households composition. Additionally, the sample is restricted to youth from a single school setting. Moreover, at the time, bike lanes were non-existent and did not measure traffic safety (real and perceived).

The results of this study provide useful

insights for developing public policies and targeted interventions to promote healthier lifestyles and more sustainable mobility practices among youth in this community. While the sample is specific to a particular setting, the patterns and challenges identified could inform similar interventions in other communities, particularly those with comparable demographic or urban characteristics.

Future studies should explore sports supply and demand and levels of physical activity, as well as mobility options (e.g., bikes lanes, bike sharing systems) and constraints (e.g., traffic safety). Intervention, investment and return policy measures aimed at increasing federated sports practice, specifically for women, should be analysed, in addition to promoting mobility on foot or by bicycle for short distances. Longitudinal studies tracking changes in behaviour over time would be particularly valuable.

References

- Bassett, D. R., Pucher, J., Buehler, R., Thompson, D. L., & Crouter, S. E. (2008). Walking, cycling, and obesity rates in Europe, North America and Australia. *Journal of Physical Activity and Health*, 5(6), 795–814. <https://doi.org/10.1123/jpah.5.6.795>
- Boyer, K., Mayes, R., & Pini, B. (2017). Narrations and practices of mobility and immobility in the maintenance of gender dualisms. *Mobilities*, 12(6), 847–860.
<https://doi.org/10.1080/17450101.2017.1292027>
- Bishop, D., Broadbent, D., Graham, A., Batley, P. (2023). Psychological and experiential contributors to experienced cyclists' on-road cycling behaviour: A path analysis study. *Transportation Research Part F: Traffic Psychology and Behaviour*, 93, 55-67. <https://doi.org/10.1016/j.trf.2022.11.016>
- Cardoso, H. F. V. (2006). A quantificação do estatuto socioeconómico em populações contemporâneas e históricas: dificuldades, algumas orientações e importância na investigação orientada para a saúde. *Antropologia Portuguesa*, 22/23, 247–272.
https://www.uc.pt/en/cia/publica/index/APvolumes/AP22-23/AP_artigos/AP22.23.11_Cardoso.pdf
- Cerin, E., Leslie, E. (2008). How socio-economic status contributes to participation in leisure-time physical activity. *Social Science & Medicine*. 66(12). 2596-2609.
- Davis, A., & Jones, L. (1997). Whose neighbourhood? Whose quality of life? Developing a new agenda for children's health in urban settings. *Health Education Journal*, 56(4), 350–363.
- Artur Santos, et al., 2025
Mobility and Sport: Who Can and Who Can't?
- <https://doi.org/10.1177/001789699705600404>
- Dixon, M. a., & Bruening, J. E. (2005). Perspectives on Work-Family Conflict in Sport: An Integrated Approach. *Sport Management Review*, 8(3), 227–253. [https://doi.org/10.1016/S1441-3523\(05\)70040-1](https://doi.org/10.1016/S1441-3523(05)70040-1)
- Elvik, R. (2009). The non-linearity of risk and the promotion of environmentally sustainable transport. *Accident Analysis and Prevention*, 41(4), 849–855.
<https://doi.org/10.1016/j.aap.2009.04.009>
- European Commission. (2022). Special Eurobarometer 525 - Sport and physical activity. <https://europa.eu/eurobarometer/api/deliverable/download/file?deliverableId=83654>
- Ferreira, Ghiarone, Júnior, Furtado, Carvalho, Rodrigues, & Toscano. (2019). Effects of Physical Exercise on the Stereotyped Behavior of Children with Autism Spectrum Disorders. *Medicina*, 55(10), 685. <https://doi.org/10.3390/medicina55100685>
- Gonçalves, C. E., Coelho e Silva, M. J., & Cruz, J. (2007). Efeito do Género, Contexto de Prática e Tipo de Modalidade Desportiva sobre os Valores no Desporto de Jovens. *Boletim SPEF*, 32(1), 71–86.
- Goodger, K., Gorely, T., Lavalley, D., & Harwood, C. (2007). Burnout in Sport: A Systematic Review. *The Sport Psychologist*, 21(1), 127–151.
- Gordia, A. P., de Quadros, T. M. B., de Campos, W., & Petroski, É. L. (2009). Adolescents' physical quality of life: Associations with physical activity and sex. *Revista de Salud Publica*, 11(1), 50–61. <https://doi.org/10.1590/S0124-00642009000100006>

BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ

Guthold, R., Stevens, G. A., Riley, L. M., & Bull, F. C. (2019). Global trends in insufficient physical activity among adolescents: a pooled analysis of 298 population-based surveys with 1.6 million participants. *Lancet Child Adolesc Health*, 4, 23–35. [https://doi.org/10.1016/S2352-4642\(19\)30323-2](https://doi.org/10.1016/S2352-4642(19)30323-2)

Heinen, E., van Wee, B., & Maat, K. (2010). Commuting by Bicycle: An Overview of the Literature. *Transport Reviews*, 30(1), 59–96. <https://doi.org/10.1080/01441640903187001>

Huy, C., Becker, S., Gomolinsky, U., Klein, T., & Thiel, A. (2008). Health, Medical Risk Factors, and Bicycle Use in Everyday Life in the Over-50 Population. *Journal of Aging and Physical Activity*, 16(4), 454–464.

Instituto da Mobilidade e dos Transportes, I. . (2012). Ciclando - Plano de Promoção da Bicicleta e Outros Modos Suaves 2013-2020. http://www.imt-ip.pt/sites/IMTT/Portugues/Planeamento/DocumentosdeReferencia/PlanoNacionalBicicleta/Documents/PPBOMS_Final.pdf

Jacobsen, P. L. (2003). Safety in numbers: More walkers and bicyclists, safer walking and bicycling. *Injury Prevention*, 9(3), 205–209. <https://doi.org/10.1136/ip.9.3.205>

Jiménez-Pavón, D., Ortega, F. B., Ruiz, J. R., Chillón, P., Castillo, R., Artero, E. G., Martínez-Gómez, D., Vicente-Rodriguez, G., Rey-López, J. P., Gracia, L. A., Noriega, M. J., Moreno, L. A., & Gonzalez-Gross, M. (2010). Influence of socioeconomic factors on fitness and fatness in Spanish adolescents: The AVENA study. *International Journal of Pediatric Obesity*, 5, 467–

473.

<https://eds.b.ebscohost.com/eds/pdfviewer/pdfviewer?vid=0&sid=f4e6fbf5-c572-4beb-9a77-c4ce553e2c18%40pdc-v-sessmgr01>

Lucas, C., Freitas, C., Oliveira, C., Machado, M., & Monteiro, M. (2012). Exercício físico e satisfação com a vida: Um estudo com adolescentes. *Psicologia, Saúde & Doenças*, 13(1), 78–86. http://www.scielo.mec.pt/scielo.php?script=sci_artext&pid=S1645-00862012000100007

Martens, K. (2007). Promoting bike-and-ride: The Dutch experience. *Transportation Research Part A: Policy and Practice*, 41(4), 326–338. <https://doi.org/10.1016/j.tra.2006.09.010>

Matthews, C. E., Jurj, A. L., Shu, X. O., Li, H. L., Yang, G., Li, Q., Gao, Y. T., & Zheng, W. (2007). Influence of exercise, walking, cycling, and overall nonexercise physical activity on mortality in Chinese women. *American Journal of Epidemiology*, 165(12), 1343–1350. <https://doi.org/10.1093/aje/kwm088>

Moraes, M., Corte-Real, N., Dias, C., & Fonseca, A. M. (2009). Satisfação com a vida, exercício físico e consumo de tabaco em adolescente de diferente áreas geográficas de Portugal. *Revista Brasileira de Ciências Do Esporte*, 30(2), 137–149. <http://revista.cbce.org.br/index.php/RBCE/article/view/441>

Mullan, E. (2003). Do you think that your local area is a good place for young people to grow up? The effects of traffic and car parking on young people's views. *Health & Place*, 9(4), 351–360. [https://doi.org/10.1016/S1353-8292\(02\)00069-2](https://doi.org/10.1016/S1353-8292(02)00069-2)

Município de Vila Nova de Poiares (2020) Plano

BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ
Municipal de Defesa da Floresta

Contra Incêndios Florestais. Retrieved from

Nogueira, H., Costeira e Pereira, M. M., Costa, D., Gama, A., Machado-Rodrigues, A., Silva, M., Marques, V. R., & Padez, C. M. (2020). The environment contribution to gender differences in childhood obesity and organized sports engagement. *American Journal of Human Biology*, 32(2). <https://doi.org/10.1002/ajhb.23322>

Organização Mundial da Saúde. (2020). Diretrizes da OMS para Atividade Física e Comportamento Sedentário: num piscar de olhos. <https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/337001/9789240014886-por.pdf?sequence=102&isAllowed=y>

Organization, W. H. (2020). Physical Activity. Physical Activity. <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/physical-activity>

Plaut, P. O. (2005). Non-motorized commuting in the US. *Transportation Research Part D Transport and Environment*, 10(5), 347–356. <https://doi.org/10.1016/j.trd.2005.04.002>

Pucher, J., & Buehler, R. (2006). Why Canadians cycle more than Americans: A comparative analysis of bicycling trends and policies. *Transport Policy*, 265–279. <https://doi.org/10.1016/j.tranpol.2005.11.001>

Pucher, J., Dill, J., & Handy, S. (2010). Infrastructure, programs, and policies to increase bicycling: *An international review. Preventive Medicine*, 50(SUPPL.), S106–S125. <https://doi.org/10.1016/j.ypmed.2009.07.028>

Reis, F., Sá-Moura, B., Guardado, D., Couceiro, P.,

Catarino, L., Mota-Pinto, A., Veríssimo, M. T., Teixeira, A. M., Ferreira, P. L., Lima, M. P., Palavra, F., Rama, L., Santos, L., Heijden, R. A. van der, Gonçalves, C. E., Cunha, A., Malva, J. O., (2019). Development of a Healthy Lifestyle Assessment Toolkit for the General Public. *Frontiers in Medicine*, 6(134), 1–15.

Santos, A. J., & Gonçalves, C. E. (2016). Efeito da experiência desportiva e do grupo etário na satisfação e nos ativos de desenvolvimento de jovens futebolistas. *Revista Brasileira de Ciencias Do Esporte*, 38(2), 139–148. <https://doi.org/10.1016/j.rbce.2015.10.013>

Santos, M., & Manoel, R. (2010). Fatores motivacionais na prática do Futebol. *Revista Hórus*, 5(2), 222–232. <http://periodicos.estacio.br/index.php/revistahorus/article/viewFile/3986/1820>

Seabra, A., Mendonça, D., Garganta, R., & Maia, J. (2004). Influência de determinantes demográfico-biológicos e sócio-culturais nos níveis de atividade física de crianças e jovens. *Revista Brasileira de Cineantropometria e Desempenho Humano*, 6(2), 62–72.

Siesmaa, E. J., Blitvich, J. D., & Finch, C. F. (2011). *A systematic review of the factors which are most influential in children's decisions to dropout of organised sport*. In A. Farelli (Ed.), *Sport Participation: Health benefits, injuries and psychological effects* (pp. 1–45). Nova Science Publishers, Inc.

Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2007). *Using Multivariate Statistics*. In S. Hartman (Ed.), *Organization* (Fifth Edit). Pearson Education, Inc.

BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ

Toker, Z. (2015). Walking beyond the Socioeconomic Status in an Objectively and Perceptually Walkable Pedestrian Environment. *Urban Studies Research*.
<https://doi.org/10.1155/2015/919874>

Vale, D. S. (2017). A cidade e a bicicleta: uma leitura analítica. *Finisterra*, 51(103), 45–66.
<https://doi.org/10.18055/finis7077>

Virginia-Añez, E., Fornieles-Deu, A., & Sánchez-

Carracedo, D. (2020). Longitudinal study of physical activity in Spanish young adolescents: weigh status and gender differences. *Revista de Psicología Del Deporte*, 29(1), 57–66.
<https://eds.b.ebscohost.com/eds/pdfviewer/pdfviewer?vid=0&sid=b84c8e84-92d5-43af-9749-ddcd6fbdb16c%40sessionmgr101>

Corresponding Author Information

Author Name Surname: Artur Santos

Organisation: Transdisciplinary Research Center in Education and Development (CITeD), Bragança Polytechnic University (IPB), Portugal

Address: Campus De Santa Apolónia, 5300 - 253 BRAGANÇA, Portugal

Orcid Number: <https://orcid.org/0000-0001-8425-6836>

This article is licensed under a Creative Commons Attribution 4.0 International license.

Gençlik Politikaları Vizyonu: Ulusal Politikaların Analizi*

REVIEW STUDY

Gökhan Acar^{1A-B-C-D}, Kayhan Serin^{2A-E}¹Usak University, Faculty of Sport Sciences, ²Burdur Mehmet Akif Ersoy University, Institute of Educational Science

Author Contribution Rate:

- A) Study Design
- B) Data Collection
- C) Data Analysis
- D) Article Writing
- E) Critical Reading

Submission Date:

December 18, 2024

Acceptance Date:

March 10, 2025

Online Publication Date:

March 12, 2025

ÖZET

Bu çalışma, Ulusal Gençlik ve Spor Politikası Belgesi'nde yer alan gençlik politikaları vizyonunu analiz etmeyi amaçlanmaktadır. Araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden SWOT analizi kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Ulusal Gençlik ve Spor Politikası Belgesi'nde, gençlerin evrensel ve milli değerlere bağlı, toplumsal hayata aktif katılan, temel hak ve özgürlüklerini kullanabilen bireyler olarak yetişmelerini hedefleyen bir vizyon ortaya koymaktadır. Yapılan analiz sonucunda, politikanın güçlü yönleri arasında gençlerin sosyal katılımını destekleyen kapsamlı bir vizyon ve uluslararası rekabet edebilirliğe yapılan vurgu öne çıkmaktadır. Ancak uygulama sorunları, kaynak kısıtlamaları ve etkili izleme-değerlendirme mekanizmalarının eksikliği, belgenin hedeflerine tam anlamıyla ulaşmasını engelleyebilecek zayıf yönler olarak tespit edilmiştir. Bununla birlikte, gençlerin potansiyelinin desteklenmesi, toplumsal katkının artırılması ve uluslararası işbirliği fırsatları, politikanın başarı potansiyelini yükseltmektedir. Öte yandan, değişen ekonomik ve toplumsal koşullar ile idari zorluklar, politikanın sürdürülebilirliğini tehdit eden faktörlerdir. Sonuç olarak, Ulusal Gençlik ve Spor Politikası Belgesi, Türkiye'nin genç nüfusunun gelişimine ve topluma katkısına yönelik önemli bir yol haritası sunmaktadır. Ancak bu potansiyelin hayata geçirilebilmesi için uygulama sürecinde kaynakların etkin kullanılması, izleme ve değerlendirme mekanizmalarının güçlendirilmesi ve zayıf yönlerin giderilmesine yönelik stratejiler geliştirilmesi gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Gençlik Politikaları, Gelecek Vizyonu, Ulusal Spor Politikaları.

The Vision of Youth Policies: An Analysis of National Policies*

ABSTRACT

This study aims to analyze the vision of youth policies outlined in the National Youth and Sports Policy Document. The research was conducted using the SWOT analysis method, a qualitative research technique. The National Youth and Sports Policy Document presents a vision that aims to cultivate young individuals who are committed to universal and national values, actively participate in social life, and exercise their fundamental rights and freedoms. The analysis reveals that among the strengths of the policy are its comprehensive vision that supports youth social participation and its emphasis on international competitiveness. However, challenges in implementation, resource constraints, and the lack of effective monitoring and evaluation mechanisms have been identified as weaknesses that may hinder the full achievement of the policy's objectives. Nevertheless, the potential for supporting youth development, enhancing social contributions, and leveraging opportunities for international cooperation increases the likelihood of the policy's success. On the other hand, changing economic and social conditions, as well as administrative challenges, pose significant threats to the sustainability of the policy. In conclusion, the National Youth and Sports Policy Document provides a crucial roadmap for the development of Turkey's young population and their contribution to society. However, to fully realize this potential, it is essential to ensure the efficient use of resources, strengthen monitoring and evaluation mechanisms, and develop strategies to address the identified weaknesses in the implementation process.

Key Words: Future Vision, National Sports Policies, Youth Policies.

ISSN: 3023-535900

Doi Number:

10.70701/makusbd.1603441

*This article is an extended version of the study titled "National Youth and Sports Policy Document: An Analysis of Youth Policy Vision", which was presented as a full-text oral presentation at the 3rd International Konya Scientific Research Congress held on February 17-18, 2024.

Introduction

Youth represent the dynamic and innovative elements of societies, constituting a strategic population group that shapes the future. Rapidly changing global conditions, economic transformations, technological innovations, and shifts in social structures have significant impacts on the societal and individual roles of young people. In this context, youth policies refer to systematic and sustainable approaches aimed at understanding the needs of the youth population, unlocking their potential, and ensuring their active participation in social life.

The development of national youth policies not only reflects the state's responsibility towards young individuals but also serves as a tool for social, economic, and cultural development. International organizations such as the United Nations (UN), UNESCO, and OECD have issued calls and established sustainable development goals (SDGs), compelling countries to design and implement more effective and inclusive youth policies. In countries with a high proportion of young populations, such as Turkey, the design and implementation of youth policies are considered a central component of development strategies.

This study aims to analyze the National Youth and Sports Policy Document and provide solutions to address the challenges young people face in social life. In this regard, the study seeks to answer how youth policies can be developed in line with the principles of social justice, equality, and participation. Furthermore, it aspires to serve as a significant reference for policymakers, academics, and non-governmental organizations working in the field of youth.

The Concept and Importance of Youth

The concept of youth is a dynamic process subject to various definitions across historical, cultural, and social contexts. Youth represents the transition period from childhood to adulthood, where biological, psychological, and sociological developments are intertwined. This period is characterized as a phase in which individuals pursue identity formation, and social roles and responsibilities begin to take shape (Erikson, 1968). The World Health Organization (WHO, 2014) defines youth as those aged 15-24, while the United Nations (UN, 2018) expands this range to 15-29 years. However, the definition and scope of youth may differ depending on a country's economic, cultural, and social structures.

Youth is a critical phase encompassing the transition between childhood and adulthood, during which individuals undergo significant physical, cognitive, emotional, and social development. While various cultural and institutional definitions exist, the 15-24 age group is generally accepted as the youth category (Coxe et al.). This period is crucial, as individuals begin to construct their identities, increase their efforts to participate in social life, and explore their personal potentials (Ben-Ali, 2011).

Youth is not only a biological developmental process but also a phase of identity construction shaped by societal norms and cultural values. As Bourdieu (1993) points out, youth is a period when economic and cultural capital accumulation is transferred. In this process, young people's interactions with socialization tools such as family, the education system, and the media play a critical role in constructing their individual and societal identities.

BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ

In the modern world, where societal changes are accelerating, young people are exposed to new values shaped by globalization dynamics while simultaneously facing the pressures of traditional cultural norms. This situation increases the likelihood of identity crises and value conflicts among youth. Particularly under the influence of technology and digital culture, young people's ways of accessing information, learning habits, and communication tools have undergone significant transformations (Tapscott, 2008).

The Role of Youth in Social Development

The youth population is one of the most significant demographic groups shaping the future of societies. Youth represents the dynamism, innovation capacity, and future vision of a society. Developed and developing countries can achieve their goals of economic development, social justice, and cultural sustainability by effectively utilizing the potential of their youth population. In this context, access to quality education, employment opportunities, and active participation in social life is of critical importance for young people (Sen, 1999).

In societies with a high proportion of young people, referred to as the demographic window of opportunity, enabling youth to develop their competencies and contribute to society as productive individuals offers a significant advantage for economic growth. However, if this potential is not adequately utilized, young people may face risks such as unemployment, disengagement from education, and social exclusion. These challenges can lead to societal unrest and hinder economic development, resulting in a lagging position in global competitiveness (International Labour Organization, 2020).

Sports and Youth Policies

Recognizing the role and potential of youth within the social structure serves as a significant motivation in shaping national youth policies. National youth policies aim to develop sustainable and inclusive strategies for young people in areas such as education, employment, health, cultural participation, and social rights. These policies provide a foundation for young people to discover their talents, actively participate in social life, and have a voice in decision-making processes (UN, 2018).

Considering the role of youth in societal development, it is clear that youth policies represent a strategic investment that builds not only the present but also the future. In this context, youth policies must be formulated with a participatory approach that considers the needs and expectations of young people. Inclusive and innovative youth policies, developed in line with the recommendations of international organizations, aim to enhance the contributions of youth to societal development while supporting their individual growth (Sen, 1999; International Labour Organization, 2020).

In the context of sports and policy, youth are defined as individuals who participate in sports and recreational activities. Youth-related policies often address their participation, development, well-being, and opportunities within the sports and recreation sectors. These policies generally aim to promote physical activity, skill development, social inclusion, and positive outcomes within society (Schreiner, Mayer & Kastrup, 2021).

In general terms, sport refers to competitive activities governed by specific rules that aim to enhance the organic endurance of the human body, develop and maintain the physiological capacity of systems, and satisfy

BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ

subconscious human desires such as winning and achieving success (Nuzul et al., 2023).

From a recreational perspective, sport encompasses organized physical activities and competitions in which individuals or teams engage in various exercises or games, typically for the purposes of entertainment, competition, physical fitness, or skill development (King & Church, 2015). In this regard, sport includes not only team sports such as football, basketball, and volleyball but also individual disciplines like tennis, swimming, and athletics, as well as activities like walking, cycling, and yoga (Lindsey & Bacon, 2016).

Youth Policies in Turkey

According to the National Youth and Sports Policy Document, "50.5% of Turkey's population is under the age of 30. By the end of 2011, approximately 20 million of the population consisted of youth aged 14-29. If the current growth rate continues, it is estimated that by 2023, 70% of Turkey's population will be of working age. Turkey has the highest proportion of young people compared to the total population in Europe. This demographic structure can only be transformed into an advantage through effective and high-quality policies targeting youth. Research and long-term population projections (e.g., UN's *World Population in 2300*) indicate that Turkey's youth population will start to decline from 2050 onwards. This study also predicts a significant decrease in birth rates in Turkey after 2050. Accordingly, the birth rate, which was 2.43% during 2000-2005, is expected to drop to 1.85% during 2050-2055. Therefore, taking measures to preserve this demographic opportunity is among the state's primary objectives" (Official Gazette, 2012). Turkey is one of the

most dynamic countries in Europe in terms of its youth population ratio. The National Youth and Sports Policy Document emphasizes that 50.5% of the population is under the age of 30 and that youth aged 14-29 constitute approximately 20 million people. While this demographic structure holds significant potential for Turkey's future, it also entails substantial responsibilities. However, projections suggest that Turkey's youth population will begin to decline after 2050. Therefore, leveraging the current demographic opportunity through qualified policies that support the physical, social, and economic development of youth must be one of the state's primary goals.

In the context of youth and sports policies, sports play a crucial role in promoting physical health, social interaction, and personal development among young individuals. Sports policies aim to facilitate access to sports opportunities, promote fair play and inclusivity, and support the development of athletic skills at various levels, from grassroots to elite competition. These policies can be defined as contributing to the overall well-being and development of youth in society (Gilchrist and Wheaton, 2011).

The National Youth and Sports Policy Document articulates the vision of youth policies as follows: *"The vision of youth policies is to create the opportunities and environments where young people, who uphold universal and humanitarian values, are committed to national and moral values, respectful to the environment, knowledgeable, self-confident, active, entrepreneurial, socially cohesive, actively participate in social life, effectively exercise their fundamental rights and freedoms, and compete at the international level with their*

BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ

peers, can fully realize their potential”
(Ministry of Youth and Sports, 2013).

The Rationale for Youth and Sports Policies: Youth and sports policies play a critical role in addressing various societal issues. These policies aim to increase physical activity, develop essential life skills, promote social cohesion, and prevent health problems among young people. Investing in youth and sports policies contributes not only to individuals but also to the overall development of society (Strittmatter and Skille, 2017).

Promoting Physical Activity: One of the primary goals of these policies is to encourage physical activity among young people. Regular participation in sports and physical activities helps reduce the risk of obesity, cardiovascular diseases, and other health problems. Additionally, by encouraging healthy habits at an early age, these policies promote lifelong commitment to active lifestyles (Ekholm and Lindström Sol, 2020).

Skill Development and Personal Growth: Youth engagement in sports fosters skill development and personal growth. Teamwork, discipline, leadership, and goal-setting are just a few of the valuable skills gained through sports participation. These skills extend beyond the sports field, preparing young individuals to face future challenges in education and employment (Ekholm and Lindström Sol, 2020).

Social Inclusion and Integration: Sports policies aim to promote social inclusion and integration. They provide opportunities for young people from different backgrounds to come together, interact, and build strong social bonds. This not only enhances tolerance and understanding but also contributes to a more harmonious society (Blum, 2006).

Gender Equality: Youth and sports policies must address gender equality by ensuring equal opportunities for young men and women in sports. Breaking gender stereotypes and providing girls with the same access to sports activities is crucial for achieving gender equality (Strittmatter and Skille, 2017).

Accessible Infrastructure and Resources: To ensure that all young people, regardless of their socio-economic backgrounds, can participate in sports and physical activities, policies must prioritize the development of sports facilities, equipment, and resources in communities. This makes sports accessible to all youth (Açıkgöz et al., 2019).

Monitoring and Evaluation: Effective implementation of youth and sports policies requires continuous monitoring and evaluation. Regular assessments help policymakers identify successes and areas for improvement, ensuring that these policies remain relevant and effective over time (Ekholm and Lindström Sol, 2020).

Despite its significant potential, projections indicating a decline in Turkey’s youth population starting from 2050 necessitate the effective utilization of current opportunities through well-designed policies. The National Youth and Sports Policy highlights the contributions of sports policies in supporting the physical, mental, and social development of young people, particularly emphasizing areas such as health, skill development, social cohesion, and gender equality. Fully realizing the potential of the youth population can make significant contributions to Turkey’s societal development through the implementation of inclusive policies, supported by accessible infrastructure and resources, and reinforced by monitoring and evaluation processes.

The Importance of Youth and Sports Policies

Youth and sports policies are essential for cultivating a healthy, active, and socially integrated generation. With goals such as promoting physical activity, fostering skill development, encouraging social inclusion, and advancing gender equality, these policies contribute to the holistic development of young individuals and the overall improvement of society. It is an undeniable necessity for governments, institutions, and communities to prioritize and continue investing in youth and sports policies (Lindsey et al., 2023).

In conclusion, the National Youth and Sports Policy Document defines the vision of youth policies as ensuring the development of individuals who uphold universal and humanitarian values, are committed to national and moral principles, possess self-confidence, are proactive, and contribute positively to society (Ministry of Youth and Sports, 2013). This vision not only aims to maximize young people's potential and ensure their active participation in societal development but also addresses their needs holistically, covering diverse areas such as achieving gender equality and establishing accessible infrastructures.

Method

This study was designed as a qualitative research study. Qualitative research involves extensive data collection methods aimed at gaining in-depth understanding and insights, focusing on comprehending the views and experiences of participants (Sertel and Günbayı, 2021). In this study, a SWOT analysis was deemed appropriate to

understand and interpret the vision of the policy document. SWOT analysis is a method used to evaluate the Strengths, Weaknesses, Opportunities, and Threats of an organization or subject (Humphrey, 2005).

The data collection process was carried out using document analysis and content analysis methods. The National Youth and Sports Policy Document served as the primary data source. This document was utilized as the main text expressing the vision of youth policies. Content analysis was applied to examine the document in detail, coding the content into categories used to determine the vision of youth policies. These codes helped identify the strengths, weaknesses, opportunities, and threats emphasized in the policy document.

This research is limited to the content of the "vision" statement within the policy document. Data were obtained from publicly available and accessible sources, and no ethical approval was required.

Findings

According to the results of the SWOT analysis conducted on the National Youth and Sports Policy Document: Vision of Youth Policies;

Table 1. National Youth and Sports Policy Document: Vision of Youth Policies, Strengths (SWOT Analysis)

Strengths
- Vision: The National Youth and Sports Policy Document has a strong foundation for defining the vision of youth policies.
- Commitment to Humanitarian Values: The document emphasizes the importance of youth embracing universal and humanitarian values, fostering social awareness.
- Social Participation: The policy encourages the active participation of youth in social life, helping them feel like an integral part of society.
- Fundamental Rights and Freedoms: The document provides a strong commitment to protecting the fundamental rights and freedoms of youth.
- International Competitiveness: The policy promotes the development of youth to compete at the international level.

The strengths outlined in (Table1) highlight the potential for policies to create a meaningful and positive impact. The document's strong foundation for defining the vision of youth policies provides a guiding framework for the development of programs and initiatives. Additionally, its emphasis on fostering human values and universal principles among young individuals reflects a commitment to raising responsible citizens with social awareness.

By emphasizing adherence to humanitarian values, the document underscores the importance of equipping youth with moral principles, enabling them to contribute more positively to society. The social participation policy encourages active engagement of youth in social life, providing opportunities for them to feel like an integral part of society and fulfill their social responsibilities.

The focus on fundamental rights and freedoms demonstrates a strong commitment to protecting youth's rights, allowing them to think and express themselves freely. The international competitiveness policy supports the success of the younger generation on a global scale, enhancing their ability to excel internationally.

BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ

Table 2. National Youth and Sports Policy Document: Vision of Youth Policies, Weaknesses (SWOT Analysis)

Weaknesses
- Implementation Issues: Problems and shortcomings may arise during the implementation of the policy document.
- Resource Constraints: There may be insufficient financial and human resources to achieve the policy objectives.
- Monitoring and Evaluation: Effectively monitoring and evaluating the policy document can be challenging.

In (Table 2), implementation issues refer to problems and shortcomings encountered during the implementation process of the policy document, which may reduce its effectiveness. Such issues can hinder the achievement of policy objectives and slow down the process of making necessary adjustments.

Resource constraints, including insufficient financial and human resources to achieve policy objectives, may negatively impact the success of the policy. Limited resources can lead to restricted implementation of policy initiatives.

Monitoring and evaluation may face difficulties in effectively tracking and assessing the policy document. This challenge can prevent accurate measurement of the policy's performance and hinder timely corrections, thereby reducing its overall impact.

These weaknesses are significant factors that could limit the success potential of the National Youth and Sports Policy Document. Addressing and improving these weaknesses can contribute to the more effective and sustainable implementation of the document. Additionally, careful planning regarding resources and monitoring processes may be necessary.

Table 3. National Youth and Sports Policy Document: Vision of Youth Policies, Opportunities (SWOT Analysis)

Opportunities
- Youth Potential: The policy provides an opportunity to help young people fully realize their potential.
- Social Contribution: Greater participation of youth in social life can contribute to the overall development of society.
- International Collaboration: The policy offers opportunities for collaboration with other countries that share similar objectives at the international level.

In (Table 3), the youth potential policy presents an opportunity to help young people fully realize their potential. Youth are a critical resource that can shape the future of the country, and this policy can provide the necessary opportunities to develop their talents.

Social contribution refers to the greater participation of youth in social life, which can contribute to the overall development of society. By fulfilling their social responsibilities and actively participating in social projects, young people can help enhance societal welfare.

BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ

International collaboration offers opportunities for cooperation with other countries that share similar objectives on a global scale. This can help young people gain international experiences and increase the country's visibility on the international stage. These opportunities demonstrate the potential of the National Youth and Sports Policy Document to enhance youth development and their contributions to society. While emphasizing that youth are an essential resource that must be supported and encouraged, the policy also highlights the broader impact that can be achieved through international collaboration. Properly leveraging these opportunities can enhance the success of the policy.

Table 4. National Youth and Sports Policy Document: Vision of Youth Policies, Threats (SWOT Analysis)

Threats
- Changing Conditions: Societal or economic variables may hinder the achievement of the policy document's objectives. - Administrative Challenges: Administrative difficulties and bureaucratic obstacles may be encountered in effectively implementing the policy.

The threats outlined in (Table 4) highlight potential societal or economic variables that could hinder the achievement of the policy document's objectives and jeopardize its success. Changes in societal or economic conditions may complicate or render the policy's goals irrelevant. Administrative challenges, including bureaucratic obstacles, could negatively affect the effective implementation of the policy. Such obstacles may slow down policy implementation or diminish its impact.

These threats point to potential issues that may adversely affect the success of the National Youth and Sports Policy Document. Policymakers and implementers must be prepared to address changing conditions and administrative challenges effectively. Additionally, ensuring that the policy document is flexible and adaptable can enhance its resilience against these threats.

Conclusion

Within the scope of this study, a SWOT analysis was conducted on the vision of youth policies as outlined in the National Youth and Sports Policy Document. Based on the findings, the strengths, weaknesses, opportunities, and threats of the document were comprehensively evaluated. The results aim to provide significant policy recommendations to help Turkey effectively utilize its youth potential.

According to the analysis results, the Strengths of the National Youth and Sports Policy Document include presenting a robust vision framework aimed at increasing the active participation of youth in social life, fostering their commitment to universal and humanitarian values, and enhancing their international competitiveness. This vision supports the protection of young people's fundamental rights and freedoms while maximizing their individual potential to contribute to society. Specifically, raising youth within the framework of universal values and social participation has the potential to strengthen the social fabric of society.

In terms of Weaknesses, the analysis identified key challenges such as difficulties in implementation, lack of resources, and the absence of effective monitoring and evaluation mechanisms as major issues that could hinder the full realization of the policy. These shortcomings may delay or limit the achievement of policy goals. Particularly, insufficiencies in financial and human resources pose challenges to ensuring sustainability during the implementation phase. Additionally, the lack of well-structured monitoring and evaluation processes is a critical shortcoming in

measuring and improving the policy's performance.

When examining Opportunities, Turkey's young population represents a significant demographic opportunity with great potential. Properly channeling this potential through sound policies can significantly benefit the individual development of youth and their contributions to society. Furthermore, enabling youth to benefit from international cooperation opportunities and gain global experiences can enhance Turkey's international competitiveness. Increased participation of youth in social life will contribute to strengthening social cohesion and improving national welfare. Enriching the policy with tools that support youth's education, sports, and social participation can ensure that these opportunities are utilized more efficiently.

Regarding Threats, economic and social variables that may arise during the implementation of the policy could undermine its objectives. Economic crises, resource constraints, and administrative challenges, in particular, pose significant threats to the sustainability of the policy. Bureaucratic barriers and the inability of policies to adapt to changing conditions are among the key risk factors preventing the achievement of desired outcomes. These threats necessitate the development of flexible and adaptive strategies by policymakers.

In conclusion, the National Youth and Sports Policy Document provides a significant framework regarding the vision of youth policies. While its strengths include a comprehensive strategy focusing on youth development, the identified weaknesses and potential threats must be addressed for the policy to be effectively implemented. The

BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ

following recommendations can enhance the effectiveness of youth policies:

Strengthening Implementation Processes: Increasing the necessary financial and human resources to improve the feasibility of policy objectives.

Improving Monitoring and Evaluation Mechanisms: Regularly assessing the impact of the policy and updating it based on evolving needs.

Effective Use of Resources: Prioritizing infrastructure investments to support the implementation of youth policies in regions with limited socio-economic infrastructure.

International Cooperation: Developing youth and sports programs with other countries to enhance the international experiences of youth.

Encouraging Social Participation: Supporting projects and initiatives that increase youth participation in social life.

In this context, building upon the strengths of the National Youth and Sports Policy Document, addressing its weaknesses, and effectively leveraging opportunities will enable Turkey to maximize its youth potential. Raising future generations as socially, economically, and culturally equipped individuals will play a pivotal role in achieving the country's sustainable development goals.

Conflict of Interest Declaration

There are no potential conflicts of interest related to the research, authorship, and publication of this article.

Support/Funding Information

The authors has not received any financial support for the research, authorship, and/or publication of this article.

Ethics Committee Decision

There is no need for an ethics committee to make decisions for this research.

References

- Açıkgöz, S., Haudenhuyse, R., & Aşçı, H. (2019). Social inclusion for whom and towards what end? A critical discourse analysis of youth and sport policies in Turkey. *Journal of Youth Studies*, 22(3), 330-345.
- Ben-Ali, F. M. (2011). Structural design of a national youth and sports information system using the viable system model. *Kybernetes*, 40(3/4), 394-404.
- Blum, D. W. (2006). Russian youth policy. *The SAIS Review of International Affairs*, 26(2), 95-108.
- Bourdieu, P. (1993). *Sociology in question*. Sage Publications.
- Coxe, K., Hamilton, K., Harvey, H. H., Xiang, J., Ramirez, M. R., & Yang, J. (2018). Consistency and variation in school-level youth sports traumatic brain injury policy content. *Journal of Adolescent Health*, 62(3), 255-264.
- Ekholm, D., & Lindström Sol, S. (2020). Mobilising non-participant youth: Using sport and culture in local government policy to target social exclusion. *International Journal of Cultural Policy*, 26(4), 510-523.
- Erikson, E. H. (1968). *Identity: Youth and crisis*. WW Norton & Company.
- Farthing, R. (2012). Why youth participation? Some justifications and critiques of youth participation using New Labour's youth policies as a case study. *Youth & Policy*, 109(109), 71-97.
- Gilchrist, P., & Wheaton, B. (2011). Lifestyle sport, public policy and youth engagement: Examining the emergence of parkour. *International Journal of Sport Policy and Politics*, 3(1), 109-131.
- Humphrey, A. S. (2005). SWOT analysis. *Long Range Planning*, 30(1), 46-52.
- International Labour Organization. (2020). Global employment trends for youth 2019: Technology and the future of jobs. *ILO Publications*. Retrieved from https://www.ilo.org/sites/default/files/wcmsp5/groups/public/@dgreports/@dcomm/@publ/document/publication/wcms_737648.pdf
- King, K., & Church, A. (2015). Questioning policy, youth participation and lifestyle sports. *Leisure Studies*, 34(3), 282-302.
- Lindsey, I., & Bacon, D. (2016). In pursuit of evidence-based policy and practice: A realist synthesis-inspired examination of youth sport and physical activity initiatives in England (2002–2010). *International Journal of Sport Policy and Politics*, 8(1), 67-90.
- Lindsey, I., Strittmatter, A. M., Hayton, J., & O’Gorman, J. (2023). Two decades of youth sport policy research: An augmented scoping review and synthesis. *European Sport Management Quarterly*, 1-25.
- Ministry of Youth and Sports. (2013). National youth and sports policy document. Retrieved from https://gsb.gov.tr/dosyalar/mevzuatlar/ulusal_gencilik_ve_spor_politikasi.pdf
- Nuzul, A., Saputra, Y. M., Ma'mun, A., & Mulyana, B. (2023). Policy analysis for development and development of sports education: Perspective of regional regulation number 11 of 2017 concerning the implementation of sports. *Kinestetik: Jurnal Ilmiah Pendidikan Jasmani*, 7(2), 343-352.
- Official Gazette. (2012). National youth and sports policy document. Republic of Turkey Official Gazette. Retrieved from www.resmigazete.gov.tr
- Sen, A. (1999). *Development as freedom*. Oxford University Press.
- Sertel, G., & Günbayı, İ. (2021). SCID analizine göre nitel veri toplama sürecinin yönetilmesi/Management of qualitative data collection process according to SCID analysis. *Nitel Sosyal Bilimler*, 3(1), 107-139.
- Schreiner, L., Mayer, J., & Kastrup, V. (2021). National ‘Sport for Development and Peace’-programmes in light of UN recommendations and national sports organisations’ endeavours. A document analysis of the role of ‘Sports’ in Germany’s development policy. *European Journal for Sport and Society*, 18(2), 114-134.
- Strittmatter, A. M., & Skille, E. Å. (2017). Boosting

BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ

youth sport? Implementation of Norwegian youth sport policy through the 2016 Lillehammer Winter Youth Olympic Games. *Sport in Society*, 20(1), 144-160.

Tapscott, D. (2008). *Grown up digital*. McGraw-Hill Education.

United Nations. (2018). *World youth report: Youth and the 2030 agenda for sustainable development*. United Nations Department of Economic and Social Affairs. Retrieved from <https://www.un.org/development/desa/youth/wp-content/uploads/sites/21/2018/12/WorldYouthRep>

ort-2030Agenda.pdf

World Health Organization. (2014). *Health for the world's adolescents: A second chance in the second decade*. World Health Organization. Retrieved from <https://www.who.int/publications/i/item/WHO-FWC-MCA-14.05>

Corresponding Author Information

Author Name Surname: Gökhan Acar

Organisation: Usak University, Faculty of Sport Sciences

Address: Usak University, Faculty of Sport Sciences, Usak/Türkiye

OrcidNumber: 0000-0002-3617-1958

This article is licensed under a Creative Commons Attribution 4.0 International license.

DERLEME ÇALIŞMASI**Yazar Katkı Oranı:**

- A) Çalışma Tasarımı
B) Veri Toplama
C) Veri Analizi
D) Makale Yazımı
E) Eleştirel Okuma

Gönderim Tarihi:

2 Nisan 2025

Kabul Tarihi:

27 Mayıs 2025

Çevrimiçi Yayın Tarihi:

18 Haziran 2025

e-ISSN: 3023-5359

Doi Numarası:

10.70701/makusbd.1669332

Türk Hukukunda Sporcuların Alacak Yönetimi ve Hukuki Niteliği

Ali Serdar Yücel^{1 A-B-C-E}, Onur Baykan^{2 B-C-D}, Murat Korkmaz^{3 B-D-E},
Mihalis Michael Kuyucu^{4 B-D-E}

¹Fırat Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Spor Yöneticiliği Bölümü, Elazığ / Türkiye, asyucel@firat.edu.tr

²İstanbul Barosu, Serbest Avukat, İstanbul / Türkiye, av.onurbaykan@hotmail.com

³Güven Plus Grup Danışmanlık A.Ş. İstanbul / Türkiye, hakanmuratkorkmaz34@gmail.com

⁴İstanbul Galata Üniversitesi, Sanat ve Sosyal Bilimler Fakültesi, Halkla İlişkiler ve Reklamcılık Bölümü, İstanbul / Türkiye, michaelkuyucu@gmail.com

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, sporcuların alacaklarını korumaya yönelik Türk Hukuku'ndaki mevzuatları inceleyerek literatüre katkı sağlamaktır. Bu çalışmanın amacı doğrultusunda Türk spor hukukundaki yasal düzenlemeler incelenerek sporcuların kulüpler ve spor organizasyonları ile olan ilişkilerinde karşılaştıkları alacak sorunları ele alınmıştır. Yine bu alandaki yasal çerçeve çalışma kapsamında detaylandırılmıştır. Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi kullanılmıştır. Bu doğrultuda hazırlanan çalışma, sporcuların haklarını koruyabilmeleri için gerekli olan mevcut yasal düzenlemelerin ve uygulamaların kendi kapsamında kapsamlı bir değerlendirmesidir. Çalışmanın bulguları açısından değerlendirildiğinde, sporcu sözleşmelerinin özellikle spor yönetiminde kilit rol oynadığı ve bu sözleşmelerin İş Hukuku kapsamında ele alındığı görülmektedir. İşçi-işveren ilişkisine benzer şekilde değerlendirilen sporcu sözleşmeleri, kulüplerle olan mali ilişkiyi düzenlemektedir. Bu kapsamda sporcuların alacaklarını tahsil edebilmeleri için hukuki güvence sağlanmaktadır. Sporcuların alacaklarının tahsili sürecinde sporcular genel olarak alacaklı konumundadır. Bu durum borçlar hukuku kapsamında korunmaktadır. Dolayısıyla sporcular alacaklarını tahsil etmek için mahkemeye başvurma hakkına sahiptir. Çalışma ayrıca sporcuların alacaklarının korunması için federasyonların ve spor kuruluşlarının sorumluluklarını artıran birçok düzenleme olduğunu ortaya koymaktadır. Çalışmada elde edilen sonuçlara göre, sporcuların haklarının korunması için mevcut yasal düzenlemelerin önemi ortaya çıkmış ve vurgulanmıştır. Alacak yönetiminin mevcut mevzuata uygun olarak sürdürülmesinin gerekliliği tespit edilmiş ve bu doğrultuda önerilerde bulunulmuştur. Bu çalışma, Türk Hukuku'nda sporcuların hak ve alacaklarının korunması için mevcut mevzuatın ve alınması gereken yasal tedbirlerin önemine dikkat çekmekte ve sporcuların haklarının güvence altına alınması gerektiğine dikkat çekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Alacak yönetimi, Borç ilişkileri Sporcular, Sporcu sözleşmeleri, Türk hukuku

Management of Athletes' Receivables and Their Legal Nature Under Turkish Law**ABSTRACT**

The purpose of this study is to contribute to the literature by examining the legislation in Turkish Law to protect the receivables of athletes. For the purpose of this study, the legal regulations in Turkish sports law are examined and the problems of receivables encountered by athletes in their relations with clubs and sports organizations are discussed. Again, the legal framework in this field is detailed within the scope of the study. Document analysis, one of the qualitative research methods, was used in the study. The study prepared in this direction is a comprehensive evaluation of the current legal regulations and practices necessary for the athletes to protect their rights within its scope. When evaluated in terms of the findings of the study, it is seen that athlete contracts play a key role especially in sports management and these contracts are handled within the scope of Labor Law. Athlete contracts, which are evaluated similar to the labor-employer relationship, regulate the financial relationship with the clubs. In this context, legal assurance is provided for the athletes to collect their receivables. In the process of collecting the receivables of the athletes, the athletes are generally in the creditor position. This situation is protected under the law of obligations. Therefore, athletes have the right to apply to the court in order to collect their receivables. The study also reveals that there are many regulations that increase the responsibilities of federations and sports organizations in order to protect the receivables of athletes. According to the results obtained in the study, the importance of existing legal regulations for the protection of the rights of athletes has been revealed and emphasized. The necessity of maintaining the receivables management in accordance with the current legislation has been determined and suggestions have been made in this direction. The importance of making athlete contracts more inclusive and detailed in the context of the responsibilities of sports organizations and the rights of athletes was also emphasized at the end of the study. This study draws attention to the importance of the current legislation and the legal measures to be taken to protect the rights and receivables of athletes in Turkish Law and draws attention to the need to secure the rights of athletes.

Key Words: Receivables management, Debt relationships, Athletes, Athlete contracts, Turkish law

Giriş

Türk hukuku, sporcuların alacak yönetimi ve hukuki niteliği konusunda önemli düzenlemelere sahiptir. Spor, Türkiye'de büyük bir öneme sahip olup bu alanda faaliyet gösteren sporcuların haklarının ve alacaklarının korunması hukuki bir gerekliliktir. Bu bağlamda, sporcuların alacaklarının yönetimi ve hukuki niteliği, spor hukuku içinde kritik bir rol oynamaktadır. Sporcuların alacakları, genellikle sporcu sözleşmeleri aracılığıyla düzenlenmekte ve bu sözleşmelerin hukuki niteliği, iş hukuku çerçevesinde değerlendirilmektedir. Türk hukuk sisteminde sporcuların alacaklarını ve bu alacakların hukuki boyutunu incelemeyi amaçlayan çalışmada, sporcuların alacaklarının tahsilatı ve hukuki korunması için başvurabileceği yasal yollar da değerlendirilmiştir. Bu çalışmada, Türk hukuku içinde sporcuların alacak yönetimi ve hukuki niteliği konusundaki mevcut düzenlemeleri ve bu alandaki potansiyel sorunlar ele alınarak, sporcuların haklarının hukuki boyutu ortaya koyulmaya çalışılmıştır.

Yöntem

Sporcuların alacaklarının yönetimi ve hukuki niteliği, Türk Hukuku'nda sürekli bir gelişim sürecindedir ve bu alandaki değişiklikler sporcuların haklarını korumayı hedefler. Bu araştırma, güncel yasa ve düzenlemelere dayalı olarak sporcuların alacaklarının yönetimi ve hukuki niteliği konusundaki hukuki uygulamaları incelemektedir. Sporcuların haklarını korumak için kullanabilecekleri mevcut yasal araçların ve hukuki süreçlerin güncel durumunu anlamak, sporcuların alacaklarını koruma ve hukuki haklarını savunma süreçlerinde kritik bir

öneme sahiptir. Bu nedenle, sporcuların bu alandaki güncel yasal düzenlemeleri ve uygulamaları dikkate alması, haklarını daha etkili bir şekilde savunmalarına yardımcı olacağı düşünülmektedir.

Amaç

Bu çalışma, Türk Hukuku'nda sporcuların alacak yönetimi ve hukuki niteliğinin nasıl düzenlendiğini anlamak ve sporcuların haklarını korumak amacıyla geliştirilen hukuki mevzuatı incelemek üzere tasarlanmıştır. Spor alanındaki yasal düzenlemeler, sporcuların alacaklarını ve ilişkilerini düzenlemekte kritik bir rol oynamaktadır. Bu çalışma, spor hukuku alanında literatüre katkıda bulunmayı hedeflerken, sporcuların haklarını korumaya yönelik mevcut yasal çerçeveyi analiz ederek, sporcuların adil ve güvence altında bir ortamda spor yapmalarını teşvik etmeyi amaçlamaktadır.

Kapsam

Çalışmanın kapsamı, Türk Hukuku'nda sporcuların alacaklarının yönetimi ve hukuki niteliği ile ilgilidir. Araştırma, sporcuların alacaklarının hukuki boyutunu ve yönetimini ele alarak, bu konuda mevcut yasal düzenlemeleri, sporcuların haklarını ve ilişkilerini düzenleyen yasaları ve hukuki uygulamaları incelemeyi amaçlamaktadır. Aynı zamanda, sporcuların alacaklarını korumak için başvurabilecekleri hukuki yolları ve bu süreçte karşılaşılabilecekleri sorunları da içermektedir. Bu kapsamda, sporcuların alacak yönetimi ve hukuki niteliği ile ilgili güncel yasa ve düzenlemeler, mahkeme kararları, sporcu sözleşmeleri ve diğer ilgili belgeler incelenmiştir. Bu çalışma, sporcuların haklarını koruma ve sporun

BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ

hukuki boyutunu anlama amacını taşımaktadır.

Araştırmanın Kısıtları

Birçok bilimsel çalışmada bilimsel araştırmaların çeşitli kısıtlılıkları veya sınırlamaları bulunmaktadır. Bu kısıtlılıklar, araştırmanın tasarımıyla kaynaklanabileceği gibi, veri toplama, analiz veya yorumlama aşamalarında da ortaya çıkabilmektedir. Bilimsel araştırmalarda yaygın kısıtlılık türleri bulunmaktadır. Bu kısıtlılıklar, bilimsel araştırmaların her aşamasında dikkate alınmalı ve araştırmanın sonuçları yorumlanırken bu sınırlamaların etkileri göz önünde bulundurulmalıdır. Aynı zamanda araştırmacılar, bu sınırlamaları minimize etmek veya çalışmanın gücünü artırmak için uygun yöntemler ve stratejiler kullanmalıdır. Bu hazırlanan çalışmada aşağıda ifade edilen bazı kısıtlamalar yer almaktadır. Araştırmanın bir kaynak ve başvuru referans olarak kullanılması halinde kullanıcıların aşağıdaki kısıtlamaları dikkate alarak hareket etmesi hazırlanacak çalışmaların niteliği üzerinde önemli faydalar yaratacaktır.

Kapsam Sınırlaması

Araştırma, sınırlı bir zaman çerçevesinde gerçekleştirilmiştir ve bu nedenle Türk Hukuku'ndaki sporcuların alacak yönetimi ve hukuki niteliği konusundaki tüm yasal düzenlemeleri kapsamayabileceği düşünülmektedir.

Güncellik

Araştırma, araştırma konusuna ilişkin literatür taraması yapıldığında birçok çalışmanın 2021 yılına kadar olan bilgilere dayandığını göstermektedir. Bu durumun 2020 yılı içerisinde Türkiye'de aktif olarak görülen ve toplumun büyük çoğunluğunu etkisi altına

alan COVID-19 Pandemisinin neden oluşturduğu sorunlar nedeniyle ortaya çıktığını düşünmekteyiz. Bu nedenle, daha 2021 yılı sonraki yasal değişiklikler ve güncellemeler bu çalışmanın dışında kalmış ve kısıtlı olarak değerlendirilmiştir.

Veri Erişimi

Bazı mahremiyet nedenleri veya hukuki sınırlamalar nedeniyle, tam erişim sağlanamayan veya sınırlı bilgilere erişim sağlanamayan kaynaklar araştırma kapsamında değerlendirilmemiştir. Bu türde literatürde bulunan ve kişisel veri özelliği taşıyan, toplumsal olumsuzluk yaratabileceğini düşündüğümüz bazı çalışma ile doktrin bilgileri çalışmada daha sade halde kullanılmış ve yorumlanmıştır. Bu durum veri erişimini de kısıtlamıştır.

Dil Kısıtlamaları

Araştırma da kullanılan kaynakların tamamına yakını Türkçe kaynak ve literatürden oluşmaktadır. Türk Hukuku'nda sporcuların alacak yönetimi ve hukuki niteliği konusundaki yabancı dilde hazırlanmış diğer literatürde yer alan çalışmalar Türkçeye çevrilerek sadeleştirilmiştir. Bu nedenle Türkçe dışında hazırlanan ve literatürde bulunan çalışmaların orijinal hali ile Türkçeye çevrilmiş hali arasında yorumsal farklılıklar bulunmaktadır.

Mevzuatın Karmaşıklığı

Türk Hukuku'ndaki sporcuların alacak yönetimi ve hukuki niteliği konusu oldukça karmaşık bir alanı oluşturmaktadır. Ve farklı spor branşları ve organizasyonlar arasında farklılıklar görülmektedir. Bu nedenle, araştırma kapsamında yer alan bazı bilgiler tüm detayları kapsamamaktadır.

Bu kısıtlamalar, araştırmanın sınırlarını ve sonuçların genel geçerliğini

BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ

etkilememektedir. Ancak, çalışma Türk Hukuku'ndaki sporcuların alacak yönetimi ve hukuki niteliği konusundaki temel bilgiyi sunmaktadır.

LİTERATÜR TARAMA VE KURAMSAL ÇERÇEVE

Sporcu Sözleşmelerinin Hukuki Niteliği ve İş Hukuku İlişkisi

Spor, insanlık tarihinin en eski aktivitelerinden biridir ve günümüzde dünya genelinde büyük bir endüstri haline gelmiştir. Sporun bu kadar büyük bir endüstri olması, sporcuların, spor kulüpleriyle yaptıkları sözleşmelerin hukuki niteliği ve iş hukuku ile ilişkisinin giderek daha fazla önem kazanmasına neden olmuştur (Bozkurt, 2010, s. 165-190).

Sporcu sözleşmeleri, sporcular ile spor kulüpleri arasındaki hukuki ilişkiyi düzenleyen belgelerdir¹. Bu sözleşmeler, sporcuların kulüplere katılımını, maaşlarını, performans bonuslarını, yükümlülüklerini ve haklarını belirler. Sporcu sözleşmelerinin hukuki niteliği, birçok ülke ve hukuk sistemine göre farklılık gösterebilmektedir. Bazı ülkelerde bu sözleşmeler sporcu ile kulüp arasında bir “iş” sözleşmesi olarak

kabul edilirken, diğerlerinde spor hukuku veya spor federasyonlarının düzenlemeleri altında özel bir hukuki statüye sahip olabilmektedir (Bozkurt, 2010, s. 165-190).

İşte bu noktada iş hukuku devreye girmektedir. Sporcu sözleşmeleri, genellikle sporcuların profesyonel bir kariyere sahip olmaları nedeniyle iş hukuku ile yakından ilişkilidir. Bu sözleşmeler, sporcuların işverenleri olan kulüplerle ilişkilerini düzenler ve iş hukukunun temel prensipleri, sözleşme ihlalleri, işten çıkarmalar ve tazminatlar gibi konularda uygulanır. Sporcu sözleşmelerinin hukuki niteliğini ve iş hukuku ile nasıl ilişkilendirildiğini anlamak için temel bir çerçeveye hakim olmak gerekir (Akbulut, 2017).

Sporcu sözleşmeleri, sporun büyüklüğü ve karmaşıklığı göz önüne alındığında hukuki açıdan karmaşık ve önemli belgeler içerisindedir. Bu belgelerin iş hukuku ile ilişkisi hem sporcuların hem de kulüplerin haklarını ve yükümlülüklerini korumak için ayrıntılı bir incelemeyi gerektirmektedir (Doğu, 2020).

Yargıtay Hukuk Genel Kurulu’nun 2017/21 E., 2020/535 K., 07.07.2020 tarihli kararına

¹ Sözleşme, iki veya daha fazla taraf arasında belirli bir amaç veya hedef doğrultusunda yaptıkları anlaşmayı ifade eden bir hukuki belgedir. Sözleşme, tarafların karşılıklı hak ve yükümlülüklerini belirler ve bu hak ve yükümlülüklerin ihlal edilmesi durumunda uygulanacak yasal sonuçları düzenler. Sözleşmeler, çeşitli alanlarda ve farklı amaçlarla kullanılır. Bu sözleşmeler kendi içinde farklı amaç ve nedenlere bağlı olarak düzenlenebilir. Bunlar; İş Sözleşmeleri: İşverenler ve çalışanlar arasındaki iş ilişkilerini düzenler. Bu tür sözleşmelere iş sözleşmeleri veya iş anlaşmaları denir. Sporcu Sözleşmesi: Sözleşmenin tarafı olan sporcu ile bu sporcunun aktif görev alacağı kulüp arasında karşılıklı imza edilen içeriğinde tarafı olduğu sözleşmede sporcu olanın spor yapmayı üstlendiği, yine tarafı olan kulübün imza ettiği sözleşmedeki hususlar çerçevesinde sporcuya edimi karşılığında ücret ödemeyi ve sair diğer sporcuya sağlayacağı imkan ve olanakların yer aldığı karşılıklı imza edilen hukuki bağlayıcılığı olan belgedir. Ülkemizde en çok/fazla futbolcu sözleşmesi imza edilmektedir. Kiralama Sözleşmeleri: Bir mülkün veya eşyanın belirli bir süre boyunca kiralanmasını düzenler. Satış Sözleşmeleri: Mal veya hizmet satışını düzenler ve alıcı ile satıcı

arasındaki hakları ve yükümlülükleri belirler. Evlilik Sözleşmeleri: Evlenen kişiler arasında maddi ve hukuki düzenlemeler içeren bir anlaşmadır. Gayrimenkul Sözleşmeleri: Taşınmaz mülklerin alım satımını veya kiralanmasını düzenler. Sözleşmelerin temel unsurları bulunur. Bunlar; Taraflar: Sözleşmeye katılan tarafların kimlikleri ve rolleri belirtilir. Teklif ve Kabul: Bir tarafın teklifi ve diğer tarafın kabulü ile sözleşme oluşturulur. Amaç ve Koşullar: Sözleşmenin amacı ve koşulları belirtilir. Karşılıklı Haklar ve Yükümlülükler: Tarafların ne yapması gerektiği ve hangi haklara sahip olduğu tanımlanır. Tazminat ve İhlal Durumları: Tarafların sözleşmeyi ihlal etmeleri durumunda uygulanacak tazminat ve ceza maddeleri belirtilir. Sözleşme Süresi: Sözleşmenin başlangıç ve bitiş tarihleri veya koşulları açıklanır. Sözleşmeler, taraflar arasında yazılı veya sözlü olarak yapılabilir, ancak yazılı olarak yapılan sözleşmeler daha güvenilir ve hukuki uyumsuzlukların çözümü daha kolaydır. Ayrıca, belirli türdeki sözleşmelerin (örneğin, gayrimenkul satışı) yazılı olarak yapılması yasal bir gereklilik olabilir. Sözleşmeler, tarafların anlaşmazlıklarını çözmek ve yasal haklarını korumak için önemli bir araç olarak hukuk sistemlerinde geniş bir şekilde kabul edilmektedir.

BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ

göre işverenin yükümlülükleri vardır.² İşte bu işverenin işçiyi koruma ve gözetme borcu kapsamında kulübün de sporcusunu gözetme borcu altında olduğu söylenebilir. Sporcu nasıl kulübüne karşı sadakat göstermekle yükümlü olup üstlendiği görevi özenle yapma borcu altındaysa kulüp de sporcusunu gözetmek ve korumakla yükümlüdür (Thorpe, 2013, s.207-208).

Sporcu Sözleşmelerinin Niteliği

Sporcu sözleşmeleri genellikle hizmet sözleşmesi niteliği taşır. Sporcular, bir spor kulübü veya spor organizasyonu ile çalışmak üzere sözleşme imzalarlar. Bu sözleşme, sporcu tarafından sunulan hizmetlere karşılık olarak belirli bir ücret veya diğer maddi karşılıkların öngörüldüğü bir hizmet sözleşmesi olarak kabul edilir (Aydos, 2013). Hizmet sözleşmeleri genellikle özel bir şekil şartına bağlı değildir, yani yazılı bir sözleşme oluşturulması zorunlu değildir. Ancak, birçok ülkenin hukuk sistemlerinde, sözleşmelerin yazılı olarak yapılması veya belli bilgilere yer verilmesi gereken yasal düzenlemeler bulunabilir. Bu nedenle sporculuk sözleşmeleri genellikle yazılı olarak yapılır ve sözleşmenin tarafları tarafından imzalanır. Yazılı bir sözleşme, taraflar arasındaki haklar ve yükümlülükler konusunda açık bir anlaşma sağlar ve gelecekteki anlaşmazlıkları çözme konusunda yardımcı olabilir (Camcı ve Şeker, 2021). *“Hizmet sözleşmeleri ise, kanunda aksine bir hüküm olmadıkça özel bir şekle tâbi değildir (TBK m. 394/1). Dolayısıyla sporcu*

sözleşmeleri herhangi bir şekil şartına bağlanmamıştır” (Sabah Vd., 2021).

Ayrıca, sporculuk sözleşmelerinin bazı özel hükümler içerdiği ve sporcuların haklarını ve yükümlülüklerini düzenlediği unutulmamalıdır. Bu hükümler, sporcuların transferi, maaşları, primleri, telif hakları, doping kontrolleri ve diğer sporla ilgili konuları kapsayabilir. Dolayısıyla, sporculuk sözleşmelerinin içeriği, sporun özgünlüğünü ve sporcunun özel gereksinimlerini yansıtır (Songün Vd., 2015).

İş Kanunu'nun 1. maddesine göre, bir hizmet akdine dayanarak herhangi bir işte ücret karşılığı çalışan kişiye "işçi," işçi çalıştıran tüzel veya gerçek kişiye ise "işveren" adı verilmektedir. Bu tanım, işçi ve işveren ilişkilerini ve iş hukuku ilişkilerini genel olarak düzenlenmiştir (Subaşı, 2014).

Profesyonel sporcular ile spor kulüpleri arasındaki ilişkinin İş Kanunu'na tabi olup olmadığı, ülkenin hukuki düzenlemelerine ve mahkeme kararlarına bağlı olarak değişebilir. Birçok ülkede, profesyonel sporcuların spor kulüpleriyle olan ilişkileri iş ilişkisi olarak kabul edilir ve İş Kanunu hükümlerine tabi tutulur. Bu, sporcuların çalışma koşulları, ücretleri, sigortaları ve diğer işçi haklarına ilişkin düzenlemeleri içerir (Küçükgüngör, 1998).

Ancak bazı ülkelerde, profesyonel sporcuların statülerine ve spor organizasyonlarının yapısına göre farklı düzenlemeler uygulanabilir. Özellikle bazı sporcular

²Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun 2017/21 E., 2020/535 K., 07.07.2020 tarihli kararına göre *“Hizmet sözleşmesinden kaynaklanan iş ilişkisi ise işçi yönünden işverene içten bağlılık (sadakat borcu), işveren yönünden işçiyi korumak ve gözetmek borcu şeklinde ortaya çıkar. Gerçekten işçi, işverenin işi ve işyeri ile ilgili çıkarlarını korumak, çıkarlarına zarar verebilecek davranışlardan kaçınmak, buna karşı işveren de işçinin kişiliğine saygı göstermek, işçiyi korumak, işyeri tehlikelerinden zarar*

görmemesi için iş sağlığı ve güvenliği önlemlerini almak, işçinin özlük hakları ve diğer maddi çıkarlarının gerektirdiği uygun bildirimlerde ve davranışlarda bulunmak, işçinin çıkarına aykırı davranışlardan kaçınmakla yükümlüdür. İşveren gözetme borcu gereği çalıştırdığı işçileri işyerinde meydana gelen tehlikelerden korumak, onların yaşam, bedensel ve ruhsal sağlık bütünlüklerini korumak için iş yerinde teknik ve tıbbi önlemler dâhil olmak üzere bilimsel ve teknolojik gelişmelerin gerekli kıldığı tüm önlemleri almak zorundadır.”

BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ

bağımsız çalışanlar olarak kabul edilir ve tam zamanlı bir iş ilişkisi yerine bağımsız bir sporcu statüsüne sahip olabilirler (Özsoy, 2008).

Bu nedenle, profesyonel sporcuların ve spor kulüplerinin hukuki statüsü ülkeye ve yerel yasalara bağlı olarak değişebilir. İlgili hukuki düzenlemeler ve mahkeme kararları incelenerek sporcuların ve kulüplerin haklarını ve yükümlülüklerini belirlemek önemlidir (Karataş Durmuş, 2016).

Spor Kulüpleri ve Spor Federasyonları Kanunu Madde 23; profesyonel sporcuların, spor kulüpleri veya spor anonim şirketleri ile sözleşme ilişkisi içinde profesyonel olarak spor faaliyetinde bulunabileceği belirtilmiştir. Bu durum, profesyonel futbolcu sözleşmesinin bir hizmet sözleşmesi olarak değerlendirilmesini desteklemektedir.

Nitekim Yargıtay 13. HD., E. 2015/39675 K. 2016/9346 T. 4.4.2016 tarihli kararında “*Dava, taraflar arasında yapılan Profesyonel Futbolcu Transfer sözleşmesi nedeniyle doğan hizmet ücreti alacağının tahsili istemine ilişkin olup, uyuşmazlığın TBK 393 ila 447. maddeleri arasında düzenlenen genel hizmet sözleşmesi kapsamında değerlendirilmesi gerektiği anlaşılmaktadır.*” şeklindeki ifadeleriyle profesyonel futbolcu sözleşmelerinin hizmet sözleşmesi kapsamında değerlendirildiğini ve bu sözleşmelerin işçi-işveren ilişkisi çerçevesinde hak ve yükümlülükler doğurduğunu belirterek profesyonel futbolcu sözleşmesinin hizmet sözleşmesi olarak nitelendirildiğini ortaya koymuştur (Öztürk, 2024).

Türk Spor Hukuku ve Alacak Yönetimi

Spor hukuku, sporun her düzeyde ve branşta

yürütülmesi sırasında ortaya çıkabilen hukuki konuları ele alan ve sporcular, kulüpler, federasyonlar ve diğer ilgili taraflar arasındaki uyuşmazlıklara çözüm sağlamayı amaçlayan bir hukuk dalıdır. Spor hukuku, hukukun genel ilkelerini temel alırken aynı zamanda sporun kendine özgü dinamiklerini ve gereksinimlerini de dikkate alır. Spor hukukunun temel amaçları ve işlevleri bulunmaktadır (Özsoy, 2008).

Sporcuların ve Kulüplerin Haklarını

Koruma: Spor hukuku, sporcuların ve spor kulüplerinin hukuki haklarını korumak için bir çerçeve sunar. Özellikle profesyonel sporcular için, sözleşme hakları, transfer ücretleri, telif hakları ve sponsorluk anlaşmaları gibi konularda haklarını koruma amacı taşır.

Rekabetin Düzenlenmesi: Spor hukuku, sporun adil bir şekilde düzenlenmesini ve rekabetin sağlıklı bir şekilde işlenmesini sağlamayı hedefler. Bu, sporcuların ve kulüplerin ahlaki ve hukuki kurallara uygun olarak yarışmasını teşvik eder.

Düzenleyici Kuralların Oluşturulması: Spor hukuku, spor organizasyonları ve federasyonlar tarafından oluşturulan kuralların hukuki bir temele dayandığını ve hukuka uygun olduğunu denetler. Bu, sporun düzenli bir şekilde yürütülmesini sağlar.

Doping Kontrolü: Spor hukuku, dopingle mücadele konusunda önemli bir rol oynar. Sporcuların dopingle ilgili kurallara uyması ve testlere tabi tutulması, hukuki bir çerçevede düzenlenir.

Uyuşmazlık Çözümü: Spor hukuku, sporcular ve kulüpler arasında ortaya çıkan uyuşmazlıkların çözümünü kolaylaştırır. Bu uyuşmazlıklar genellikle tahkim veya mahkemelerde çözülür.

BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ

Uluslararası Sporun Yönetimi: Uluslararası spor organizasyonları ve etkinlikler, uluslararası hukuka tabidir. Spor hukuku, uluslararası hukuk normlarına uygunluğu sağlamak için kullanılır.

Spor hukuku, sporun tüm yönlerini kapsayan geniş bir alandır ve futbol, basketbol, tenis, atletizm gibi farklı spor dallarını içerir. Ayrıca, amatör sporculardan profesyonel sporculara kadar geniş bir yelpazede uygulanır. Sporun hızla değişen ve büyüyen bir sektör olması, spor hukukunu sürekli olarak güncellemeyi ve uyarlamayı gerektirir (Kartal, 2020).

Spor hukuku karma bir hukuk dalıdır ve birçok farklı hukuk alanını içerir (Kartal, 2020). Bu nedenle, spor hukuku aşağıdaki alanlara ve düzenlemelere dayalı bir hukuki alan olarak kabul edilir.

Özel Hukuk: Spor hukuku, özel hukukun bir parçasıdır çünkü sporcular, spor organizasyonları ve kulüpler arasındaki ilişkiler genellikle hukuki sözleşmelere dayanır. Profesyonel sporcuların sözleşmeleri, telif hakları, sponsorluk anlaşmaları ve transferler gibi konular özel hukukun kapsamına girer.

Kamu Hukuku: Spor hukuku aynı zamanda kamu hukukuyla ilgilidir. Spor organizasyonları, federasyonlar ve ulusal veya uluslararası düzeyde sporun düzenlenmesi için devletin düzenlemelerine ve otoritelerine tabidir.

Genel Kanunlar: Spor hukuku, genel hukukun ilgili kurallarını içerir. Örneğin, sözleşme hukuku, ceza hukuku, vergi hukuku ve medya hukuku, spor hukukunun bir parçası olarak sporcular ve kulüplerle ilgili hukuki konuları etkiler.

Özel Düzenlemeler: Spor hukuku, özel olarak

spor için oluşturulmuş düzenlemeleri içerir. Örneğin, FIFA ve diğer spor federasyonlarının belirlediği futbol kuralları veya uluslararası doping kontrolleri için WADA (Dünya Doping Mücadele Ajansı) tarafından belirlenen kurallar gibi özel düzenlemeler, sporun yönetilmesini ve düzenlenmesini sağlar.

Uluslararası Hukuk: Spor hukuku, uluslararası hukuku da içerir. Özellikle uluslararası spor organizasyonları ve etkinlikler uluslararası hukuka tabidir. Sporcuların transferleri, uluslararası yarışmalar ve doping mücadele gibi konular uluslararası hukukun etkisi altındadır.

Bu karma yapısı nedeniyle, spor hukuku, farklı hukuki konuları bir araya getiren ve sporun tüm yönlerini kapsayan bir hukuk dalıdır. Spor hukukuyla ilgilenen hukukçuların ve profesyonellerin, bu farklı alanlardaki düzenlemelere hakim olmaları ve sporun karmaşıklığını anlamaları gerekmektedir (Doğu, 2017).

Spor, insanlar arasında rekabetin, dayanıklılığın ve yeteneklerin test edildiği, genellikle büyük bir tutkusal ve ekonomik ilgiye sahip olan bir alan olarak toplumun önemli bir parçasını oluşturmaktadır. Türkiye, sporun bu dinamik ve çeşitli dünyasında önemli bir oyuncu olarak yer alırken, Türk sporu, ulusal ve uluslararası düzeyde birçok alanda başarılar elde etmektedir. Bu başarılar sadece sahadaki sporcuların değil, aynı zamanda sporun organizasyonu ve yönetimiyle ilgilenen birçok kişi ve kuruluşun katkılarıyla gerçekleşmektedir (Ünal, 2011, s.11-22).

Türk sporunun bu geniş çerçevesi, Türk spor hukukunun önemini ve karmaşıklığını da artırmaktadır. Sporun farklı dalları, kulüpler,

BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ

sporcular, antrenörler, federasyonlar ve diğer ilgili taraflar arasındaki ilişkileri düzenleyen karmaşık bir hukuki altyapıya sahiptir (Erten, 2006). Spor hukukunda diğer hukuk alanlarında, (Ticaret Hukuku, Ceza Kanunu gibi) olduğu halde, spor hukukunu düzenleyen “Spor Kanunu” biçiminde bir ana kodifikasyon (ana kanun) bulunmamaktadır. Spor Hukuku birçok disiplinle ilişkili olduğundan, tek bir ana kanunda düzenlenmemiştir (Çakmak, 2023). Spor hukuku, bu ilişkileri düzenleyen ve sporun adil ve düzenli bir şekilde yönetilmesini sağlayan yasalar, yönetmelikler ve yargı kararları içerir (Erten, 2006).

Özellikle, sporla ilgilenen tarafların (sporcular, kulüpler, federasyonlar vb.) alacaklarını ve borçlarını yöneten hukuki çerçeve bulunmaktadır. Alacak yönetimi, sporun sürdürülebilirliği ve tüm tarafların adil bir şekilde karşılandığından emin olmak için kritik bir rol oynamaktadır. Sporcuların maaşları, transfer ücretleri, sponsorluk anlaşmaları gibi alacaklarının doğru bir şekilde yönetilmesi, sporun istikrarını ve gelişimini destekler (Şirin Vd., 2022).

Türk spor hukuku hem ulusal hem de uluslararası düzeyde karmaşık bir yapıya sahiptir. Türkiye'nin uluslararası spor organizasyonlarına katılımı ve uluslararası sporcuların ülkemizde yarışması, spor hukukunun uluslararası boyutunu da önemli hale getirmiştir. Dolayısıyla, Türk spor hukukunun işleyişi ve ulusal ve uluslararası düzeydeki etkisi üzerine daha fazla bilgi sahibi olmak, sporun farklı aktörleri ve spor hukuku uzmanları için büyük bir önem taşımaktadır (Bozkurt, 2010).

Sporcular ve İş Kanunu Kapsamı

4857 sayılı İş Kanunu'nun 4. maddesinin (g) bendi uyarınca, "sporcular" hakkında bu

kanun hükümleri uygulanmaz. Bu hüküm, Türkiye'deki sporcuların çalışma koşullarını ve haklarını düzenlerken İş Kanunu'nun genel hükümlerinin dışında tutulduğunu belirtir (Petek, 2016).

Bu istisna, profesyonel sporcuların özel bir statüye sahip olduğunu ve çalışma koşullarının, sözleşmelerinin ve transferlerinin spor hukuku ve spor federasyonlarının kuralları tarafından düzenlendiğini yansıtır. Profesyonel sporcuların sözleşmeleri genellikle özel niteliklere sahiptir ve sporcular ile kulüpleri arasındaki ilişkileri düzenleyen spesifik kurallar ve düzenlemeler vardır (Aydos, 2013).

Ancak, bu istisnanın yanı sıra, sporcuların sahip olduğu bazı temel haklar ve güvenceler vardır. Örneğin, iş sağlığı ve güvenliği, doping kontrolleri, telif hakları ve diğer bazı yasal korumalar, sporcuların haklarını ve sağlıklarını korumak için uygulanır (Songün Vd., 2015).

Türkiye'de sporcuların İş Kanunu'ndan özel bir muafiyeti bulunsa da bu muafiyet sporcuların haklarının korunmadığı anlamına gelmez. Sporcuların çalışma koşulları, spor hukuku ve özel spor federasyonlarının kuralları tarafından düzenlenir ve denetlenir (Aydın Vd., 2017).

Sporcuların İş Kanunu kapsamı dışında olmalarına rağmen, bir spor kulübüne bağlı olarak yaptıkları işler genellikle Borçlar Kanunu'nun hizmet sözleşmesi ile ilgili hükümlerine tabi tutulur. Bu durumu açıklamak için daha fazla ayrıntıya ihtiyaç bulunmaktadır. Bu ayrıntıların başta Türk Hukuk Sistemi içerisindeki uygulamalar ve bunların Uluslararası Hukuk Sistemi

BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ

içerisindeki uygulamalar ile karşılaştırılmasını zorunlu kılmaktadır (Akbulut, 2017).

Sporcular, profesyonel olarak spor yaparken, genellikle spor kulüpleri veya organizasyonlarıyla hizmet sözleşmesi imzalamaktadır. Bu sözleşmeler, sporcuların belirli bir spor dalında performans sergilemesini taahhüt ettiği ve karşılığında bir ücret veya ödeme aldığı sözleşmelerdir. Bu bağlamda, sporcular, spor organizasyonlarına veya kulüplerine hizmet sunan kişiler olarak kabul edilir (Aydos, 2013).

Borçlar Kanunu, hizmet sözleşmelerini düzenleyen temel bir hukuki kaynaktır. Sporcuların kulüplere hizmet sunarken bu sözleşmeleri imzalamaları, Borçlar Kanunu'nun hizmet sözleşmeleri için öngördüğü hükümleri etkin hale getirir. Bu hükümler, tarafların hak ve yükümlülüklerini, sözleşme ihlali durumlarını ve diğer hukuki konuları düzenler (Ercoşkun, 2016).

Ancak, sporcuların hizmet sözleşmeleri, sadece Borçlar Kanunu hükümlerine tabi değildir. Ayrıca spor federasyonlarının kuralları, uluslararası spor organizasyonlarının düzenlemeleri ve sporun özel gereksinimleri de sözleşmelerin koşullarını ve uygulamalarını etkileyebilir. Bu nedenle, sporcuların ve kulüplerin hizmet sözleşmelerini oluştururken hem Borçlar Kanunu'nu hem de ilgili spor federasyonlarının ve organizasyonlarının kurallarını dikkate almalarını önemli kılmaktadır (Tutar, 2022).

Sporcuların iş hukuku kapsamı dışında olmalarına rağmen, sporculuk kariyerleri

boyunca spor kulüpleri veya organizasyonlarına hizmet sözleşmeleri aracılığıyla hizmet sunmaları durumunda, bu sözleşmeler genellikle Borçlar Kanunu'nun hizmet sözleşmeleri ile ilgili hükümlerine tabi tutulur. Ancak, spor hukuku ve federasyon kuralları da bu ilişkiyi etkileyebilir.

4857 sayılı İş Kanunu'nun 36. maddesi, işverenlerin alt işverenlere iş verirken, bu işverenlerin işçilerinin ücretlerini düzenli olarak ödenip ödenmediğini kontrol etme ve varsa ödenmemiş ücretleri işçilerin banka hesaplarına yatırma yükümlülüğünü düzenler. 4857 sayılı İş Kanunu'nun 36. Maddesi kapsamında işverenin alt işverene yönelik uygulaması gerekliliğine yönelik sorumlulukları ayrıntılı olarak ilgili kanun kapsamında düzenlenmiştir³.

İşverenler, alt işverene iş vermeleri hâlinde, bunların işçilerinin ücretlerinin ödenip ödenmediğini işçinin başvurusu üzerine veya aylık olarak resen kontrol etmekle ve varsa ödenmeyen ücretleri hak edişlerinden keserek işçilerin banka hesabına yatırmakla yükümlüdür. İşveren bu yükümlülüğünü yerine getirmediği takdirde işçiye ödeme yaptığını ispat etmekle yükümlüdür. Bu madde kapsamında işçinin ücret alacağı ve işverenin denetleme sorumluluğu, alt işverenlerin çalıştırdığı işçiler için de geçerlidir (Aydınlı, 2014).

Türk spor sisteminde alt kulüp olarak adlandırılan üst kulüplere bağlı olarak faaliyet gösteren yapılar mevcuttur. İlgili kanunda bahsedildiği üzere üst işveren alt işveren ya da sporcunun kiralandığı kulüp üzerindeki hakları sporcu adına takip etmek ve denetlemekle yükümlü kılınmaktadır.

³ Madde 36 - İşçinin Ücret Alacağı ve İşverenin Denetleme Sorumluluğu

BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ

Sporcunun tüm kişisel haklarının her yönü ile denetlemek, kontrol etmek ve sorumluluğu yüklenerek sporcunun lehine olacak her türlü işleymden sorumlu olduğu göz ardı edilmemelidir (İmamoğlu Vd., 2007).

Yargıtayın 13. Hukuk Dairesinin 2019/1334 K. sayılı kararı bir başka kulübe kiralanan tüm sporcu haklarının geçici olarak bir başka kulübe devredilmesi halinde, sürenin sonunda sporcunun tekrar aynı kulübe dönmemesi halinde kiralayan spor kulübünün sporcudan zararını talep edemeyeceğini belirtmiştir (Bilgin, 2020).

Yeni Spor Yasası

Yeni Spor Yasası'nın Türkiye'deki spor dünyasını kapsayan bu önemli değişiklikleri içermesi, sporun yönetişimini ve organizasyonunu kökten değiştirecek bir adımı temsil etmektedir (Alev Vd., 2021). Bu yeni yasa ile ilgili ana noktalar bulunmaktadır.

Çoklu Spor Branşlarını Kapsama: Yeni Spor Yasası, sadece futbol değil, Türkiye'deki farklı spor branşlarını da kapsar. Bu, Türkiye'deki sporun daha geniş bir yelpazede düzenlenmesini ve desteklenmesini sağlar. Basketbol, hentbol, voleybol, yüzme, atletizm ve diğer spor dalları da bu yasa altında etkilendir.

Spor Kulüplerinin Statü Değişikliği: Spor kulüpleri artık dernek statüsünden çıkarak anonim şirketlere dönüşebilirler. Bu, spor kulüplerine daha fazla işletme özgürlüğü ve finansal bağımsızlık sağlar. Anonim şirket statüsü, kulüplerin daha profesyonel bir şekilde yönetilmesine olanak tanır.

Üst Kuruluşların Oluşturulması: Yeni yasa, spor kulüplerinin birleşerek federasyon veya konfederasyon şeklinde üst kuruluşlar

oluşturmalarına olanak tanır. Bu, farklı spor branşlarının ve kulüplerin daha iyi koordinasyon sağlayarak daha etkili bir şekilde yönetilmesini ve ulusal veya uluslararası düzeyde daha güçlü bir temsil sağlamasını amaçlar.

Bu yasal değişiklikler, Türkiye'deki sporun yönetimini modernleştirmeyi ve daha sürdürülebilir bir yapı oluşturmayı hedefler. Ancak, bu değişikliklerin uygulanması ve etkileri spor kulüpleri, federasyonlar ve diğer ilgili taraflar arasında tartışmalı olabilir. Yeni Spor Yasası'nın uygulanmasını ve etkilerini izlemek, spor dünyasının geleceğini şekillendirmede kritik bir rol oynayacaktır (Alev Vd., 2021).

Bu yeni Spor Yasası Türkiye'deki sporun yönetişimini ve organizasyonunu değiştiren büyük bir adımdır ve Türk spor hukuku açısından önemli bir gelişmeyi temsil eder (Özen Vd., 2012).

Türk Spor Hukukunda Tahkim

Anayasa'nın 59. maddesinin değişik düzenlemesi, spor federasyonlarının spor faaliyetlerinin yönetimi ve disiplinine ilişkin kararlarını inceleme ve itiraz sürecini düzenler (Ergül, 2015). Bu maddeye göre; Spor federasyonlarının spor faaliyetlerinin yönetimi ve disiplinine ilişkin kararlarına karşı itiraz edilmesi durumunda, zorunlu tahkim yoluna başvurulabilir. Yani, spor federasyonunun kararına itiraz eden taraf, tahkim kuruluna başvurarak anlaşmazlığını çözmek zorundadır (Özsoy, 2008).

Tahkim kurulu tarafından verilen kararlar kesindir ve bu kararlara karşı hiçbir yargı merciine başvurulamaz. Bu, spor federasyonlarının aldığı kararların tahkim kurulları tarafından bağımsız bir şekilde

BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ

incelenmesini ve sonuçlarının kesin olmasını sağlar (Küçükgüngör, 1998).

Bu düzenleme, sporun özgünlüğünü ve hızını korumak için yargı süreçlerinin uzamasını önlemeyi amaçlar. Spor federasyonları, spor organizasyonlarını düzenlerken ve sporcuların davranışını denetlerken bağımsız kararlar alabilmelidir. Ancak, bu kararlara itiraz eden tarafların haklarını korumak ve adil bir süreç sağlamak için tahkim yolunun sunulması önemlidir. Tahkim kurulları, spor federasyonlarının aldığı kararları bağımsız bir şekilde inceleyerek adil bir sonuç elde edilmesine katkı sağlar (Will, 1993).

Türk Spor Hukukunun Çeşitliliği

Spor hukuku, sporla ilgili birçok farklı hukuki konuyu ele alır ve genellikle kişilerin sportif faaliyetlerinden doğan ilişkileri iki ana grupta incelemektedir. Bu gruplar, "Bireysel Spor Hukuku" ve "Spor Örgütleri Hukuku" olarak adlandırılmıştır (Bozkurt, 2010).

Bireysel Spor Hukuku kategorisi altında, sporcuların birbirleriyle ve spor örgütleriyle olan ilişkilerini ele alır. Bireysel spor hukuku, aşağıdaki konuları içermektedir.

Sporcu Sözleşmeleri: Profesyonel sporcuların spor kulüpleri veya organizasyonları ile imzaladığı sözleşmeleri düzenler. Bu sözleşmeler, maaş, transferler, primler, telif hakları ve sponsorluk anlaşmalarını içerebilir.

Sporcu Hakları ve Sorumlulukları: Sporcuların yarışmalarda ve organizasyonlarda hakları ve sorumlulukları hakkında hukuki düzenlemeleri kapsar.

Anti-Doping Düzenlemeleri: Sporcuların doping testleri ve dopingle mücadele konusundaki hakları ve yükümlülüklerini ele

alır.

Telif Hakları ve Marka Hakları: Sporcuların görünürlüğünü ve performanslarını ticari açıdan değerlendirmelerini düzenler.

Sporcu Disiplin Kurulları: Sporculardan kaynaklanan disiplin ihlallerini inceleyen kurulların işleyişini ve kararlarını kapsar.

Spor Örgütleri Hukuku kategori altında, spor organizasyonlarının yönetişimini, yönetimi ve ilişkilerini düzenler. Spor örgütleri hukuku, aşağıdaki konuları içerebilir:

Spor Federasyonları ve Kulüpler: Spor organizasyonlarının yapılanması, yönetimi ve finansal işleyişi hakkında hukuki düzenlemeleri içerir.

Spor Etkinlikleri ve Organizasyonlar: Spor etkinliklerinin düzenlenmesi, katılımcıların kaydı ve organizasyonların yönetimi ile ilgili hukuki konuları ele alır.

Disiplin Kurulları: Spor örgütlerinin disiplin kurullarının işleyişini ve kararlarını düzenler.

Sporun Yönetimi ve Yönetişimi: Sporun ulusal ve uluslararası düzeyde yönetişimi için oluşturulan kurumların işleyişini ve yönetimini ele alır.

Spor hukuku, sporun karmaşıklığını ve çeşitliliğini yansıtan bir hukuk dalıdır ve sporcuların, spor kulüplerinin, federasyonların ve diğer ilgili tarafların haklarını ve yükümlülüklerini düzenlemektedir. Bu iki ana kategori, spor hukukunu daha iyi anlamak ve uygulamak için kullanılır (Özsoy, 2008).

Spor Hukukun Kaynakları

Spor Hukuku'nun pozitif kaynakları, ulusal ve uluslararası düzeydeki spor organizasyonlarının belirlediği kurallar ve düzenlemeler tarafından oluşturulur. Bu kaynaklar, sporun düzenlenmesi, yönetilmesi

BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ

ve sporcuların haklarının korunması için kullanılır (Vieweg, 2010). Bu kaynakların bazıları aşağıda ifade edildiği şekilde düzenlenmiştir.

Uluslararası Olimpiyat Komitesi (IOC)

Olimpik Şartı: IOC, uluslararası düzeydeki olimpiik sporun yönetimini ve düzenlemesini yapar. IOC Olimpik Şartı, olimpiik hareketin temel belgesidir ve sporun uluslararası düzeyde nasıl düzenleneceğini ve yürütüleceğini belirler.

Uluslararası Spor Federasyonlarının (ISF)

Statüleri: Farklı spor branşlarının uluslararası düzeyde yönetimini sağlayan ISF'ler, kendi spor branşları için kurallar ve düzenlemeler belirler. Her spor dalının kendi statüsü ve kuralları vardır.

Uluslararası Spor Organizasyonlarının

Talimatları: IOC ve ISF'ler tarafından yayınlanan talimatlar, olimpiik oyunların ve diğer uluslararası spor etkinliklerinin düzenlenmesi ile ilgili spesifik yönergeleri içerir. Bu talimatlar, organizasyonların nasıl gerçekleşeceği ve sporcuların katılımı için gereksinimleri belirler.

Ulusal Olimpiyat Komiteleri (NOC) ve**Ulusal Spor Federasyonlarının Tüzük ve**

Talimatları: Her ülkenin NOC ve spor federasyonları, ulusal düzeyde sporun düzenlenmesi ve yönetilmesi için tüzükler ve talimatlar oluşturur. Bu belgeler, ulusal spor organizasyonlarının işleyişini ve sporcuların haklarını düzenler.

Bu kaynaklar, sporun ulusal ve uluslararası düzeyde nasıl yönetileceği, sporcuların haklarının nasıl korunacağı ve spor organizasyonlarının nasıl düzenleneceği konularında temel rehberler sunar. Spor hukukçuları, bu pozitif kaynakları inceleyerek spor hukuku alanında bilgi sahibi olurlar ve

sporla ilgili hukuki konuları çözmek için bu kaynakları kullanırlar (Özsoy, 2008).

Spor Hukukunun Gerekliği

Spor hukukunun amaçları, sporun düzenlenmesi, yönetilmesi ve geliştirilmesi için bir dizi temel hedefi içerir. Bu amaçlar, sporun ulusal ve uluslararası düzeyde etik, adil ve düzenli bir şekilde icra edilmesini ve geliştirilmesini sağlamayı amaçlar. Spor hukukunun başlıca amaçları bulunmaktadır. Bunlar;

Sporun Uluslararası Düzeyde Yönetimi:

Spor hukuku, sporun uluslararası düzeyde nasıl yönetileceğini düzenler. Uluslararası spor organizasyonları ve federasyonlar aracılığıyla sporun dünya çapında düzenlenmesi ve yönetilmesi için temel kuralları ve düzenlemeleri belirler.

Sportif Disiplini Sağlamak: Sportif disiplin, sporun düzenli, adil ve etik bir şekilde yapılmasını sağlar. Sporcuların davranışları ve kurallara uyumu, sportif disiplinin önemli bir parçasıdır. Spor hukuku, sporcuların ve organizasyonların sportif disipline uymasını teşvik eder.

Yeknesak Kurallara Saygıyı Sağlamak: Spor hukuku, spor branşları için yeknesak kuralların oluşturulmasını ve bu kurallara saygının sağlanmasını amaçlar. Bu, farklı ülkelerden gelen sporcuların aynı kurallara uymasını ve adil bir rekabet ortamının oluşturulmasını sağlar.

Sporun Promosyonunu Sağlamak: Spor hukuku, sporun tanıtımını ve gelişimini teşvik eder. Spor organizasyonlarının düzenlemesi, medya hakları ve sponsorluk anlaşmaları gibi konular sporun finansal sürdürülebilirliğini destekler ve sporun daha geniş kitlelere tanıtılmasına yardımcı olur.

BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ

Sporcuların Haklarını ve Güvenliğini

Korumak: Spor hukuku, sporcuların haklarını ve güvenliğini korur. Bu, doping kontrolü, sağlık ve güvenlik önlemleri, adaletli sözleşme şartları ve telif hakları gibi konuları içerir.

Bu amaçlar, sporun toplum için bir eğlence ve rekabet aracı olarak sürdürülebilirliğini ve önemini korumayı amaçlar. Spor hukuku, sporun düzenli ve adil bir şekilde icra edilmesini, sporcuların ve organizasyonların haklarının korunmasını ve sporun geliştirilmesini sağlayarak bu hedeflere ulaşmaya çalışır.

Şekli Hukuk Dalları

Spor hukuku ile diğer hukuk dalları arasında bazı önemli farklar vardır (Gürten ve Erenel, 2012). Spor hukukunun diğer hukuk dallarına göre farklı özellikleri aşağıda başlıklar altında ifade edilmiştir.

Özel ve Karmaşık Kurallar: Spor hukuku, spesifik spor organizasyonları, federasyonlar ve uluslararası kurallar tarafından belirlenen özel kuralları içerir. Bu kurallar genellikle karmaşık ve spesifiktir ve yalnızca sporla ilgili konuları düzenler.

Bağımsız Tahkim Kurulları: Spor hukukunda spor organizasyonları, sporcular ve kulüpler arasındaki anlaşmazlıkları çözmek için bağımsız tahkim kurulları kullanılır. Bu tahkim kurulları, genellikle spesifik spor hukuku konularına uzmanlaşmıştır ve yargılama süreçleri farklılık gösterebilir.

Spor Örgütlerinin Özerkliği: Spor hukuku, spor organizasyonlarının özerkliğini vurgular. Bu, spor organizasyonlarının kendi kurallarını ve düzenlemelerini oluşturma ve uygulama yetkisine sahip olduğu anlamına gelir.

Uluslararası Boyut: Spor hukuku, uluslararası spor organizasyonlarının ve uluslararası rekabetin önemli bir parçasıdır. Uluslararası spor hukuku, farklı ülkeler arasındaki spor organizasyonlarının ve sporcuların ilişkilerini düzenler.

Sporcuların Hakları ve Özgürlükleri: Spor hukuku, sporcuların haklarını, sözleşmelerini ve telif haklarını koruma amacını taşır. Diğer hukuk dallarından farklı olarak, sporcuların spesifik hakları ve gereksinimleri göz önünde bulundurulur.

Hızlı ve Etkin İşleyiş: Spor hukuku, spor organizasyonlarının ve sporcuların ihtiyaçlarına hızlı ve etkili çözümler sunmayı amaçlar. Spor organizasyonları, spesifik kuralların hızlı bir şekilde uygulanmasını beklerler.

Spor hukuku, diğer hukuk dallarından farklıdır çünkü spesifik spor organizasyonları, federasyonlar ve uluslararası düzenlemeler tarafından belirlenen özel kuralları içerir. Spor hukuku, sporun düzenlenmesi, yönetilmesi ve sporcuların haklarının korunması ile ilgilenir.

Sporcuların Haklarının Korunması: Hukuki Düzenlemeler ve Uygulamalar

Spor, sadece fiziksel yeteneklerin değil, aynı zamanda ahlaki, etik ve hukuki sorumlulukların da test edildiği bir arenadır. Sporcular, sahada veya saha dışında, rekabet etme hakkına ve özel haklara sahip bireylerdir. Bu haklar, sporun adil ve saygın bir şekilde yönetilmesi için kritik öneme sahiptir ve hukuki düzenlemeler ve uygulamalarla korunmaktadır (Erman, 2023). Sporcuların sahip olduğu bazı temel hakları bulunmaktadır.

Adil Rekabet Hakkı: Sporcular, diğer

BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ

sporcularla adil bir rekabet ortamında yarışma hakkına sahiptir. Bu, doping kullanımı gibi hileli faaliyetlere karşı koruma sağlar.

Sponsorluk ve Ticaret Hakkı: Sporcular, isim, görüntü ve başarılarına dayalı olarak sponsorluk anlaşmaları yapma hakkına sahiptir. Bu hak, ticari ilişkilerini düzenler⁴.

Maaş ve Ücretlerin Düzenlenmesi: Profesyonel sporcuların maaşları ve transfer ücretleri gibi finansal hakları, sözleşmeler ve spor federasyonları tarafından düzenlenir.

Sağlık ve Güvenlik: Sporcuların fiziksel ve zihinsel sağlığı, antrenman koşulları ve tıbbi hizmetlerle korunur. Bu, spor federasyonları ve ulusal yasalar tarafından sağlanır.

Kişisel Veri Koruma: Sporcuların kişisel verileri, gizlilik haklarına saygı gösterilerek korunmalıdır. Özellikle dijital medyanın hızla büyüdüğü günümüzde bu daha da önemlidir.

Adil Disiplin Prosedürleri: Sporcular, herhangi bir disiplin ihlali durumunda adil ve nesnel bir disiplin prosedürüne tabi tutulma hakkına sahiptir.

Bu hakların korunması için hukuki düzenlemeler ve uygulamalar hayati öneme sahiptir. Her ülkenin kendi spor hukuku ve uluslararası spor organizasyonlarının kendi kuralları vardır. Spor hukuku, sporcuların haklarını, sorumluluklarını ve hukuki çıkarlarını düzenler.

Spor Organizasyonlarının Sorumlulukları ve Sporcuların Alacakları

Spor dünyası, birçok farklı aktörün katılımıyla karmaşık bir yapıya sahiptir. Bu aktörler arasında sporcular, spor kulüpleri, federasyonlar, organizasyonlar ve diğer ilgili

taraflar bulunur. Spor organizasyonları, sporun düzenlenmesi, yönetilmesi ve teşvik edilmesi gibi önemli roller üstlenirken, sporcular da bu sistem içinde önemli bir yer tutarlar. Spor organizasyonlarının sorumlulukları birçok farklı başlık altında toplanmıştır. Spor organizasyonları, sporun adil, düzenli ve güvenli bir şekilde gerçekleşmesini sağlamakla yükümlüdür (Dilek ve Arslan, 2021). Bu organizasyonların temel sorumlulukları bulunmaktadır. Bu sorumluluklar aşağıdaki başlıklar altında toplanmıştır.

Rekabetin Düzenlenmesi: Spor organizasyonları, sporcular arasındaki rekabetin düzenlenmesi ve sonuçların adil bir şekilde belirlenmesi için gerekli kuralları ve standartları oluşturur.

Tesis ve Altyapı Yönetimi: Spor organizasyonları, spor etkinliklerinin düzenlendiği tesislerin bakımı ve yönetimi konusunda sorumludur. Bu, sporcuların güvenliğini ve rahatlığını sağlamayı içerir.

Hakemlik ve Disiplin Yönetimi: Hakemlerin atanması, maçların düzgün bir şekilde yönetilmesi ve disiplin kurallarının uygulanması organizasyonların sorumlulukları arasındadır.

Sponsorluk ve Gelir Yaratma: Organizasyonlar, sporun finansmanını sağlamak için sponsorluk anlaşmaları ve gelir yaratma stratejileri geliştirir.

Sporun Tanıtımı: Spor organizasyonları, sporun yaygınlaştırılması ve desteklenmesi için tanıtım faaliyetleri düzenler.

Sporcuların alacakları, sporla ilgili çeşitli kaynaklardan elde edebilecekleri gelirleri

⁴ 16.06.2004 Tarihli “Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Sponsorluk Yönetmeliği” üç bölüm ve on altı maddeden oluşmaktadır. Bu Yönetmeliğin amacı, gerçek ve tüzel kişilerin; federasyonlara, gençlik ve spor kulüplerine, sporculara, gençlik ve spor tesisleri ile faaliyetlerine

sponsor olmaları ve reklam vermeleri ile ilgili usul ve esasları düzenlemektir.

BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ

ifade eder. Bu gelirler, sporcuların yetenekleri, başarıları ve pazar değerleri doğrultusunda çeşitlilik gösterir (Küçükgüngör, 1998). Sporcuların alacaklarına dair bazı önemli başlıklar bulunmaktadır.

Maaş ve Ücretler: Profesyonel sporcular, genellikle spor kulüpleri veya takımlarından maaş veya ücret alırlar. Bu maaşlar, sporcuların sözleşme koşullarına ve performanslarına bağlı olarak değişebilir. Özellikle büyük spor liglerinde yer alan sporcular için maaşlar oldukça yüksek olabilir.

Transfer Ücretleri: Sporcular, bir kulüpten diğerine transfer olduğunda veya başka bir takıma kiralandığında transfer ücreti alabilirler. Bu ücretler, sporcuların yeteneklerinin ve transfer pazarının bir sonucu olarak belirlenir.

Sponsorluk Anlaşmaları: Ünlü veya başarılı sporcular, markalarla sponsorluk anlaşmaları yapabilirler. Bu anlaşmalar, sporcuların giydiği ekipmanlardan reklam kampanyalarına kadar çeşitli şekillerde gelir elde etmelerini sağlar.

Ödül Paraları: Sporcular, yarışmalarda veya turnuvalarda başarı elde ettiklerinde ödül paraları kazanabilirler. Örneğin, tenisçiler Grand Slam turnuvalarında ödül paraları kazanır.

Katılım Ücretleri: Bazı spor etkinliklerine katılan sporcular, katılım ücreti alabilirler. Özellikle amatör sporcularda bu tür ödemeler yaygındır.

Telif Hakları: Sporcuların adları ve görüntüleri, medya haklarına ve video oyunlarına lisanslanabilir. Bu, sporcuların telif haklarından gelir elde etmelerini sağlar.

Sözleşme Bonusları: Sözleşmelerde belirtilen

bazı hedeflere ulaşan sporcular, ek bonuslar alabilirler. Örneğin, futbolculardaki gol veya asist bonusları gibi.

İmza Bonusları: Bazı sporculardan kulüplere veya takımlara katılmaları için imza bonusları talep edilir. Bu, sözleşmeyi imzalayan sporcu için bir tür önceden ödeme anlamına gelir.

Sporcuların alacakları, sporun türüne, düzeyine ve sporcu tarafından elde edilen başarılarına bağlı olarak önemli ölçüde değişebilmektedir. Profesyonel sporcular, kariyerleri boyunca büyük gelirler elde edebilirken, amatör sporcuların gelirleri daha sınırlı olabilmektedir. Bu nedenle, sporcuların mali yönetimlerini etkin bir şekilde yapmaları ve finansal geleceklerini planlamaları bu açıdan önemlidir. Ayrıca, sporcuların haklarını korumak ve sözleşmelerini dikkatli bir şekilde incelemek için hukuki danışmanlık alması da yaygın bir uygulama olarak kullanılmaktadır.

Sporculardan Kaynaklanan Alacaklar: Sözleşme Hükümleri ve Tahsilat Yöntemleri

Spor dünyası, sporcuların ve kulüplerin bir araya geldiği bir alandır ve bu ilişkiler genellikle yazılı sporcu sözleşmeleri ile düzenlenir. Bu sözleşmeler, sporcuların haklarını, sorumluluklarını ve finansal alacaklarını belirler. Ancak, sporculardan kaynaklanan alacaklar sadece sözleşme hükümleriyle sınırlı değildir; aynı zamanda sözleşme ihlali durumunda tahsil edilmesi gereken miktarları da içerir (Doğu, 2020). Sporcuların alacakları, genellikle aşağıdaki ifade edilen başlıklar altında ana kategorilere ayrılabilir.

Maaş ve Ücretler: Sporcular, sözleşmelerine dayalı olarak kulüplerinden veya takımlarından belirli bir maaş veya ücret

BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ

alırlar. Bu ödemeler, düzenli olarak veya belli bir dönemde yapılır.

Transfer Ücretleri: Sporcular, başka bir kulübe veya takıma transfer olduklarında veya kiralandıklarında transfer ücreti alabilirler. Bu, transfer sözleşmesinde belirtilen şartlara bağlıdır.

Bonuslar: Bazı sporcular, sözleşmelerinde belirli hedeflere veya başarılarla ulaştıklarında ek bonuslar alabilirler. Örneğin, gol atan bir futbolcu, her gol için belirli bir bonus alabilir.

Telif Hakları: Sporcuların isimleri, görüntüleri ve imzaları, sponsorluk anlaşmaları ve medya haklarına lisanslanabilir. Bu, sporcuların telif haklarından gelir elde etmelerini sağlar.

Sporcu sözleşmeleri, bu tür alacakları ve ödemeleri düzenleyen belgelerdir. Sözleşmeler, ödeme koşulları, miktarları, ödeme sıklığı ve diğer önemli ayrıntıları içerir. Sözleşme ihlali durumunda, sporcuların haklarını korumak ve alacaklarını tahsil etmek için hukuki yolları kullanma hakları vardır (Doğu, 2020).

Tahsilat yöntemleri, sporcuların ve kulüplerin alacaklarını tahsil etmek için başvurdukları pratik adımları içerir. Bu yöntemler arasında tahkim, dava açma, arabuluculuk ve anlaşma müzakereleri gibi çeşitli seçenekler bulunur. Her biri, sözleşme ihlali durumunda sporcuların haklarını korumak ve alacaklarını tahsil etmek için kullanılabilir (Bozkurt, 2010).

Spor Hukuku ve Sporcuların Alacakları

Spor, sadece rekabetin ve performansın değil, aynı zamanda hukuki yükümlülüklerin ve hakların da merkezinde bulunan bir alan olarak gün geçtikçe daha fazla karmaşıklık kazanmaktadır (Küçükgüngör, 1998).

Sporcular, kulüplerle, federasyonlarla ve diğer spor organizasyonlarıyla sözleşmeler yaparlar ve bu sözleşmeler, sporcuların hak ve alacaklarını belirler. Ancak, zaman zaman sporculardan kaynaklanan alacaklar veya sözleşmelere uyumsuzluklar nedeniyle hukuki anlaşmazlıklar ortaya çıkmaktadır (Kartal, 2020).

Spor Hukukunun Mahkemelerdeki Rolü

Spor hukuku, sporun düzenlenmesi, yönetilmesi ve yürütülmesiyle ilgili hukuki çerçeveyi oluşturur. Bu hukuk alanı, sporcuların, kulüplerin, federasyonların ve diğer ilgili tarafların haklarını ve yükümlülüklerini düzenler. Spor hukuku, sporun adalet ve adil rekabet temelinde sürdürülmesini sağlamak için önemli bir rol oynar.

Sporcuların Alacaklarını Savunma

Sporcular, sporculuk kariyerleri boyunca kazandıkları alacakları korumak için hukuki adımlar atabilirler. Sporcuların alacaklarını savunmak için kullanabilecekleri bazı hukuki yöntemler bulunmaktadır. **Hata! Yer işareti tanımlanmamış..** Bunlar;

Sözleşme İhlali Durumunda Hukuki İşlem

Başlatma: Eğer bir sporcu, kulüp veya organizasyon tarafından sözleşme hükümlerine aykırı davranıldığını düşünüyorsa, hukuki işlem başlatarak mahkemeye başvurabilir. Bu, alacakların tahsili veya sözleşme uyuşmazlıklarının çözümü için kullanılır.

Tahkim Prosedürleri: Birçok spor organizasyonu, sporcular ve kulüpler arasında yaşanan anlaşmazlıkların tahkim yoluyla çözülmesini zorunlu kılar. Sporcular, tahkim prosedürlerine başvurarak alacaklarını

BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ
savunabilirler.

Hukuki Danışmanlık ve Müzakereler:

Sporcular, hukuki danışmanlarla çalışarak sözleşme müzakerelerinde ve uyuşmazlık çözüm süreçlerinde yardım alabilirler. Hukuk profesyonelleri, sporcuların haklarını savunmalarına rehberlik eder.

Medya ve Kamuoyu Baskısı: Bazı sporcular, alacaklarını savunmak ve dikkat çekmek için medya ve kamuoyu baskısını kullanabilirler. Bu, spor organizasyonlarına ve kulüplere karşı halkın desteğini sağlayabilir.

Sporcuların alacaklarını savunmak, hukuki bir süreç olabilir ve çeşitli zorluklarla karşılaşabilirler. Ancak sporcular, hukuki haklarını korumak için uygun ve profesyonel hukuki destek alabilirler. Ayrıca, spor hukukunun özel kurallarına ve spor organizasyonlarının iç tüzüklerine uygun şekilde hareket etmek, sporcuların hukuki pozisyonunu güçlendirebilir (Bozkurt, 2010).

Türk Hukukunda Sporcu Sözleşmelerinin Hukuki Analizi

Spor, dünya genelinde milyonlarca insanı etkileyen, rekabetin, performansın ve etkinliğin merkezinde bulunan bir faaliyettir. Sporun bu büyüleyici dünyasında, sporcuların ve spor organizasyonlarının arasında yazılı sporcu sözleşmeleri önemli bir rol oynamaktadır. Bu sözleşmeler, sporcuların hak ve yükümlülüklerini düzenlerken, aynı zamanda spor organizasyonları için önemli bir hukuki belge niteliği taşır (Esentaş Vd., 2018).

Sporcu Sözleşmelerinin Hizmet Sözleşmesi Niteliği

Sporcu sözleşmeleri, hizmet sözleşmesi

niteliği taşıyan sözleşmelerdir. Hizmet sözleşmeleri, bir tarafın (hizmet sağlayıcı) belirli bir iş veya hizmeti sunmayı taahhüt ettiği, diğer tarafın (hizmet alan) da buna karşılık bir ücret veya karşılık vermeyi kabul ettiği sözleşmelerdir (Türk Borçlar Kanunu [TBK] madde 369/1). Sporcu sözleşmeleri ise, sporcuların, spor kulüplerine veya organizasyonlara belirli bir spor dalında performans sergilemeyi taahhüt ettiği, karşılığında ise genellikle maaş, transfer ücreti veya diğer ödemeleri aldığı sözleşmelerdir (Petek, 2010).

Sporcu sözleşmelerinin hizmet sözleşmesi niteliği taşıması, sporcuların profesyonel bir hizmet sunucusu olarak kabul edildiği ve bu çerçevede işlediği anlamına gelir. Bu, sporcuların sahadaki performanslarının bir hizmet olarak değerlendirildiği ve buna karşılık ödeme aldığı bir ilişkiyi yansıtır. Bu nedenle, sporcu sözleşmelerinin hizmet sözleşmesi kavramına uygun olduğu söylenebilir (Aslan, 2014).

Şekil Şartlarına Tabi Olmaması

TBK madde 394/1 hükmüne göre, hizmet sözleşmeleri, kanunda aksine bir hüküm olmadıkça özel bir şekle tâbi değildir. Bu hüküm, sporcu sözleşmelerinin de genel olarak özel bir şekle tâbi olmadığını gösterir. Yani, sporcu sözleşmeleri yazılı bir belgeyle yapılmasa bile geçerli olabilir (Topuz, 2013). Bu durum, sporcu sözleşmelerinin esnekliğini ve sporcuların ve kulüplerin anlaşmalarını daha kolay bir şekilde yapabilme özgürlüğünü korur. Ancak, yazılı bir sözleşme yapmanın, taraflar arasındaki haklar ve yükümlülükler konusunda daha netlik sağladığı unutulmamalıdır. Bu nedenle, sporcu sözleşmelerinin yazılı olarak düzenlenmesi

BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ

genellikle tavsiye edilmektedir**Hata! Yer i şareti tanımlanmamış..**

Türk hukukunda sporcu sözleşmeleri, hizmet sözleşmesi niteliği taşıyan ve genellikle özel bir şekle tâbi olmayan sözleşmelerdendir. Bu sözleşmeler, sporcuların ve spor organizasyonlarının haklarını ve yükümlülüklerini düzenlerken, sporun profesyonel ve kurumsal bir yapıya sahip olduğunu da yansıtır. Ayrıca, sporcu sözleşmelerinin yazılı olarak düzenlenmesi, olası uyuşmazlıkların çözümünü kolaylaştırabilir ve taraflar arasındaki ilişkileri daha sağlam bir temele oturtabilir (Yatkın, 2006).

1475 sayılı İş Kanunu'nun 1. maddesi uyarınca profesyonel sporcular ile spor kulüpleri arasındaki ilişki İş Kanunu'na tabidir. İş Kanunu, bir hizmet akdine dayalı olarak ücret karşılığı çalışan kişilere işçi, işçi çalıştıran tüzel veya gerçek kişilere ise işveren adını verir (Küçükgüngör, 1998).

Profesyonel sporcular, spor organizasyonları veya kulüpleri için bir hizmet sunarlar ve karşılığında maaş, transfer ücreti, primler veya diğer ödemeler alırlar. Bu durumda, profesyonel sporcular işçi sıfatını taşıyabilirler ve spor kulüpleri de işveren olarak kabul edilebilir**Hata! Yer i şareti tanımlanmamış..**

Ancak, sporcu sözleşmelerinin özel nitelikleri ve sporun kendine özgü özellikleri nedeniyle, bu tür ilişkiler bazen İş Kanunu'nun genel hükümlerinden muaf tutulabilir veya özel düzenlemelere tabi olabilir. Özellikle spor federasyonlarının veya uluslararası spor organizasyonlarınca belirlenen kurallar ve sözleşme şartları, profesyonel sporcuların çalışma koşullarını ve haklarını şekillendirebilir (Petek, 2016).

Profesyonel sporcuların ve spor kulüplerinin ilişkisi genellikle İş Kanunu'na tabi olarak kabul edilebilir, ancak bu ilişkinin özel koşulları ve sporun kendine özgü özellikleri dikkate alınarak ayrıntılı bir hukuki analiz yapılmalıdır. Bu tür durumlarda, profesyonel sporcular ve kulüpleri arasındaki sözleşmelerin içeriği ve yerel düzenlemeler önemli bir rol oynar**Hata! Yer i şareti tanımlanmamış..**

Sporculardan Kaynaklanan Borçlar ve Ödeme Koşulları

Sporcuların kaynaklanan borçları ve ödeme koşulları, sporcuların sözleşmeleri, yarışmaları ve organizasyonlara katılımlarıyla ilgili çeşitli faktörlere bağlı olarak değişebilir. Transfer ücreti veya bonservis ücreti, özellikle futbolcularda sıkça karşılaşılan bir kavramdır. Bu ücret, bir futbolcunun mevcut kulübünden başka bir kulübe transfer olması durumunda ödenen maddi bedeli ifade eder. Transfer ücreti, genellikle futbolcunun eski kulübüne ve/veya futbolcuya ödenir. Transfer işlemi tamamlanana kadar futbolcunun yeni kulüple resmi olarak sözleşme imzalamasına olanak sağlanır (Aydos, 2013).

Transfer ücreti, futbolcuların piyasa değerleri, performansları, sözleşme süreleri ve kulüplerin taleplerine bağlı olarak değişebilir. Bazı yıldız futbolcular için büyük transfer ücretleri ödenirken, genç yetenekler veya oyuncuların sözleşmeleri sona ermek üzereyse daha düşük transfer ücretleri ödenebilir (Kızıltepe, 2012).

Transfer ücreti, futbol dünyasında büyük bir öneme sahiptir ve kulüpler arasında futbolcuların transferi sırasında görüşmelere ve pazarlıklara neden olabilir. Bu ücret, futbolcunun değerini ve istenen kulüp

BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ

tarafından ödenecek miktara dair bir anlaşmanın sonucudur (Güreş, 2006).

Ayrıca, futbolcunun transfer ücreti dışında yeni kulüple imzaladığı sözleşme kapsamında alacağı maaş, primler ve diğer maddi haklar da transfer sürecinin bir parçası olabilir. Futbol transferleri, spor medyası ve futbolseverler için büyük ilgi çeken ve takip edilen olaylardır (Günaydın, 2019).

Sporculardan kaynaklanan borçları ve ödeme koşullarıyla ilgili bazı temel konular bulunmaktadır.

Sporcu Sözleşmeleri: Profesyonel sporcular genellikle spor kulüpleri veya organizasyonları ile sözleşmeler yaparlar. Bu sözleşmeler, sporcuların maaşları, primleri, sponsorluk anlaşmaları, telif hakları ve diğer maddi karşılıkları içerir. Sporcuların bu sözleşmelere uygun olarak performans göstermesi beklenir.

Transfer Ücretleri: Profesyonel sporcularda, bir kulüpten diğerine transfer olduklarında transfer ücretleri ödenebilir. Bu ücretler, kulüpler arasında yapılan anlaşmalara ve oyuncuların transfer değerlerine göre değişebilir.

Ödüller ve Primler: Sporcular, yarışmalarda veya organizasyonlarda başarı elde ettiklerinde ödüller ve primler kazanabilirler. Ödül miktarları, başarı düzeyine, organizasyonun prestijine ve diğer faktörlere bağlı olarak farklılık gösterebilir.

Sponsorluk Anlaşmaları: Sporcular, markalarla sponsorluk anlaşmaları yapabilirler. Bu anlaşmalar, sporcuların ürün veya markaları tanıtarak karşılığında ödeme almasını içerebilir.

Telif Hakları: Sporcular, kendi

görüntülerinin veya performanslarının kullanımı için telif haklarına sahip olabilirler. Bu, televizyon yayınları, video oyunları, giyim ve diğer ürünler için telif hakları anlaşmalarını içerebilir.

Bonuslar ve İkrariyeler: Bazı spor organizasyonları, sporculara belirli başarılar için ekstra ödüller veya ikramiyeler sunar. Bu, özel turnuvalar veya şampiyonluklar için geçerli olabilir.

Sporcu Acentaları ve Temsilciler: Profesyonel sporcular, maddi işlemler ve sözleşme müzakereleri konusunda profesyonel temsilcilere veya sporcu acentalarına başvurabilirler. Bu temsilciler, sporcuların finansal işlerini yönetmelerine yardımcı olabilirler.

Sporcuların borçları ve ödeme koşulları, sporun türüne, düzeyine ve yerel yasalara bağlı olarak değişebilmektedir. Her sporcu, kendilerine özgü mali durum ve sözleşmelere sahip olabilmektedir. Bu nedenle sporcuların kulüplerin mali konuları ve ödeme koşulları, her bir duruma özgü olarak incelenmek zorundadır.

Sporcuların Alacakları ve Vergi Mevzuatı: Mali Yükümlülükler ve İstisnalar

Sporcuların alacakları ve vergi mevzuatı, ülkeye ve yerel yasalara göre değişebilmektedir. Sporcuların kazançları, ülkenin gelir vergisi veya diğer vergi türleri altında değerlendirilmektedir (Yıldız, 2022). Sporcuların alacakları ve vergi mevzuatı ile ilgili bazı temel konular bulunmaktadır.

Maaş ve Primler: Sporcular, profesyonel kulüpler veya organizasyonlar tarafından maaş ve prim ödemeleri alabilirler. Bu ödemeler, sporcuların hizmet sözleşmelerine

BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ

dayalı olarak yapılır ve gelir olarak vergilendirilebilir.

Sponsorluk Anlaşmaları: Sporcular, markalarla sponsorluk anlaşmaları yapabilirler. Bu tür anlaşmalar, sporcuların bir ürünü veya markayı tanıtarak elde ettikleri gelirleri içerir ve bu gelirler genellikle vergilendirilir.

Telif Hakları: Sporcular, görüntülerinin veya performanslarının kullanımı için telif haklarına sahip olabilirler. Televizyon yayınları, video oyunları, giyim ve diğer ürünler için telif hakları söz konusu olabilir ve bu haklar gelir olarak vergilendirilebilir.

Transfer Ücretleri: Sporcuların bir kulüpten diğerine transferi sırasında ödenen transfer ücretleri, genellikle gelir olarak vergilendirilir. Bu ücretler, futbolculardan veya diğer sporculardan elde edilen gelirlerdir.

Vergi İstisnaları ve İndirimler: Bazı ülkeler, sporcuların gelirlerini vergiden muaf tutabilir veya belirli bir miktarın altındaki gelirleri için özel bir vergi indirimi sunabilir. Bu tür istisnalar ve indirimler, sporcuların vergi yükünü azaltabilir.

Yabancı Sporcuların Vergilendirilmesi: Yabancı sporcuların bir ülkede yarışmalara veya organizasyonlara katılmaları durumunda, bu ülkenin vergi mevzuatına göre vergilendirilmeleri gerekebilir. Bu, uluslararası spor organizasyonlarının ve sporcuların sıkça karşılaştığı bir konudur.

Sporcular ve teknik adamların sporla ilgili faaliyetler dışında elde ettikleri gelirler, genellikle "serbest meslek kazancı" olarak vergilendirilir. Bu gelirler, reklam anlaşmaları, sponsorluk anlaşmaları, isim hakkı anlaşmaları ve benzeri gelirleri içerebilir. Vergi mevzuatının çoğu ülkede, bu

tür gelirlerin serbest meslek kazancı olarak kabul edilmesini öngörmektedir (Özdoğan, 2011).

Serbest meslek kazancı, kişisel hizmetlerin sunulması karşılığında elde edilen gelirleri ifade eder. Sporcular ve teknik adamlar, kişisel yetenekleri ve tanınırlıkları nedeniyle bu tür anlaşmalardan yararlanabilirler. Vergi mevzuatı, bu gelirlerin gelir vergisine tabi tutulmasını öngörebilir (Yıldız, 2022).

Ancak bazı ülkelerde, bu tür gelirler için özel istisnalar veya indirimler olabilir. Örneğin, bazı ülkeler sporcuların veya sanatçıların belirli bir miktarın altındaki gelirlerini vergiden muaf tutabilir veya özel bir vergi indirimi sunabilir (Öz, 2002).

Sporcular ve teknik adamlar için vergi durumu, ülkenin vergi mevzuatına ve anlaşmalarına, gelirin miktarına ve kaynağına, kişisel finansal duruma ve diğer faktörlere bağlı olarak değişebilmektedir. Sporculardan alınan gelir vergisi oranlarının değişmesi veya gelir vergisi beyannamesi verme yükümlülüğünün getirilmesi, ülkenin vergi mevzuatına ve politikalarına bağlı olarak farklılık gösterebilmektedir. Bu tür değişiklikler, ülkenin maliye politikalarına ve bütçe ihtiyaçlarına yanıt olarak yapılabilir (Yatkın, 2006).

2023 yılı içerisinde vergi oranlarında değişikliğe gidilmiştir. Ve yıl sonunda belli bir gelir düzeyini aşan sporcuların gelir vergisi beyannamesi verme yükümlülüğü getirilmiştir. Bu değişiklikler ülkede geçerli olan yeni vergi düzenlemeleridir. Yüksek gelirli sporcuların yıllık gelirlerini ve ek vergi ödemelerini hesaplamaları ve gerektiğinde vergi beyannamesi vermeleri gerekmektedir

BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ
(Çeribaş, 2020).

Spor kulüplerinin kurumlar vergisinden muaf olup olmadığı, ülkenin vergi mevzuatına ve yerel yasal düzenlemelere bağlı olarak değişebilir. Yukarıdaki açıklamanın geçerli olduğu birçok ülkede, spor kulüpleri sadece idman ve spor faaliyetlerini gösterdikleri durumlarda kurumlar vergisinden muaf tutulabilmektedir. Ancak bu muafiyetler, belirli koşullara ve sınırlamalara tabidir (Karataş Durmuş, 2016).

Ayrıca, spor kulüplerinin mali durumları, gelir kaynakları, organizasyon yapısı ve yerel vergi yasalarına uyumları da muafiyetlerin uygulanıp uygulanmadığını belirlemektedir. Vergi mevzuatındaki değişiklikler, spor kulüplerinin vergi muafiyeti durumunu etkilemektedir (Özden, 2015).

Türkiye'de 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu'na göre, amatör sporcu olan hizmet erbabı için belirli bir gelir sınırını aşmayan gelirlerde gelir vergisi istisnası uygulanmaktadır. Bu istisnanın koşulları iki başlık altında düzenlenmiştir (Yatkın, 2006).

Amatör Sporcu Olma Şartı: İstisnadan yararlanmak isteyen kişilerin amatör sporcu olmaları gerekmektedir. Bu kişiler milli müsabakalara katılarak amatör sporcu olduklarını belgelemelidirler.

Gelir Sınırı: İstisna, asgari ücretin iki katını aşmayacak gelirler için uygulanır. Asgari ücret miktarı, her yıl güncellenir, bu nedenle miktar yıllara göre değişebilir.

Bu koşulları sağlayan amatör sporcular, belirtilen gelir sınırları içinde kazandıkları gelirlerden gelir vergisi ödemek zorunda değildir. Ancak belirtilen sınırları aşan gelirler için gelir vergisi ödenmesi gereklidir (Taylor, 2014).

Profesyonel trainerlerin spor salonlarında veya salon dışında kendi adlarına ve hesaplarına çalışarak sağladıkları personal training hizmetlerinden elde ettikleri kazanç, genellikle "serbest meslek kazancı" olarak kabul edilir. Bu kazanç, kişisel hizmetlerin sunulması karşılığında elde edilen bir tür geliri ifade eder (Orhan, 2016).

Profesyonel trainerler, sporculara bireysel olarak veya küçük gruplara yönelik eğitim ve antrenman hizmetleri sunarlar. Bu hizmetler, sporcuların kişisel sağlık ve spor hedeflerine ulaşmalarına yardımcı olmayı amaçlar. Personal trainerler, kendi müşteri portföylerini oluştururlar, randevuları düzenlerler ve genellikle kendi işlerini kurup yönetirler. Bu tür serbest meslek kazancı elde eden kişiler, gelirlerini beyan etmek ve vergi ödemekle yükümlüdürler. Vergi mevzuatı, serbest meslek gelirlerinin beyanı ve vergilendirilmesi ile ilgili ayrıntıları içerir (Güroğlu, 2020).

Spor kulüplerinin, ülkelerin Katma Değer Vergisi (KDV) yasalarına göre KDV mükellefidir. KDV, birçok ülkede mal ve hizmet ticaretinden kaynaklanan bir tüketim vergisidir. Spor kulüpleri, elde ettikleri gelirlerin KDV'ye tabi olduğu ve bu gelirler üzerinden KDV ödemekle yükümlü oldukları için mükellef konumundadır (Karataş Durmuş, 2016).

Spor kulüplerinin elde ettiği gelirler arasında stat gelirleri, bilet satışları, yayın gelirleri, forma reklamları, lisans gelirleri, sponsorluk anlaşmaları ve diğer gelir kalemleri bulunabilir. Bu gelirlerin büyüklüğü ve yapısı, kulüplerin büyüklüğüne, spor dalına ve yerel yasal düzenlemelere bağlı olarak değişebilir (Eren, 2019).

BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ

KDV oranları da ülkeden ülkeye değişebilir ve bazı mal ve hizmetler için farklı oranlar uygulanabilir. Spor kulüpleri, KDV'nin nasıl uygulandığı ve hangi gelirlerin KDV'ye tabi olduğu konusunda yerel vergi otoriteleri veya bir vergi danışmanından rehberlik almalıdır. Bu, gelirlerini ve harcamalarını doğru şekilde kaydetmeleri ve KDV yükümlülüklerini yerine getirmeleri için önemlidir (Yücedoğru ve Ören, 2017).

Ayrıca, bazı ülkelerde spor kulüpleri için KDV muafiyetleri veya istisnaları olabilmektedir. Bu istisnalar ve muafiyetler, yerel vergi mevzuatına ve spor kulübünün türüne bağlı olarak değişebilir. Dolayısıyla, spor kulüpleri yerel KDV düzenlemelerini takip etmeli ve uygun şekilde uyum sağlamalıdır (Karataş Durmuş, 2016).

Spor kulüpleri ve iktisadi işletmeler, birçok ülkede tüzel kişilik sahibi organizasyonlar olarak kabul edilir ve bu nedenle kurum niteliğindedirler. Kurumlar, kâr amacı gütmeyen sivil toplum kuruluşları, spor organizasyonları, dernekler veya iktisadi işletmeler olarak faaliyet gösterebilirler. Ancak kurum niteliğinde olmaları, gelir vergisi mükellefi olmadıkları anlamına gelmemektedir (İlgar Vd., 2021).

Ülkeden ülkeye ve yerel vergi mevzuatına bağlı olarak, spor kulüpleri ve iktisadi işletmeler gelir vergisi mükellefi olabilirler veya olmayabilirler. Gelir vergisi yasaları, bu tür organizasyonların kazandıkları gelir türlerine, miktarlarına ve faaliyetlerine göre değişebilmektedir. Bazı ülkelerde, kâr amacı gütmeyen organizasyonlar için özel gelir vergisi muafiyetleri veya indirimleri uygulanabilirken, diğer ülkelerde bu muafiyetler daha sınırlı olabilmektedir

(Göker, 2009).

Kamu yararına çalışan dernek statüsüne sahip spor kulüplerine yapılan bağış ve yardımların kurum kazancının belirli bir yüzdesine %5'ine kadar olan kısmının kurumlar vergisi beyannamesinde indirim konusu yapılabilmesi, birçok ülkede benzer vergi teşvikleri veya indirimleri içeren yerel düzenlemelere dayanmaktadır (Özden, 2015).

Bu tür indirimler, genellikle kamu yararına çalışan veya sosyal amaçlar taşıyan kuruluşları desteklemek ve teşvik etmek amacıyla yapılmaktadır. Bağış ve yardımların belirli bir yüzdesinin kurum kazancından düşülmesine izin vermek, bu tür kuruluşlara ek kaynak sağlamaktadır (Candan ve Yurdadoğ, 2017).

Ancak bu tür indirimler ve teşvikler, her ülkede farklı olabilir ve belirli koşullara tabi olabilmektedir. Hangi bağışların ve yardımların indirim konusu yapılacağı, indirim oranları ve limitler, yerel vergi mevzuatına ve düzenlemelere bağlı olarak değişiklik göstermektedir. Sporcu ve spor kulüplerinin vergi istisnalarına yönelik kazanımları da söz konusudur (Karataş Durmuş, 2016).

İstisna (Exception): Vergi yasalarında belirli bir konunun, genel olarak vergilendirilmesi gereken bir kategoriye ait olmasına rağmen, özel bir yasa veya düzenleme ile vergilendirme dışında bırakılmasıdır. Yani, istisna, genel kuralın dışında kalan özel bir durumu ifade eder. Örnek olarak, bazı ülkelerde belirli tıbbi malzemelerin satışı KDV'den istisna edilebilir.

Muafiyet (Exemption): Vergi yasalarında belirli bir konunun genel kurala göre vergilendirilmesi gereken bir kategoriye ait

BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ

olmasına rağmen, yine özel bir yasa veya düzenleme ile vergi yükümlülüğü dışında bırakılmasıdır. Yani, muafiyet, genel kuralın uygulanmadığı özel bir durumu ifade eder. Örnek olarak, bazı ülkelerde kar amacı gütmeyen kuruluşlar gelir vergisinden muaf tutulabilir.

Bu terimler, vergi hukukunda belirli gelirlerin veya faaliyetlerin belirli şartlar altında vergilendirilmemesi veya vergilendirilmesinin azaltılması için kullanılmaktadır. Her ülkenin vergi mevzuatı farklıdır ve bu terimlerin tanımları ve uygulanmaları ülkeye özgüdür (Dağlıoğlu ve Çiçek, 2014).

Öte yandan, bu tür vergi istisnaları ve muafiyetler, zaman içinde değişebilir ve yerel vergi mevzuatı ile sınırlıdır. Bu nedenle, belirli bir yıl için geçerli olan vergi istisnalarının güncel durumunu ve sınırlarını yerel vergi otoriteleri veya bir vergi danışmanı ile kontrol etmek önemlidir. Amatör sporcuların vergi konularında doğru ve güncel bilgilere sahip olmaları önemlidir (Erişir, 2010).

Sporcuların alacakları ve vergi yükümlülükleri ülkeye ve yerel yasalara göre büyük ölçüde değişebilir. Dolayısıyla, sporcuların mali durumlarını ve kazançlarını etkileyen vergi düzenlemelerini anlamak ve uygun şekilde yönetmek için profesyonel mali danışmanlardan yardım almak önemlidir. Ayrıca, sporcuların vergi ödeme yükümlülüklerini yerine getirmeleri ve vergi beyannamelerini düzgün bir şekilde doldurmaları önemlidir, çünkü vergi kaçırma veya eksik beyanlar yasal sorunlara yol açabilir (Çeribaş, 2020).

Uluslararası Sporcu Sözleşmeleri ve Türk Hukuku Uygulaması

Uluslararası sporcu sözleşmeleri, genellikle uluslararası sporcular ile spor kulüpleri veya takımları arasında imzalanan sözleşmeleri ifade eder. Bu sözleşmeler, sporcuların bir ülkede bulunan bir kulüp veya takımda profesyonel olarak spor yapmalarını düzenler. Bu tür sözleşmeler hem sporcuların hem de kulüplerin haklarını ve yükümlülüklerini belirler ve sporcunun transferi, tazminatlar, ücretler ve diğer önemli konuları içerebilir (Aslan, 2014). Türk hukuku açısından, uluslararası sporcu sözleşmeleri aşağıdaki temel ilkelere tabidir.

Sözleşme Serbestliği: Türk hukukunda, sözleşme serbestliği ilkesi yürürlüktedir. Bu ilkeye göre, iki taraf da kendi rızalarıyla bir sözleşme yapabilirler. Bu nedenle, sporcular ve kulüpler arasında uluslararası sporcu sözleşmeleri serbestçe yapılabilir.

Tarafların Hak ve Yükümlülükleri: Sözleşmeler, tarafların haklarını ve yükümlülüklerini belirler. Sporcu sözleşmeleri, sporcuların ücretleri, transfer şartları, tazminatlar ve diğer önemli meseleleri düzenler.

FIFA Kuralları ve Uluslararası Normlar: Türk futbolu ve diğer sporlar, uluslararası düzenlemelere tabidir. FIFA (Uluslararası Futbol Federasyonları Birliği) ve diğer uluslararası spor federasyonları, uluslararası sporcu sözleşmelerini düzenleyen kurallar ve yönergeler sunar. Bu nedenle, Türk kulüpleri ve sporcuları uluslararası düzenlemelere uygun olarak hareket etmelidir.

Hukuki Danışmanlık ve Uyuşmazlık Çözümü: Uluslararası sporcu sözleşmeleri, taraflar arasında anlaşmazlıkların çıkabileceği karmaşık belgelerdir. Taraflar, hukuki danışmanlardan profesyonel rehberlik almalıdır. Anlaşmazlıkların çözümü için

BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ

uluslararası tahkim de sıkça kullanılan bir yöntemdir.

Uluslararası sporcu sözleşmeleri, her spor dalı için farklılık gösterebilir ve ulusal ve uluslararası düzenlemelere tabi olabilir. Bu nedenle, her bir sözleşme özel bir incelemeye tabi tutulmalıdır.

Türk Spor Hukuku'nda Geçmişten Günümüze Sporcuların Alacaklarının Değişen Yönetimi

Türk spor hukuku içinde sporcuların alacaklarının yönetimi zaman içinde çeşitli değişikliklere uğramıştır. Bu değişiklikler, sporun ticarileşmesi, ulusal ve uluslararası düzenlemelerin evrilmesi ve toplumsal beklentilerin değişmesi gibi faktörler tarafından etkilenmiştir (Özen Vd., 2012). Türk spor hukuku içinde sporcuların alacaklarının değişen yönetimi hakkında birkaç önemli döneme odaklanan kavramlar bulunmaktadır. Bunlar;

Geçmişteki Geleneksel Yönetim: Türkiye'de sporcuların alacaklarına dair düzenlemeler, sporun ilk yıllarında daha basit ve geleneksel bir yapıya sahipti. Sporcular genellikle amatör olarak spor yaparken, profesyonel sporcular için gelir kaynakları kısıtlıydı ve sporcuların maaşları veya tazminatları sınırlıydı.

Profesyonelleşme ve Kulüp Sistemine Geçiş: Sporun profesyonelleşmesiyle birlikte sporcuların alacaklarının yönetimi de değişti. Kulüpler ve takımlar, sporculara daha fazla maaş ve ödeme yapmaya başladılar. Bu dönemde, sporcuların sözleşmeleri daha ayrıntılı hale geldi ve özellikle futbol gibi büyük sporlarda transfer ücretleri önemli hale geldi.

Uluslararası Düzenlemelerin Etkisi:

Uluslararası spor kuruluşları, sporcuların haklarını ve alacaklarını korumak için çeşitli düzenlemeler getirdi. Özellikle FIFA'nın futbol dünyasında transferler ve tazminatlarla ilgili kuralları, sporcuların uluslararası arenada alacaklarının düzenlenmesine katkıda bulundu.

Yeni Spor Yasası ve Reformlar: Türkiye'de 2020 yılında kabul edilen Yeni Spor Yasası, sporcuların haklarını ve alacaklarını düzenleyen önemli bir adımı temsil etmektedir. Bu yasa, sporcuların alacaklarını daha fazla koruma altına alırken, spor kulüplerinin yönetimini ve finansal yapılarını düzenlemeyi amaçlamıştır. Ayrıca, sporcuların borçlarını ve transfer tazminatlarını düzenlerken özel hükümler içermektedir.

Sporcu Sendikalarının Rolü: Sporcu sendikaları, sporcuların haklarını ve alacaklarını savunma konusunda etkili bir rol oynamıştır. Sendikalar, sporcuların işçi haklarına sahip olduğunu savunmuş ve sporcuların sözleşme şartlarının iyileştirilmesi için mücadele etmiştir.

Türk spor hukuku içinde sporcuların alacaklarının yönetimi, ulusal ve uluslararası düzenlemelerin gelişimi ve sporun ekonomik boyutlarının genişlemesi ile birlikte değişim göstermiştir (Özen Vd., 2012). Bu değişiklikler, sporcuların haklarını koruma ve sporun sürdürülebilirliğini sağlama amacını taşımaktadır.

Sporculardan Kaynaklanan Alacak İhtilaflarının Çözümü: Arabuluculuk ve Alternatif Yollar

Sporcuların kaynaklanan alacak ihtilafları, geleneksel yargı sistemlerinin yanı sıra alternatif çözüm yolları ve arabuluculuk gibi

BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ

yöntemlerle de çözülebilmektedir (Tanrıver, 2006). Sporcuların alacak ihtilaflarının çözümünde kullanılabilecek bazı alternatif yollara örnekler aşağıda başlıklar altında ifade edilmiştir.

Arabuluculuk (Mediation): Arabuluculuk, bir bağımsız üçüncü tarafın (arabulucu) ihtilafı çözme sürecine müdahale ettiği bir alternatif çözüm yoludur. Sporcular ve kulüpler, arabulucu aracılığıyla ihtilafı müzakere ederler ve anlaşmaya varmaya çalışırlar. Arabuluculuk, mahkemeye gitmekten kaçınarak daha hızlı ve maliyet etkin bir çözüm sağlayabilir.

Tahkim (Arbitration): Tahkim, ihtilafların bağımsız bir tahkim kurulu tarafından çözüldüğü bir alternatif yargılama yöntemidir. Sporcular ve kulüpler, genellikle ulusal ve uluslararası spor tahkim mahkemelerine başvurarak ihtilaflarını çözebilirler. Bu mahkemeler, sporun özgül kurallarına ve düzenlemelerine hakimdir.

Spor Tahkim Mahkemeleri (CAS): Sporcular ve spor kulüpleri, uluslararası Spor Tahkim Mahkemesi (CAS) gibi spor ihtilaflarını çözmek için özel olarak kurulmuş tahkim mahkemelerine başvurabilirler. CAS, spor dünyasındaki ihtilafların çözümünde uluslararası bir otorite olarak kabul edilir.

Spor Tahkim Dernekleri ve Kurumları: Bazı ülkelerde sporcular ve kulüpler, ulusal veya bölgesel spor tahkim dernekleri ve kurumlarına başvurarak ihtilaflarını çözebilirler. Bu kurumlar, yerel düzeyde spor ihtilaflarını ele almak için tasarlanmıştır.

Spor Hukuk Danışmanları: Spor hukuku konusunda uzmanlaşmış avukatlar veya hukuk danışmanları, sporculara ve kulüplere hukuki rehberlik sağlayabilir ve ihtilafların

geleneksel yargı sistemlerinin dışında çözülmesine yardımcı olabilirler.

Sporcuların alacak ihtilaflarının çözümü için hangi yöntemin kullanılacağı, ihtilafın niteliğine, taraflar arasındaki anlaşmazlığa ve ulusal veya uluslararası düzenlemelere bağlı olarak değişebilir olduğu asla göz ardı edilmemesi gereken bir husustur.

Sporcuların Alacaklarının Yönetimi Ve Hukuki Sorumlulukların Tahsili: İdari ve Hukuki Yollar

Sporcuların alacaklarının yönetimi ve hukuki sorumlulukların tahsili için çeşitli idari ve hukuki yollar mevcuttur. Sporcular ve spor kulüpleri, bu yolları kullanarak alacaklarını koruyabilir ve gerektiğinde tahsil edebilirler (Küçükgüngör, 1998). Bu süreçte kullanılabilecek bazı idari ve hukuki yollar yine aşağıda başlıklar altında sunulmuştur.

Spor Tahkim Mahkemesi (CAS) Başvurusu: Ulusal ve uluslararası spor tahkim mahkemeleri, sporcuların ve kulüplerin sporla ilgili ihtilafları çözmek için başvurabileceği önemli bir yoldur. CAS, sporun özgül kurallarına ve düzenlemelerine hakimdir ve sporcuların alacaklarının tahsili için kararlar verebilir.

Spor Federasyonlarına Başvuru: Sporcular, alacak ihtilaflarını ilgili spor federasyonlarına iletebilirler. Federasyonlar, sporcuların ve kulüplerin haklarını korumak ve ihtilafları çözmek için idari bir süreç sunabilirler.

Sözleşme Yönetimi: Sporcular ve kulüpler, sözleşmelerini dikkatlice yönetmelidirler. Sözleşme şartlarına uygun olarak alacakların ödenmesini sağlamak önemlidir. Ayrıca, sözleşmelerin müzakere edilmesi ve ihtilafların önlenmesi için profesyonel hukuki danışmanlardan yardım alınabilir.

BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ

Arabuluculuk ve Müzakere: Taraflar arasındaki anlaşmazlıkların çözümü için arabuluculuk veya müzakere süreçleri başlatılabilir. Bu, mahkemeye gitmeden önce daha uzlaşmacı bir yol denemek anlamına gelir.

İcra İşlemleri: Mahkeme kararlarına dayalı olarak alacakların tahsil edilmesi için icra işlemleri başlatılabilir. İcra daireleri, mahkeme kararlarına uygun olarak alacakların tahsil edilmesini sağlar.

Hukuki Danışmanlık ve Dava Açma: Sporcular, alacak ihtilafları durumunda avukat veya hukuki danışmanlardan hukuki destek alabilir ve gerektiğinde dava açabilirler.

Sporcuların alacaklarının yönetimi ve tahsili, sözleşme şartlarına, ulusal ve uluslararası düzenlemelere ve ihtilafın niteliğine bağlı olarak değişebileceği unutulmaması gereken önemli bir husustur.

Sporculardan Kaynaklanan Alacakların Toplanması ve Tahsilatın Zorlukları

Sporculardan kaynaklanan alacakların toplanması ve tahsilatı, bir dizi zorlukla karşılaşabilir⁵. Bu zorluklar, sporculardan alacak tahsilatının karmaşıklığını artırabilir ve tahsilat sürecini uzatabilir. Bu zorluklardan bazıları ise aşağıdaki gibidir.

Sözleşme Şartları ve Anlaşmazlıklar: Sporcuların sözleşme şartlarına uyulmaması veya sözleşme anlaşmazlıkları tahsilatı zorlaştırabilir. Taraflar arasındaki sözleşme şartlarının net ve açık olmaması da ihtilaf yaratabilir.

Ekonomik Zorluklar: Sporcuların veya

kulüplerin ekonomik zorluklarla karşılaşması, alacakların ödenmesini engelleyebilir. Kulüplerin mali sorunları, alacakların ödenmesini geciktirebilir veya durdurabilir.

Uluslararası Boyut: Sporcuların uluslararası arenada faaliyet göstermeleri, alacak tahsilatını karmaşık hale getirebilir. Farklı ülkelerdeki hukuki düzenlemeler ve sözleşme kuralları, tahsilat sürecini etkileyebilir.

Transfer Ücretleri: Özellikle futbol gibi büyük sporlarda, sporcuların transferleri ve transfer ücretleri karmaşık olabilir. Bu nedenle, transfer ücretlerinin tahsili uzun sürebilir.

Hukuki Süreçler: Alacak tahsilatının hukuki yollarla çözülmesi, zaman alıcı ve maliyetli olabilir. Mahkeme süreçleri uzun sürebilir ve tahsilat maliyetlerini artırabilir.

Spor Tahkim Mahkemeleri: Sporculardan kaynaklanan alacak ihtilafları, uluslararası spor tahkim mahkemelerinde çözülmek zorunda kalabilir. Bu mahkemelerdeki kararların uygulanması da zaman alabilir.

Sporcu Hakları: Sporcuların hakları ve alacakları, uluslararası spor kuralları ve federasyonların düzenlemeleri tarafından korunur. Bu nedenle, alacak tahsilatı süreci bu kurallara uygun olarak yürütülmelidir.

Sporcuların Alacaklarının Hukuki Niteliği ve Uluslararası Spor Hukuku İle Karşılaştırılması

Sporcuların alacaklarının hukuki niteliği ve uluslararası spor hukuku ile karşılaştırılması, sporun ulusal ve uluslararası düzeyde nasıl düzenlendiğini anlamamıza yardımcı olabilir (Küçükgüngör, 2004). Sporcuların alacaklarının hukuki niteliği ve uluslararası

⁵ Spor Kulüpleri ve Spor Federasyonları Kanunu Kanun No: 7405, MADDE 25- (1) Bu Kanunda hüküm bulunmayan konularda spor kulüpleri hakkında 4721 sayılı Kanun ile 5253 sayılı Kanun; spor anonim

şirketleri hakkında ise 6102 sayılı Kanun hükümleri uygulanır.

BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ

spor hukuku ile ilgili bazı önemli noktalar ise;

Sporcuların Alacaklarının Hukuki Niteliği

Sporcuların alacakları, genellikle spor sözleşmeleri veya spor organizasyonları tarafından ödenen paraları ifade eder. Bu alacaklar, sporcuların spor organizasyonları veya kulüplerle yaptığı sözleşmelere dayanmaktadır. Sporcuların alacakları, sözleşme şartlarına göre değişebilir ve transfer ücretleri, maaşlar, primler, sponsorluk anlaşmalarından kaynaklanan ödemeler gibi çeşitli şekillerde ortaya çıkabilmektedir (Genç, 1996).

Sporcuların alacaklarının hukuki niteliği, sözleşmenin türüne ve yerel yasal düzenlemelere bağlı olarak değişebilir. Örneğin, bir futbolcu için alacaklarının hukuki niteliği, transfer ücreti olarak kabul edilirken, bir olimpiik sporcu için ödülleri ve sponsorluk anlaşmalarından kaynaklanan gelirler olarak değerlendirilebilir (Petek, 2016).

Uluslararası Spor Hukuku Ve Alacaklar

Uluslararası spor hukuku, ulusal sınırları aşan spor organizasyonları ve sporcular arasındaki ilişkileri düzenler. Uluslararası spor hukuku, sporcuların alacaklarının düzenlenmesi, transferleri ve spor organizasyonları arasındaki ihtilafların çözümü gibi konuları ele alır. Özellikle FIFA, IOC (Uluslararası Olimpiyat Komitesi) ve uluslararası spor federasyonları, uluslararası spor hukukunun önemli oyuncularındır (Keçeciler, 2006).

Transfer ücretleri, uluslararası futbolculukta önemli bir konudur ve FIFA Transfer Tüzüğü tarafından düzenlenir. Bu tüzük, futbolculardan kaynaklanan alacakların ödenmesi ve transferlerin nasıl gerçekleşeceği

konularında kurallar içerir. Ayrıca, doping ve anti-doping kuralları da uluslararası spor hukukunun önemli bir parçasını oluşturur ve sporcuların alacaklarını etkileyebilmektedir (Tutar, 2022).

Sporcuların alacakları, ulusal ve uluslararası spor hukuku kurallarına uygun olarak düzenlenmelidir. Uluslararası spor hukuku, sporcuların haklarını ve alacaklarını korumayı amaçlar ve sporun adil ve düzenli bir şekilde yönetilmesini sağlamak için uluslararası düzenlemeleri içermeli ve uygulanmalıdır (Küçükgüngör, 1998).

Sonuç

Çalışmada elde edilen sonuçlara göre, sporcuların haklarının korunması için mevcut yasal düzenlemelerin önemi ortaya çıkmış ve vurgulanmıştır.

Profesyonel sporcu sözleşmeleri, profesyonel futbolcular ve kulüpler veya temsilcileri arasında akdedilen ve futbol faaliyetinin icrasını düzenleyen özel bir tür iş sözleşmesi olarak kabul edilmektedir. İş Kanunu'nun 4. maddesi gereği, profesyonel futbolcular İş Kanunu kapsamına dahil edilmemektedir. Bu nedenle sporcu sözleşmeleri için İş Kanunu'nun işçi ve işveren ilişkilerine dair hükümleri doğrudan uygulanmamaktadır. Bu durum birçok profesyonel futbolcunun zarar etmesine ya da diğer özlük hakları konusunda kayıplar yaşamasına neden olmaktadır.

Söz konusu profesyonel sporcu sözleşmelerinin İş Kanunu'na tabi olmaması, birçok tartışma ve endişeye neden olmaktadır. İş Kanunu'nun işçi ve işveren ilişkilerini düzenlemek amacıyla oluşturulduğunu göz önünde bulundurarak, profesyonel futbolcuların bu kanun kapsamına dahil edilmemesi, bazı önemli konuları ortaya

BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ

çıkartmakta ve her iki tarafı da olumsuz yönden etkilemektedir.

İş Kanunu'nun dışında kalan profesyonel futbolcular, iş güvencesi hükümlerinden yoksun kalmaktadır. Bu durum, kulüplerin oyuncu sözleşmelerini daha esnek bir şekilde sonlandırabilmesine neden olmaktadır.

İş Kanunu, çalışma saatleri, dinlenme hakkı ve fazla mesai gibi işçi haklarını düzenlemektedir. Bu haklar, profesyonel futbolcular için standartlaştırılmış değildir ve bu sporcuların yorgunluk ve aşırı çalışma gibi sorunlarla karşılaşmasına neden olmaktadır.

İş Kanunu'na tabi işçiler, sendikal haklardan yararlanmakta ve toplu iş sözleşmeleri müzakere edebilmektedir. Ancak profesyonel futbolcular ve diğer branştaki sporcular için bu tür haklar genellikle mevcut mevzuat ile kanunlarda sınırlandırılmıştır. Bu haklardan sporcular yararlanmamaktadır. Bu durum hukukta eşitlik ilkesine aykırılık göstermektedir.

İş Kanunu'na tabi işçiler, sosyal güvence kapsamında çeşitli haklardan faydalanabilmektedir. Profesyonel futbolcu ve diğer spor branşlarında yer alan sporcular bu haklardan tam anlamıyla yararlanamamakta olup, sözleşmelerine bağlı olarak farklı uygulamalara tabi olmaktadır.

Profesyonel futbol ve diğer spor branşındaki sporcular ekonomik ve işçi hakları açısından bazı zorluklarla karşılaşabilmektedir. Sporcuların haklarını korumak ve daha adil bir sözleşme düzeni oluşturmak için, özellikle futbolcuların temsilcileri ve spor yönetimi tarafından yeni düzenlemeler ile standartlar oluşturulması veya mevcut kanunların gözden geçirilmesi gerekliliği dikkat çekmektedir.

Sporcuların alacakları, sporcu sözleşmeleri ve

borç ilişkileri çerçevesinde ele alınmaktadır. İş Hukuku kapsamında değerlendirilen sporcu sözleşmeleri, sporcuların haklarını ve alacaklarını düzenlemekte ve korumaktadır. Sporcuların alacaklarının yönetimi ve tahsili, güncel yasal düzenlemelere göre uygun hale getirilmeli ve karşılıklı sözleşmelerde ilgili kanun hükümlerine göre daha nitelikli olarak bağlayıcı şekilde hazırlanmalıdır. Bu yönde hazırlanacak sözleşme ve içeriğine yönelik bilgiler aşağıdaki gibi olmalı, hem sporcuyu hem de sporcunun lisansını elinde bulunduran kulüp için karşılıklı bağlayıcılık içermelidir.

Sporcuların haklarını korumak ve alacaklarını tahsil etmek için mevcut yasal düzenlemelere uygun hareket etmek yapılan literatür araştırması ile literatürde yer alan çalışmaların bulgu ile sonuçları incelendiğinde önemli sorunların yaşandığını göstermektedir. Spor hukuku, sporcuların haklarını ve sorumluluklarını düzenleyen karmaşık bir alan olmakla birlikte sporcuların bu alanda bilinçli olmaları ve hukuki danışmanlardan destek almaları gerektiğini ortaya koymaktadır. Sporcuların alacak yönetimi ve hukuki niteliği, sporun düzenli ve adil bir şekilde yapılmasını sağlamak için önemli bir kavram olma özelliğini taşımaktadır. Ve güncel yasal düzenlemelere uyum sağlamak bu amaç doğrultusunda önemli bir adımdır. Bu nedenle hem kulüp hem de sporcu hem de diğer spor sistemi içerisinde yer alan çalışanlara yönelik uygulamalar, sözleşmeler ve yaptırımların hukuki nitelik kazanmadan öncesindeki içeriğinin mutlaka bir hukuki yetkiye sahip kamu yetkilisi ve otoritesince kontrol edilerek oluşabilecek olumsuzluklara yönelik uygulamaları hayata geçirmesi oldukça büyük önem taşımaktadır.

Öneriler

- ✓ Sporcu sözleşmeleri, güncel yasal düzenlemelere uygun olarak hazırlanmalıdır. Bu sözleşmeler, sporcuların ve kulüplerin haklarını net bir şekilde tanımlamalı ve alacakları belirlemelidir.
- ✓ Kulüpler, sporcuların haklarını ve alacaklarını düzenli olarak izlemelidir. Hangi koşullarda hangi tutarların ödeneceği belirtilmeli ve takip edilmelidir.
- ✓ Sporcuların ve kulüplerin hukuki haklarını korumak için hukuki danışmanlık alınması oldukça önemlidir. Özellikle yabancı uyruklu sporcular açısından Türk Hukuk sistemine hakim bir danışman ile bu sözleşmelerin hazırlanarak hayata geçirilmesi oluşabilecek hukuki yünden olumsuzlukları ortadan kaldıracaktır ya da en asgari boyuta indirebilir.
- ✓ Sporculuk sözleşmelerinden kaynaklanan anlaşmazlıklar için arabuluculuk veya dava yoluyla çözümler üretilerek sporcu ile kulüpler açısından fayda yaratılmalıdır. Bu süreçlerde yasal belgelerin ve sözleşmelerin öneminin oluşabilecek sorunlara açısından hukuka uygun ve güncel hukuki mevzuatlar çerçevesinde hazırlanması hayati önem taşımaktadır. Bu gerçek asla göz ardı edilmemelidir.
- ✓ Kulüpler, sporcuların alacaklarını muhasebe ve finans yönetimiyle izlemelidir. Bu, alacakların zamanında ödenmesini ve yasal düzenlemelere uygun olarak yönetilmesini gerektirmektedir. Bu nedenle hem

sporcu hem de kulüp açısından finansal yönetimin başta Türkiye olmak üzere uluslararası kabul görmüş muhasebe ve finans yönetim standartlarına uygun olarak düzenlenmesi gerekmektedir.

- ✓ Sporcuların alacaklarının düzenli ve yasal olarak yönetilmesi, spor dünyasındaki iş ilişkilerinin sağlıklı bir şekilde sürdürülmesini sağlayabilir. Bu aynı zamanda sporcuların ve kulüplerin uzun vadeli başarılarını da destekleyebilir.
- ✓ Türk Borçlar Kanunu (TBK) hizmet sözleşmelerine ilişkin genel hükümleri, profesyonel futbolcu ile diğer branştaki sporcular ve kulüpler arasında yapılan sporcu sözleşmeleri için geçerliliği daha kapsamlı hale getirilmeli ve kanunlar ile hukuki güvence altına alınmalıdır. Profesyonel sporcu sözleşmeleri, TBK kapsamında hizmet sözleşmeleri olarak kabul edilip ve bu sözleşmelere ilişkin TBK'nın hizmet sözleşmelerine dair hükümleri daha kapsamlı olarak uygulanmalıdır. Mevcut yasalar ve uygulamalar tam olarak sporcuların haklarını korumaya yeterli değildir. Çok yönlü eksiklik ve uygulamada yetersizlik söz konusudur.
- ✓ Sporcu sözleşmelerinin iş sözleşmeleri veya hizmet sözleşmeleri olarak kabul edilmesi, sporcuların ve kulüplerin hak ve yükümlülüklerini düzenleyen bir hukuki çerçeve sunmaktadır. Fakat bu kapsamındaki uygulamalar daha uluslararası hukuki uygulamalar çerçevesinde genişletilerek nitelikli hale getirilmelidir. Bu sözleşmeler, genellikle sporcuların maaşları,

BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ

primleri, transfer ücretleri ve diğer finansal yükümlülükleri içermektedir. Bu nedenle diğer farklı alan ile sektörlerde çalışan kişilerle aynı haklara sahip hale getirilmeli ve hukuken korunmalıdır. Ayrıca, sözleşmelerde sporcuların disiplin kurallarına uymaları ve antrenmanlara katılmaları gibi sportif yükümlülüklerine yönelik uygulamalar uluslararası nitelikteki hukuki uygulamalara göre güncellenmeli ve düzenlenmelidir. Bu açıdan kullanılan mevzuat ve hukuki uygulamalar yetersiz ve uluslararası nitelikte değildir.

- ✓ Profesyonel sporcu sözleşmelerinin hukuki niteliği ve içeriği, her sporcu ve kulüp arasında farklılık göstermektedir. Bu durum farklı rekabet ve haksızlıkların oluşmasına neden oluşturmaktadır. Bu oluşan ya da oluşabilecek hukuki olumsuzlukların ortadan kaldırılması adına yeni hukuki düzenlemelerin hızla hayata geçirilmesi, alanda uygulanan uluslararası hukuk uygulamalarının ivedi olarak güncellenmesi gerekliliği kanun yapıcılarla ele alınarak değerlendirilmelidir. Bu nedenle sporculara yönelik uygulanan ve düzenlenen her sözleşme ayrıntılı bir şekilde kanun yapıcılar tarafından incelenmeli ve hukuki güvence altına alınmalıdır. Ayrıca sözleşmelerde sporcuların yine uluslararası standartlarda ve hukuki uygulamalardaki kazanımları kanun yapıcılar ile güvence altına alınarak hakları korunmalıdır. Uygulanan ve yürürlükte olan vergi mevzuatına yönelik prosedürler hakkaniyet

çerçevesinde ve eşitlik ilkesine uygun olarak tüm sporculara yönelik uygulanmalıdır.

Kaynaklar

Akbulut, E. (2017). İş hukuku bağlamında profesyonel futbolcu sözleşmesinin temel unsurları, *İş ve Hayat*, 3(5), 356–377.

Alev, A., Alemdar, U., Alemdar, B., Yaman, S., & Sığırtmaç Y. (2021). Türk spor yönetiminin dünden bugüne yapısal analizi: yeni kamu yönetimi ve yönetim yaklaşimleri açısından bir değerlendirme, *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 23(2), 103–124.

Araç, I. E., Cihan, B. B., & İnan, M. (2021). Spor kulüplerinin kuruluş ve yürütme politikalarına ilişkin spor bilimleri öğretim elemanlarının görüşleri: fenomenolojik çözümleme, *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 15(2), 248–259.

Aslan, B. (2014). *Sporcu sözleşmeleri*, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara. https://www.academia.edu/33526445/sporcu_s%C3%B6zle%C5%9Fmeleri_pdf

Aydın, U., Canbey Özgüler, V., Kocabaş, F., Yalız, S. D., Katırcı, H., Demirkaya, S., Yüce, A., & Etcı, H. (2017). Türkiye’de profesyonel sporcuların çalışma koşulları ve örgütlenme eğilimleri, *Çalışma ve Toplum*, 4(55), 1873–1912.

Aydınlı, İ. (2014). 6552 sayılı kanunla alt işveren kurumunda yapılan yeni düzenlemeler ve değişiklikler, *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 18(3), 77–100.

Aydos, O. S. (2013). Sporcu sözleşmesinin feshi, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 62(3), 643–690.

Bilgin, F.T. (3 Ocak 2020). *Etiket arşivi spor kulübüne transfer edilmesi*, Erişim. Retrieved from <http://fatmatugcebilgin.av.tr/category/spor-hukuku/>

Bozkurt, M. N. (2010). Spor hukuku uyuşmazlıklarının çözümünde milletlerarası spor tahkim mahkemesi, *Ankara Barosu Dergisi*, 2, 165–190.

Camcı, S., & Şeker, M. (2021). Sözleşmeye katılma

anlaşmasında şekil ve şekle aykırılığın yaptırımı, *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 20(41), 783–806.

Candan, G. T., & Yurdadoğ, V. (2017). Türkiye’de maliye politikası aracı olarak teşvik politikaları, *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 27, 150–173.

Çakmak, Ö. (2023). *Türk iş hukukunda sporcuların yeri*, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi.

Çeribaş, D. (2020). Türkiye’de sporcu ücretlerinin vergilendirilmesi, *Hacettepe Hukuk Fakültesi Dergisi*, 10(2), 555–583.

Dağlıoğlu, İ., & Çiçek, H. G. (2014). Uluslararası Vergileme ilkeleri ve uluslararası vergilemenin amaçları üzerine bir değerlendirme, *Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10(1), 27–45.

Dilek, İ., & Arslan, L. (2021). Türkiye ve İtalya spor kulüplerinin örgütsel yapılarının kıyaslamalı analizi, *Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 6(4), 311–328.

Doğu, H. M. (2020). E- Spor ve E-Spor hukuku’nda sporcu sözleşmeleri, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 69 (2), 443–453.

Doğu, H. M. (2017). Türk spor hukuku’nda “Refakatçi Çocuk”, *Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 12(2), 43–54.

Ercoşkun, Ş. H. K. (2016). Sözleşmenin içeriğini belirleme özgürlüğü ve bunun genel sınırı: TBK M. 27, *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, 74(2), 709–738.

Eren, M. S., & Çukacı, Y. C. (2019). Türkiye’deki futbol kulüplerinin halka arzında değerlendirme süreçleri: Beşiktaş, Galatasaray ve Fenerbahçe örneği, *Akademik Yaklaşımlar Dergisi*, 10(2), 90–122.

Ergül, O. (2015). Sporda zorunlu tahkim - bireysel başvuru ilişkisi: ‘yargı denetimi dışında bırakılan işlemleri’ dar yorumlamak mümkün değil mi?, *Anayasa Yargısı*, 31(1), 67–78.

Erişir, S. (2010). Damga vergisi kanunundaki istisna

BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ

(ve Muafiyet) hükümleri ve uygulamaya ilişkin değerlendirmeler, *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 12(Özel Sayı), 231–255.

Erman, A. (2023). *Spor müsabakalarında ortaya çıkan zararlardan dolayı sporcuların hukuki sorumluluğu*, KTO Karatay Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi.

Esentaş, M., Güzel, P., Özbey, S., & Çelik, E. (2018). Mega spor organizasyonları sporcularının gözüyle olimpiik hareket ve olimpiizm algıları, *Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 3(4), 32–47.

Genç, D. A. (1996). Türk hukukunda spor sözleşmeleri ve profesyonellik, *Öneri Dergisi*, 1(4), 177–180.

Göroğlu, M. (2020). *Egzersiz katılımcısı ve kişisel antrenör bakış açısından kişisel antrenör ile çalışmak: Tercih sebepleri, beklentiler, etkiler*, Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi.

Günaydın, M. (2019). *Profesyonel futbolcu sözleşmelerinin insan kaynakları muhasebesi açısından değerlemesi*, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi.

Güreş, T. (2006). *Futbol ekonomisinde naklen yayın gelirlerinin bölüşümünün analizi*, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi.

Gürten, K., & Erenel, S. E. (2012). Lex sportiva: spor hukukunun küreselliği, *İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 3(1), 295–316.

İmamoğlu, A. F., Karaoğlu, E., & Erturan, E. E. (2007). Türkiye’de spor kulüplerinin yapısal nitelikleri ve temel problemleri, *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 12(3), 35–61.

Karataş Durmuş, N. (2016). Spor kulüplerinin vergilendirilmesi, *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, 27, 245–278.

Kartal, P. (2020). Bir hak olarak spor faaliyeti, *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, 26(2), 537–570.

Keçeciler, M. (2006). *Uluslararası spor uyuşmazlıklarının tahkim yoluyla çözümü*, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi.

Kızıltepe, M. (2012). Futbol kulüpleri için değerlendirme çerçevesi, *SPORMETRE Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 10(2), 77–88.

Küçükgüngör, E. (1998). Türk hukukunda sporcuların hukuki durumu, *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 2(2),

Küçükgüngör, E. (2004). Spor hukuku uyuşmazlıklarında milletlerarası tahkim (The Court Of Arbitration For Sport), *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 53(2), 1–32.

Orhan, Ü. (2016). Kişisel antrenörlük sözleşmesinin hukuki açıdan değerlendirilmesi, *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, 22(3), 2063–2078.

Öz, E. (2002). Türk gelir vergisindeki bazı vergi harcamalarının optimal vergileme ilkeleri açısından analizi, *Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 17(1), 11–33.

Özden, E. (2015). *Vergi yükümlükleri ve Avantajları boyutuyla dernekler, vakıflar ve bağışçıları*, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi.

Özdoğan, O. (2011). *Türkiye’de sporun vergilendirilmesi*, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.

Özen, G., Koçak, F., Boran, F., Sunay, H., & Gedikli, N. (2012). Türk spor yönetimindeki mevcut sorunlara ilişkin akademisyenlerin görüşlerinin değerlendirilmesi, *SPORMETRE Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 10(4), 107–116.

Özsoy, S. (2008). Spor hukukunda tahkim, *Spor Yönetimi ve Bilgi Teknolojileri*, 3(1), 15–29.

Öztürk, M.A. (17.11.2024). *Spor Hukuku Yazıları - I Futbolcu Alacaklarında Görevli Yargı Yeri Sorunu*, Erişim. Retrieved from <https://www.hukukihaber.net/spor-hukuku->

BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ

yazilari-i-futbolcu-alacaklarinda-gorevli-yargi-yeri-sorunu

Petek, H. (2016). Futbolcu ile kulübü ve millî takım arasındaki hukukî ilişkiler, *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, 22(3), 2407–2434.

Petek, H. (2010). Sportif faaliyetlere ilişkin seyirci sözleşmesi, *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 12(Özel Sayı), 657–716.

Rıfat, E. (2006). Türk sporunun yapısal düzeni, *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 10(1), 117–136.

Sabah, S., Çankaya, S., Ermiş, A., Çakıcı, H. A., & Derelioğlu, M. (2021). Spor yöneticiliği bölümü öğrencilerinin spor hukuku dersine yönelik görüşleri, *Artvin Çoruh Üniversitesi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(2), 39–48.

Songün, Y., Katkat, D., & Budak, D. (2015). Türkiye’deki ulusal spor federasyonlarının doping kontrol uygulamalarının değerlendirilmesi, *SPORMETRE Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 13(2), 93–102.

Subaşı, İ. (2014). 6356 Sayılı sendikalar ve toplu iş sözleşmesi kanunu’na göre toplu iş sözleşmesi, *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, 20(1), 595–654.

Şirin, T., Döşyılmaz, E., & Eratlı, Ş. Y. (2022). Sporda sürdürülebilir başarı için beden eğitimi öğretmenleri bakış açısı *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 11(1), 428–438.

Tanrıver, S. (2006). Hukuk uyuşmazlıkları bağlamında alternatif uyuşmazlık çözüm yolları ve özellikle arabuluculuk, *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, 64, 151–177.

Taylar, Y. (2014). Vergi borcu ilişkisinin pasif süjesi olarak birey ve vergilendirme yetkisinin bireyin hak, özgürlük ve ödevlerine etkisi, *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 16(Özel Sayı), 4943–4987.

Topuz, M. (2013). 6098 sayılı türk borçlar kanunu uyarınca pazarlamacılık sözleşmesi (TBK m. 448-

460), *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, 19(1), 293–356.

Thorpe, D. (2013). *Sporcular ve işverenlerinin karşılıklı sadakat yükümlülükleri*, çev. Ezgi Çufadar ve Sibel Büyükkılıç, Ankara Barosu Spor Hukuku Kurulu “Av. İsmail İnan” Armağanı, Ed. Tacar Çağlar, Mattek Matbaacılık, Ankara, ss. 203-214.

Tutar, A. (2022). *Profesyonel futbolcu sözleşmesinde ücret*, Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.

Ünal, H. (2011). Spor bilincinin yaygınlaştırılmasında sosyal pazarlamanın toplum tutumuna etkisi, *CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 6(2), 11–22.

Vieweg, K. (2010). Spor hukukunun büyüü, *İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 1(1), 1–39.

Will, M. R. (1993). Uluslararası sporun yapısal düzeni, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 43(1), 267–284.

Yatkın, M. C. (2006). *Türkiye’de sporcuların vergilendirilmesi*, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi.

Yıldız, H. D. (2022). Sporcu ücretlerinden elde edilen gelir vergisi: adem-i tahsis ilkesi açısından değerlendirilmesi, *Uluslararası Sosyal Siyasal ve Mali Araştırmalar Dergisi*, 2(2), 116–126.

Yücedoğru, R., & Ören, G. (2017). Katma değer vergisi’nde vergi uyumu ve Dünyada KDV uyumunu arttırmaya yönelik uygulamalar: sistematik bir literatür analizi, *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, ICMEB17(Özel Sayısı), 939–961.

Sorumlu Yazar Bilgileri

Yazar Adı Soyadı: Ali Serdar Yücel

Kurumu: Fırat Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Spor Yöneticiliği Bölümü, Elazığ / Türkiye

Adres: Fırat Üniversitesi Rektörlük Kampusu Merkez, Elazığ

Orcid Numarası: 0000-0002-4543-4123

Bu makale Creative Commons Attribution 4.0 Uluslararası lisansı ile lisanslanmıştır.

**Mücadele Sporcularında Zihinsel Dayanıklılık: Duygu
Düzenleme Etkisi****ARASTIRMA MAKALESİ****Yazar Katkı Oranı:**

- A) Çalışma Tasarımı
B) Veri Toplama
C) Veri Analizi
D) Makale Yazımı
E) Eleştirel Okuma

Gönderim Tarihi:

4 Mayıs 2025

Kabul Tarihi:

10 Haziran 2025

Çevrimiçi Yayın Tarihi:

18 Haziran 2025

e-ISSN: 3023-5359**Doi Number:**

10.70701/makusbd.1691371

Özgür GÜLEN^{1A-E}, Mehmet KUMARTAŞLI^{2A-D} ¹Süleyman Demirel Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Egzersiz ve Spor Bilimleri
Ana Bilim Dalı, Isparta, Türkiye, gulenzgur@outlook.com²Süleyman Demirel Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Bölümü, Beden Eğitimi ve
Spor Ana Bilim Dalı, Isparta, Türkiye, mehmetkmrtsl@hotmail.com**ÖZET**

Başarılı bir performans için sporcunun sadece fiziksel özelliklerinin değil psikolojik özelliklerinin de yeterli olması gereklidir. Bu çalışmanın amacı mücadele sporcularında zihinsel dayanıklılık ve duygu düzenlemenin ilişkisini incelemektir. Çalışmaya 168 erkek, 86 kadın olmak üzere taekwondo, karate, judo, güreş, boks, wushu, kickboks branşları ile uğraşan 254 sporcu katıldı. Katılımcıların tanımlayıcı istatistiklerini saptamak için “Kişisel Bilgiler Formu” oluşturuldu. Veri toplama aracı olarak ise Altıntaş (2015) tarafından Türkçeye uyarlanarak geçerlik güvenirlik çalışması yapılan “Sporda Zihinsel Dayanıklılık Envanteri” ve Tingaz ve Ekin (2021) tarafından da sporcular için uyarlaması yapılan “Duygu Düzenleme Ölçeği” (DDÖ) kullanıldı. Veriler sanal ortamda Google Formlar üzerinden toplandı. Çalışmanın istatistiki analizleri JASP (0.19.1) programı ile yapıldı. Verilerin analizinde farklılıkları saptamak için ikili değişkenler için Bağımsız Örneklem T-Testi, değişkenler arası ilişkiyi belirlemek için Pearson Korelasyon Analizi kullanıldı. Analiz sonucunda; cinsiyet değişkeninin zihinsel dayanıklılık toplam puanı kontrol ve devamlılık alt boyutunda, millik değişkeni ile güven alt boyutunda, kendini başarılı olarak değerlendirme değişkeni ile kontrol, güven, devamlılık alt boyutları ve zihinsel dayanıklılık toplam puanında anlamlılık tespit edildi. Bilişsel yeniden değerlendirme alt boyutu ile zihinsel dayanıklılık düzeyi ve alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı ilişki saptandı. Bastırma alt boyutu ve devamlılık alt boyutunda negatif yönde düşük ilişki tespit edildi. Sonuç olarak duygu düzenleme stratejilerinin zihinsel dayanıklılık düzeylerini etkilediği söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Duygu düzenleme, zihinsel dayanıklılık, mücadele sporcuları.**Mental Toughness in Combat Athletes: The Effect of Emotion Regulation****ABSTRACT**

In order to achieve optimal levels of athletic performance, it is essential that athletes possess not only physical attributes but also adequate psychological characteristics. The aim of this study is to examine the relationship between mental toughness and emotion regulation among combat sport athletes. A total of 254 athletes (168 male, 86 female) participated in the study, representing the disciplines of taekwondo, karate, judo, wrestling, boxing, wushu, and kickboxing. “Personal Information Form” was developed to determine the participants’ descriptive statistics. As data collection instruments, the “Sports Mental Toughness Inventory,” adapted into Turkish and validated by Altıntaş (2015), and the “Emotion Regulation Questionnaire,” adapted for athletes by Tingaz and Ekin (2021), were utilized. Data were collected online via Google Forms. Statistical analyses were conducted using the JASP (version 0.19.1) software. An Independent Samples T-Test was employed to identify differences across binary variables, and Pearson Correlation Analysis was used to examine relationships among variables. The results revealed significant differences in the total score of mental toughness and the control sub-dimension based on gender; in the confidence sub-dimension based on national athlete status; and in the control, confidence, constancy sub-dimensions, as well as the total mental toughness score based on self-evaluated athletic success. A statistically significant relationship was found between the cognitive reappraisal sub-dimension and mental toughness levels, including its sub-dimensions. A low but negative correlation was identified between the suppression sub-dimension and the constancy sub-dimension. In conclusion, it can be stated that emotion regulation strategies have an impact on levels of mental toughness.

Key Words: Emotional regulation, mental toughness, combat athletes.

BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ

Giriş

Başarılı bir performans için sporcunun sadece fiziksel özelliklerinin değil psikolojik özelliklerinin de yeterli olması gereklidir. Sporun rekabetçi doğası gereği, sporcular karşılaştıkları olumsuzluklara karşı mücadele edebilmek için maruz kaldıkları psikolojik zorluklar ile de baş etmelidirler. Yapılan çalışmalar bu durumun üstesinden gelmek için sporcuların zihinsel dayanıklılıklarının yüksek düzeyde olması gerektiği söylemektedir (Aditya vd. 2024; Gameiro vd. 2023; Guo ve Chang 2024; Hsieh vd. 2024). Zihinsel dayanıklılık kavramı birçok psikolojik bileşeni içerisinde barındırmaktadır (Bull vd. 2005; Jones, Hanton, ve Connaughton 2002; Thelwell, Weston, ve Greenlees 2005). Sporda zihinsel dayanıklılık baskı altında performansı devam ettirebilme, zorlukların üstesinden gelme, hedefe ulaşmak için konsantrasyon ve motivasyonu korumayı sağlayan değerler, tutumlar, davranışlar ve duygular bütünüdür (Gucciardi, Gordon, ve Dimmock 2008). Zihinsel dayanıklılığın uzun süre devam etmesi, sporcunun fiziksel ve psikolojik durumunun yanı sıra duygularını da ne derece kontrol edebildiği ile ilgilidir. Bu doğrultuda sporcunun karşılaştığı zorluklara verdiği tepkilerde kullandığı duygu düzenleme stratejileri önem arz etmektedir.

Duygu düzenleme, sporcuların kaygı, stres, anksiyete ve depresyon benzeri olumsuz duyguları kontrol altına alma yeteneklerini ifade etmektedir (Robazza vd. 2023; Tamminen vd. 2025). Gross & Barrett (2011) duygu düzenlemeyi, duyguları başlatmak, sürdürmek, değiştirmek veya göstermek için kullanılan stratejilerin bilinçli ya da bilinçsiz olarak kullanımı olarak tanımlamaktadır. Duygu düzenleme içerisinde bilişsel yeniden

değerlendirme ve bastırma olmak üzere iki önemli strateji yer almaktadır. Bilişsel yeniden değerlendirme hedef odaklı bir yaklaşımı ifade ederken, bastırma tepki odaklı bir yaklaşımı ifade etmektedir (Gross ve John 2003). Sporcular antrenmanda, müsabaka esnasında veya müsabaka sonrasında olumlu ve olumsuz pek çok duygu durumu içerisinde bulunmaktadır. Bu duygu durumlarını iyi bir şekilde yönetebilmek iyi bir performans için gereklidir. Laborde ve diğ. (2013) duyguların başarılı bir performansla etki ettiğini söylemektedir.

Literatürde sporda zihinsel dayanıklılık kavramı ve duygu düzenleme stratejileri ilgili çalışmalar bulunmaktadır (Bahadır & Adiloğulları 2020; Şahin 2022; Mohebi, Zarei, ve Sohbatih 2017). Ancak zihinsel dayanıklılık ve duygu düzenleme kavramlarının birlikte ele alındığı, özellikle de mücadele sporcuları özelinde yürütülen çalışmaların sınırlı olduğu görülmektedir. Çalışmamızın örneklem grubunu oluşturan taekwondo, wushu, boks, güreş, karate ve judo gibi mücadele sporları, doğaları gereği sporcuların takım sporlarına kıyasla daha fazla bireysel sorumluluk taşıdığı ve bu nedenle yoğun baskı altında karar verme durumunda kaldıkları branşlardır. Bu durumun, sporcuların kullandıkları duygu düzenleme stratejileriyle yakından ilişkili olduğu düşünüldüğünde, mevcut çalışmanın hem kuramsal bilgi birikimine katkı sağlaması hem de uygulayıcılara yönelik pratik öneriler sunması beklenmektedir.

Yöntem*Araştırmanın Yöntemsel Modeli*

Bu çalışma mücadele sporu ile uğraşan sporcuların zihinsel dayanıklılık düzeyleri ile duygu düzenleme durumları arasındaki

BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ

ilişkinin incelenmesi amacıyla nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama modeli kullanılarak tasarlanmıştır (Karasar 2002). Örneklem için G Power (3.1.9.4) programı kullanılarak α değeri 0.05, etki büyüklüğü 0.2 ve Power (1- β) ise 0.90 alınarak örneklem sayısı 211 bulunmuştur. Ölçeklerde hatalı verilerin de olabileceği ön görülerek örneklem sayısı en az 250 olarak belirlenmiştir.

Çalışma Grubu-Evren Örneklem

Çalışma grubunu 2025 yılında halen aktif olarak mücadele sporu yapan taekwondo, karate, güreş, boks, judo, kicboks ve wushu branşlarından %66.1'i erkek, %33.9'u kadın olmak üzere 254 sporcu katılım sağlamıştır. Örneklem seçiminde kolayda örnekleme yöntemi kullanılmıştır.

Tablo 1. Tanımlayıcı İstatistikler

Değişken	N	(%)
Cinsiyet	Erkek	168 66.1
	Kadın	86 33.9
Yaş	14-17 yaş	168 66.1
	18-21 yaş	48 18.9
	22-25 yaş	14 5.5
	25 yaş ve üzeri	24 9.4
Eğitim Durumu	Lise	203 79.9
	Lisans	33 13.0
	Lisansüstü	5 2.0
	Önlisans	13 5.1
Spor Yapma Yılı	1-3 yıl	113 44.5
	4-6 yıl	62 24.4
	7-9 yıl	31 12.2
	10 yıl ve üzeri	48 18.9
Milli Sporcu musunuz?	Evet	52 20.5
	Hayır	202 79.5
Branş	Taekwondo	36 14.2
	Karate	11 4.3
	Güreş	40 15.7
	Boks	90 35.4
	Judo	9 3.5
	Kickboks	31 12.2
	Wushu	37 14.6
	Yok	90 35.4

Sportif Kariyerinizdeki En İyi Dereceniz	İl Derecesi	55	21.7
	Bölge Derecesi	4	1.6
	Türkiye Derecesi	71	28.0
	Uluslararası Açık Derecesi	10	3.9
	Balkan Derecesi	5	2.0
	Avrupa Derecesi	8	3.1
Kendimi Başarılı Bir Sporcu Olarak Görüyorum	Dünya Derecesi	11	4.3
	Evet	176	69.3
	Hayır	78	30.7
Toplam		254	

Veri Toplama Araçları

Araştırmada “Kişisel Bilgiler Formu”, “Sporda Zihinsel Dayanıklılık Envanteri” ve “Sporda Duygusal Düzenleme Ölçeği” kullanılmıştır. Veriler Google Formlar aracılığıyla sanal ortamda toplanmıştır.

Kişisel Bilgiler Formu: Araştırmacılar tarafından hazırlanan katılımcılara ait cinsiyet, yaş, eğitim durumu, spor yapma yılı, millilik durumu, branş, sportif kariyerlerindeki en iyi derece ve kendilerini başarılı görme durumu gibi tanımlayıcı bilgileri içermektedir.

Sporda Zihinsel Dayanıklılık Envanteri: Sheard ve diğ. (2009) tarafından geliştirilen, (Altıntaş 2015) tarafından Türkçeye uyarlanarak geçerlik güvenirlik çalışması yapılan “Sporda Zihinsel Dayanıklılık Envanteri” 14 maddeden ve Güven, Devamlılık ve Kontrol olmak üzere 3 alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçek 4'lü likert tiptedir. Ölçeğin alt boyutları için belirlenen Cronbach Alpha değerleri güven alt boyutu .84, kontrol alt boyutu .79 ve devamlılık alt boyutu 0.51 iken bizim çalışmamızda güven

BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ

alt boyutu .75, kontrol alt boyutu .76 ve devamlılık alt boyutu .62 olarak bulunmuştur (Tablo 2). Literatürde cronbach alpha değerlerinin .64 - .85 aralığında olması yeterli kabul edildiğinden (Taber 2018), ulaşılan değerlerin yeterli olduğu kabul edilmiştir.

Sporcu Duygusal Düzenleme Ölçeği: (Gross ve John 2003) tarafından geliştirilen ölçeğin Türkçe'ye uyarlaması (Eldeleklioğlu ve Eroğlu 2015) tarafından yapılmıştır. Sporcu örneklemini için uyarlaması (Tingaz ve Ekiz Altun 2021) tarafından yapılan Sporcu Duygu Düzenleme Ölçeği 8 madde ve Bilişsel Yeniden Değerlendirme ve Bastırma alt boyutu olmak üzere 2 alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçek 7'li likert tiptedir. Ölçeğe ait Cronbach Alpha değerleri bilişsel yeniden değerlendirme alt boyutu için .74, bastırma alt boyutu için ise .65 iken, çalışmamızda bilişsel yeniden değerlendirme alt boyutu için .78, bastırma alt boyutu için ise .66 bulunmuştur (Tablo 2). Literatürde cronbach alpha değerlerinin .64 - .85 aralığında olması yeterli kabul edildiğinden (Taber 2018), ulaşılan değerlerin yeterli olduğu kabul edilmiştir. Ölçek kuramsal yapısından dolayı alt boyutları ayrı olarak değerlendirilmiştir (Tingaz ve Ekiz Altun 2021).

Verilerin Analizi

Verilerin analizinde JASP (0.19.1) programı kullanılmıştır. İlk olarak verilerin normal dağıldığı saptamak için çarpıklık ve basıklık değerlerine bakılmış olup (Tablo 2), dağılımın ± 1.5 değer aralığında olduğundan verilerin normal dağılıma uygun olduğu varsayılmıştır (Tabachnick ve Fidell 2013). İkili karşılaştırmalarda Bağımsız Örneklem T-Testi ve değişkenler arası ilişkilerin belirlenmesinde Pearson Korelasyon Analizi uygulanmıştır. Etki büyüklüğünü hesaplamak

için Cohen's d yöntemi kullanılmıştır.

Bulgular

Tablo 2. Ölçek Alt Boyutlarına İlişkin Veriler

Alt Boyutlar	Faktör	Cronbach's Alpha	Ort.	Ss	Çarpıklık	Basıklık
Kontrol	4	.76	8.31	2.63	0.584	0.410
Devamlılık	4	.62	12.86	2.04	-0.435	-0.049
Güven	6	.75	17.38	3.13	-0.375	1.331
Sporda Zihinsel Dayanıklılık Toplam Puan	14	.79	38.55	5.77	0.267	0.362
Bilişsel Yeniden Değerlendirme	4	.78	20.69	4.93	-1.003	1.171
Bastırma	4	.66	17.46	5.32	-0.408	-0.454

Tablo 3. Cinsiyet Değişkenine Göre Sporda Zihinsel Dayanıklılık ve Duygu Düzenleme Puanlarının Karşılaştırılması

	Cinsiyet	N	Ort.	Ss.	t	df	p	Cohen's d
Kontrol	Erkek	168	8.67	2.70	3.191	252	.002*	.423
	Kadın	86	7.58	2.33				
Devamlılık	Erkek	168	13.8	1.97	2.444	252	.015*	.324
	Kadın	86	12.43	2.10				
Güven	Erkek	168	17.63	3.24	1.739	252	.083	.231
	Kadın	86	16.91	2.86				
Sporda Zihinsel Dayanıklılık Toplam Puan	Erkek	168	39.38	5.70	3.278	252	.001*	.435
	Kadın	86	36.92	5.60				
Bilişsel Yeniden Değerlendirme	Erkek	168	20.49	5.18	-0.916	252	.361	-.121
	Kadın	86	21.9	4.41				
Bastırma	Erkek	168	17.91	5.29	1.913	252	.057	.254
	Kadın	86	16.57	5.28				

*p<.05

Tablo 3 incelendiğinde cinsiyet değişkenine göre kontrol ve devamlılık alt boyutları ve zihinsel dayanıklılık toplam puan ortalamalarında istatistiksel olarak anlamlılık görülmüştür ($p<.001$). Güven, bilişsel yeniden düzenleme ve bastırma puan ortalamalarında anlamlılık görülmemiştir ($p>.05$). Anlamlılıkların etki büyüklüklerine bakıldığında, kontrol alt boyutunda ($d=.423$), devamlılık alt boyutunda ($d=.324$) ve zihinsel dayanıklılık toplam puanında ($d=.435$) orta düzeyde olduğu görülmektedir.

BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ

Tablo 4. Millilik Değişkenine Göre Sporda Zihinsel Dayanıklılık ve Duygu Düzenleme Puanlarının Karşılaştırılması

	Millilik	N	Ort.	Ss.	t	df	p	Cohen's d
Kontrol	Evet	52	8.39	2.64	0.250	252	.802	.039
	Hayır	202	8.28	2.63				
Devamlılık	Evet	52	12.92	2.10	0.241	252	.809	.038
	Hayır	202	12.85	2.02				
Güven	Evet	52	18.19	3.10	2.111	252	.036*	.328
	Hayır	202	17.17	3.11				
Sporda Zihinsel Dayanıklılık Toplam Puan	Evet	52	39.50	6.41	1.337	252	.183	.208
	Hayır	202	38.30	5.59				
Bilişsel Yeniden Değerlendirme	Evet	52	21.54	4.64	1.382	252	.168	.215
	Hayır	202	20.48	4.99				
Bastırma	Evet	52	16.98	5.74	-0.724	252	.470	-.113
	Hayır	202	17.58	5.21				

*p<.05

Tablo 4 incelendiğinde kontrol, devamlılık, zihinsel dayanıklılık toplam, bilişsel yeniden düzenleme ve bastırma alt boyutlarında millilik durumu arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır (p>.05). Güven alt boyutunda millilik durumu ile anlamlı bir fark gözlemlenmiştir (p<.036). Güven alt boyutu etki büyüklüğü (d=.328) küçük düzeydedir.

Tablo 5. Kendini Başarılı Görme Durumuna Göre Sporda Zihinsel Dayanıklılık ve Duygu Düzenleme Puanlarının Karşılaştırılması

	Başarılı görme	N	Ort.	Ss.	t	df	p	Cohen's d
Kontrol	Evet	176	8.67	2.66	3.364	252	.001*	.458
	Hayır	78	7.49	2.37				
Devamlılık	Evet	176	13.6	1.92	2.308	252	.022*	.314
	Hayır	78	12.42	2.23				
Güven	Evet	176	17.79	3.24	3.180	252	.002*	.433
	Hayır	78	16.46	2.64				
Sporda Zihinsel Dayanıklılık Toplam Puan	Evet	176	39.51	5.61	4.122	252	.001*	.561
	Hayır	78	36.37	5.57				
Bilişsel Yeniden Değerlendirme	Evet	176	20.80	4.88	0.478	252	.633	.065
	Hayır	78	20.47	5.08				
Bastırma	Evet	176	17.49	5.26	0.169	252	.866	.023
	Hayır	78	17.37	5.46				

*p<.001

Tablo 5 incelendiğinde zihinsel dayanıklılık toplam puan ortalamaları ve kontrol, devamlılık, güven alt boyutlarında kendini başarılı görme durumu ile anlamlı farklar bulunmuştur (p<.05). Bilişsel yeniden değerlendirme ve bastırma alt boyutlarında ise anlamlı fark gözlemlenmemiştir (p>.05). Anlamlılıkların etki büyüklüklerine bakıldığında, devamlılık alt boyutu etki büyüklüğü (d=.314) düşük düzeydeyken, kontrol alt boyutu (d=.458), güven alt boyutu (d=.433) ve zihinsel dayanıklılık toplam puanında (.561) orta düzeyde olduğu görülmektedir.

Tablo 6. Sporda Zihinsel Dayanıklılık, Bilişsel Yeniden Düzenleme ve Bastırma Alt Boyutları Arasındaki Pearson Korelasyon Katsayıları

	1	2	3	4	5	6
1)Bilişsel yeniden değerlendirme	1					
2)Bastırma	.241*	1				
3)Kontrol	-.086 *	-.097	1			
4)Devamlılık	.227*	-.031*	.252*	1		
5)Güven	.337*	.045	.116	.623*	1	
6) Sporda Zihinsel Dayanıklılık Toplam Puan	.223*	-.030	.606*	.805*	.814*	1

*p < .001 N=254

Tablo 6 incelendiğinde, bilişsel yeniden değerlendirme alt boyutu ile bastırma alt boyutu ($r=.241$) devamlılık alt boyutu ($r=.227$), güven alt boyutu ($r=.337$) ve sporda zihinsel dayanıklılık toplam puanı ($r=0.223$) arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif yönde ilişkiler bulunurken ($p<.001$), bastırma alt boyutu ($r=-.086$) ile negatif yönde zayıf ilişki bulunmuştur. Bastırma alt boyutu ve devamlılık alt boyutu ($r=-0.031$) arasında negatif yönde zayıf ilişki tespit edilmiştir.

Tartışma ve Sonuç

Bu çalışmada mücadele sporcuların zihinsel dayanıklılık ve duygu düzenleme durumları çeşitli değişkenler açısından incelemek ve zihinsel dayanıklılık ve duygu düzenleme arasındaki ilişkiyi tespit etmek amaçlanmıştır. Çalışmaya taekwondo, karete, judo, boks, güreş, wushu ve kickboks branşları ile ilgilenen 168 erkek, 86 kadın olmak üzere 254 sporcu katılım sağlamıştır.

Katılımcıların cinsiyet değişkenine göre sporda zihinsel dayanıklılık envanteri toplam puanı ve kontrol alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlılık saptanmıştır ($p<.05$). Kontrol alt boyutu ($d=423$), devamlılık alt boyutu ($d=.324$) ve zihinsel dayanıklılık toplam puanı etki büyüklüğü ($d=.435$) orta düzeyde olduğu görülmektedir. Mevcut çalışma sonucunda erkeklerin kadınlardan daha yüksek seviyede zihinsel dayanıklılığa sahip olduğu görülmektedir. Güven alt boyutu ve devamlılık alt boyutunda anlamlılık tespit edilememiştir $p<.05$. Kushwaha vd., (2023) badminton sporcuları üzerine yapmış oldukları çalışmada cinsiyet değişkeninin zihinsel dayanıklılığı etkilediğini, bizim çalışmamızın aksine kadınların daha yüksek zihinsel dayanıklılığa sahip olduğunu söylemektedir. Çalışmamızla benzerlik gösteren bir diğer çalışmada araştırmacılar cinsiyet değişkeninin zihinsel dayanıklılık düzeyinde anlamlılık gösterdiğini rapor etmişlerdir (Koç ve Gençay 2021). Literatürde çalışmamızın aksine cinsiyet değişkeninin zihinsel dayanıklılık düzeyinde anlamlılık göstermediği çalışmalarda mevcuttur (Akman ve Var 2024; Şahinler ve Ersoy 2019; Şimşek ve Kartal 2023; Yarıyan, Yıldız ve Gülşen, 2018).

Katılımcıların bilişsel yeniden değerlendirme

ve bastırma puan ortalamalarında cinsiyet değişkenine göre farklılık görülmemiştir $p<.05$. Yazıcı (2022) yapmış olduğu çalışmada bastırma alt boyutunun cinsiyet değişkenine göre anlamlılık göstermediğini tespit ederken, bilişsel yeniden değerlendirme alt boyutunda anlamlılık tespit etmiştir. Şahan & Şahin (2020) duygusal düzenleme durumunun cinsiyet açısından anlamlı olmadığı rapor etmişlerdir. Örneklemini lisans öğrencilerinin oluşturduğu bir başka çalışmada cinsiyetin bilişsel yeniden değerlendirme alt boyutundan anlamlı farklılık göstermediği, bastırma alt boyutunun ise erkekler lehine anlamlılık gösterdiği tespit edilmiştir (Bayrakdaroğlu, Şenel, ve Karakuş 2022). Literatürde yer alan benzer ve farklı sonuçlarda göz önüne alındığından duygu düzenleme durumunun cinsiyetten ziyade bireysel farklılıklar sonucu değişim gösterdiği söylenebilir.

Katılımcıların millilik değişkenine göre güven alt boyutu puan ortalamalarında anlamlılık tespit edilirken $p<.05$, devamlık alt boyutu, kontrol alt boyutu ve zihinsel dayanıklılık toplam puan ortalamalarında istatistiksel olarak anlamlılık tespit edilememiştir $p>.05$. Güven alt boyutunda farklılığın etki büyüklüğü ($d=.328$) küçük düzeyde olup, millilik durumunun güven alt boyutundaki etkisinin sınırlı olduğu söylenebilir. (Nicholls vd. 2009) yılında yapmış oldukları çalışmada sporcuları yarıştıkları il, üniversite, ulusal, uluslararası deneyime göre sınıflandırmış ve başarı durumuna göre zihinsel dayanıklılık ile ilişkisini incelemiştir. Çalışma sonucunda zihinsel dayanıklılık ve başarı seviyesinin bir ilişkisi olmadığını rapor etmiştir. Kocaekşi & Özbay Yıldırım (2020) zihinsel dayanıklılık ve milli olma durumu arasında istatistiksel

BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ

olarak bir fark olmadığını rapor etmiştir.

Katılımcıların duygu düzenleme durumlarına bakıldığında, bilişsel yeniden değerlendirme ve bastırma alt boyutunda anlamlı farklılık tespit edilmemiştir $p>.05$. Güreşçilerin zihinsel antrenman becerileri ve duygu düzenlemeleri arasındaki ilişkini incelendiği bir çalışmada bastırma alt boyutunda anlamlılık görülürken, bilişsel yeniden değerlendirme alt boyutunda anlamlılık görülmemiştir (Örel ve Çalık 2024). Yıldız (2024) profesyonel voleybolcuların örneklemi oluşturduğu çalışmada milli sporculuk durumunun bilişsel duygu düzenlemeyi etkilemediği sonucuna ulaşmıştır. Milli sporcuların kendi içlerinde A milli, B milli ve C milli olarak karşılaştırdığı bir yüksek lisans tezinde millilik sınıflarının duygu düzenleme durumunu etkilemediği rapor edilmiştir (Ayyıldız 2024).

Katılımcıların “kendinizi başarılı görüyor musunuz?” sorusuna verdikleri cevaplara göre zihinsel dayanıklılık düzeyleri incelendiğinde; kontrol, güven ve devamlılık alt boyutları ve sporda zihinsel dayanıklılık envanteri toplam puanında anlamlılık tespit edilmiştir $p<.05$. Devamlılık alt boyutu etki büyüklüğü ($d=.314$) düşük düzeydeyken, kontrol alt boyutu ($d=.458$), güven alt boyutu ($d=.433$) ve zihinsel dayanıklılık toplam puanında (.561) orta düzeyde olduğu görülmektedir. “Kendinizi başarılı görüyor musunuz?” sorusuna “evet” cevabını veren katılımcıların puan ortalamalarının “hayır” cevabını veren katılımcılara kıyasla daha yüksek olması sebebiyle kendini başarılı gören sporcuların zihinsel olarak daha dayanıklı olduğu söylenebilir. Bu durum zihinsel dayanıklılığın başarılı olma algısıyla ilişkili olduğuna dair bulgularla tutarlıdır (Gucciardi vd. 2015). Özellikle zihinsel

dayanıklılık alt boyutlarından "kontrol" ve "güven" değişkenlerindeki farkların orta düzeyde etki büyüklükleriyle desteklenmiş olması, bu psikolojik kaynakların öznel başarı algısında belirleyici rol oynayabileceğini göstermektedir.

Katılımcıların kendilerini başarılı görmelerine göre duygu düzenleme durumlarına bakıldığında istatistiksel olarak bir anlamlılık görülmemiştir $p>.05$. Bu durum duygusal düzenleme stratejilerinin başarı algısı ile doğrudan ilişkili olamayabileceğini düşündürmektedir. Sporcuların kendilerini başarılı ya da başarısız olarak değerlendirmeleri, duygularını yeniden değerlendirmede ya da bastırma biçimlerinden ziyade, daha çok kendi zihinsel dayanıklılıklarına ilişkin bilişsel algılarıyla bağlantılı olabilir.

Katılımcıların zihinsel dayanıklılık alt boyutları ve duygu düzenleme alt boyutları arasında ilişki incelendiğinde; bilişsel yeniden değerlendirme alt boyutu ile bastırma alt boyutu ($r=.241$), devamlılık alt boyutu ($r=.227$), güven alt boyutu ($r=.337$) ve sporda zihinsel dayanıklılık toplam puan ($r=.223$) arasında anlamlı pozitif ilişkiler tespit edilmiştir. Bastırma alt boyutu ($r=-.086$) ile arasında ise negatif yönde ilişki tespit edilmiştir. Bu bulgular doğrultusunda, bilişsel yeniden değerlendirmenin, sporcuların duygusal ve zihinsel dayanıklılıklarını geliştiren bir mekanizma olabileceğini ve sporcuların başarıyı engelleyen olumsuz düşünce süreçlerini dönüştürerek psikolojik esnekliklerini artırabileceği söylenebilir. Bahadır & Adiloğulları (2020), sporcuların kendilerine güvenleri arttıkça duygularını değerlendirme ve kontrol etme becerilerinin arttığını rapor etmişlerdir. Bastırma alt boyutu ile devamlılık alt boyutu ($r=-0.031$) arasında

BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ

negatif yönde zayıf bir ilişki tespit edilmiştir. Sporcuların duygusal tepkilerini bastırma eğilimlerinin, uzun süreli çaba ve motivasyonlarını sürdürme becerileri üzerinde olumsuz bir etkisi olabileceği söylenebilir. Duygusal tepkilerin bastırılması ve çözüme kavuşmadan içsel olarak tutulması anlık olarak rahatlama sağlayabilir ama uzun vadede zihinsel ve duygusal olarak tükenmeye yol açabilir. Dolayısıyla bu durum sporcuların devamlılıklarını ve performanslarını olumsuz yönde etkileyebilir (Gross 2002). Kontrol alt boyutu ile devamlılık alt boyutu ($r=.252$), sporda zihinsel dayanıklılık toplam puan ($r=.606$) arasındaki ilişkiler ise pozitif yönde anlamlı ilişkiler görülmüştür. Sporcuların gelişen olaylar karşısındaki kontrolü sağlamaları, daha dayanıklı olmalarını sağlamakta ve performanslarını uzun vadede devam ettirmelerine olanak sağlamaktadır. Şahin (2022) taekwondo sporcularında kronotip duygusal düzenleme becerileri ve zihinsel dayanıklılık düzeylerini incelediği çalışmada, zihinsel dayanıklılık ve duygusal düzenleme arasında pozitif yönde bir ilişki rapor etmiştir. Literatürde çalışmamızla paralellik göstererek zihinsel dayanıklılık ve duygu düzenleme arasında ilişki olduğu rapor eden başka çalışmalar da mevcuttur (Bahadır ve Adiloğulları 2020; Cowden 2016; Mohebi, Zarei, ve Sohbatih 2017).

Sonuç olarak; sporcuların cinsiyet, millilik durumu, kendilerini başarılı görme durumları ve duygu düzenleme stratejilerinin zihinsel dayanıklılık düzeylerini farklı şekillerde etkilediği söylenebilir. İçinde bulundukları durumda duygularını kontrol altına alarak doğru şekilde yönlendirebilen sporcuların performanslarının olum yönde devam

edeceği, duygularını bastırarak içine atan sporcuların içinde uzun vadede çeşitli sorunlar ile karşılaşma ihtimallerinin bulunduğu söylenebilir. Son olarak elde edilen bulgular ışığında, bilişsel yeniden değerlendirme düzeyleri arttıkça zihinsel dayanıklılıklarının yükseleceği, bastırma düzeyleri arttıkça zihinsel dayanıklılıklarının düşeceği söylenebilir.

Çalışmamızın bulguları sonucunda daha sonra yapılacak çalışmalar için öneriler aşağıdadır.

Devamlılık ve bastırma alt boyutları Cronbach's Alpha değerleri sırasıyla .62 ve .66'dır. Bu değerler genellikle literatürde kabul gören .70 değerinin altında olması, alt boyutların iç tutarlılıkları açısından sınırlılık göstermektedir. Gelecekte yapılacak çalışmalarda bu alt boyutların yeniden gözden geçirilmesi ya da örneklem çeşitliliği artırılarak test edilmesi önerilmektedir

Sporculara, zorluklarla başa çıkmada bilişsel yeniden değerlendirme teknikleri öğretilerek olumsuz düşünceler olumlu bir şekilde yeniden şekillendirilebilir.

Bastırma stratejilerinin olumsuz etkilerini en aza indirmek için sporculara duygusal tepkilerini sağlıklı şekilde ifade etme yolları öğretilir.

Farklı branşlarda daha geniş örneklem ve farklı değişkenler ile çalışma tekrarlanabilir.

Kaynaklar

Aditya, R. S., Rahmatika, Q. T., Solikhah, F. K., AlMutairi, R. I., Alruwaili, A. S., Astuti, E. S., & Fadila, R. (2024). Mental toughness may have an impact on athlete's performance: Systematic review. *Retos*, 56, 328-337. <https://doi.org/10.47197/RETOS.V56.103768>

Akman, H., & Var, L. (2024). Aktif sporcuların zihinsel dayanıklılık ve stresle başa çıkma düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Uluslararası Bozok Spor Bilimleri Dergisi*, 5(1), 233-246.

Altıntaş, A. (2015). *Sporcuların zihinsel dayanıklılıklarının belirlenmesinde optimal performans duygu durumu, güdülenme düzeyi ve hedef yöneliminin rolü* [Doktora Tezi]. Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

Ayyıldız, H. (2024). *Türk milli muay thai sporcularının duygu düzenleme ve psikolojik becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi* [Yüksek Lisans Tezi]. Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Bahadır, G., & Adiloğulları, İ. (2020). Spor yapan üniversite öğrencilerinde zihinsel dayanıklılık ile duygusal zekâ arasındaki ilişkinin incelenmesi. *International Journal of Sport Exercise and Training Sciences - IJSETS*, 6(4), 117-128. <https://doi.org/10.18826/usecabd.793760>

Bayrakdaroglu, Y., Şenel, E., & Karakuş, K. (2022). Çok yönlü liderlik ile duygu düzenleme arasındaki ilişki. *Spor Eğitim Dergisi*, 6(3), 228-239. <https://doi.org/10.55238/seder.1196385>

Bull, S. J., Shambrook, C. J., James, W., & Brooks, J. E. (2005). Towards an understanding of mental toughness in elite English cricketers. *Journal of Applied Sport Psychology*, 17, 209-227. <https://doi.org/10.1080/10413200591010085>

Cowden, R. G. (2016). Mental toughness, emotional intelligence, and coping effectiveness. *Perceptual and Motor Skills*, 123(3), 737-753. <https://doi.org/10.1177/0031512516666027>

Eldeleklioğlu, J., & Eroğlu, Y. (2015). A Turkish

adaptation of the emotion regulation questionnaire. *Journal of Human Sciences*, 12(1), 1157-1168. <https://www.j-humansciences.com/ojs/index.php/IJHS/article/view/3144>

Gameiro, N., Rodrigues, F., Antunes, R., Matos, R., Amaro, N., Jacinto, M., & Monteiro, D. (2023). Mental toughness and resilience in trail runner's performance. *Perceptual and Motor Skills*, 130(3), 1202-1220.

Gross, J. J. (2002). Emotion regulation: affective, cognitive, and social consequences. *Psychophysiology*, 39(3), 281-291. <https://doi.org/10.1017/S0048577201393198>

Gross, J. J., & Barrett, L. F. (2011). Emotion generation and emotion regulation: One or two depends on your point of view. *Emotion Review*, 3(1), 8-16. <https://doi.org/10.1177/1754073910380974>

Gross, J. J., & John, O. P. (2003). Individual differences in two emotion regulation processes: Implications for affect, relationships, and well-being. *Journal of Personality and Social Psychology*, 85(2), 348-362. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.85.2.348>

Gucciardi, D. F., Gordon, S., & Dimmock, J. A. (2008). Towards an understanding of mental toughness in Australian football. *Journal of Applied Sport Psychology*, 20(3), 261-281. <https://doi.org/10.1080/10413200801998556>

Gucciardi, D. F., Hanton, S., Gordon, S., Mallett, C. J., & Temby, P. (2015). The concept of mental toughness: Tests of dimensionality, nomological network, and traitness. *Journal of Personality*, 83(1), 26-44. <https://doi.org/10.1111/jopy.12079>

Guo, Z., & Chang, L. (2024). Unveiling the mental toughness and performance resilience of table tennis athletes. *Journal of Education and Educational Research*, 8(3), 41-56. <https://doi.org/10.54097/4C61KB54>

Hsieh, Y. C., Lu, F. J. H., Gill, D. L., Hsu, Y. W., Wong, T. L., & Kuan, G. (2024). Effects of mental toughness on athletic performance: a systematic review and meta-analysis. *International Journal of*

BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ

Sport and Exercise Psychology, 22(6), 1317-1338.
<https://doi.org/10.1080/1612197X.2023.2204312>

Jones, G., Hanton, S., & Connaughton, D. (2002). What is this thing called mental toughness? An investigation of elite sport performers. *Journal of Applied Sport Psychology*, 14(3), 205-218.
<https://doi.org/10.1080/10413200290103509>

Karasar, N. (2002). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri* (11. bs). Nobel Yayınları.

Kocaekşi, S., & Özbay Yıldırım, I. (2020). Güreşçilerde zihinsel dayanıklılık, öz yeterlik inancı ve sportif kendine güven düzeylerinin incelenmesi. *Uluslararası Güncel Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 392-406.

Koç, İ., & Gençay, Ö. A. (2021). Badminton sporcularının zihinsel dayanıklılık düzeylerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 15(1), 110-124.

Kushwaha Scholar, L., Tyagi Professor, S., Kushwaha, L., & Tyagi, S. (2023). A data meaning approach on selected components of psychological performance between male and female badminton players. *International Journal of Sports, Exercise and Physical Education*, 5(1), 39-42.
<https://doi.org/10.33545/26647281.2023.V5.I1A.37>

Laborde, S., Raab, M., & Dosseville, F. (2013). Emotions and performance: Valuable insights from the sports domain. İçinde *Handbook of psychology of emotions (Vol 1): Recent theoretical perspectives and novel empirical findings*. (ss. 325-357). Nova Science Publishers.

Mohebi, M., Zarei, S., & Sohbatih, M. (2017). The relationship between emotion regulation strategies and mental toughness in elite taekwondo athletes. *Sport Psychology Studies*, 6(21), 29-42.
<https://doi.org/10.22089/SPSYJ.2017.2830.1294>

Nicholls, A. R., Polman, R. C. J., Levy, A. R., & Backhouse, S. H. (2009). Mental toughness in sport: Achievement level, gender, age, experience, and sport type differences. *Personality and Individual Differences*, 47(1), 73-75.
<https://doi.org/10.1016/J.PAID.2009.02.006>

Örel, M. Z., & Çalık, F. (2024). The relationship

between mental training skills and emotion regulation in wrestlers. *International Journal of Eurasian Education and Culture*, 9(25), 66-104.
<https://doi.org/10.35826/IJOECC.1819>

Robazza, C., Morano, M., Bortoli, L., & Ruiz, M. C. (2023). Athletes' basic psychological needs and emotions: the role of cognitive reappraisal. *Frontiers in Psychology*, 14, 1205102.
<https://doi.org/10.3389/FPSYG.2023.1205102>

Sheard, M., Golby, J., & Van Wersch, A. (2009). Progress Toward Construct Validation of the Sports Mental Toughness Questionnaire (SMTQ). <https://doi.org/10.1027/1015-5759.25.3.186>, 25(3), 186-193.
<https://doi.org/10.1027/1015-5759.25.3.186>

Şahan, H., & Şahin, R. (2020). Üniversite öğrencilerinin duygu düzenleme güçlüğü ile spor ilişkisinin araştırılması. *Uluslararası Bozok Spor Bilimleri Dergisi*, 1(1), 21-30.

Şahin, S. (2022). *Taekwondo sporcularında kronotip, duygu düzenleme becerileri ve zihinsel dayanıklılık arasındaki ilişkinin incelenmesi* [Yüksek Lisans Tezi]. Erciyes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

Şahinler, Y., & Ersoy, A. (2019). Sporcuların zihinsel dayanıklılıklarının farklı değişkenlere göre incelenmesi. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 5(2), 168-177.
<https://doi.org/10.24289/ijsser.558658>

Şimşek, B., & Kartal, A. (2023). Takım ve bireysel sporcuların zihinsel dayanıklılık düzeylerinin incelenmesi. *Kilis 7 Aralık Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 7(1), 28-40.

Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2013). Using multivariate statistics. İçinde *Pearson* (7. bs, C. 5). Pearson.

Taber, K. S. (2018). The use of cronbach's alpha when developing and reporting research instruments in science education. *Research in Science Education*, 48(6), 1273-1296. <https://doi.org/10.1007/s11165-016-9602-2>

Tamminen, K. A., Bonk, D., Milne, M. J., & Watson, J. C. (2025). Emotion dysregulation, performance

BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ

concerns, and mental health among Canadian athletes. *Scientific Reports* 2025 15:1, 15(1), 1-7. <https://doi.org/10.1038/s41598-025-86195-5>

Thelwell, R., Weston, N., & Greenlees, I. (2005). Defining and understanding mental toughness within soccer. *Journal of Applied Sport Psychology*, 17(4), 326-332. <https://doi.org/https://doi.org/10.1080/10413200500313636>

Tingaz, O. E., & Ekiz Altun, M. (2021). Duygu düzenleme ölçeğinin sporcular için uyarlanması ve psikometrik özelliklerinin incelenmesi. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi Gazi Journal of Physical Education and Sports Sciences*, 2021(2), 301-313.

Yarayan, Y. E., Yıldız, A. B., & Gülşen, D. B. A. (2018). Elit düzeyde bireysel ve takım sporu yapan sporcuların zihinsel dayanıklılık düzeylerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. *Uluslararası Güncel Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 11(57), 992-999. <http://dx.doi.org/10.17719/jisr.2018.2509>

Yazıcı, Ö. F. (2022). Sporcuda duygu düzenleme olan bastırma ve bilişsel yeniden değerlendirmenin bazı değişkenlere göre incelenmesi. İçinde *Spor Bilimlerine Kuramsal Bakış* (1. bs, ss. 121-135). Gazi Kitabevi.

Yıldız, Z. (2024). *Profesyonel voleybolcuların mükemmeliyetçilik, stresle başa çıkma stratejileri ve bilişsel duygu düzenleme becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi* [Yüksek Lisans Tezi]. Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

Sorumlu Yazar Bilgileri

Yazar Adı Soyadı: Özgür GÜLEN

Kurumu: Süleyman Demirel Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü Egzersiz ve Spor Bilimleri Ana Bilim Dalı, Isparta/Türkiye

Adres: Süleyman Demirel Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü Dış Hekimliği Fakültesi Binası Zemin Kat 32260 Çünür/Isparta

Orcid Numarası: 0000-0002-2305-3098

Bu makale Creative Commons Attribution 4.0 Uluslararası lisansı ile lisanslanmıştır.

**Spor Yapan Bireylerde Sosyal Fiziksel Kaygıya İlişkin
Çalışmaların Sistematik İncelenmesi**Abdullah BOZDOĞAN^{1A-D}, Vahit ÇİRİŞ^{2A-E}¹⁻²Kırşehir Ahi Evren Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi Beden Eğitimi ve Spor Ana
Bilim Dalı, Kırşehir / TÜRKİYE,**SİSTEMATİK
DERLEMELER VE META
ANALİZ****Yazar Katkı Oranı:**

- A) Çalışmanın Tasarımı
- B) Veri Toplama
- C) Verilerin Analizi
- D) Makale Yazımı
- E) Eleştirel Okuma

Gönderim Tarihi:

11 Nisan 2025

Kabul Tarihi:

28 Haziran 2025

Çevrimiçi Yayın Tarihi:

30 Haziran 2025

e-ISSN: 2023-5359**Doi Number:**

10.70701/makusbd.1674108

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, Türkiye genelinde spor yapan bireylerde sosyal fiziksel kaygı ile ilgili yayımlanan makale, yüksek lisans ve doktora tezlerinin incelenerek ilgili alan yazının genel durumunu saptamaktır. Bu amaç doğrultusunda nitel araştırma yöntemlerinden biri olan sistematik derleme modeli benimsenmiştir. Araştırmanın veri gurubu, Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi veri tabanında yer alan Ulusal Tez Merkezi'ndeki lisansüstü tezler ve DergiPark, Google Akademik, EBSCO veritabanlarındaki makalelerden oluşmaktadır. Bu kapsamda 2006-2024 yılları arasında spor yapan bireylerde sosyal fiziksel kaygıyı konu alan 44 çalışma incelenmiştir. Çalışmalar 7 kriter bakımından incelenmiştir. Verilerin analizinde öncelikle kriterlere ilişkin bulguların belirlenmesi için Excel ve Word programları kullanılmıştır. Ardından kriterlere ilişkin bulgulara yer alan kod-alt kod bölümler modelleri MAXQDA 2020 programı yardımıyla geliştirilmiş olup, kod bulutu oluşturulmuştur. Bulgular; sosyal fiziksel kaygı konusundaki çalışmaların tamamında nicel araştırma deseni kullanılmıştır. Çalışmalarda en fazla örneklem büyüklüğü 101-300 veya 300'den fazla olduğu görülmüştür. Sonuçlar; sosyal fiziksel kaygı ile en sık ilişkili değişkenlerin (benlik algısı, beden imgesinden hoşnut olma, yaşam tatmini vb.) olduğu görülmüştür. Bu değişkenler ile ilişkide en fazla negatif ilişkiye sıklıkla rastlanmıştır. Sosyal fiziksel kaygıyı etkileyen faktörlere ilişkin bulgular açısından incelendiğinde cinsiyet, yaş, faktörü kullanılmıştır.

Spor bilimleri alanında nicel yöntemlerin yanı sıra nitel ve karma yöntemlerin kullanılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Spor yapan birey, Sosyal fiziksel kaygı, Sistematik Derleme.

**A Systematic Review of Studies on Social Physical Anxiety in Individuals
Participating in Sports****ABSTRACT**

The aim of this study is to examine articles, master's theses, and doctoral dissertations published on social physical anxiety among individuals who engage in sports throughout Turkey and to determine the general state of the relevant literature. To this end, the systematic review model, one of the qualitative research methods, was adopted. The data group of the research consists of postgraduate theses in the National Thesis Center database of the Higher Education Council and articles in the DergiPark, Google Scholar, and EBSCO databases. Within this scope, 44 studies on social physical anxiety in individuals who engage in sports between 2006 and 2024 were examined. The studies were analyzed based on seven criteria. Excel and Word programs were used to identify findings related to the criteria. Subsequently, the code-subcode sections of the findings related to the criteria were developed using the MAXQDA 2020 program, and a code cloud was created. The findings indicate that quantitative research design was used in all studies on social physical anxiety. The most common sample size in the studies was 101-300 or more than 300. The results showed that the variables most frequently associated with social physical anxiety were self-perception, body image satisfaction, and life satisfaction. Negative relationships were frequently observed with these variables. When examining findings related to factors influencing social physical anxiety, gender and age were used as variables. In the field of sports sciences, it is recommended to use qualitative and mixed methods in addition to quantitative methods.

Key Words: Individual doing sports, Athlete, Social Physical Anxiety, Systematic Review.

Giriş

Sosyal bağlamda insanların diğer insanların tarafından kabulü ve onayı, sosyal hayata uyum sağlamak için çok önemlidir. Sosyal kabul ve uyum sürecini etkileyen çok sayıda unsur olsa da (kültürel özellikler, ekonomik koşullar ve bireysel nitelikler gibi), bireylerin fiziksel nitelikleri en önemlileri arasındadır. Kişiler arası ilişkilerde ilk izlenimler sırasında dış görünüş büyük önem arz etmektedir. Kişilerin görünüşlerinin başkaları üzerindeki etkisi, kişilerarası ilişkiler ve iletişim sırasında belirli değer ve yargıların şekillendirilmesinde önemlidir ve beden, ilk izlenimin oluşturulmasında birincil araç olarak hizmet etmektedir (Ayar vd., 2024).

Beden, fizik ve fiziksel (bedensel) görünüm, bireylerin sosyal çevrelerinde nasıl görüldükleri konusunda önemli faktörlerdir. Fiziksel aktivite bedeni önemli ölçüde etkiler ve bireyleri bu bağlamlarda olumlu bir izlenim için çabalamaya yönlendirir, çünkü fiziklerinin başkaları tarafından değerlendirileceğine inanmaktadırlar (Arslan Kabasakal vd., 2024). Sosyal fiziksel kaygı spor ve egzersiz ortamlarını önemli ölçüde etkilemektedir. Egzersiz ve fitness salonları ve rekabetçi sporlar, belirli bir vücut şekline uyma baskısıyla karşı karşıyadır. Bu bağlamda, ideal fiziksel görünüme yapılan vurgu ve kişinin fiziğinin diğer katılımcılar tarafından değerlendirilmesi, sosyal fiziksel kaygıyı etkileyebilir. Özellikle kadınlar için, fitness salonlarındaki ortam, ideal bir fiziksel forma ulaşan kadınsı bir fiziğin geliştirilmesini daha önemli hale getirmekte ve katılımcılar arasında rekabet duygusunu teşvik etmektedir (İnan vd., 2024).

Sosyal fiziksel kaygı, kişinin kendi bedenini veya fiziksel görünümünü başkalarınınkiyle kıyaslamasından kaynaklanan kaygı ve stresi ifade etmektedir. Bu kaygı tipik olarak toplumsal normlar, idealize edilmiş bedenlerin medya temsilleri ve çevresel etkiler gibi dış nedenlerden etkilenmektedir (Çakar ve Arslan, 2023; Yalçın Kocaman, 2024).

Sosyal fiziksel kaygı, bireyin kendini başkalarıyla kıyaslamasına yol açabilir. Medya platformları, reklamlar ve sosyal medya, sürekli olarak idealize edilmiş fizikleri ve görünümleri sergileyerek bu kaygıyı daha da kötüleştirebilir. Bu karşılaştırma, bireylerin kendi bedenini olumsuz değerlendirmesine ve kaygısının artmasına yol açabilir (Akkuş, 2023). Sosyal fiziksel kaygı, bireyin fiziğine ilişkin olumsuz bir benlik algısına sahip olmasına yol açabilir. Bu durumda, birey yetersizlik veya eksiklik duygularına sahip olabilir. Bu olumsuz beden algısı, beden memnuniyetsizliğini artırabilir ve kişinin kendi fiziğine karşı olumsuz duygular beslemesine neden olabilir.

Fitness merkezlerindeki kültürel standartlar, kadınlar için ince, erkekler için ise kaslı bir vücut kavramını teşvik etmektedir. Aynalı ortamlarda egzersiz yapanlar arasında dar veya açık kıyafetlerin yaygınlığı, bedensel farkındalığı artırır, sosyal karşılaştırma ve rekabeti teşvik etmektedir (Şahin, 2018). Tekkurşun-Demir ve Türkeli (2019)'da egzersiz yapan bireyler, karakteristik özellik olarak egzersiz davranışını bırakmada güçlük yaşama, giderek artan egzersiz sıklığı ve şiddetini artırma, egzersiz yapılmadığında kaygı ve psikolojik gerginlik yaşama, planlanan süreyi aşan egzersizler yapma,

BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ

günlük yaşam aktivitelerinden önemli ölçüde zaman çalarak egzersize aşırı zaman ayırma, sosyal etkileşim ve ilişkileri ihmal ederek egzersize öncelik verme gibi davranışsal ve bilişsel belirtileri olduğu bildirilmiştir.

Bireyler, egzersiz yoluyla daha fit ve estetik açıdan hoş bir vücut geliştirerek sosyal fiziksel kaygılarını azaltabilirler. Bireylerin sosyal fiziksel kaygıyı azaltmak için çeşitli teknikleri vardır. Bu teknikler, egzersiz rutinlerinde değişiklikler, beden algısının iyileştirilmesi ve olumsuz sosyal baskılara karşı savunma mekanizmalarının geliştirilmesi gibi çeşitli şekillerde ortaya çıkabilir (Çakar ve Arslan, 2023). Bu nedenle alan yazındaki spor yapan bireylerde sosyal fiziksel kaygı sistematik derleme metodu ile ortaya koymaktır. Bu araştırmada, Türkçe literatürde spor yapan bireylerin sosyal fiziksel kaygıyı ele alan çalışmalar, içerik ve yöntemsel açıdan sistematik bir incelemeye tabi tutulmuştur.

Ülkemizde genel fiziksel görünüme ilişkin toplumsal değer yargıları, bireylerin bu alanda yaşadıkları kaygı düzeylerini önemli ölçüde artırmaktadır (Özpolat ve Hazar, 2023). Bireylerin dış görünüşleri nedeniyle olumsuz değerlendirilme, utandırılma veya sosyal dışlanmaya maruz kalma korkuları, sosyal fiziksel kaygının temel bileşenlerini oluşturmaktadır (Ayar vd., 2024). Yapılan araştırmalar, bireylerin fiziksel görünümünün başkaları tarafından negatif şekilde değerlendirilmesine yönelik duydukları kaygının; yaşam tatmini, benlik saygısı ve beden memnuniyeti gibi psikolojik iyi oluş bileşenleriyle anlamlı düzeyde ilişkili olduğunu ortaya koymaktadır (Öztürk vd.,

2018; Açık, 2020; Özpolat, 2023).

Spor yapan bireylerde sosyal fiziksel kaygının taşıdığı önem ve bu alana yönelik artan akademik ilgi, böyle bir çalışmanın gerekliliğini ortaya koymaktadır. Mevcut araştırmalardaki eğilimlerin analiz edilmesi ve gelecekte yapılacak çalışmalar için potansiyel araştırma alanlarının belirlenmesi, literatürdeki eksikliklerin giderilmesine önemli bir katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu derlemede şu sorular ele alınmıştır:

1. Spor yapan bireylerde sosyal fiziksel kaygı ile ilişki değişkenler nelerdir?
2. Spor yapan bireylerde sosyal fiziksel kaygı ile ilişkisi incelenen faktörler nelerdir?

Yöntem

Araştırmanın Yöntemsel Modeli

Bu araştırmanın amacı, Türkiye genelinde spor yapan bireylerde sosyal fiziksel kaygıya ilişkin yayımlanan ulusal makale, yüksek lisans ve doktora tezlerini inceleyerek, bu alandaki literatürün genel durumunu belirlemektir. Bu doğrultuda, nitel araştırma yöntemlerinden biri olan sistematik derleme modeli kullanılmıştır. Bu çalışmanın yöntemi, bir konuyla ilgili mevcut literatürde yer alan çalışmaların belirli bir sistematik tarama protokolü çerçevesinde toplanarak analiz edilmesini ve bulgularının bütüncül bir şekilde sentezlenmesini içeren sistematik derleme yöntemidir. Sistematik derleme, belirli bir araştırma sorusuna yanıt bulmayı amaçlar ve metodolojik olarak şeffaf, tekrarlanabilir ve önyargıdan arındırılmış bir yaklaşım sunmaktadır.

Araştırmanın veri kümesi, Yükseköğretim

BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ

Kurulu Ulusal Tez Merkezi ve sadece Türkiye’de yapılan çalışmalar incelendiği için akademik veri tabanı olarak DergiPark, Google Akademik, EBSCO’da yer alan çalışmalardan oluşmaktadır. Çalışma kapsamında, 2006-2024 yılları arasında spor yapan bireylerde sosyal fiziksel kaygıyı konu edinen 44 akademik çalışma, 7 farklı kriter doğrultusunda detaylı bir şekilde incelenmiştir.

Verilerin Toplanma Süreci

Araştırmada kullanılan veri toplama araçlarına ilişkin bilgilerin verilmesi gerekmektedir.

Bu çalışmanın yöntemi sistematik derlemedir. Bu derlemede 2006-2024 yılları arası, “Ulusal Tez Merkezi” veri tabanında Türkçe veya İngilizce dillerinde yayınlanmış yayınlara ulaşabilmek için “sosyal görünüş kaygı” VE “spor” VE “birey”, “sosyal fiziki kaygı” VE “spor” VE “birey”, “sosyal fiziksel kaygı” VE “spor” VE “birey”, “sosyal görünüş kaygı” VE “spor yapan birey”, “sosyal fiziki kaygı” VE “spor yapan birey” ve son olarak “sosyal fiziksel kaygı” VE “spor yapan birey” toplamda 6 anahtar kelime kombinasyonu ile literatür taraması yapılmıştır. Arama sonucunda 17 yüksek lisans tezine ulaşılmıştır. 1 tanesine erişim engeli bulunmaktadır. Çalışmada sadece Türkiye’de yapılan çalışmalar incelendiği için akademik veri tabanı olarak DergiPark, Google Akademik, EBSCO’da yukarıdaki anahtar kelime kombinasyonları ile literatür taraması yapılmıştır. Arama sonucunda 34 akademik çalışmaya ulaşılmıştır. Bu çalışmalardan 6

tanisinin alakasız olduğu görülmüş ve neticede 28 çalışma dahil edilmiştir.

Çalışmaya Türkiye’de yapılmış akademik çalışma ve tez çalışmaları dahil edilmiştir. Bu çalışmada, tarama sayılarının belgelenmesi için PRISMA diyagramından yararlanılmış; araştırma verilerinin analizi ve bulguların sentezlenmesi ile çalışma tamamlanmıştır (Şekil 1). Taramalar 1-31 Ocak 2025 tarihleri arasında tamamlanmıştır. Tarama sonucu toplam 51 yayına ulaşılmıştır. Aramalarda başlık ve özetten konu ile ilgili 45 yayın bulunmuştur. Bir çalışmaya erişim engeli bulunduğu için tam metin değerlendirmeleri sonucu 44 yayın incelemeye alınmıştır. İnceleme sonucu dahil edilme kriterlerine uygun 44 yayın sistematik derlemeye alınmıştır (Tablo 1). İncelenen 44 çalışmada farklı kriterler tespit edilip kanıtlarıyla birlikte tablo haline getirilmiştir.

Dahil Edilme ve Dışlanma Kriterleri

Araştırma kapsamında yapılan sistematik derlemede dahil edilme ve dışlanma kriterleri aşağıda verilmektedir.

Araştırmaların Dahil Edilme Kriterleri

- 1) Türkiye’de yapılmış olma
- 2) Türkçe veya İngilizce dillerinde yayınlanmış olma
- 3) Kantitatif ve kalitatif nitelikte çalışma olma
- 4) Spor yapan bireyleri içermesi

Araştırmaların Dışlanma Kriterleri

- 1) Sistematik derlemeler, derlemeler, araştırma çalışmaları
- 2) Erişim engelinin olması
- 3) Spor yapan bireyler dışında bireyleri içermesidir.

Verilerin Analizi

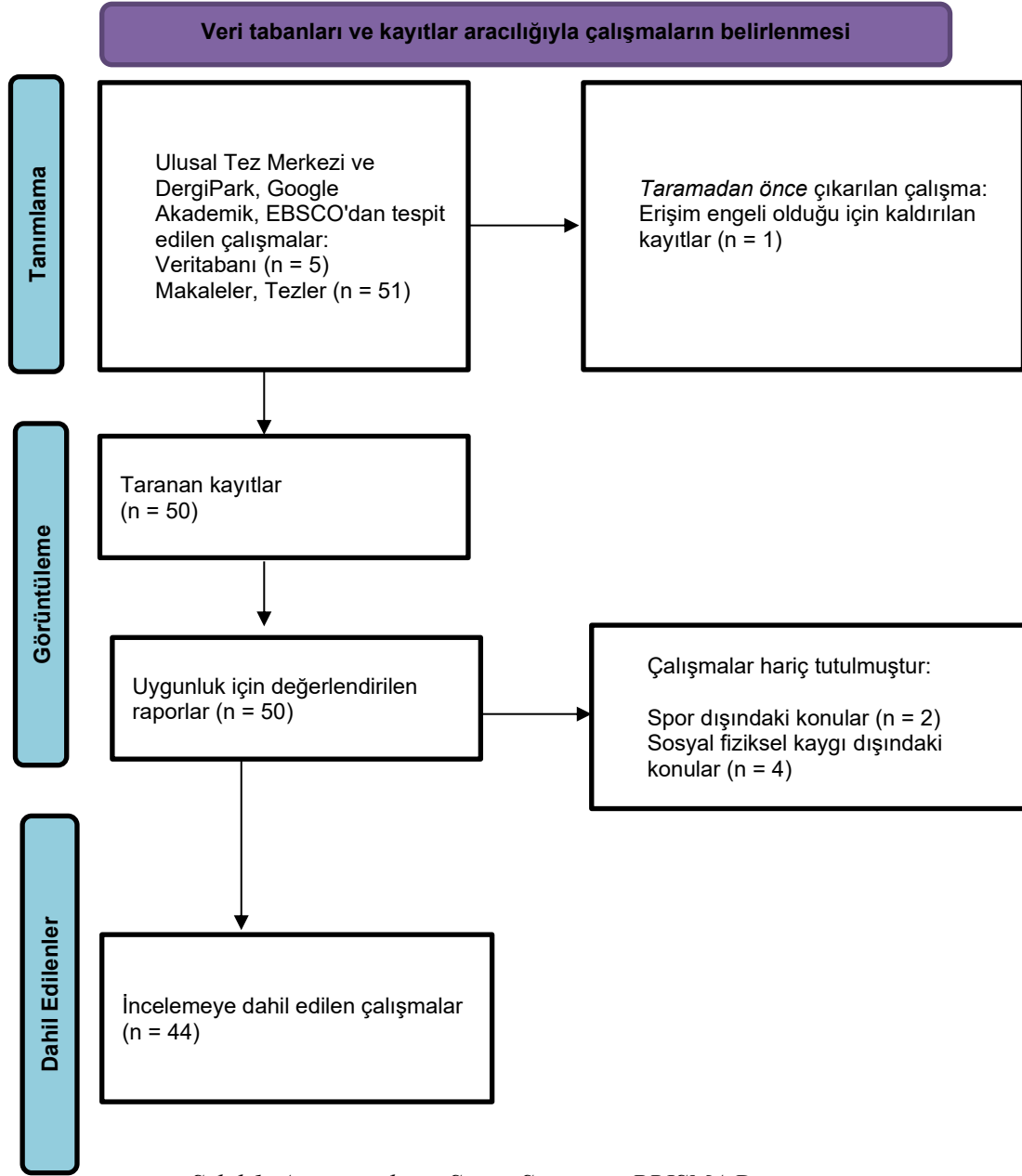
BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ

Çalışma kapsamında ele alınan kriterler; araştırma künyesi, araştırma yılı, araştırma örneklemelerindeki bireylerin özellikleri, araştırmaların örneklem büyüklükleri, araştırmaların ölçüm araçları, sosyal fiziksel kaygı ile diğer değişkenin ilişki durumu, sosyal fiziksel kaygı düzeyine ilişkin bulgular, sosyal fiziksel kaygı ile ilişkili diğer değişkenler ve sosyal fiziksel kaygıyı etkileyen faktörlere ilişkin bulgular şeklindedir. Öncelikle kriterlere ilişkin bulguların belirlenmesi için Excel ve Word programları kullanılmıştır. Ardından kriterlere ilişkin bulgularda yer alan kod-alt kod bölümler modelleri MAXQDA 2020 programı yardımıyla geliştirilmiştir. Son olarak kod bulutunun oluşturulmasında MAXQDA 2020 kullanılmıştır.

Tarama sürecinde gerçekleştirilen işlemler sonrası dâhil etme kriterlerini karşılayan 44 araştırmaya ulaşılmıştır (bkz. Tablo 1). Bu araştırmalara ilişkin bulgular sonraki başlıklarda verilmiştir. Dâhil edilen çalışmalara karar verildikten sonra bu çalışmalardan yazar isimleri, yayın tarihleri Tablo 1’de gösterilmiştir.

Araştırma künyesi, türü, yılı ve genel özellikleri

Tablo 1’de araştırmaya dahil edilen 44 çalışmanın künyesi olarak yılı ve türü verilmektedir. Çalışmaların 17 tanesi yüksek lisans ve 27 tanesi araştırma makalesi çalışmasıdır. Bu çalışmada dahil edilme kriterlerine uygun olan 44 araştırma incelemeye alınmıştır. Arslan Kabasakal vd. (2024), Çalık vd. (2019), Şahin ve Topkaya (2015) çalışmalarının dili İngilizcedir. Diğer çalışmaların tamamı Türkçe dilindedir.

Şekil 1. Araştırmaların Seçim Sürecinin PRISMA Diyagramı

Bulgular

Spor yapan bireylerin sosyal fiziksel kaygı ile ilgili bu çalışmada öncelikler araştırmaların künyesi ve türü, yayın yılları, çalışmalara ilişkin veriler, araştırma modeli türü, örneklem büyüklüğü, araştırma örneklemelerindeki bireylerin özellikleri, sosyal fiziksel kaygı ile diğer değişkenin ilişki durumu, sosyal fiziksel kaygı düzeyine ilişkin bulgular, sosyal fiziksel kaygı ile ilişkili diğer değişkenlerin kod-alt kod bölümler modeli, sosyal fiziksel kaygıyı etkileyen faktörlere ilişkin bulguların kod-alt kod bölümler modeli, araştırmaya ilişkin kod bulutu ve son olarak sistematik derlemenin sonuçlarına ilişkin kod bulutu

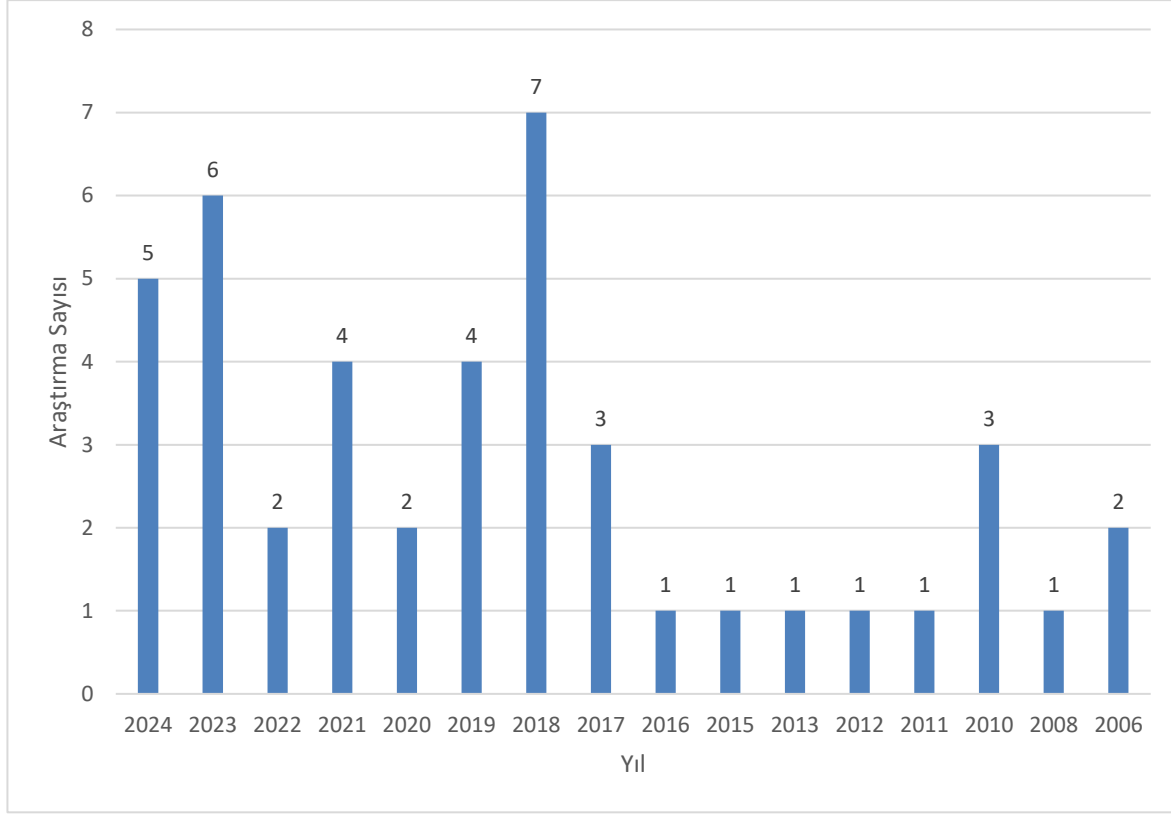
BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ
verilmektedir.

Tablo 1. Araştırmaya dahil edilen 44 araştırmaların künyesi ve türü

No	Yıl	Yazar	Araştırma Türü	No	Yıl	Yazar	Araştırma Türü
1	2024	Arslan Kabasakal vd.	Makale	23	2019	Kaya	Yüksek Lisans
2	2024	Aslan	Yüksek Lisans	24	2018	Göksel vd.	Makale
3	2024	Ayar vd.	Makale	25	2018	Öztürk vd.	Makale
4	2024	İnan vd.	Makale	26	2018	Sarıkabak	Makale
5	2024	Yalçın Kocaman	Yüksek Lisans	27	2018	Sucu	Yüksek Lisans
6	2023	Akkuş	Yüksek Lisans	28	2018	Şahin	Makale
7	2023	İrhan	Makale	29	2018	Toprak ve Saraç	Makale
8	2023	İslamoğlu	Makale	30	2018	Türker vd.	Makale
9	2023	Maçça	Makale	31	2017	Erman	Yüksek Lisans
10	2023	Özpolat	Yüksek Lisans	32	2017	Tekeli	Yüksek Lisans
11	2023	Özpolat ve Hazar	Makale	33	2017	Vatansever	Yüksek Lisans
12	2022	Ünal	Yüksek Lisans	34	2016	Abanoz	Yüksek Lisans
13	2022	Yuca	Yüksek Lisans	35	2015	Şahin ve Topkaya	Makale
14	2021	Aydos	Yüksek Lisans	36	2013	Yüceant	Yüksek Lisans
15	2021	Bulgurcuoğlu ve Ferah Tazegül	Makale	37	2012	Eren	Yüksek Lisans
16	2021	Çakır ve Karaağaç	Makale	38	2011	Doğan	Makale
17	2021	Erdoğan	Makale	39	2010	Doğan	Makale
18	2020	Açak	Yüksek Lisans	40	2010	Özdemir vd.	Makale
19	2020	Korkmaz ve Uslu	Makale	41	2010	Pekdağ ve Coşkun	Makale
20	2019	Akpınar ve Yağan	Makale	42	2008	Arabacı vd.	Makale
21	2019	Başkan Saka	Yüksek Lisans	43	2006	Mülazımoğlu Ballı vd.	Makale
22	2019	Çalık vd.	Makale	44	2006	Mülazımoğlu Ballı ve Aşçı	Makale

Tablo 1’de görüldüğü üzere, çalışmaların 17 tanesi yüksek lisans ve 27 tanesi araştırma makalesi olduğu görülmüştür. Doktora çalışmasının yapılmadığı görülmüştür.

Şekil 2’de araştırmaların yayın yılları verilmektedir. İncelenen çalışmaların 2006 yılı ile 2024 yılı arasında olduğu görülmüştür.

Şekil 2. Araştırmaların Yayın Yılları

Şekil 2’de görüldüğü üzere, çalışmada yer alan araştırmaların en eskisi 2006 yılına, en yenisi 2024 yılına aittir. İncelenen çalışmalar arasında, en fazla yayın 2018 yılında ve ardından 2023 yılında gerçekleştirilmiştir. Ardından 2024, 2021 ve 2019 yılları gelmektedir.

Araştırmalara İlişkin Bulgular

Dâhil edilen çalışmalara ilişkin araştırma örneklemelerindeki bireylerin özellikleri, araştırmaların örneklem büyüklükleri, araştırmaların ölçüm araçları Tablo 2’de verilmektedir. Bunların yanında araştırmalarda sosyal fiziksel kaygı ile ilgili olarak sosyal fiziksel kaygı ile diğer değişkenin ilişki durumu, sosyal fiziksel kaygı düzeyine ilişkin bulgular, sosyal fiziksel kaygı ile ilişkili diğer değişkenler ve sosyal fiziksel kaygıyı etkileyen faktörlere ilişkin veriler Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Araştırmaya Dahil Edilen Çalışmalara İlişkin Veriler

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	TOPLAM	
Araştırma Örneklemlerindeki Bireylerin Özellikleri																																														
Sporcu olan ve olmayan bireyler, öğrenciler		1																										1				1		1					1				1	1		7
Ergen bireyler (ölçek geliştirme çalışması)																																						1							1	2
Dövüş ve savaş sanatları sporcuları																						1	1																						2	
Spor eğitmenleri													1																																1	
Tüm bölümlerden sportif olan ve olmayan üniversite öğrencileri									1																									1				1	1					4		
Türkiye Jokey Kulübü'ne bağlı apranti jokeyler			1																																										1	
Üniversitelerarası Türkiye Şampiyonası sporcuları															1																														1	
Ağırılık branşı sporcuları	1																																												1	
Spor, fitness veya egzersiz yapan bireyler					1						1	1		1		1	1	1	1	1				1					1		1			1		1									14	
Spor bilimleri fakültesi öğrencileri				1		1	1	1		1											1				1	1				1			1			1									11	
Araştırmaların Örneklem Büyüklükleri																																														
300'den fazla					1		1			1	1		1		1	1					1				1					1	1	1	1	1	1	1		1	1	1			1		1	20
101-300 arası	1	1			1		1	1			1		1			1	1	1	1	1		1	1	1		1	1	1	1					1				1			1				22	
51-100 arası																																									1				1	
31-50 arası			1																																										1	
Araştırmaların Ölçüm Araçları																																														
Ölçeklerden oluşan anket	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	44	
Araştırma Modeli Türleri																																														
İlişkisel tarama modeli	1	1	1	1	1	1			1	1	1	1	1	1	1	1		1	1		1	1		1	1	1	1		1	1	1	1	1		1				1	1	1	1	1		33	
Genel tarama modeli								1									1			1									1					1	1		1	1	1							9
Betimsel araştırma deseni						1																	1																						2	
Sosyal Fiziksel Kaygı ile Diğer değişkenin İlişki Durumu																																														
Yok								1									1			1								1						1	1		1	1	1						9	
İlişki var	1	1	1	1			1		1	1	1	1	1	1		1		1	1		1	1		1	1	1	1		1	1	1	1	1			1				1	1	1	1	1	31	
İlişki var\Negatif İlişki		1		1			1			1				1		1			1		1	1		1	1	1					1							1	1			1	1		17	

[illegible]

Tablo 2. Araştırmaya Dahil Edilen Çalışmalara İlişkin Veriler (Devamı)

[illegible]

[illegible]

Tablo 2. Araştırmaya Dahil Edilen Çalışmalara İlişkin Veriler (Devamı)

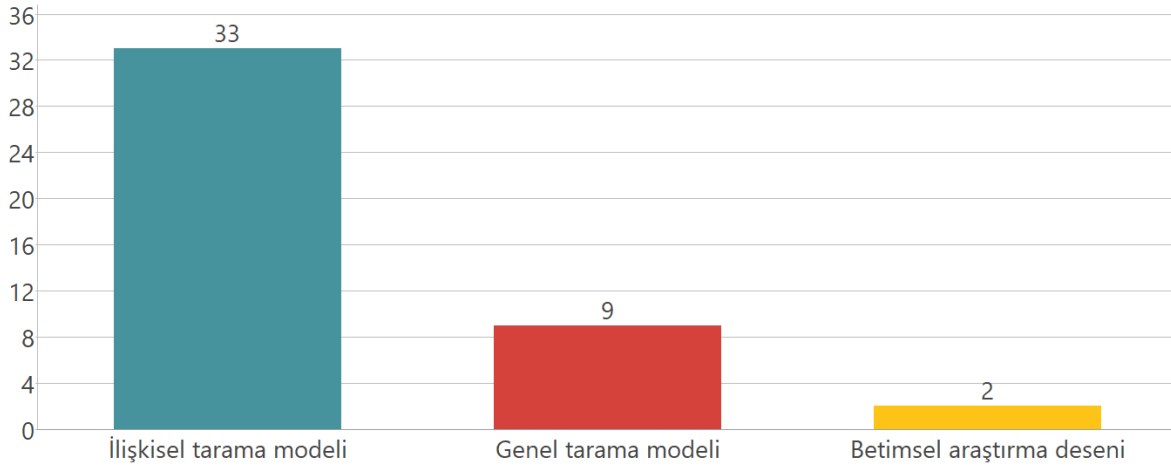
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	TOPLAM	
Beden Kitle İndeksi (BKİ)																	1										1					1								1					4	
Spor yapma yılı						1	1	1	1									1					1						1		1				1										9	
Lisanslı sporcu olma											1												1								1															3
Eğitim durumu	1	1												1				1																												4
Yaş		1				1			1	1			1	1			1	1				1	1			1			1	1	1	1													15	
Cinsiyet	1				1		1	1	1	1	1	1	1			1	1	1			1		1			1		1		1	1			1		1	1				1			1		23

Tablo 2’de araştırma örneklemelerindeki bireylerin özellikleri olarak en fazla Spor, fitness veya egzersiz yapan bireyler ve Spor bilimleri fakültesi öğrencileri olduğu görülmüştür. Araştırmaların örneklem büyüklükleri olarak 22 çalışmada 101-300 arası, 20 çalışmada 300’den fazla olduğu bildirilmiştir. Tablo 2’de yer alan araştırmalarda sosyal fiziksel kaygı ile ilgili olarak sosyal fiziksel kaygı ile diğer değişkenin ilişki durumunda 31 çalışmada ilişkinin var olduğu, 4 çalışmada ilişkinin olmadığı ve 9 çalışmada ise diğer bir değişken ile ilişkinin incelenmediği görülmüştür. Sosyal fiziksel kaygı düzeyine ilişkin ise 23 çalışmada sosyal fiziksel kaygının düşük, 12 çalışmada orta, 2 çalışmada yüksek ve 7 çalışmada ise sosyal fiziksel kaygı düzeyi bildirilmemiştir. Sosyal fiziksel kaygı ile ilişkili diğer değişkenlerle ilgili olarak 9 çalışmada ilişkili değişkenin olmadığı, 6 çalışmada benlik algısı, 4 çalışmada beden imgesinden hoşnut olma ve 3 çalışmada yaşam tatmini incelenmiştir. Son olarak sosyal fiziksel kaygıyı etkileyen faktörlere ilişkin 23 çalışmada cinsiyet, 15 çalışmada yaş, 9 çalışmada spor yapma yılı, 6 çalışmada spor yapma durumu ele alınmıştır.

Araştırma Modeli Türleri

İncelemeye alınan çalışmaların araştırmacılar tarafından, 9 tane genel tarama modeli, 33 tane ilişkisel tarama modeli, 2 tane betimsel araştırma yöntemi olarak nitelendiği gözlenmiştir (Şekil 3).

Araştırma Modeli Türleri

Şekil 3. Araştırma modeli türü

Araştırmaların Ölçüm Araçları

Bu sistematik derlemede, incelenen çalışmaların tümünde (44 çalışma) ölçeklerden oluşan anketlerin kullanıldığı görülmüştür.

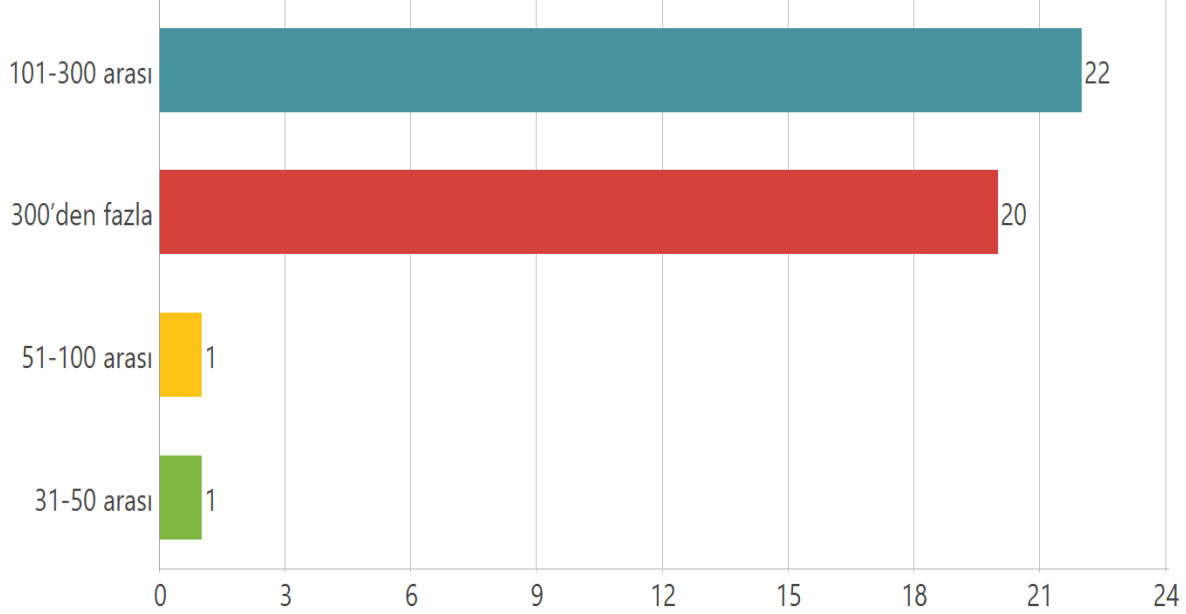
Araştırmaların Örneklem Büyüklükleri

İncelemeye alınan araştırmaların örneklemi farklı türden katılımcılar oluşturmaktadır. Araştırmaların örneklem gruplarının büyüklüğü en az 26, en çok 2098’den oluşmaktadır. Çalışmaların tümünde örneklem büyüklüğü bildirilmiştir. 31-50 arası örneklem büyüklüğü olan çalışma sayısı 1, 51-100 arası örneklem büyüklüğü olan çalışma sayısı 1, 300’den fazla örneklem büyüklüğü olan çalışma sayısı 20 ve

BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ

101-300 arası örneklem büyüklüğü olan çalışma sayısı 22'dir (Şekil 4).

Araştırmaların Örneklem Büyüklükleri

Şekil 4. Örneklem büyüklüğü

Araştırma Örneklemelerindeki Bireylerin Özellikleri

Sistematiik derlemeye dahil edilen araştırmalarda, örnekleme dahil edilen bireyler; spor, fitness veya egzersiz yapan bireyler, spor bilimleri fakültesi öğrencileri, sporcu olan ve olmayan bireyler, öğrenciler, tüm bölümlerden sportif olan ve olmayan üniversite öğrencileri, dövüş ve savaş sanatları sporcuları, ergen bireyler (ölçek geliştirme çalışması), üniversitelerarası Türkiye şampiyonası sporcuları, ağırlık branşı sporcuları, spor eğitmenleri ve Türkiye Jokey Kulübü'ne bağlı apranti jokeyler şeklindedir.

Araştırma Örneklemelerindeki Bireylerin Özellikleri

Şekil 5. Araştırma Örneklemelerindeki Bireylerin Özellikleri

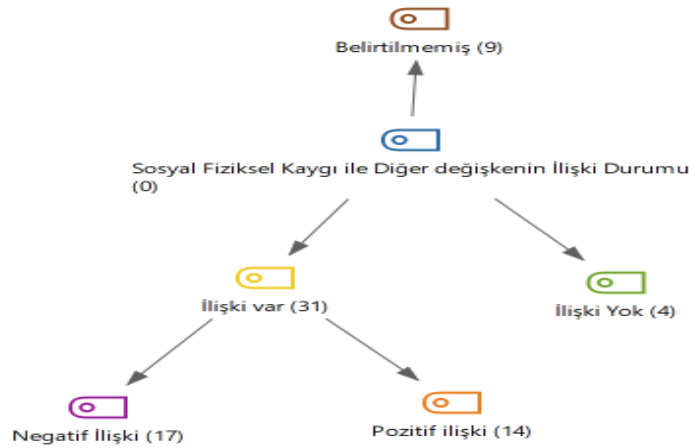
Şekil 5'te incelenen 44 araştırmada örnekleme dahil edilen bireylerin özellikleri; 14'ünde spor, fitness

BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ

veya egzersiz yapan bireyler, 11’inde spor bilimleri fakültesi öğrencileri, 7’sinde sporcu olan ve olmayan bireyler, öğrenciler, 4’ünde tüm bölümlerden sportif olan ve olmayan üniversite öğrencileri, 2’sinde dövüş ve savaş sanatları sporcuları, 2’sinde ergen bireyler (ölçek geliştirme çalışması), 1’inde üniversitelerarası Türkiye şampiyonası sporcuları, 1’inde ağırlık branşı sporcuları, 1’inde spor eğitmenleri ve 1’inde Türkiye Jokey Kulübü’ne bağlı apranti jockeyler olduğu belirtilmiştir.

Sosyal Fiziksel Kaygı Araştırmalarında Birlikte İncelenen Değişkenlerin Durumu

Sistematiik derlemeye dahil edilen araştırmalarda, sosyal fiziksel kaygı ile diğer değişkenin ilişki durumu; ilişki var, ilişki yok ve belirtilmemiş şeklindedir (Şekil 6).

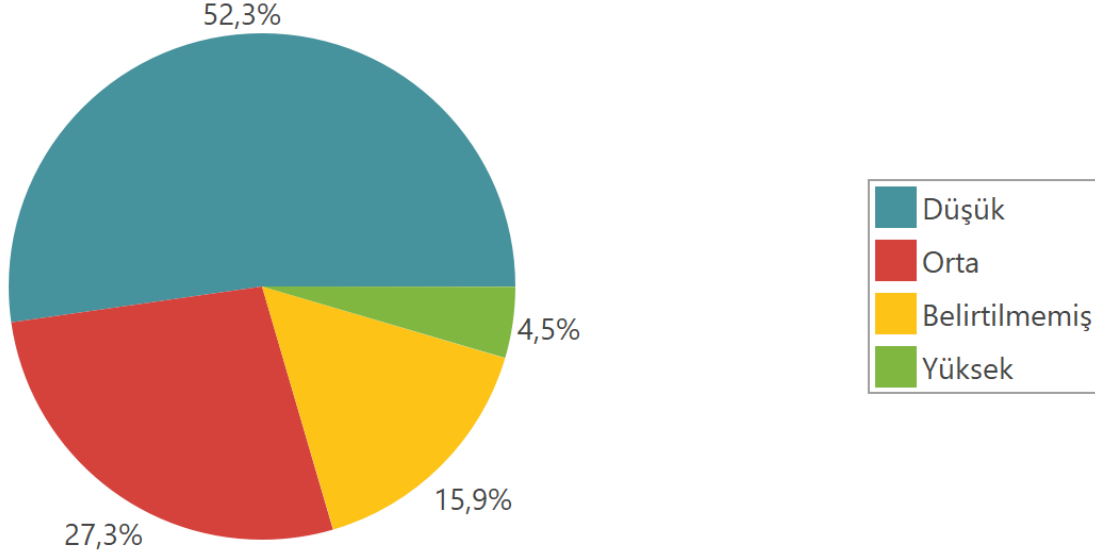

Şekil 6. Sosyal Fiziksel Kaygı ile Diğer Değişkenin İlişki Durumu

Şekil 6’da incelenen 44 araştırmanın 4’ünde sosyal fiziksel kaygı ile diğer değişkenin ilişkisi olmadığı, 31’inde ilişkinin olduğu ve 9’unda ilişkiye ilişkin bir bilginin belirtilmediği görülmüştür. İlişki olduğu söylenen 17 çalışmada sosyal fiziksel kaygı ile diğer değişkenin negatif ilişkisinin olduğu ve 14 çalışmada sosyal fiziksel kaygı ile diğer değişkenin pozitif ilişkisinin olduğu belirtilmiştir.

Sosyal fiziksel kaygı Düzeyine İlişkin Bulgular

Sistematiik derlemeye dahil edilen araştırmalarda, sosyal fiziksel kaygı düzeyi şu şekilde sınıflandırılmıştır: belirtilmemiş, düşük, orta ve yüksektir (Şekil 7).

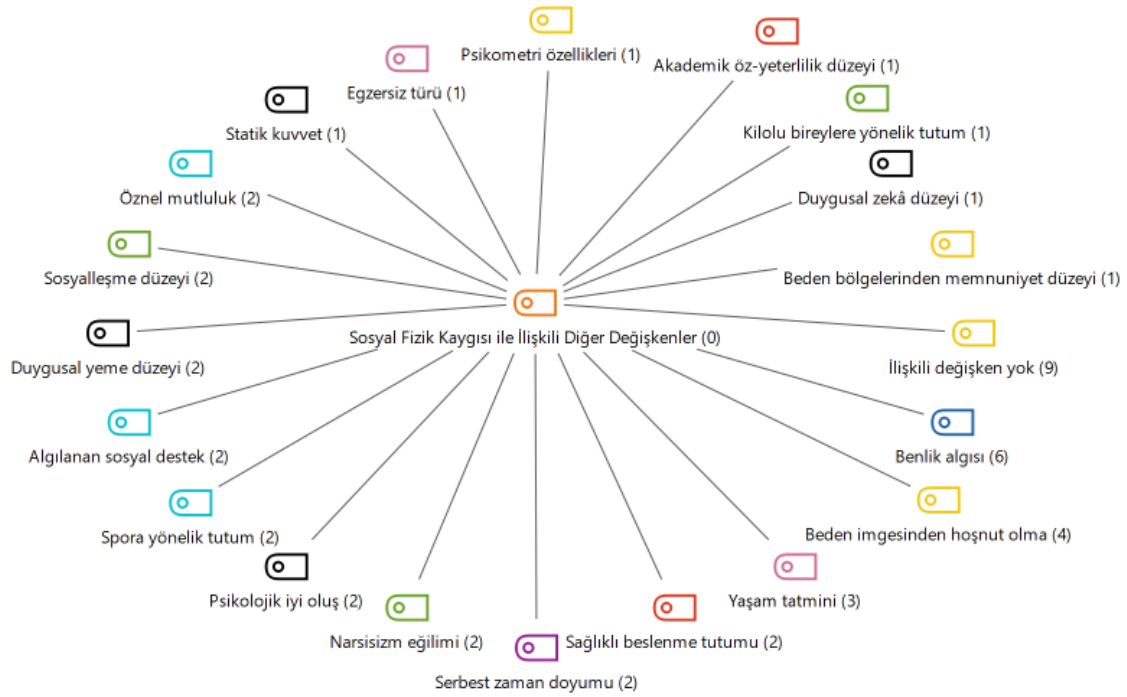
Sosyal Fizik Kaygı Düzeyine İlişkin Bulgular

Şekil 7. Sosyal fiziksel kaygı Düzeyine İlişkin Bulgular

Şekil 7’de incelenen 44 araştırmanın 7’sinde sosyal fiziksel kaygı ile ilişkili değişken yer almamış, 23’ünde sosyal fiziksel kaygı ile ilişkili değişkenin ilişki düzeyi düşük, 12’sinde orta ve 2’sinde yüksek düzeyi olduğu belirtilmiştir.

Sosyal fiziksel kaygı ile ilişkili Diğer Değişkenler

Sistematiik derlemeye dahil edilen araştırmalarda, sosyal fiziksel kaygı ile ilişkili diğer değişkenler; ilişkili değişken yok, benlik algısı, beden imgesinden hoşnut olma, yaşam tatmini, psikolojik iyi oluş, spora yönelik tutum, algılanan sosyal destek, serbest zaman doyumu, duygusal yeme düzeyi, narsisizm eğilimi, sosyalleşme düzeyi, öznel mutluluk, sağlıklı beslenme tutumu, psikometri özellikleri, akademik öz-yeterlilik düzeyi, sosyal duygusal yetkinlik, kilolu bireylere yönelik tutum, ortoreksiya nervoza, duygusal zekâ düzeyi, sosyal bağlılık düzeyi, atılganlık düzeyi, beden bölgelerinden memnuniyet düzeyi, statik kuvvet, egzersiz türü, besin seçimlerini etkileyen faktörler ve egzersiz bağımlılığı şeklindedir.

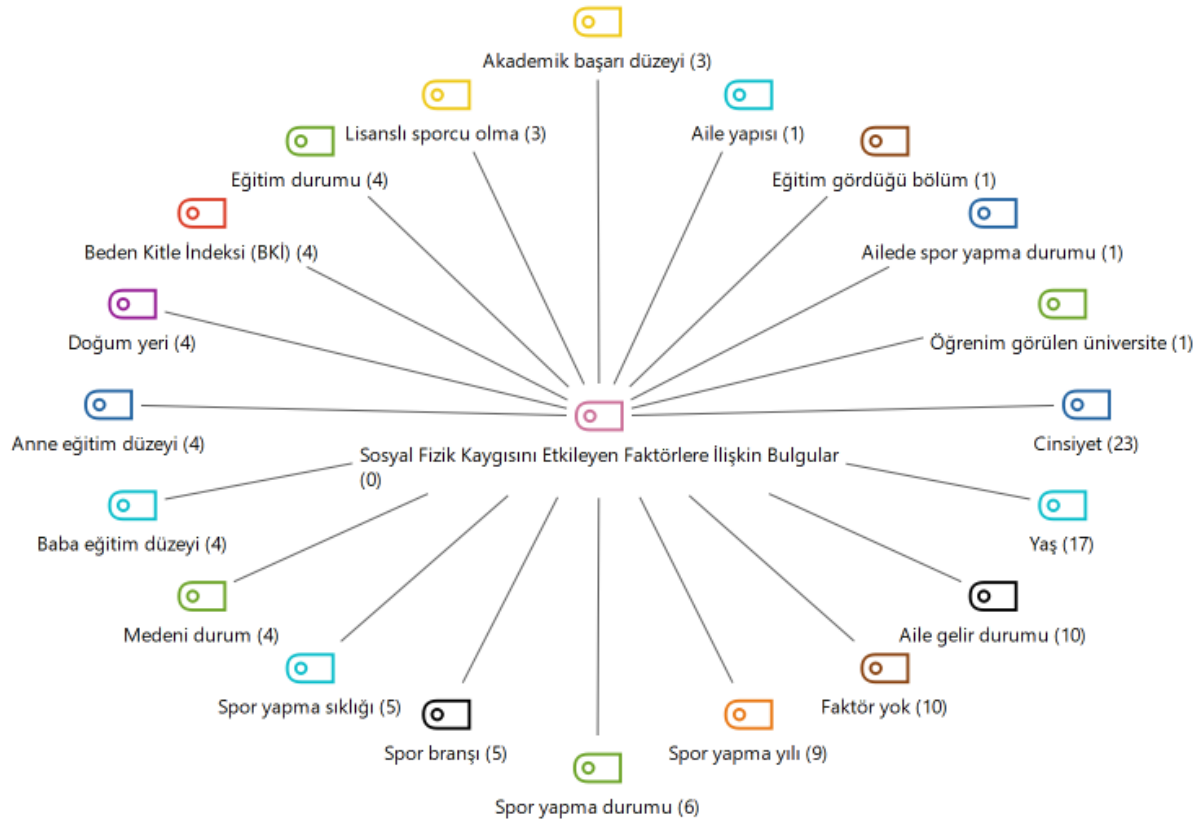

Şekil 8. Sosyal fiziksel kaygı ile ilişkili diğer değişkenlerin kod-alt kod bölümler modeli

Şekil 8’de incelenen 44 araştırmanın 9’unda ilişkili değişken olmadığı, 6’sında benlik algısı, 4’ünde beden imgesinden hoşnut olma, 3’ünde yaşam tatmini, ikişer çalışmada psikolojik iyi oluş, spora yönelik tutum, algılanan sosyal destek, serbest zaman doyumu, duygusal yeme düzeyi, narsisizm eğilimi, sosyalleşme düzeyi, öznel mutluluk, sağlıklı beslenme tutumu ve birer çalışmada psikometri özellikleri, akademik öz-yeterlilik düzeyi, sosyal duygusal yetkinlik, kilolu bireylere yönelik tutum, ortoreksiya nervoza, duygusal zekâ düzeyi, sosyal bağlılık düzeyi, atılganlık düzeyi, beden bölgelerinden memnuniyet düzeyi, statik kuvvet, egzersiz türü, besin seçimlerini etkileyen faktörler, egzersiz bağımlılığı olduğu görülmüştür.

Sosyal fiziksel kaygıyı etkileyen Faktörlere İlişkin Bulgular

Sistematik derlemeye dahil edilen araştırmalarda, sosyal fiziksel kaygıyı etkileyen faktörlere ilişkin bulgular; cinsiyet, yaş, faktör yok, aile gelir durumu, spor yapma yılı, spor yapma durumu, spor yapma sıklığı, spor branşı, doğum yeri, beden kitle indeksi (BKİ), baba eğitim düzeyi, eğitim durumu, anne eğitim düzeyi, medeni durum, lisanslı sporcu olma, akademik başarı düzeyi, baba çalışma durumu, spor başarı, öğrenim görülen üniversite, aynaya bakma sıklığı, spor yapma amacı, aile yapısı, meslek, eğitim gördüğü bölüm, ailede spor yapma durumu, milliyet, anne çalışma durumu olduğu belirtilmiştir.

Şekil 9. Sosyal fiziksel kaygıyı etkileyen Faktörlere İlişkin Bulguların kod-alt kod bölümler modeli

Şekil 9’da incelenen 44 araştırma incelendiğinde 23 çalışmada cinsiyet, 17 çalışmada yaş, 10 çalışmada faktörün yer almadığı, 10 çalışmada aile gelir durumu, 9 çalışmada spor yapma yılı, 6 çalışmada spor yapma durumu, 5 çalışmada spor yapma sıklığı, 5 çalışmada spor branşı, 4’er çalışmada doğum yeri, beden kitle indeksi (BKI), baba eğitim düzeyi, eğitim durumu, anne eğitim düzeyi, medeni durum, 3 çalışmada lisanslı sporcu olma, 3 çalışmada akademik başarı düzeyi, 1’er çalışmada baba çalışma durumu, spor başarı, öğrenim görülen üniversite, aynaya bakma sıklığı, spor yapma amacı, aile yapısı, meslek, eğitim gördüğü bölüm, ailede spor yapma durumu, milliyet, anne çalışma durumuna yer verilmiştir.

Şekil 10. Araştırmaya İlişkin Kod Bulutu

Araştırmada yer alan 44 çalışma incelendiğinde, en sık kod “ölçeklerden oluşan anket”tir. Diğer kodlar sonrasında gelmektedir.

Şekil 11. Sistematik derlemenin sonuçlarına ilişkin kod bulutu

Araştırmada sistematik derleme sonucunda ölçeklerden oluşan ankettir. Bunun sonrasında sosyal fiziksel kaygı ile araştırmalarda kullanılan değişkenler arasında ilişkini olması ve araştırmalarda ilişkisel tarama modelinin kullanılmasıdır.

Tartışma ve Sonuç

Bu çalışmada spor yapan bireylerde sosyal fiziksel kaygıya ilişkin yapılan çalışmaların incelenmiştir. Bu çalışmada yöntem olarak sistematik derleme yöntemi kullanılmıştır. Bu çalışmada kullanılan araştırmaların seçim sürecinin PRISMA diyagramından yararlanılmıştır. Araştırmaların dahil edilme ve dışlanma kriterleri belirlenmiş ve sonuç olarak 44 çalışmada sistematik derleme çalışmasına dahil edilmiştir. İncelemeye dahil edilen çalışmalar öncelikle 7 kritere ilişkin bulguların belirlenmesi için Excel ve Word programlarına yüklenmiştir. Ardından 7 kritere ilişkin bulgularda yer alan kod-alt kod bölümler modelleri MAXQDA 2020 programı yardımıyla geliştirilmiştir.

Spor yapan bireylerin sosyal fiziksel kaygıya ilişkin mevcut çalışmaları metodolojik açıdan incelendiğinde, nitel veya karma araştırma yöntemlerinin kullanıldığı herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Sistematik derleme kapsamında değerlendirilen tüm çalışmaların nicel yöntemlerle yürütüldüğü tespit edilmiştir. Oysa nitel araştırmaların, özellikle spor bilimleri alanında literatüre sağladığı katkılar pek çok akademik çalışmada vurgulanmaktadır.

Creswell (2014), nitel araştırmaların sosyal ve kültürel olguların derinlemesine anlaşılması ve yorumlanmasında kritik bir rol oynadığını belirtmektedir. Denzin ve Lincoln (2017) ise bu tür araştırmaların, katılımcıların deneyimlerini doğrudan gözlem, görüşme ve sözlü/yazılı anlatımlar yoluyla analiz etme imkânı sunduğunu ifade etmektedir. Benzer şekilde, Charmaz (2014) ve Morse vd. (2002) çalışmaları, nitel yaklaşımların belirli araştırma alanlarında kavramsal çerçevenin

genişletilmesine katkı sağladığını ortaya koymaktadır.

Bu bağlamda, spor yapan bireylerin sosyal fiziksel kaygı düzeyleri, bu kaygıyı yönetme stratejileri ve kaygının spor performansı üzerindeki etkileri gibi konuların nitel yöntemlerle incelenmesinin büyük önem taşıdığı açıktır. Ancak Türkçe literatürde bu konuda yayımlanmış nitel bir çalışmanın bulunmaması, bu araştırmanın öne çıkan bulgularından birini oluşturmaktadır. Çalışmanın, spor bilimleri alanında nicel yöntemlerin yanı sıra nitel ve karma yöntemlerin benimsenmesi gerekliliğine dikkat çekerek alana önemli bir metodolojik katkı sunacağı görülmüştür.

Bu çalışmanın önemli sonuçlarından birisi incelenen araştırmalara göre ülkemizde yapılan sosyal fiziksel kaygı ile ilgili çalışmaların çoğunluğunda sosyal fiziksel kaygı düzeylerinin düşük olduğu ile ilgilidir (Arslan Kabasakal vd., 2024; Aslan, 2024; Ayar vd., 2024; İnan vd., 2024; Yalçın Kocaman, 2024; Çakır ve Karaağaç, 2021; Korkmaz ve Uslu, 2020; Akpınar ve Yağan, 2019; Başkan Saka, 2019; Göksel vd., 2018; Öztürk vd., 2018; Sarıkabak, 2018; Sucu, 2018; Toprak ve Saraç, 2018; Türker vd., 2018; Erman, 2017; Abanoz, 2016; Şahin ve Topkaya, 2015; Eren, 2012; Pekdağ ve Coşkun, 2010; Arabacı vd., 2008; Mülazımoğlu Ballı vd., 2006; Mülazımoğlu Ballı ve Aşçı, 2006). Literatürde spor yapan bireylerin sosyal fiziksel kaygılarının düşük olmasının spor faaliyetlerinin olumlu etkilerinin görüldüğü ifade etmiştir (Akkuş, 2023).

İncelenen araştırmaların tümünde ölçeklerden oluşan anket veri ölçüm aracı kullanılmıştır.

BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ

Yarı yapılandırılmış görüşme formu veri toplama aracı kullanılan çalışmaya rastlanmamıştır. Sosyal fiziksel kaygı ile ilgili en sık kullanılan araştırma modeli ilişkisel tarama modelidir.

Araştırmalarda spor yapan birey olarak incelenen katılımcıların özellikleri en fazla spor, fitness veya egzersiz yapan bireyler olduğu görülmüştür (Yalçın Kocaman, 2024; Özpolat ve Hazar, 2023; Ünal, 2022; Aydos, 2021; Çakır ve Karaağaç, 2021; Erdoğan, 2021; Açıak, 2020; Korkmaz ve Uslu, 2020; Akpınar ve Yağan, 2019; Göksel vd., 2018; Şahin, 2018; Türker vd., 2018; Abanoz, 2016; Yüceant, 2013). Literatürde günümüzde bireylerin diğer kişiler tarafından bedenlerinin görünüşü konusunda düşüncelerini fazla şekilde zamanlarını harcadıkları düşünülmüştür (Guallar-Castillón, 2011; Warburton ve Bredin, 2017).

Araştırmalardaki örneklem büyüklüğü 101-300 veya 300'den fazla olduğu görülmüştür. Küçük örneklemelerde yapılan çalışmaların sayısı daha azdır.

Araştırmanın bir diğer sonucu ise incelenen araştırmalarda sosyal fiziksel kaygı ile ilişkisi incelenen değişkenlerin genellikle beden imgesinden hoşnut olma (Öztürk vd., 2018; Sucu, 2018; Pekdağ ve Coşkun, 2010; Mülazımoğlu Ballı vd., 2006), benlik algısı (Açıak, 2020; Korkmaz ve Uslu, 2020; Çalık vd., 2019; Türker vd., 2018; Erman, 2017; Vatansever, 2017) veya yaşam tatmini (Özpolat, 2023; Özpolat ve Hazar, 2023; Aydos, 2021) olduğu görülmektedir. Literatürde spor yapan bireylerin sosyal fiziksel kaygının beden imgesinden hoşnut olması, benlik algısı ve yaşam tatmini ile ilişkisini inceleyen araştırmalar, bu

değişkenlerin sosyal fiziksel kaygı ile negatif ilişkisini ortaya koymuştur. Yaşam tatmini, beden imgesinden hoşnut olması ve benlik algısı yüksek olan bireylerin sosyal fiziksel kaygının düşük olduğunu belirtmişlerdir (Öztürk vd., 2018; Açıak, 2020; Özpolat, 2023).

Bir diğer sonuç; sosyal fiziksel kaygıyı etkileyen faktörlere ilişkin bulgular açısından incelendiğinde cinsiyet (Arslan Kabasakal vd., 2024; Yalçın Kocaman, 2024; İrhan, 2023; İslamoğlu, 2023; Maçça, 2023; Özpolat, 2023; Özpolat ve Hazar, 2023; Ünal, 2022; Yuca, 2022; Çakır ve Karaağaç, 2021; Erdoğan, 2021; Açıak, 2020; Başkan Saka, 2019; Kaya, 2019; Sarıkabak, 2018; Şahin, 2018; Türker vd., 2018; Erman, 2017; Abanoz, 2016; Yüceant, 2013; Eren, 2012; Pekdağ ve Coşkun, 2010; Mülazımoğlu Ballı ve Aşçı, 2006) veya yaş (Aslan, 2024; Akkuş, 2023; Maçça, 2023; Özpolat, 2023; Yuca, 2022; Aydos, 2021; Erdoğan, 2021; Açıak, 2020; Çalık vd., 2019; Kaya, 2019; Sarıkabak, 2018; Toprak ve Saraç, 2018; Türker vd., 2018; Erman, 2017; Tekeli, 2017) gibi faktörlerden oluştuğu görülmüştür. Literatürde cinsiyetin ve yaşın spor yapan bireylerin sosyal fiziksel kaygıda etkili olduğunu belirtmişlerdir (Arslan Kabasakal vd., 2024; Aslan, 2024).

Bu sistematik derlemenin bazı sınırlılıkları bulunmaktadır. İlk olarak, sportif faaliyetlerde bulunan bireylerle yapılan araştırmaları kapsamaktadır. Bu nedenle, farklı örneklem gruplarında sosyal fiziksel kaygının etkilerinin veya sporcuların ötesinde sosyal fiziksel kaygı ile ilgili özelliklerin araştırılması alanı geliştirecektir. Bir diğer

BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ

sınırlılık ise incelemenin yalnızca Türkiye'de yapılan çalışmaları kapsamaktadır. Gelecekteki araştırmalar, birçok ülkede yürütülen ve farklı örneklemeleri kapsayan sistematik incelemeler yoluyla konunun kapsamını genişletebilir.

Kaynaklar

Abanoz, Ö. (2016). *Egzersiz yapan adolesanların sosyal fizik kaygı durumlarının incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. On Dokuz Mayıs Üniversitesi.

Açak, M. Z. (2020). *Özel spor merkezleri üyelerinin sosyal fizik kaygılarının incelenmesi: Malatya ili örneği* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi.

Akbaş, R. ve Türker, Ü. (2024). Öğretmen adaylarında sınav kaygısı: Beden eğitimi öğretmeni adayları üzerine bir inceleme. *Her yönüyle spor araştırmaları* içinde. Akademisyen Yayınevi.

Akkuş, R. (2023). *Spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin spora yönelik tutum, sosyal-duygusal yetkinlik ve sosyal görünüş kaygısı düzeyleri arasındaki ilişkilerin incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Bayburt Üniversitesi.

Akpınar, S. ve Yağan, K. (2019). Fitness merkezlerine giden bireylerin sosyal görünüş kaygı düzeylerinin incelenmesi. *Journal of International Social Research*, 12. 1436-1441.

Arabacı, R., Öztürk Kuter, F. ve Doğan, A. (2008). Sosyal fizik kaygı ve bazı fiziksel uygunluk özellikler arasındaki ilişkinin araştırılması. *NWSA e-Journal of New World Sciences Academy*, 3(4), 185-193.

Arslan Kabasakal, S., Güvendi, B., Kaya, S. ve Keskin, B. (2024). Emotional eating and social physique anxiety in athletes of sports branches that require weight control. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 23(91), 1069-1084.

Aslan, E. S. (2024). *Kadın atletizm sporcuları ile sedanter kadınların sosyal fizik kaygıları ve beden bölgelerinden memnuniyet düzeyleri açısından karşılaştırılması* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi.

Ayar, M., Ögünç, Y. T., Tamboğa, B., Murat, M. ve Özbey, F. (2024). Apranti jokeylerde sosyal

görünüş kaygısı ve yeme davranışı arasındaki ilişkinin değerlendirilmesi. *Bes Diy Derg*, 52(1), 38-47.

Balboa-Castillo, T., Leon-Munoz, L. M., Graciani, A., Rodriguez-Artalejo, F. ve Guallar-Castillon, P. (2011). Longitudinal association of physical activity and sedentary behavior during leisure time with health-related quality of life in community-dwelling older adults. *Health and Quality of Life Outcomes*, 9, 47.

Başkan Saka, N. (2019). *Beden eğitimi öğretmen adaylarının sosyal görünüş kaygısı ve sosyal bağlılık düzeylerinin incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Trabzon Üniversitesi.

Bulgurcuoğlu, A. N. ve Ferah Tazegül, M. (2021). Üniversitelerarası Türkiye kick boks şampiyonasına katılan sporcuların atılganlık düzeyleri ve sosyal fiziksel görünüş kaygıları arasındaki ilişkinin araştırılması. *Social Sciences Studies Journal*, 89, 4497-4503.

Charmaz, K. (2014). *Constructing grounded theory*. Sage.

Crawford, S. ve Eklund, R. C. (1994). Social physique anxiety, reasons for exercise, and attitudes toward exercise settings. *Journal of Sport And Exercise Psychology*, 16(1), 70-82.

Creswell, J. W. (2014). *Research design: Qualitative, quantitative and mixed methods approaches*. Sage.

Çağlar, M., Dinçyürek, S. ve Arsan, N. (2012). Üniversite öğrencilerinin sosyal kaygılarının analizi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 43, 106-116.

Çakar, M. ve Arslan, S. (2023). Üniversite öğrencilerinde sosyal fizik kaygısı ile duygusal beslenme arasındaki ilişki. *Akademik Gıda*, 21(1), 70-79.

Çakır, E. ve Karaağaç, G. (2021). Spor salonlarına giden bireylerin sağlıklı beslenme tutumları ve sosyal görünüş kaygı düzeylerinin belirlenmesi.

BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ

Atatürk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 23(3).

Çalık, F., Sertbaş, K., Yalçın, I., Geri, S. ve Sivrikaya, K. (2019). Social physique anxiety levels of Turkish combat sports (Martial arts) athletes and sedentary individuals. *Archives of Budo*, 15, 149-154.

Çınar, H. ve Keskin, N. (2015). Öğrencilerin sosyal görünüş kaygısının öğrenim yeri tercihlerine etkisi. *Electronic Journal of Vocational Colleges*, 14, 457-465.

Denzin, N. K. ve Lincoln, Y. S. (2017). *The SAGE handbook of qualitative research*. Sage.

Doğan, T. (2010). Sosyal görünüş kaygısı ölçeğinin (SGKÖ) Türkçe uyarlaması: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 39, 151- 159.

Doğan, T. (2011). Sosyal Görünüş Kaygısı Ölçeği'nin psikometrik özelliklerinin ergenlerden oluşan bir örnekleme incelenmesi. *İlköğretim Online*, 10(1), 12-19.

Erdoğan, Ç. H. (2021). Egzersiz yapan bireylerin sosyal görünüş kaygılarının incelenmesi. *Ulus Kinesyol Derg.*, 2(1), 10-14.

Eren, Z. (2012). *Spor salonuna giden yetişkinlerin yeme tutumları, sosyal fizik kaygıları ve narsistik yapılanmaları arasındaki ilişki* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Maltepe Üniversitesi.

Erman, M. S. (2017). *Spor yapan ve yapmayan üniversite öğrencilerinin benlik saygı ve sosyal görünüş kaygı düzeylerinin incelenmesi*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Düzce Üniversitesi.

Göksel, A. G., Caz, Ç., Yazıcı, Ö. F. ve Zorba, E. (2018). Spor hizmeti alan bireylerin sosyal görünüş kaygısı ve öznel mutluluklarının incelenmesi. *Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 3(3), 88-101.

Guallar-Castillón, P. (2011). Longitudinal association of physical activity and sedentary behavior during leisure time with health-related

quality of life in communitydwelling older adults. *Health and Quality of Life Outcomes*, 9, 47.

İnan, M., Yıldırım, M., Yazan, K. D. ve Kurtuldu, T. (2024). Spor bilimleri fakültesi öğrencilerinde algılanan sosyal destek ve sosyal kaygı arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Akdeniz Spor Bilimleri Dergisi*, 7(1), 246-273.

İrhan, G. (2023). Psikolojik iyi oluş ve sosyal görünüş kaygısının beden eğitimi ve spor öğretmeni adaylarında iletişim becerisine etkisi. *Egzersiz ve Spor Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 3(2), 75-88.

İslamoğlu, İ. (2023). Spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin sosyal görünüş kaygısının incelenmesi. *Journal of ROL Sport Sciences*, 4(3), 908-919.

Kaplan, V., Polat, B. ve Ertuğrul, A. E. (2021). Öğrencilerin yaşadıkları sosyal görünüş kaygısı ve öznel iyi oluş algıları arasındaki ilişki. *İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(4), 1029-1056.

Kaya, T. (2019). *Ortaöğretim kademesinde öğrenim gören karate sporcularının serbest zaman doyum ve sosyal fiziki kaygı düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Bartın Üniversitesi.

Korkmaz, M. ve Uslu, T. (2020). Fitness yapan bireylerin benlik saygısı, sosyal görünüş kaygısı ve sosyalleşme düzeyleri arasındaki ilişkilerin incelenmesi. *Spor Eğitim Dergisi*, 4(3), 1-18.

Maçça, E., Kalkavan, A. ve Akoğuz Yazıcı, N. (2023). Spor yapan ve yapmayan üniversite öğrencilerinin sosyal fizik kaygı düzeylerinin araştırılması. *Spor Eğitim Dergisi*, 7(3), 279-286.

Morse, J. M., Barrett, M., Mayan, M., Olson, K. ve Spiers, J. (2002). Verification strategies for establishing reliability and validity in qualitative research. *International Journal of Qualitative Methods*, 1(2), 13-22.

Mülazımoğlu Ballı, Ö. ve Aşçı, F. H. (2006). Sosyal Fizik Kaygı Envanteri'nin geçerlik güvenilirlik çalışması. *Spor Bilimleri Dergisi*, 17 (1), 11-19.

BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ

Mülazımoğlu Ballı, Ö., Kirazcı, S. ve Aşçı, F. H. (2006). Sporcu ve sporcu olmayan bayanların sosyal fizik kaygı ve beden imgesinden hoşnut olma düzeyleri. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 11(1), 9-16.

Özdemir, R. A., Cuğ, M. ve Çelik, Ö. (2010). Genç yetişkin üniversite öğrencilerinde farklı türde egzersiz uygulamalarının sosyal fizik kaygı düzeyine etkisi. *Spor Bilimleri Dergisi*, 21(2), 60-70.

Özpolat, Z. (2023). *Spor bilimleri öğrencilerinin sosyal görünüş kaygısı, yaşam tatmini ve rekreasyon fayda düzeylerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi: Niğde ili örneği* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi.

Özpolat, Z. ve Hazar, Z. (2023). Fitness yapan bireylerin sosyal görünüş kaygısı, yaşam tatmini ve egzersiz bağımlılığı düzeylerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi (Ağrı ili örneği). *Sivas Cumhuriyet University Journal of Sport Sciences*, 4(1), 8-15.

Öztürk, F., Hazar, M., Beyleroğlu, M. ve Çelikağ, G. (2018). Beden eğitimi ve spor öğretmenliği öğretmen adaylarının sosyal fizik kaygıları ve beden imgesinden hoşnut olma düzeyleri. *Türkiye Bilimsel Araştırmalar Dergisi*, 3(1), 33-42.

Pekdağ, F. ve Coşkun, F. (2010). Üniversiteli dansçıların sosyal fizik kaygı ve beden imgesinden hoşnut olma düzeyleri. *Pamukkale Journal of Sport Sciences*, 1(2), 17-24.

Sarıkabak, M. (2018). Spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin sosyal fizik kaygı durumları ve duygusal zekâ düzeylerinin incelenmesi. *Sportif Bakış: Spor ve Eğitim Bilimleri Dergisi*, 74-85.

Sucu, N. (2018). *Düzenli egzersiz yapan ve yapmayan kadınların bazı antropometrik özellikler ile beden imgesi ve sosyal fizik kaygı düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Aksaray Üniversitesi.

Şahin, A. (2018). Spor salonuna giden yetişkinlerin sosyal fiziki kaygı düzeylerinin incelenmesi.

Akdeniz Spor Bilimleri Dergisi, 1(1), 14-26.

Şahin, E. ve Topkaya, N. (2015). Factor structure of the Social Appearance Anxiety Scale in Turkish early adolescents. *Universal Journal of Educational Research*, 3(8), 513-519. <https://doi.org/10.13189/ujer.2015.030806>

Şimşek, O. ve Koçak, O. (2019). Türk ve yabancı öğrencilerin karşılaştırmalı olarak sosyal görünüş kaygı düzeylerinin değerlendirilmesi. *Middle East Journal of Refugee Studies*, 4(1), 23-45.

Tekeli, Ş. C. (2017). *Beden eğitimi ve spor öğretmeni adayları ile diğer öğretmen adaylarının sosyal görünüş kaygısı ve akademik öz – yeterlik düzeylerinin karşılaştırılması* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Bartın Üniversitesi.

Tekkurşun Demir, G. ve Türkeli, A. (2019). Spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin egzersiz bağımlılığı ve zihinsel dayanıklılık düzeylerinin incelenmesi. *Journal of Sport Sciences Research*, 4(1), 10-24.

Toprak, N. ve Saraç, L. (2018). Sporcuların sosyal görünüş kaygısı ve kilofobi düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *SPORMETRE Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 16(2), 111-118.

Türker, A., Er, Y., Yavuz Eroğlu, S. ve Şentürk, A. (2018). Spor yapan bireylerin sosyal görünüş kaygısı ve benlik saygısının incelenmesi. *Muş Alparslan Üniversitesi Uluslararası Spor Bilimleri Dergisi*, 2(1), 8-15.

Ünal, G. (2022). *Fitness merkezlerinde egzersiz yapan sporcuların besin seçimi, besinsel ergojenik destek kullanımı ve sosyal görünüş kaygısının değerlendirilmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Nuh Naci Yazgan Üniversitesi.

Vatansever, S. (2017). *Lisanslı spor yapan ve yapmayan ergenlerin mental iyi oluş, benlik saygısı, sosyal görünüş kaygısı ve algılanan sosyal destek açısından karşılaştırılması* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. İstanbul Arel Üniversitesi.

Warburton, D. E. R. ve Bredin, S. S. D. (2017). Health benefits of physical activity: A systematic

BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ

review of current systematic reviews. *Current Opinion in Cardiology*, 32(5), 541-556.

Yalçın Kocaman, S. (2024). *Düzenli egzersiz yapan bireylerde ortoreksiya nervoza ile sosyal fizik kaygısının incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Gazi Üniversitesi.

Yuca, T. (2022). *Spor eğitmenlerinin narsisizm eğilimleri ve sosyal fizik kaygı durumları arasındaki*

ilişkinin incelenmesi [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Bursa Uludağ Üniversitesi.

Yüceant, M. (2013). *Beden eğitimi öğretmen adaylarının sosyal görünüş kaygılarının farklı değişkenler açısından incelenmesi*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Aksaray Üniversitesi.

Sorumlu Yazar Bilgileri

Yazar Adı Soyadı: Abdullah BOZDOĞAN

Kurumu: Kırşehir Ahi Evren Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı, Kırşehir / TÜRKİYE

Adres: Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Bağbaşı Yerleşkesi, 40100, KIRŞEHİR \ TÜRKİYE

Orcid Numarası: 0009-0007-5989-8248

Not: Bu makale Abdullah BOZDOĞAN'ın doktora tezi kapsamında yazılmıştır.

Bu makale Creative Commons Attribution 4.0 Uluslararası lisansı ile lisanslanmıştır.

**Ev Kadınlarında Fiziksel Aktivite Düzeyinin Menstrüasyon Semptomları
Üzerine Etkisinin İncelenmesi****ARAŞTIRMA MAKALESİ****Yazar Katkı Oranı:**

- A) Çalışmanın Tasarımı
- B) Veri Toplama
- C) Verilerin Analizi
- D) Makale Yazımı
- E) Eleştirel Okuma

Gönderim Tarihi:
11 Mayıs 2025

Kabul Tarihi:
28 Haziran 2025

Çevrimiçi Yayın Tarihi:
30 Haziran 2025

Harun KOÇ^{1A-E}, ¹Muş Alparslan Üniversitesi, Sosyal Bilimleri Enstitüsü,
Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı, Muş, Türkiye,
harunkoc4994@gmail.com

ÖZET

Ev kadınlarının fiziksel aktivite düzeylerinin, menstrüasyon döneminde yaşadıkları semptomlar üzerindeki etkisini anlamak, kadın sağlığını destekleyici yaşam tarzı önerileri geliştirmek açısından önem taşımaktadır. Bu çalışma, ev kadınlarının yaş, eğitim düzeyi, medeni durum ve sigara kullanma durumu gibi demografik özelliklere göre fiziksel aktivite düzeyinin menstrüasyon semptomları üzerine etkisini incelemektedir. Genel tarama yöntemi kullanılarak yapılan çalışmada “Uluslararası Fiziksel Aktivite Anketi (IPAQ)” ve “Menstrüasyon Semptom Ölçeği” kullanılmıştır. Araştırmaya Muş ilinde ikamet eden 330 gönüllü ev kadını katılım sağlamıştır. Verilerin tanımlayıcı istatistiği ile iki ve ikiden fazla grupların karşılaştırılmasında T-Testi ve ölçek alt boyutları analizi için person korelasyon analizi testleri SPSS 26.0 paket programı aracılığı ile yapılmış ve anlamlılık düzeyi ($p < 0.05$) olarak kabul edilmiştir. Katılımcıların medeni durum düzeyi değişkenine göre ölçek alt boyutları arasında anlamlı düzeyde farklılıklar bulunmazken ($p > 0.05$), yaş, eğitim düzeyi ve sigara kullanma durumu değişkenlerine göre anlamlı düzeyde farklılıklar tespit edilmiştir ($p < 0.05$). Genç kadınların fiziksel olarak aktif bir yaşam tarzı benimsemelerinin menstrüasyon semptomlarını hafiflettiği düşünülmektedir. Ancak yaş ilerledikçe fiziksel aktivite düzeyindeki azalma, bu semptomların şiddetinin artmasına yol açabildiği görülmüştür. Bu nedenle, düzenli fiziksel aktivitenin yaşam boyu sürdürülmesi, yalnızca menstrüasyon semptomlarını hafifletmekle kalmayıp, genel sağlık ve yaşam kalitesini artırma açısından da kritik bir öneme sahiptir. Bu süreci yönetmek için, kadınların yaşlarına ve sağlık durumlarına uygun aktivite programlarına yönlendirilmesi ve bu alışkanlıkların uzun vadeli bir yaşam tarzı haline getirilmesi büyük önem taşımaktadır. Bu alanda daha fazla çalışma ve proje yapılmasının, mevcut bilgi birikimine önemli katkılar sağlayacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Fiziksel Aktivite, Menstrual Semptom, Ev Kadınları, Yaş

**Investigation of the Impact of Physical Activity Levels on Menstrual
Symptoms Among Housewives****ABSTRACT**

Understanding the impact of physical activity levels on symptoms experienced during the menstrual period among housewives is crucial for developing lifestyle recommendations that support women's health. This study examines the effect of physical activity levels on menstrual symptoms based on demographic characteristics such as age, education level, marital status, and smoking habits of housewives. Utilizing a general survey method, the study employed the "International Physical Activity Questionnaire (IPAQ)" and the "Menstrual Symptom Scale." A total of 330 volunteer housewives residing in the province of Muş participated in the study. Descriptive statistics of the data, as well as T-tests for comparing two or more groups, and Pearson correlation analysis for subscale analysis, were performed using the SPSS 26.0 software package, with a significance level set at $p < 0.05$. While no significant differences were found among the subscale scores based on marital status ($p > 0.05$), significant differences were observed concerning age, education level, and smoking habits ($p < 0.05$). It is believed that adopting a physically active lifestyle alleviates menstrual symptoms in young women. However, it has been observed that a decline in physical activity levels with advancing age may lead to an increase in the severity of these symptoms. Therefore, maintaining regular physical activity throughout life is considered critical not only for mitigating menstrual symptoms but also for enhancing overall health and quality of life. Managing this process effectively requires guiding women toward age- and health-appropriate activity programs and fostering these habits as a long-term lifestyle. Conducting further studies and projects in this area is expected to make significant contributions to the existing body of knowledge.

Key Words: Physical Activity, Menstrual Symptoms, Housewives, Age.

e-ISSN: 3023-5359

Doi Number:
10.70701/makusbd.1697257

Giriş

Kadın sağlığını doğrudan etkileyen en temel biyolojik süreçlerden biri olan menstrual döngü, bireyin ilk adet görmesinden menopoza kadar süren, üreme sistemine yönelik düzenli hormonal değişimlerin yaşandığı bir süreçtir. Bu döngü, genellikle her ay tekrarlayan hormonal salınımlar ve menstrüasyonla karakterizedir ve tüm organizma üzerinde çeşitli fizyolojik etkiler yaratmaktadır. Sağlıklı bir menstrual döngünün süresi genellikle 21 ila 34 gün arasında değişmekte olup, kanama süresi ortalama 3-7 gün sürmekte ve ortalama 35 ml (5-80 ml arası) kan kaybı ile sonuçlanmaktadır (Rigon vd., 2012). Menstrüasyon süreci; bireyin genel sağlık durumu, çevresel faktörler, iklim koşulları, yaşam tarzı, stres düzeyi ve fiziksel aktivite gibi çeşitli etkenlerden etkilenebilmektedir (Güney vd., 2017). Bu döngü, foliküler faz, ovulasyon (yumurtlama) ve luteal faz olmak üzere üç ana evreden oluşur. Bu fazlarda kadınların hormon seviyelerinde meydana gelen değişiklikler, yalnızca üreme sistemi değil, aynı zamanda diğer birçok fizyolojik sistemi de etkileyebilmektedir (Oosthuyse ve Bosch, 2010). Ayrıca menstrüasyon, menarş ile başlayarak doğurganlık dönemi boyunca düzenli aralıklarla devam eden, kadının üreme kapasitesinin bir göstergesi olan doğal fizyolojik bir süreçtir. Kadınların yaşam süresinin yaklaşık yarısı, bu döngüyle ilişkili olarak ortaya çıkan fiziksel, duygusal ve davranışsal belirtilerle geçmektedir (Erbil vd., 2011; Balık vd., 2015). Literatürde yer alan araştırmalar, her iki kadından birinin bu belirtileri yaşadığını göstermektedir (Oskay vd., 2008; Selçuk vd., 2014). Üreme çağındaki kadınların yaşam kalitesini

etkileyen bu belirtilerin, en yaygın kadın sağlığı sorunları arasında yer aldığı vurgulanmaktadır (Moghadam vd., 2016; Selçuk vd., 2014). Menstrual semptomların görülme sıklığı oldukça yüksek olmasına rağmen, altında yatan nedenler tam olarak açıklanamamıştır. Bununla birlikte, hormonal dalgalanmalar, nörotransmitter düzeyleri, prostaglandin üretimi, beslenme alışkanlıkları, ilaç kullanımı ve yaşam tarzı gibi birçok faktörün bu semptomların oluşumunda rol oynadığı ifade edilmektedir (Kırcan vd., 2012; Moghadam vd., 2016).

Menstrüasyona bağlı ortaya çıkan belirtiler, genel olarak premenstrual sendrom (PMS) ve dismenore olmak üzere iki ana başlık altında sınıflandırılmaktadır (Güven vd., 2014). PMS, menstrual döngünün luteal fazında meydana gelen ve bireyin günlük yaşamını, sosyal ilişkilerini ya da rutin aktivitelerini olumsuz yönde etkileyebilecek düzeyde fiziksel ve duygusal değişimlerle karakterize edilen bir durum olarak tanımlanır (Gümüş vd., 2012). Literatürde, kadınların yaklaşık %80'inin hafif düzeyde, %20-50'sinin orta düzeyde ve %5'inin ise şiddetli PMS semptomları yaşadığı belirtilmektedir (Moghadam vd., 2016). Bu semptomlar genellikle menstrüasyondan yaklaşık altı gün önce başlamakta ve kanamanın başlamasından iki gün öncesine kadar şiddetini artırmaktadır. Aynı belirtilerin her döngüde tekrarlanması, PMS'yi karakterize eden temel özelliklerden biridir (Balık vd., 2015; Samadi vd., 2013). Premenstrual sendrom kapsamında yaklaşık 200'e yakın farklı semptomun ortaya çıkabileceği belirtilmiştir (Balık vd., 2015; Erbil vd., 2011). Bu semptomlar genel olarak fiziksel ve psikolojik olmak üzere iki grupta

BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ

toplanmaktadır. Fiziksel belirtiler arasında karın ve meme bölgesinde şişlik ve hassasiyet, baş dönmesi, kilo artışı, çarpıntı, bulantı ve aşırı terleme yer alırken; psikolojik belirtiler ise huzursuzluk, depresif ruh hali, anksiyete, öfke patlamaları, düşük özsaygı ve saldırgan davranışlar gibi unsurları içermektedir (Erbil vd., 2011; Samadi vd., 2013).

Son yıllarda fiziksel aktivitenin menstrüasyon semptomlarını hafifletici etkilerine yönelik araştırmaların sayısı artmaktadır. Fiziksel aktivite, dolaşım sistemini destekleyerek vücudun oksijen taşıma kapasitesini artırmakta ve endorfin salgılanmasını teşvik etmektedir. Endorfinlerin doğal bir analjezik etkisi göstermesi ve stres düzeylerini azaltması sayesinde, adet dönemi süresince hissedilen ağrı ve rahatsızlıkların hafiflemesine katkı sağladığı ifade edilmektedir (Netz ve Lidor, 2003) Bu bağlamda, özellikle aerobik egzersizler (örneğin yürüyüş, koşu, bisiklet) ve yoga gibi aktivitelerin hem fiziksel hem de ruhsal semptomların hafifletilmesinde etkili olduğu bildirilmektedir (Daley, 2009). Nitekim çeşitli araştırmalar, düzenli olarak fiziksel olarak aktif bireylerin menstrüasyonla ilişkili semptomları daha az şiddetle yaşadığını ortaya koymuştur. Araştırmalarda yayınlanan raporlarda, düzenli egzersizin dismenore azalttığı belirtilmekte; günde ortalama 30 dakikalık orta şiddette fiziksel aktivitenin hem bedensel hem de duygusal belirtilerde anlamlı düzeyde iyileşme sağladığı ve menstrual semptomların etkisinin azalmasına katkıda bulunduğu ifade edilmektedir (ACOG, 2020; Kim, 2019).

Ev kadınlarının spesifik bir araştırma grubu olması, bu gruba özel sorun ve ihtiyaçların

belirlenmesi ve alanda yapılan çalışmaların kısıt olması nedeniyle planan bu çalışma kadınların yaşam kalitesini etkileyen önemli bir sağlık konusunu ele almaktadır. Menstrüasyon sürecinde yaşanan ağrı, yorgunluk ve duygusal dalgalanmalar gibi semptomlar, günlük yaşam aktivitelerini olumsuz yönde etkileyebilir. Bu çalışmanın amacı, ev kadınlarının fiziksel aktivite düzeylerini değerlendirerek, düzenli fiziksel aktivitenin bu semptomların üzerindeki etkisini ortaya koymaktır. Çalışma ev kadınlarında fiziksel aktivite düzeyi, menstrüasyon semptomlarının şiddeti ve sıklığını nasıl etkilemektedir sorusuna cevaplar ve öneriler sunmayı hedefleyerek bu alandaki literatüre katkıda bulunmayı amaçlamaktadır.

YÖNTEM*Araştırma Modeli*

Bu çalışma, geniş bir evren hakkında genelleyici sonuçlara ulaşmayı amaçlayan ve değişkenler arasındaki ilişkilerin incelendiği ilişkisel tarama modeli kapsamında yürütülmüştür. İlişkisel tarama modeli; iki veya daha fazla sayıdaki değişken arasındaki birlikte değişim varlığını veya derecesini belirlemeyi amaçlayan araştırma modelidir (Karasar, 2009).

Araştırma Grubu

Araştırma grubunu, Muş ilinde ikamet eden 330 ev kadını oluşturmuştur. Katılımcılara araştırmanın amacı hakkında bilgilendirme yapıldıktan sonra, katılımın tamamen gönüllülük esasına dayandığı vurgulanmış ve veri toplama süreci Google Formlar aracılığıyla gerçekleştirilmiştir.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada katılımcıların demografik özelliklerine ulaşmak amacıyla, araştırmacılar tarafından literatür taraması sonucu elde edilen "Kişisel Bilgi Formu" kullanılmıştır. Fiziksel aktivite düzeylerini

BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ

belirlemek için Uluslararası geçerlilik ve güvenilirlik çalışmaları Craig ve arkadaşları tarafından yapılan, ülkemizde ise geçerlik ve güvenilirlik çalışması Öztürk (2005) tarafından yapılan Uluslararası Fiziksel Aktivite Anketi (UFAA); Menstrüasyon ağrısı ve semptomlarını değerlendirmek amacıyla 1975'te Chesney ve Tasto tarafından geliştirilen 2014 yılında Güvenç vd., tarafından Türkçe geçerlilik ve güvenilirliği test edilen Menstrüasyon Semptom Ölçeği (Güvenç, Seven ve Akyüz, 2014) kullanılmıştır.

Fiziksel Aktivite Anketi: Bu çalışmada fiziksel aktivite düzeyini belirlemek amacıyla, Uluslararası Fiziksel Aktivite Anketi (IPAQ) - kısa formu kullanılmıştır. Bu anket bireylerin fiziksel aktivite düzeylerini belirlemek amacıyla Craig vd., (2003) tarafından geliştirilmiştir. UFAA'nın Türkiye'de geçerlilik ve güvenilirlik çalışması Öztürk (2005) tarafından yapılmıştır. Yedi maddeden oluşan bu form, bireylerin son 7 gün içerisindeki fiziksel aktivitelerini değerlendirmeye yöneliktir ve yalnızca tek seferde en az 10 dakika süreyle gerçekleştirilen aktiviteler dikkate alınmıştır. Anketin Türkiye uyarlaması ve geçerlik-güvenirlik çalışmaları Öztürk (2005) tarafından gerçekleştirilmiştir. Katılımcılardan; şiddetli fiziksel aktiviteler (örneğin ağırlık kaldırma, hızlı tempoda bisiklet sürme, aerobik egzersizler, takım sporları), orta şiddette fiziksel aktiviteler (örneğin masa tenisi, halk oyunları, hafif yük taşıma) ve yürüme gibi faaliyetlerin süresi dakikalar cinsinden alınmış; elde edilen veriler Metabolik Eşdeğer (MET) katsayısına çevrilerek, bireylerin toplam fiziksel aktivite düzeyleri (MET-dk/hafta) hesaplanmıştır. Ortaya çıkan sonuçlara göre bireyler inaktif, minimal aktif ve çok aktif olarak değerlendirilebilmektedir.

Menstrüasyon Semptom Ölçeği: Menstrüasyon ağrısı ve semptomlarını değerlendirmek amacıyla 1975 yılında Chesney ve Tasto tarafından geliştirilmiştir (Chesney ve Tasto, 1975). 2014 yılında ise Güvenç ve arkadaşları tarafından Türkçe geçerlilik ve güvenilirlik çalışması

yapılmıştır (Güvenç, Seven ve Akyüz, 2014). Beşli Likert tipi ölçek olan MSÖ, 22 maddeden oluşmaktadır. Katılımcılardan, menstrüasyon dönemi sırasında yaşadıkları semptomları 1 ile 5 arasında bir değer ile işaretlemeleri istenmektedir. Ölçeğin 1-13. maddeleri "Negatif Etkiler/Somatik Yakınmalar" alt boyutunu, 14-19. maddeler "Menstrüel Ağrı Belirtileri" alt boyutunu ve 20-22. maddeler ise "Baş Etme Yöntemleri" alt boyutunu kapsamaktadır. Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 110, en düşük puan ise 22'dir. Menstrüasyon Semptomları Ölçeği'nin genel puanı, ölçeğin tüm maddelerinin toplam puan ortalaması hesaplanarak belirlenir. Puan ortalamasındaki artış, menstrüasyon semptomlarının şiddetinin de arttığını gösterir. Alt boyutlardan elde edilen puan ise, her bir alt boyutta yer alan maddelerin toplam puan ortalamasının alınarak hesaplanır. Alt boyutlardaki puan ortalamasının yükselmesi, ilgili alt boyuta ait menstrüasyon semptomlarının şiddetinin arttığını ifade etmektedir. Ölçeğin orijinalinde iç tutarlılığı Cronbach's Alpha katsayısı negatif etkiler/somatik yakınmalar ,90 menstrual ağrı belirtileri ,81 ve baş etme yöntemleri ,74 olarak hesaplanmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırma kapsamında toplanan verilerin bilgisayar ortamına aktarılmasının ardından, istatistiksel analizler SPSS 26.0 paket programı aracılığıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırmada elde edilen puanların normal dağılım gösterip göstermediğini değerlendirmek amacıyla çarpıklık (skewness) ve basıklık (kurtosis) istatistikleri incelenmiş; bu değerlerin ± 1.5 aralığında yer aldığı görülmüştür (Tabachnick ve Fidell, 2013). Bu bulgular doğrultusunda, ölçeklerden elde edilen verilerin normal dağılım gösterdiği varsayılmıştır. Bundan dolayı İki grup arasındaki karşılaştırmalar için Bağımsız Örneklem t-Testi uygulanmıştır. Ölçek alt boyutları arasındaki ilişkiyi belirlemek için ise Pearson-korelasyon analizi kullanılmıştır.

Araştırmanın Etiği

Mevcut araştırma süresince "Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği

BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ

Yönergesi” çerçevesinde hareket edilmiştir. Ayrıca araştırmanın etik uygunluğu için, Muş Alparslan Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu tarafından 06.03.2025 tarihli ve 186277 sayılı yazısı ile onaylanmıştır.

Tablo 1. Katılımcıların Demografik Özelliklerine Göre İstatistiksel Dağılımları

Faktör	Değişken	n	Yüzde
Yaş	18-25 yaş arası	187	56,6
	26 yaş ve üzeri	143	43,4
Eğitim düzeyi	Lise ve öncesi	195	59,1
	Lisans ve sonrası	135	40,9
Medeni durum	Evli	178	53,9
	Bekâr	152	46,1
Sigara içme	Evet	133	40,1
	Hayır	197	59,9

Tablo 1 incelendiğinde katılımcıların 187'si (%56,6) 18-25 yaş aralığında, 143'ü (%43,4) ise 26 yaş ve üzerindedir. Eğitim düzeyi değişkenine bakıldığında ise lise ve öncesi öğrenim düzeyine sahip olan 195 kişi (%59,1) bulunurken, lisans ve sonrası eğitim düzeyine sahip 135 kişi (%40,9) bulunmaktadır. Katılımcıların 178'i evli iken (%53,9), 152'si (%46,1) bekârdır. Katılımcılara yönlendirilen sigara içiyor musunuz sorusuna 133 kişi (%40,1) evet yanıtını verirken, 197' si (%59,9) hayır yanıtını vermiştir.

Tablo 2. Araştırma Kapsamında Kullanılan Ölçek Alt Boyutlarına İlişkin Ortalama, Standart Sapma, Çarpıklık ve Basıklık Değerleri

Ölçek	Alt Boyutlar	N	$\bar{x}$	Ss	Çarpıklık	Basıklık	Cronbach Alpha α	Omega (ω)
Uluslararası Fiziksel Aktivite Anketi (IPAQ)	UFA Toplam	330	4,77	1,72	-1,053	-,774	,77	,79
	Negatif Etkiler/Somatik Yakınmalar	330	3,80	2,25	-1,369	-1,112	,82	,84
Menstrüasyon Semptom Ölçeği	Menstrual Ağrı Belirtileri	330	3,64	1,87	,554	,650	,77	,81
	Baş Etme Yöntemleri	330	3,78	2,11	,850	-,587	,72	,74

Araştırma kapsamında çarpıklık (skewness) ve basıklık (kurtosis) istatistikleri incelenmiş; bu değerlerin ± 1.5 aralığında yer aldığı görülmüştür. Bu doğrultuda verilerin normal dağılım gösterdiği varsayılmıştır (Tabachnick ve Fidell, 2013). Ölçeklerin iç tutarlılığını değerlendirmek amacıyla kullanılan Cronbach Alpha katsayısı, genellikle 0 ile 1 arasında değer almakta olup, bu değer 0.70 ve üzerinde olması güvenilirlik açısından yeterli kabul edilmektedir (Field, 2009; Hair vd., 2019). Ayrıca, güvenilirlik analizlerinde tamamlayıcı bir ölçüt olan McDonald's omega (ω) katsayısı da hesaplanmıştır. Bu katsayı da 0 ile 1 arasında değişmekte ve değer 1'e yaklaşması, ölçüm sonuçlarının daha güvenilir olduğunu ortaya koymaktadır (Lucke, 2005).

Bulgular

Tablo 3. Ev Kadınlarında Fiziksel Aktivite Düzeyinin Menstrüasyon Semptomları Etkisinin Yaş Değişkenine Göre T-Testi Sonuçları

Ölçekler	Alt Boyutlar	Yaş	n	$\bar{X}$	Ss	t	p
Uluslararası Fiziksel Aktivite Anketi (IPAQ)	UFA Toplam	18-25 yaş arası	187	4,11	1,21	1,284	,000*
		26 yaş ve üzeri	143	2,63	0,97		
Menstrüasyon Semptom Ölçeği	Negatif Etkiler/Somatik Yakınmalar	18-25 yaş arası	187	3,58	1,78	3,002	,000*
		26 yaş ve üzeri	143	4,11	1,84		
	Menstrual Ağrı Belirtileri	18-25 yaş arası	187	2,36	2,16	2,547	,000*
		26 yaş ve üzeri	143	2,84	1,88		
	Baş Etme Yöntemleri	18-25 yaş arası	187	2,85	0,87	,547	,580
		26 yaş ve üzeri	143	2,47	0,93		

* $p<0,05$; N (330)

Tablo 3 incelendiğinde katılımcıların fiziksel aktivite toplam puanında 18-25 yaş arasındaki katılımcılar lehine anlamlı farklılıklar oluşurken ($p<0.05$), negatif etkiler/somatik yakınmalar ve menstrual ağrı belirtileri alt boyutlarında ise 26 yaş ve üzeri katılımcılar lehine anlamlı düzeyde farklılıklar tespit edilmiştir ($p<0.05$).

Tablo 4. Ev Kadınlarında Fiziksel Aktivite Düzeyinin Menstrüasyon Semptomları Etkisinin Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre T-Testi Sonuçları

Ölçekler	Alt Boyutlar	Eğitim Düzeyi	n	$\bar{X}$	Ss	t	p
Uluslararası Fiziksel Aktivite Anketi (IPAQ)	UFA Toplam	Lise ve öncesi	195	2,50	1,91	2,238	,000*
		Lisans ve sonrası	135	3,55	1,38		
Menstrüasyon Semptom Ölçeği	Negatif Etkiler/Somatik Yakınmalar	Lise ve öncesi	195	2,58	0,98	1,543	,000*
		Lisans ve sonrası	135	2,12	1,78		
	Menstrual Ağrı Belirtileri	Lise ve öncesi	195	2,30	3,16	,459	,365
		Lisans ve sonrası	135	3,84	3,08		
	Baş Etme Yöntemleri	Lise ve öncesi	195	2,31	1,82	,985	,000*
		Lisans ve sonrası	135	3,57	2,90		

* $p<0,05$; N (330)

Tablo 4 incelendiğinde katılımcıların fiziksel aktivite toplam ve menstrual problemlerle baş etme alt boyutlarında lisans ve sonrası eğitim düzeyi lehine anlamlı farklılıklar oluşurken ($p<0.05$). Menstrual problemler negatif etkileri ve somatik yakınmalar alt boyutunda ise lise ve öncesi eğitim düzeyi lehine anlamlı düzeyde farklılıklar bulunmuştur ($p<0.05$).

Tablo 5. Ev Kadınlarında Fiziksel Aktivite Düzeyinin Menstrüasyon Semptomları Etkisinin Medeni Durum Değişkenine Göre T-Testi Sonuçları

Ölçekler	Alt Boyutlar	Medeni Durum	n	$\bar{X}$	Ss	t	p
Uluslararası Fiziksel Aktivite Anketi (IPAQ)	UFA Toplam	Evli	178	3,21	1,83	,225	,450
		Bekâr	152	3,83	1,71		
Menstrüasyon Semptom Ölçeği	Negatif Etkiler/Somatik Yakınmalar	Evli	178	3,48	0,98	,587	,521
		Bekâr	152	2,39	1,78		
	Menstrual Ağrı Belirtileri	Evli	178	3,35	2,10	,758	,225
		Bekâr	152	3,84	1,15		
	Baş Etme Yöntemleri	Evli	178	3,30	0,88	,751	,360
		Bekâr	152	3,47	1,85		

Tablo 5 incelendiğinde medeni durum değişkenine göre fiziksel aktivite ve menstrüasyon semptom alt boyutlarında anlamlı düzeyden farklılıklar bulunamamıştır ($p>0.05$).

Tablo 6. Ev Kadınlarında Fiziksel Aktivite Düzeyinin Menstrüasyon Semptomları Etkisinin Sigara İçme Değişkenine Göre T-Testi Sonuçları

Ölçekler	Alt Boyutlar	Sigara İçme	n	$\bar{X}$	Ss	t	p
Uluslararası Fiziksel Aktivite Anketi (IPAQ)	UFA Toplam	Evet	133	3,53	1,70	1,778	,000*
		Hayır	197	2,54	0,69		
Menstrüasyon Semptom Ölçeği	Negatif Etkiler/Somatik Yakınmalar	Evet	133	4,42	3,95	,587	,570
		Hayır	197	3,30	3,72		
	Menstrual Ağrı Belirtileri	Evet	133	4,32	2,87	2,258	,000*
		Hayır	197	3,54	2,65		
	Baş Etme Yöntemleri	Evet	133	3,85	2,18	,751	,360
		Hayır	197	3,45	2,80		

* $p<0,05$; N (330)

Tablo 6 incelendiğinde sigara içme durumu değişkenine göre fiziksel aktivite toplam ve menstrual ağrı belirtileri alt boyutunda sigara içmeye evet yanıtı veren kişiler lehine anlamlı düzeyde farklılıklar bulunmuştur($p<0.05$).

Tablo 7 Araştırma Kapsamına Alınan Ölçek ve Alt Boyutları Arasındaki Pearson Korelasyon Analizi Sonuçları

		1	2	3	4
UFA Toplam¹	r	1			
	p				
Negatif Etkiler/Somatik Yakınmalar²	r	,-758	1		
	p	,000*			
Menstrual Ağrı Belirtileri	r	,-577	,214	1	
	p	,000*	,178		
Baş Etme Yöntemleri⁴	r	,550**	,112	,225	1
	p	,000	,236	,332	

**Anlamlılık düzeyi 0.01

Tablo 7 ‘de korelasyon analizi sonuçlarına göre fiziksel aktivite toplam ile baş etme yöntemleri ($r=,550$) alt boyutları arasında orta düzeyde pozitif yönlü anlamlı ilişkiler tespit edilirken, fiziksel aktivite toplam ile menstrual ağrı belirtileri ($r=,-577$); alt boyutları arasında orta düzeyde negatif yönlü anlamlı ilişkiler tespit edilmiştir. Ayrıca fiziksel aktivite toplam ile negatif etkiler/somatik yakınmalar($r=,-758$); alt boyutları arasında ise güçlü düzeyde negatif yönlü anlamlı ilişkiler tespit edilmiştir.

Tartışma ve Sonuç

Kadınların yaşam kalitesini etkileyen menstrüasyon semptomları, fiziksel, psikolojik ve sosyal sorunlara yol açabilmektedir (Suner-Keklik ve Barğı, 2023). Son yıllarda yapılan araştırmalar, düzenli fiziksel aktivitenin bu semptomların şiddetini azaltmada önem arz ettiği belirtilmiştir (Akkuş Uçar, 2024). Özellikle ev kadınlarının günlük yaşamlarında gerçekleştirdikleri fiziksel aktivitelerin, menstrüasyon semptomları üzerindeki etkisinin incelenmesi, bu alandaki bilgi eksikliğini gidermek adına önem taşımaktadır.

Araştırma sonuçlarına göre 18-25 yaş arasındaki ev kadınlarının 26 yaş ve üzeri katılımcılara oranla daha aktif oldukları gözlemlenirken, 26 yaş ve üzeri ev kadınlarında menstrual yakınma ve negatif etkilerinin daha yoğun olduğu bulunmuştur (bkz tablo 3). Literatür incelendiğinde; 20-30 yaş arasındaki bireylerin fiziksel aktivite düzeylerinin farklı demografik değişkenlere göre incelendiği bir araştırma da 18-25 yaş arası kadınların fiziksel aktivite düzeylerinin diğer yaş gruplarına kıyasla daha yüksek olduğu vurgulanmıştır (Demir, 2019). Kadınların fiziksel aktivite düzeylerinin ve egzersize yönelik inançlarının incelendiği bir çalışmada yaş arttıkça fiziksel aktivite düzeyinin azaldığı ifade edilmiştir (Kitiş ve Gümüş, 2015). Kırsal kesimde, aile sağlığı ocaklarına başvuran bireyler üzerinde yapılan bir araştırmada, yaş ilerledikçe fiziksel aktivite düzeyinin azaldığı tespit edilmiştir. (İşin ve Özcan, 2018). Kadınları dismenore şiddetini etkileyen faktörlerin incelendiği bir araştırmada 38 yaş ortalamasına sahip kadınların menstrual ağrılara ve buna bağlı

olumsuzluklara daha fazla maruz kaldığı bildirilmiştir (Abalı ve Şahin, 2021). Brezilya'da 23.104 kadınla gerçekleştirilen geniş çaplı bir çalışmada, premenstrüel sendrom (PMS) semptomlarının yaşa göre dağılımı incelenmiştir. Çalışma, 40-49 yaş aralığındaki kadınlarda baş ağrısı, sinirlilik ve anksiyete gibi semptomların diğer yaş gruplarına kıyasla daha yaygın ve şiddetli olduğunu ortaya koymuştur (Pedro vd., 2025). Bu bulgular, yaş ilerledikçe PMS semptomlarının artabileceğini göstermektedir. Literatürde araştırma sonuçları ile benzer sonuçlar bulan başka çalışmalarda mevcuttur (Dennerstein vd., 2011; Elgaddal vd., 2022; Yıldız vd., 2015). Ortaya çıkan sonuçların bulgularımız ile paralellik gösterdiği gözükmeştir. Bu bulgular ışığında genç yaş grubundaki kadınların daha aktif bir yaşam tarzına sahip olmalarının, menstrüasyon semptomlarını hafifletici bir etki yarattığını düşündürmektedir. Buna karşın, yaş ilerledikçe fiziksel aktivite düzeyindeki azalma, menstrual semptomların şiddetinin artmasına neden olabilmektedir. Dolayısıyla, düzenli fiziksel aktivitenin yaşam boyu sürdürülmesinin, kadın sağlığını destekleyici önemli bir unsur olduğu düşünülmektedir.

Çalışma bulgularına göre lisans ve sonrası eğitim düzeyine sahip olan bireylerin fiziksel aktivite düzeyinin daha yüksek olduğu bulunmuştur (bkz tablo 4). Ayrıca lisans ve sonrası eğitim düzeyine sahip bireylerin menstrual problemlerle baş etme özelliklerinin de daha baskın olduğu bulunurken, negatif etkiler ve yakınmalarda ise lise ve öncesi eğitim düzeyi puanları daha yüksek bulunmuştur. Alanyazın incelendiğinde; Amerika'da yapılan bir

BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ

çalışma, eğitim düzeyinin kadınların egzersiz sıklığı üzerindeki etkisini incelemiştir. Araştırma, yüksek eğitim seviyesine sahip kadınların, haftalık egzersiz yapma olasılığının daha yüksek olduğunu göstermiştir (Assari, 2019). Brezilya'da 26 eyalet başkentinde ve Federal Bölge'de gerçekleştirilen geniş çaplı bir araştırma, kadınlarda eğitim düzeyi ile fiziksel aktivite arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Çalışma, eğitim seviyesi arttıkça fiziksel aktivite yapma olasılığının da arttığını ortaya koymuştur (Bertuol vd., 2022). Benzer şekilde halk eğitim merkezlerinde öğrenim gören kursiyerlerin fiziksel aktiviteye ilişkin görüşleri ve fiziksel aktivite düzeyleri üzerine gerçekleştirilen bir çalışmada eğitim düzeyi arttıkça fiziksel aktivitenin de arttığı rapor edilmiştir (Önemli, 2020). Ayrıca üniversitede öğrenim gören öğrencilerin premenstrüel sendrom deneyimleri ve başa çıkma düzeyleri arasındaki ilişkinin incelendiği bir çalışmada eğitilmiş bireylerin menstrual problemlerle başa çıkmada daha etkili yöntemler kullandıkları bulunmuştur (Edis ve Keten, 2023). Etiyopya'da Wolkite Üniversitesi'nde yapılan bir çalışmada, kadın öğrencilerin %93,4'ünün PMS semptomlarıyla başa çıkmak için en az bir yöntem kullandığı belirlenmiştir. Bu yöntemler arasında dinlenme, uyuma ve sıcak uygulama gibi stratejiler yer almaktadır. Eğitim düzeyinin artmasıyla birlikte, bireylerin menstrual sağlık konusunda daha bilinçli hale geldikleri ve etkili başa çıkma yöntemleri benimsedikleri gözlemlenmiştir (Eshetu vd., 2022). İrlanda'da yapılan bir nitel araştırma, öğrencilerin dismenore (ağrılı adet) ile başa çıkma stratejilerini ve karşılaştıkları zorlukları incelemiştir. Çalışmada, öğrencilerin menstrual sağlık konusunda

yeterli bilgiye sahip olmadıkları ve bu durumun etkili başa çıkma stratejileri geliştirmelerini engellediği belirlenmiştir (Ní Chéileachair vd., 2022). Literatürde aynı sonuçları bulan farklı araştırmalar bulunmaktadır (Alparslan vd., 2022; Aksoy vd., 2015; Küçükkelepçe Şimşek, 2018; Yazar vd., 2021). Ortaya çıkan sonuçlara bakıldığında eğitim düzeyinin sağlık davranışları ve baş etme mekanizmalarının gelişiminde önemli bir rol oynadığını düşündürmektedir. Eğitim düzeyindeki artışın, bireylerin sağlık okuryazarlığını ve öz-yeterliliklerini artırarak fiziksel ve psikolojik sağlıklarını olumlu yönde etkilediği söylenebilir. Özellikle lisans ve sonrası eğitim düzeyine sahip bireylerin, sağlık farkındalıklarının artışı sayesinde daha etkin baş etme stratejileri geliştirdiği ve bu stratejilerin menstrual problemler gibi spesifik sağlık durumları üzerinde pozitif etkiler oluşturduğu düşünülmektedir.

Araştırma sonuçlarına göre medeni durum değişkenine göre fiziksel aktivite ve menstrüasyon semptom alt boyutlarında anlamlı farklılık saptanamamıştır (bkz tablo 5). Literatürde yapılan araştırmalara bakıldığında evlilik ve ebeveynliğin fiziksel aktivite üzerindeki etkisinin incelendiği bir çalışmada evliliğin fiziksel aktivite üzerinde anlamlı bir farklılık oluşturmadığı vurgulanmıştır (Hull vd., 2010). Kadınların medeni durum ve fiziksel aktivite düzeylerinin incelendiği bir çalışmada bekâr ya da evlenip boşanmış kadınların fiziksel aktivite düzeylerinin evli bireylere kıyasla fiziksel aktivite düzeyleri daha yüksek olduğu bildirilmiştir (Dlugonski ve Motl, 2013). Güney Kore'de kadınların medeni durum ve cinsiyete göre hareketsiz yaşam tarzlarının

BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ

incelendiği bir çalışmada ise evli olmayan kadınların fiziksel aktivite düzeyleri daha yüksek bulunmuştur (Parkı vd., 2023). Cinsiyet değişkenine göre evlilik durumu ve fiziksel aktivite değişikliklerini inceleyen bir çalışmada, özellikle evlilik sonrasında bireylerin fiziksel aktivite düzeylerinin azaldığı tespit edilmiştir. (Ortega vd., 2011). Ayrıca kadınların menstruasyon semptom ve tutumlarının incelendiği bir çalışmada medeni durum değişkeninin anlamlı düzeyde farklılıklar oluşturmadığı bildirilmiştir (Siyataş vd., 2025). Farklı bir çalışmada ise menstrüasyon sendrom yaşayan evli kadınların psikolojik olarak olumsuz etkilendiği bildirilmiştir (Karimiankakolaki vd., 2019). İstanbul'da stres ve kaygı düzeyinin premenstrüel sendrom üzerine etkisi üzerine gerçekleştirilen bir araştırma, evli kadınların algılanan stres, depresif duygulanım, yorgunluk ve şişkinlik düzeylerinin bekar kadınlara göre daha yüksek olduğunu ortaya koymuştur. Bu bulgular, medeni durumun PMS semptomlarının şiddeti üzerinde farklı etkileri olabileceğini göstermektedir (Büyükbayrakdar, 2016). Ortaya çıkan sonuçların bazıları bulgularımız ile benzerlik gösterirken bazıları ise farklılık göstermektedir. Mevcut çalışmamızda medeni durumun fiziksel aktivite ve menstrual semptomlar üzerindeki etkisinin anlamlı bulunmaması, örneklem grubunun homojenliği, yaş aralığı ve yaşam tarzı gibi faktörlerden kaynaklanabilir. Sonuç olarak, literatürdeki bazı çalışmalar medeni durumun fiziksel aktivite ve menstrual semptomlar üzerinde etkili olduğunu belirtirken, bazıları ise anlamlı bir ilişki bulamamıştır. Bu durum, konuya ilişkin daha fazla araştırma yapılması gerektiğini ve farklı demografik grupların

incelenmesinin önemini ortaya koyduğu düşünülmektedir.

Araştırma sonuçlarına göre sigara içme durumu değişkenine göre fiziksel aktivite toplam ve menstrual ağrı belirtileri alt boyutunda sigara içmeye evet yanıtı veren kişiler lehine anlamlı düzeyde farklılıklar bulunmuştur (bkz tablo 6). Yapılan araştırmalar bakıldığında kadınlarda sigaranın yaşam kalitesi, vücut kompozisyonu ve fiziksel aktivite arasındaki ilişkinin incelendiği bir çalışmada sigara içen kadınların fiziksel aktivite seviyelerinin daha düşük olduğu bulunmuştur (Efendi, 2012). Sağlıklı kadınların pulmoner fonksiyonları, fiziksel aktivite ve yaşam kaliteleri arasındaki ilişkinin incelendiği bir çalışmada sigara içen kadınların fiziksel aktivite seviyelerinin daha düşük olduğu ve solunumsal semptom sıklığının daha fazla olduğu bulunmuştur (Efendi vd., 2018). Genç kadınlarda sigaranın ve çevresel sigara dumanına maruz kalmanın etkilerinin incelendiği bir çalışmada sigaraya olan bağımlılığın fiziksel aktivite düzeyini olumsuz etkilediği belirtilmiştir (Kopiczko vd., 2023). Ayrıca sigara içimi ile dismenore riski arasındaki ilişkiyi inceleyen bir çalışmada, sigara içen kadınlarda dismenore (adet ağrısı) riskinin arttığı belirlenmiştir (Qin vd., 2020). American Journal of Epidemiology'de yayımlanan bir çalışmada, sigara içen kadınların orta ila şiddetli PMS yaşama olasılıklarının içmeyenlere göre iki kat daha fazla olduğu belirtilmiştir. Sigaranın hormonal dengeyi bozarak PMS semptomlarını artırabileceği öne sürülmektedir (Bertone vd., 2008). Frontiers in Public Health dergisinde yayımlanan bir araştırma, pasif sigara dumanına maruz kalan kadınlarda dismenore ve diğer menstrual

BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ

rahatsızlıkların daha yaygın olduğunu ortaya koymuştur. Bu bulgu, sigara dumanının doğrudan maruziyet olmasa bile menstrual sağlık üzerinde olumsuz etkileri olabileceğini göstermektedir (Xiao vd., 2022). Araştırma bulguları ile benzer sonuçlar bulan farklı çalışmalarda mevcuttur (Bae vd., 2018; Nduaguba vd., 2019; Papathanasiou vd., 2012; Windham vd., 1999). Bu bulgular ışığında, sigara içen kadın bireylerin hem fiziksel olarak daha az aktif olduklarını hem de menstrual ağrı semptomlarını daha yoğun yaşadıkları görülmektedir. Sigara kullanımının fizyolojik stres mekanizmalarını olumsuz etkileyerek hem egzersiz motivasyonunu azalttığı hem de hormonal dengeyi bozarak menstrüasyon semptomlarını şiddetlendirdiği göz önüne alındığında, bu bulgular kadın sağlığı açısından kritik bir öneme sahiptir. Bu nedenle, sigara kullanımının azaltılmasına yönelik müdahalelerin sadece genel sağlık değil, aynı zamanda menstrual sağlık ve fiziksel aktivite davranışları açısından da önemli katkılar sağlayacağı söylenebilir.

ÖNERİLER

Araştırma bulguları, genç kadınların daha aktif bir yaşam tarzı benimsemelerinin menstrüasyon semptomlarını hafiflettiğini, ancak yaş ilerledikçe fiziksel aktivite düzeyinin azalmasının bu semptomların şiddetini artırabileceğini göstermektedir. Kadınların menstrüasyon semptomlarını hafifletmek ve genel sağlıklarını desteklemek için yaşa uygun fiziksel aktivite programlarının teşvik edilmesi, bu süreçte motivasyonu artıracak sosyal destek mekanizmalarının oluşturulması ve farkındalık kampanyalarıyla bu konuda bilinçlendirme çalışmalarının

yaygınlaştırılması önerilmektedir.

Eğitim düzeyinin sağlık davranışları üzerinde belirleyici bir etkisi olduğu; özellikle yüksek eğitim seviyesine sahip bireylerin sağlık okuryazarlığı ve baş etme becerilerinin daha gelişmiş olduğu görülmektedir. Medeni durum değişkenine ilişkin bulgular ise literatürle kısmen örtüşmekte olup, bu konuda daha geniş örneklemli çalışmaların yapılması gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Eğitim düzeyinin sağlık davranışları üzerindeki belirleyici rolü göz önüne alınarak, sağlık okuryazarlığını artırmaya yönelik programların geliştirilmesi ve medeni durumun etkilerini daha iyi anlamak için geniş katılımlı araştırmaların yapılmasının literature katkı sunacağı düşünülmektedir.

Sigara kullanımının hem fiziksel inaktiviteyle hem de menstrual semptomların şiddetiyle ilişkilendirilmesi, kadın sağlığını korumak için bu alışkanlığı azaltmaya yönelik stratejilerin önemini açıkça ortaya koymaktadır. Sigara kullanımının kadın sağlığı üzerindeki olumsuz etkileri göz önüne alındığında, bu alışkanlığın azaltılmasına yönelik farkındalık, eğitim ve destek programlarının hayata geçirilmesi büyük önem taşıdığı düşünülmektedir.

Ayrıca araştırmanın bölgeye özgü demografik ve kültürel faktörlerin fiziksel aktivite ve menstrüasyon semptomları üzerindeki etkilerini anlamaya yönelik önemli veriler sunması, ev kadınları gibi belirli bir gruba odaklanması, bu gruba özel sorunların ve ihtiyaçların daha iyi anlaşılmasına olanak tanınması ve fiziksel aktivitenin menstrüasyon semptomlarına etkisi gibi az çalışılmış bir konuyu ele alması bakımında literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ

Araştırmının sadece Muş ilinde gerçekleştirilmiş olması, sonuçların farklı bölgelerdeki ev kadınlarına genellenebilirliğini kısıtlayabilir. Yapılacak diğer çalışmalarda beslenme, uyku düzeni, stres seviyeleri, örneklemin genel sağlık durumu ya da kronik hastalık varlığı gibi

Kaynaklar

- Abalı Çetin, S. ve Yürekdel Şahin, N. (2021). Kadınların yaşam dönemlerine göre dismenore şiddeti ve etkileyen faktörlerin retrospektif olarak incelenmesi. Fenerbahçe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi, 4(1), 1-12. <https://doi.org/10.56061/fbujohs.1257104>
- Akkuş Uçar, M. (2024). Düzenli egzersizin menstrüasyon semptomları üzerine etkisinin araştırılması. Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi, 13(1), 392-399. <https://doi.org/10.37989/gumussagbil.1321024>
- Aksoy Derya, Y., Taşhan, S. T. ve Uçar, T. (2015). Üniversite öğrencilerinin stresle başa çıkma tarzlarının menstrüal düzensizliğe etkisi. Annals of Health Sciences Research, 4(2), 12-16.
- Alparslan, Ö., Öcalan, D. ve Demirtürk, F. (2022). Coping methods used by students of a health school for dysmenorrhea management. International Scientific and Vocational Studies Journal, 6(2), 81-91. <https://doi.org/10.47897/bilmes.1184503>
- American College of Obstetricians and Gynecologists (ACOG). (2020). Exercise and menstruation. Washington, DC: ACOG Publications. <https://doi.org/10.1097/AOG.00000000000003772>
- Assari, S. (2019). Educational attainment and exercise frequency in American women: Blacks' diminished returns. Women's Health Bulletin, 6(3), e87413. <https://doi.org/10.5812/whb.87413>
- Bae, J., Park, S. ve Kwon, J. W. (2018). Factors associated with menstrual cycle irregularity and menopause. BMC Women's Health, 18, 1-11. <https://doi.org/10.1186/s12905-018-0528-x>

değişkenlerin eklenmesinde Alana katkı sunacağı düşünülmektedir.

- Balık, G., Hocaoglu, Ç., Kağıtçı, M. ve Güvenda, G. E. S. (2015). Comparison of the effects of PMDD and premenstrual syndrome on mood disorders and quality of life. Journal of Obstetrics and Gynaecology, 35, 616-620. <https://doi.org/10.3109/01443615.2014.991283>
- Bertone-Johnson, E. R., Hankinson, S. E., Johnson, S. R. ve Manson, J. E. (2008). Cigarette smoking and the development of premenstrual syndrome. American Journal of Epidemiology, 168(8), 938-945. <https://doi.org/10.1093/aje/kwn194>
- Bertuol, C., Tozetto, A. V. B., de Oliveira, S. N. ve Del Duca, G. F. (2022). Sex differences in the association between educational level and specific domains of physical activity: A Brazilian cross-national survey. Canadian Journal of Public Health, 1-10. <https://doi.org/10.17269/s41997-021-00594-5>
- Büyükbayrakdar, A. (2016). Evli ve bekâr bireylerdeki stres ve kaygı düzeyinin premenstrüel sendrom üzerine etkisi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Chesney, M. A. ve Tasto, D. L. (1975). The development of the menstrual symptom questionnaire. Behaviour Research and Therapy, 13(4), 237-244. [https://doi.org/10.1016/0005-7967\(75\)90028-5](https://doi.org/10.1016/0005-7967(75)90028-5)
- Craig, C. L., Marshall, A. L., Sjöström, M., Bauman, A. E., Booth, M. L., Ainsworth, B. E., Pratt, M., Ekelund, U., Yngve, A., Sallis, J. F. ve Oja, P. (2003). International physical activity questionnaire: 12-country reliability and validity. Medicine and Science in Sports and Exercise, 35(8), 1381. <https://doi.org/10.1249/01.MSS.0000078924.61453.FB>

BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ

Daley, A. (2009). Exercise and primary dysmenorrhea: A comprehensive and critical review of the literature. *Sports Medicine*, 39(7), 535-555.

Demir, K. (2019). 20-30 yaş aralığındaki erkek ve kadınların fiziksel aktivite düzeylerinin belirlenmesi: Batman ili örneği. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Van

Dennerstein, L., Lehert, P. ve Heinemann, K. (2011). Global epidemiological study of variation of premenstrual symptoms with age and sociodemographic factors. *Menopause International*, 17(3), 96-101. <https://doi.org/10.1258/mi.2011.011028>

Dlugonski, D. ve Motl, R. W. (2013). Marital status and motherhood: Implications for physical activity. *Women & Health*, 53(2), 203-215. <https://doi.org/10.1080/03630242.2013.767304>

Edis, E. K. ve Keten, M. (2023). Premenstrual syndrome experiences and coping levels of university students: A mixed-method study. <https://doi.org/10.14235/bas.galenos.2023.86547>

Efendi, V. (2012). Kadınlarda sigaranın fiziksel aktivite, vücut kompozisyonu ve yaşam kalitesi üzerine etkisi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi. Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

Efendi, V., Özalevli, S., Naz, İ. ve Kılınç, O. (2018). The effects of smoking on body composition, pulmonary function, physical activity and health-related quality of life among healthy women. *Tuberk Toraks*, 66(2), 101-108. <https://doi.org/10.5578/tt.50724>

Elgaddal, N., Kramarow, E. A. ve Reuben, C. (2022). Physical activity among adults aged 18 and over: United States, 2020. NCHS Data Brief, no. 443. National Center for Health Statistics. <https://doi.org/10.15620/cdc.120213>

Erbil, N., Bölükbaş, N., Tolan, S. ve Uysal, F. (2011). Evli kadınlarda premenstrual sendrom görülme durumu ve etkileyen faktörlerin belirlenmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*,

8, 427-437.

Eshetu, N., Abebe, H., Fikadu, E., Getaye, S., Jemal, S., Geze, S., ... ve Tesfaye, W. (2022). Premenstrual syndrome, coping mechanisms and associated factors among Wolkite University female regular students, Ethiopia, 2021. *BMC Women's Health*, 22(1), 88. <https://doi.org/10.1186/s12905-022-01658-5>

Field, A. (2009). *Discovering statistics using IBM SPSS statistics* (3rd ed.). Sage Publications.

Gümüş, A. B., Bayram, N., Can, N. ve Kader, E. (2012). Üniversite öğrencilerinde premenstruel sendrom ve somatizasyon. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 13, 32-38.

Güney, E., Ünver, H., Derya, Y. A. ve Uçar, T. (2017). Fiziksel egzersiz düzeylerinin menstrual siklusa etkileri. *Düzce Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 7(3), 137-142.

Güvenç, G., Seven, M. ve Akyüz, A. (2014). Menstrüasyon semptom ölçeği'nin Türkçe'ye uyarlanması. *TAF Preventive Medicine Bulletin*, 13(5), 367-374. <https://doi.org/10.5455/pmb1-1378840527>

Hair, J. F., Black, C. W., Babin, B. J. ve Anderson, R. E. (2019). *Multivariate data analysis*. Annabel Ainscow.

Hull, E. E., Rofey, D. L., Robertson, R. J., Nagle, E. F., Otto, A. D. ve Aaron, D. J. (2010). Influence of marriage and parenthood on physical activity: A 2-year prospective analysis. *Journal of Physical Activity and Health*, 7(5), 577-583. <https://doi.org/10.1123/jpah.7.5.577>

İşin, V. ve Özcan, F. (2018). Kırsal kesimdeki bir aile sağlığı merkezine başvuran erişkinlerin fiziksel aktivite düzeylerinin incelenmesi. *Ortadoğu Tıp Dergisi*, 10(3), 322-330. <https://doi.org/10.21601/ortadogutipdergisi.430572>

Karasar, N. (2011). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Nobel Yayınları.

Karimiankakolaki, Z., Mahmoodabad, S. S. M., Heidari, F., Gerayillo, S. ve Khabiri, F. (2019). The relationship between premenstrual syndrome and

BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ

women's marital satisfaction. *Journal of Midwifery & Reproductive Health*, 7(2).
<https://doi.org/10.22038/jmrh.2019.33287.1361>

Kırcan, N., Ergin, F., Adana, F. ve Arslantaş, H. (2012). Hemşirelik öğrencilerinde premenstrual sendrom prevalansı ve yaşam kalitesi ile ilişkisi. *ADÜ Tıp Fakültesi Dergisi*, 13, 19-25.

Kitiş, Y. ve Gümüş, Y. (2015). 20 yaş ve üzeri kadınların fiziksel aktivite düzeyleri, fiziksel aktiviteye ilişkin inançları ve davranış aşamalarının belirlenmesi. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 4(3), 399-411.

Kim, S.-D. (2019). Yoga for menstrual pain in primary dysmenorrhea: A meta-analysis of randomized controlled trials. *Complementary Therapies in Clinical Practice*, 36, 94-99.
<https://doi.org/10.1016/j.ctcp.2019.06.006>

Kopiczko, A., Czapla, M. ve Widlak, P. (2023). Bone health in young women: The effect of tobacco smoking, environmental tobacco smoke exposure and physical activity on bone mineral density. *Medical Research Journal*, 8(2), 116-127.
<https://doi.org/10.5603/MRJ.a2023.0022>

Küçükkelepçe Şimşek, D. (2018). Premenstrual sendrom ile baş etmeye yönelik sağlık inanç modeli rehberliğinde verilen eğitim ve akupresurun premenstrual semptomlar ve yaşam kalitesi üzerine etkisi Yayınlanmamış Doktora Tezi. İnönü Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Malatya.

Lucke, J. F. (2005). The a and the of congeneric test theory: An extension of reliability and internal consistency to heterogeneous tests. *Applied Psychological Measurement*, 29(1), 65-81.
<https://doi.org/10.1177/0146621604270882>

Moghadam, Z. B., Rezaei, E., Gholami, R. S., Kheirikhah, M. ve Haghani, H. (2016). The effect of valerian root extract on the severity of premenstrual syndrome symptoms. *Journal of Traditional and Complementary Medicine*, 6, 309-315.
<https://doi.org/10.1016/j.jtcme.2015.09.001>

Netz, Y. ve Lidor, R. (2003). Physical activity and psychosocial characteristics during adolescence and

young adulthood in females with dysmenorrhea. *Journal of Psychosomatic Obstetrics & Gynecology*, 24(2), 81-86.
<https://doi.org/10.3109/01674820309006745>

Nduaguba, S. O., Ford, K. H. ve Rascati, K. (2019). The role of physical activity in the association between smoking status and quality of life. *Nicotine and Tobacco Research*, 21(8), 1065-1071.
<https://doi.org/10.1093/ntr/nty052>

Ní Chéileachair, F., McGuire, B. E. ve Durand, H. (2022). Coping with dysmenorrhea: A qualitative analysis of period pain management among students who menstruate. *BMC Women's Health*, 22(1), 407.
<https://doi.org/10.1186/s12905-022-01988-4>

Office on Women's Health. (2020). Physical activity benefits for menstrual health. U.S. Department of Health & Human Services.

Oosthuyse, T. ve Bosch, A. N. (2010). The effect of the menstrual cycle on exercise metabolism. *Journal of Sports Medicine*, 40(3), 207-227.

Ortega, F. B., Brown, W. J., Lee, D. C., Baruth, M., Sui, X. ve Blair, S. N. (2011). In fitness and health? A prospective study of changes in marital status and fitness in men and women. *American Journal of Epidemiology*, 173(3), 337-344.
<https://doi.org/10.1093/aje/kwq362>

Oskay, Ü., Can, G., Taş, D. ve Sezgin, Ö. (2008). Hemşirelik yüksekokulu öğrencilerinde görülen perimenstrual sorunlar. *İ.Ü.F.N. Hemşirelik Dergisi*, 16, 157-164.

Önemli, E. (2020). Bir halk eğitim merkezindeki kadın kursiyerlerin fiziksel aktivite düzeyleri, fiziksel aktiviteye ilişkin görüşleri ve egzersiz davranışı değişim aşamalarının belirlenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Üsküdar Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Öztürk, M. (2005). Üniversitede eğitim-öğretim gören öğrencilerde uluslararası fiziksel aktivite anketinin geçerliliği ve güvenirliği ve fiziksel aktivite düzeylerinin belirlenmesi Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ

Papathanasiou, G., Papandreou, M., Galanos, A., Kortianou, E., Tsepis, E., Kalfakakou, V. ve Evangelou, A. (2012). Smoking and physical activity interrelations in health science students: Is smoking associated with physical inactivity in young adults? *Hellenic Journal of Cardiology*, 53(1), 17-25.

Parkı, J. H., Prochnow, T., Amo, C., Curran, L. ve Smith, M. L. (2023). Differences in physical activity, sedentary behavior, and mental health of the older population in South Korea based on marital status and gender. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 20(3), 1726. <https://doi.org/10.3390/ijerph20031726>

Pedro, A. O., Brandão, J. D. P., de Oliveira Silva, S. B., Lapa, M. G. ve Castilho, V. C. (2025). Impact of age on premenstrual syndrome prevalence and severity: A population-based survey in Brazil. *International Journal of Gynecology & Obstetrics*, 168(3), 1221-28. <https://doi.org/10.1002/ijgo.15895>

Qin, L. L., Hu, Z., Kaminga, A. C., Luo, B. A., Xu, H. L., Feng, X. L. ve Liu, J. H. (2020). Association between cigarette smoking and the risk of dysmenorrhea: A meta-analysis of observational studies. *PloS One*, 15(4), e0231201. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0231201>

Rigon, F., de Sanctis, V., Bernasconi, S., Bianchin, L., Bona, G., Bozzola, M., ... ve Perissinotto, E. (2012). Menstrual pattern and menstrual disorders among adolescents: An update of the Italian data. *Italian Journal of Pediatrics*, 38(38). <https://doi.org/10.1186/1824-7288-38-38>

Samadi, Z., Taghian, F. ve Valiani, M. (2013). The effects of 8 weeks of regular aerobic exercise on the symptoms of premenstrual syndrome in non-athlete girls. *Iranian Journal of Nursing and Midwifery Research*, 18, 14-19.

Selçuk, K. T., Avcı, D. ve Yılmaz, F. A. (2014). Hemşirelik öğrencilerinde premenstrual sendrom prevalansı ve etkileyen etmenler. *Psikiyatri*

Hemşireliği Dergisi, 5, 98-103.

Siyahtaş, G. F., Altay, B. N. ve Erdem, M. (2025). Kadınların menstrüel tutum düzeylerinin menstrüasyon semptomları ile ilişkisi. *Turkish Journal of Family Medicine and Primary Care*, 18(4), 426. <https://doi.org/10.21763/tjfmpe.1430026>

Suner-Keklik, S. ve Barğı, G. (2023). Sağlıklı kadınlarda fiziksel aktivite seviyesi ve menstrual semptomlar arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Online Türk Sağlık Bilimleri Dergisi*, 8(2), 192-199. <https://doi.org/10.26453/otjhs.1193870>

Tabachnick, B. G. ve Fidell, L. S. (2013). *Using multivariate statistics*. Boston: Pearson.

Windham, G. C., Elkin, E. P., Swan, S. H., Waller, K. O. ve Fenster, L. (1999). Cigarette smoking and effects on menstrual function. *Obstetrics & Gynecology*, 93(1), 59-65. [https://doi.org/10.1016/S0029-7844\(98\)00317-2](https://doi.org/10.1016/S0029-7844(98)00317-2)

Xiao, S. Q., Xing, L. L., Wu, Q. J., Xia, T. H., Fu, T. T., Guo, Y., ... ve Fan, L. (2022). Association between passive smoking and menstrual discomfort: A cross-sectional study of 2,571 non-smoking Chinese nurses. *Frontiers in Public Health*, 10. <https://doi.org/10.3389/fpubh.2022.889254>

Yarar, F., Telci, E. A. ve Şekeröz, S. (2021). Üniversite öğrencilerinde fiziksel aktivite düzeyinin akademik öz-yeterlik, anksiyete ve stres üzerine etkisinin incelenmesi. *Pamukkale Medical Journal*, 14(3), 548. <https://doi.org/10.31362/patd.792747>

Yıldız, A., Tarakcı, D. ve Karantay Mutluay, F. (2015). Genç erişkinlerde fiziksel aktivite düzeyi ile vücut kompozisyonu ilişkisi: Pilot çalışma. *Sağlık Bilimleri ve Meslekleri Dergisi*, 2(3), 297-305. <https://doi.org/10.17681/hsp.15450>

Sorumlu Yazar Bilgileri

Yazar Adı Soyadı: Harun KOÇ

Kurumu: Muş Alparslan Üniversitesi

Adres: Muş Alparslan Üniversitesi Külliyesi, 49250 Muş Merkez/Muş

Orcid Numarası: 0000-0002-0821-8237

Bu makale Creative Commons Attribution 4.0 Uluslararası lisansı ile lisanslanmıştır.

Investigation of Functional Movement Assessment Scores of Athletes in Different Branches According to Their Biological Maturation StatusDöndü UĞURLU^{1 A-E} , Hakan Yapıcı^{1 A-E} , Mehmet Güllü^{1 A-E} ¹ Faculty of Sport Sciences, Kirikkale University, Kirikkale, Turkey,**RESEARCH ARTICLE****Author Contribution Rate:**

- A) Study Design
- B) Data Collection
- C) Data Analysis
- D) Article Writing
- E) Critical Reading

Submission Date:

May 13, 2025

Acceptance Date:

June 28, 2025

Online Publication Date:

June 30, 2025

e-ISSN: 3023-5359

Doi Number:

10.70701/ makusbd.1698712

ABSTRACT

This study investigates the effect of athletes' biological maturation levels on their Functional Movement Screen (FMS) scores. FMS tests were administered to 243 male athletes from different sports branches in Kırıkkale, Türkiye, based on their maturity status. Data collection included age, height, sitting height, body weight, BMI, and FMS test scores. FMS tests were scored on a scale from 0 to 3. Statistical analyses were performed using IBM SPSS 28.0. According to the findings, early-maturing athletes had significantly higher values in height (161.4 ± 7.2 cm), sitting height (82.6 ± 4.1 cm), body weight (56.7 ± 12.1 kg), and body mass index (21.6 ± 2.4 kg/m²) compared to on-time (155.9 ± 8.7 cm; 77.6 ± 3.9 cm; 48.2 ± 9.1 kg; 19.7 ± 3.1 kg/m²) and late-maturing athletes (150.5 ± 6.3 cm; 75.1 ± 3.2 cm; 46.2 ± 10.1 kg; 20.0 ± 2.4 kg/m²) ($p < 0.001$). In terms of total FMS scores, early- and on-time-maturing athletes demonstrated significantly better performance than late-maturing athletes ($p < 0.05$). In conclusion, early-maturing athletes obtained higher FMS scores. Early biological maturation is associated with better muscular control, advanced motor skills, and reduced risk of injury. The study reveals that the biological maturation level directly affects athletes' movement quality and performance. This study emphasizes the importance of customizing training programs based on biological maturation levels in terms of athlete health and performance.

Keywords: Young athletes, biological maturation, functional movement assessment (FMS)**Farklı Branşlarda Yer Alan Sporcuların Biyolojik Olgunlaşma Durumlarına Göre Fonksiyonel Hareket Değerlendirme Skorlarının İncelenmesi****ÖZET**

Bu çalışma, sporcuların biyolojik olgunlaşma düzeylerinin fonksiyonel hareket değerlendirme (FMS) skorları üzerindeki etkisini araştırmaktadır. Kırıkkale ilinde farklı spor branşlarında yer alan 243 erkek sporcuya biyolojik olgunlaşma düzeylerine göre FMS testleri uygulanmıştır. Verilerin toplanmasında yaş, boy uzunluğu, oturma yüksekliği, vücut ağırlığı, BMI ve FMS testine ait veriler kullanılmıştır. FMS testlerinde 0-3 arasında puanlama yapılmıştır. İstatistiksel veriler IBM SPSS 28.0'de analiz edilmiştir. Elde edilen bulgulara göre; erken olgunlaşan sporcuların boy uzunluğu (161.4 ± 7.2 cm), oturma yüksekliği (82.6 ± 4.1 cm), vücut ağırlığı (56.7 ± 12.1 kg) ve vücut kitle indeksi (21.6 ± 2.4 kg/m²) değerleri; zamanında (boy: 155.9 ± 8.7 cm, oturma yüksekliği: 77.6 ± 3.9 cm, ağırlık: 48.2 ± 9.1 kg, BMI: 19.7 ± 3.1 kg/m²) ve geç olgunlaşan (boy: 150.5 ± 6.3 cm, oturma yüksekliği: 75.1 ± 3.2 cm, ağırlık: 46.2 ± 10.1 kg, BMI: 20.0 ± 2.4 kg/m²) sporculara kıyasla anlamlı düzeyde daha yüksektir ($p < 0.001$). FMS toplam skorlarına göre ise erken ve zamanında olgunlaşan sporcuların, geç olgunlaşanlara kıyasla daha yüksek performans sergilediği tespit edilmiştir ($p < 0.05$). Sonuç olarak, erken olgunlaşan sporcuların daha yüksek FMS skorları elde ettiği görülmüştür. Erken biyolojik olgunlaşma, daha iyi kas kontrolü, gelişmiş motor beceriler ve düşük sakatlanma riskiyle ilişkilidir. Araştırma, biyolojik gelişim düzeyinin sporcuların hareket kalitesini ve performansını doğrudan etkilediğini ortaya koymaktadır. Bu çalışma, biyolojik olgunlaşma düzeyine göre antrenman programlarının özelleştirilmesinin sporcu sağlığı ve performansı açısından önemli olduğunu vurgulamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Genç sporcular, biyolojik olgunlaşma, fonksiyonel hareket değerlendirme (FMS)

Introduction

Among the many factors affecting sports performance, the developmental characteristics and movement quality of the individual stand out as the main elements that directly affect the overall performance of athletes (Chang et al., 2020; Ericsson & Harwell, 2019). Especially for growth and developmental athletes, various parameters such as biological maturation level, physical fitness, motor skills, and injury risk play a decisive role in the success of training processes and athlete health (Yapıcı et al., 2022; Kaya et al., 2024). Therefore, evaluating athletes not only according to their chronological age but also according to their biological developmental processes enables individualization of training loads and performance expectations in a healthier and more efficient way (Sweeney et al., 2023; Arede et al., 2022).

Biological maturation is a multidimensional process that represents the physical development process of an individual and takes place in interaction with genetic, hormonal, and environmental factors (Dorn et al., 2019; Worthman et al., 2019). Biological developmental differences between athletes in the same age group can create significant variability in many areas, such as training adaptations, physical performance levels, injury tendencies, and psychological resilience (Steidl-Müller et al., 2020; Wik, 2022). This is an important factor that should be taken into account in choosing a sport branch, organizing training load and developing strategies suitable for developmental needs, especially in individuals participating in sports at a developmentally critical stage such as adolescence (Gryko, 2021; Marzouki et al., 2023).

Functional movement quality is an evaluation process that reveals how effectively, efficiently, and balanced the athlete can perform basic movement skills (Zemková &

Zapletalová, 2022; Stapleton et al., 2021). The Functional Movement Screen (FMS) stands out as a valid and reliable method used to measure movement quality and analyze the developmental level of the athlete. FMS is a widely used tool to detect inadequacies and asymmetries in movement patterns, to identify potential injury risks in advance, and to obtain more comprehensive information about the athlete's health status (Asgari et al., 2021; Moore et al., 2019). In addition to providing important information about the athlete's movement efficiency, this assessment also provides indirect indicators of the level of biological maturation (Davis et al., 2020; Sawczyn, 2020). However, there is a limited number of studies directly examining the relationship between Functional Movement Screen (FMS) scores and biological maturation levels in adolescent athletes. This study aims to fill this gap by providing comparative data across different sports disciplines, thereby offering an original contribution to the literature.

In this context, examining the biological maturation levels and functional movement quality of young athletes in different sports branches is of great importance in terms of both supporting performance development and minimizing injury risks. The correlation between biological maturation and movement quality offers crucial guidance for athletes' healthy development processes, thereby lowering their injury risk. In this study, it is aimed to compare the functional movement assessment (FMS) scores of young athletes from different branches according to their biological maturation levels. In this way, it is aimed that training programs can be structured on a more scientific basis and athlete development can be monitored in a healthier way. Accordingly, the main research question of this study is: "Is there a significant difference between the biological maturation levels and functional movement scores of young athletes?" The hypothesis of the study is

BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ

stated as follows: “There are significant differences in the functional movement scores of young athletes with different levels of biological maturation.”

Method

Research Group

This study included a total of 243 male athletes with a mean age of 11.93 years who were engaged in various sports branches in Kırıkkale province. The distribution of the participants according to their branches [volleyball: n = 64, basketball: n = 73, football: n = 106] is as follows. The parents of the athletes were given detailed information about the study and their written informed consent was obtained. All participants and their parents were informed about the measurement protocol and the purpose of the study. No participant was excluded during the study. All of the participants regularly train at least 2 hours a week in their own branches. In addition, all participants are licensed athletes competing at the school team or local club level, and regularly participate in amateur competitions appropriate for their age group, which ensures a relatively homogeneous sample in terms of training exposure and competitive experience. The study was conducted at Kırıkkale University Faculty of Sport Sciences in accordance with the principles of the Declaration of Helsinki. Ethics committee approval was granted by Kırıkkale University Non-Interventional Research Ethics Committee (Date: January 12, 2022, Decision No: 2021-12-14).

Data Collection

During the research process, each participant was visited in the laboratory before the tests were applied. During the first laboratory visit, participants were informed about the purpose of the study and the tests to be applied. In the second laboratory visit, the necessary tests

were applied by experts. After this process, the biological maturation status of the athletes was calculated.

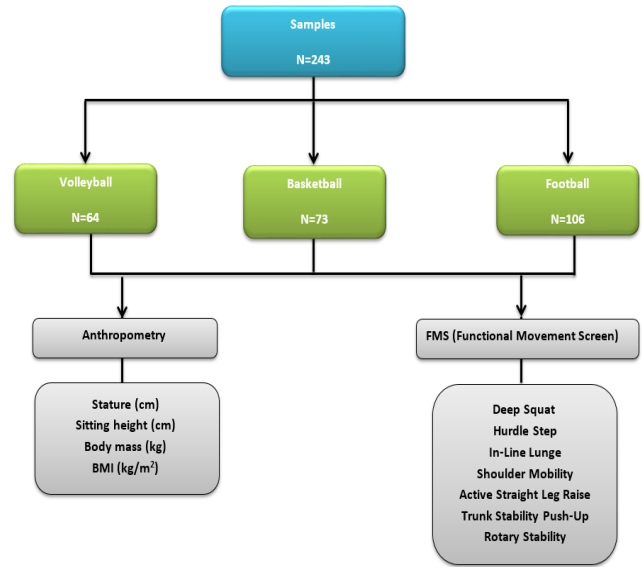

Figure 1. Flowchart showing the distribution of participants (N=243) by sports branch (Volleyball, Basketball, and Football) and the assessment methods used.

Implementation Process of the Tests

The tests were performed in Kırıkkale University, Faculty of Sports Sciences, Exercise Physiology Laboratory and indoor gymnasium on one day for each branch group. In the first session, anthropometric measurements were taken before breakfast. Then, a 15-minute standard warm-up protocol consisting of 5 minutes of low-paced jogging, 2 minutes of free stretching and 8 minutes of upper and lower extremity movements was performed. In the FMS test scoring, the athlete is given 3 points if the movement is performed painlessly and flawlessly. If the movement was performed painlessly with some correction or support, 2 points were given, and if the movement could not be performed despite the support, 1 point was given. If pain or soreness

BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ

was felt during the movement, the athlete was given 0 points and referred to further evaluation methods. In the FMS test, each movement was performed 3 times and the best score was recorded. Participants were asked to wear shorts and t-shirts on the test day and to avoid intense physical activity 24 hours before the test. All measurements were performed by the same expert team in accordance with standardized procedures. The following tests were performed with maximum effort: height, sitting height, body weight and FMS tests were completed indoors.

Measurements

Anthropometric Measurements

Height and sitting height were measured with a portable measuring device (Seca 213, Germany) with an accuracy of 0.1 cm. Body weight was determined by Tanita BC-418 (Japan). Biological maturity level was assessed based on the %PAS value according to predicted adult height (PAS) and classified as early ($z > 0.5$), timely ($z \pm 0.5$) and late ($z < 0.5$) maturation according to z-scores.

Sitting Height Measurement

Participants were seated on a straight chair; standardized position was ensured by adjustable leg height. After deep breathing, sitting height was measured with a Holtain stadiometer with a precision of 0.1 mm. Peak height velocity was estimated using the following formula: $-9.236 + 0.0002708 (\text{Leg length} \times \text{Sitting height}) - 0.001663 (\text{Age} \times \text{Leg length}) + 0.007216 (\text{Age} \times \text{Sitting height}) + 0.02292 (\text{Body weight} / \text{Height} \times 100)$

Somatic Maturity

The PAS value was calculated using the Khamis-Roche method based on age, height and parental height. Parental height data were obtained via self-reported information from parents during the pre-assessment phase.

Although the Khamis-Roche method is widely used due to its non-invasive nature and ease of application in field settings, it may have limitations related to the accuracy of self-reported data and its applicability across different populations. The maturity level was evaluated based on %PAS and grouped according to the sample median.

FMS (Functional Movement Analysis)

FMS consists of seven basic tests that evaluate the movement abilities of athletes. Each test measures body stabilization, range of motion, balance, strength, flexibility, and neuromuscular coordination.

Deep Squat: Lower body mobility and core stabilization were assessed taking into account the sitting height and somatotype of the participants.

Hurdle Step: Hip, knee and ankle mobility and single leg balance control were tested according to the somatic maturity level of the participants.

In-Line Lunge: Changing direction, balance and flexibility abilities were tested according to sitting height and somatic structure.

Shoulder Mobility: Shoulder flexibility and range of motion were assessed according to the somatotype and sitting position of the participants.

Active Straight Leg Raise: Hip flexion, hamstring flexibility and core stability were observed according to somatic development and sitting height.

Trunk Stability Push-Up: Core stabilization was tested according to the physical structure and somatic maturity of the participants.

Rotary Stability: Upper and lower body integration, stabilization and mobilization coordination were assessed depending on sitting height and somatotype.

BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ

The FMS quickly and effectively assessed factors such as asymmetry, body stabilization, flexibility, and strength by scoring for each movement (Cook et al., 2003; Hall, 2014).

Data Analysis

Based on the initially provided table data, the normality of the variables was assessed using the Kolmogorov-Smirnov test. Parametric tests were applied for variables showing a normal distribution. Descriptive statistics are presented as mean $\pm$ standard deviation. One-Way Analysis of Variance (ANOVA) was used for comparisons between groups, and Tukey HSD post-hoc test was conducted for variables with significant differences. The relationships between variables were examined using Pearson correlation analysis. The level of significance was set at $p < 0.01$. All statistical analyses were performed using IBM SPSS version 28.0 (New York, USA).

Results

Table 1. Descriptive Statistics of Chronological Age and Anthropometric Profiles of Athletes in Different Branches (Minimum, Maximum, Mean Values)

Variables	Volleyball (n = 64)			Football (n = 106)			Basketball (n = 73)		
	Min	Max	Mean	Min	Max	Mean	Min	Max	Mean
Chronological age (years)	11,30	12,45	11,85	11,40	12,60	12,00	11,35	12,50	11,92
Percentage of PAS (%)	70,20	90,80	80,75	68,50	82,70	82,90	71,50	91,20	81,40
Stature (cm)	120,00	170,00	152,40	125,00	157,00	157,20	122,00	176,00	154,37
Sitting height (cm)	65,50	87,30	75,70	66,00	75,20	74,90	65,80	87,50	76,10
Body mass (kg)	39,00	85,00	48,50	37,00	50,10	50,60	29,50	87,00	48,90
BMI (kg/m ²)	13,50	34,20	19,95	14,10	20,33	20,33	13,80	33,70	20,10

%PAS: Represents the percentage of predicted adult stature attained, calculated as the ratio of current height to predicted adult stature based on the Khamis-Roche method.

In Table 1, descriptive statistics of chronological age and anthropometric characteristics of athletes in different sports branches are presented. The minimum, maximum and mean values of age, height, sitting height, body weight, body mass index (BMI), body mass index (BMI) and percent predicted adult height (PAS) of the athletes in volleyball, football and basketball are presented comparatively.

Table 2. Comparison of Chronological Age and Anthropometric Characteristics According to Maturity Status of Athletes

Dependent variables	Maturity groups (n=243)			ANOVA		
	Early (n = 65)	On-time (n = 145)	Late (n = 33)	F	p-value	Post-hoc comparisons
Chronological age (y)	12.1±0.5	11.7±0.4	11.9±0.7	9.441	0.614	-
Anthropometry						
Stature (cm)	161.4±7.2	155.9±8.7	150.5±6.3	30.126	0.001*	Early > On-time > Late
Sitting height (cm)	82.6±4.1	77.6±3.9	75.1±3.2	70.128	0.001*	Early > On-time > Late
Body mass (kg)	56.7±12.1	48.2±9.1	46.2±10.1	46.820	0.001*	Early > On-time > Late
BMI (kg/m ²)	21.6±2.4	19.7±3.1	20.0±2.4	23.375	0.001*	Early > On-time & Late

BMI; Body mass index, *p<0.001

Table 2 presents the results of ANOVA comparing the chronological age and anthropometric characteristics of athletes in different maturity states. In terms of the chronological age variable, no significant differences were found between the groups, but significant differences were observed in terms of anthropometric measures such as height, sitting height, body weight and body mass index. It was determined that the athletes in the early maturing group had higher height, sitting height, body weight, and body mass index compared to the other two groups (p < 0.001).

Table 3. ANOVA Test Comparisons of Anthropometric Data of Maturity Status of Athletes According

Uğurlu, Yapıcı and Güllü (2025)

Investigation of Functional Movement Assessment Scores of Athletes in Different Branches According to Their Biological Maturation Status

BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ to Their Branches

Dependent variables	Maturity groups (n=243)					
	Early (n=18)	On-time (n=35)	Late (n= 11)	F	p-value	Post-hoc comparisons
Volleyball						
Stature (cm)	162.3 ± 6.8	156.2 ± 7.9	151.7 ± 6.5	28.512	0.001*	Early > On-time > Late
Sitting height (cm)	83.1 ± 4.3	78.0 ± 4.0	75.5 ± 3.4	66.247	0.001*	Early > On-time > Late
Body mass (kg)	58.2 ± 11.3	49.1 ± 8.6	45.9 ± 9.4	42.735	0.001*	Early > On-time > Late
BMI (kg/m ²)	22.1 ± 2.5	19.9 ± 2.9	20.2 ± 2.1	21.618	0.001*	Early > On-time & Late
Football						
Stature (cm)	160.7 ± 7.5	154.8 ± 8.4	150.2 ± 6.1	27.934	0.001*	Early > On-time > Late
Sitting height (cm)	82.2 ± 4.0	77.3 ± 3.8	74.9 ± 3.3	64.510	0.001*	Early > On-time > Late
Body mass (kg)	57.3 ± 11.5	47.8 ± 8.9	46.0 ± 10.3	44.221	0.001*	Early > On-time > Late
BMI (kg/m ²)	21.4 ± 2.3	19.5 ± 3.0	19.8 ± 2.6	22.754	0.001*	Early > On-time & Late
Basketball						
Stature (cm)	163.1 ± 6.9	157.4 ± 8.2	151.3 ± 6.7	29.410	0.001*	Early > On-time > Late
Sitting height (cm)	83.4 ± 4.2	78.5 ± 4.1	75.2 ± 3.5	68.923	0.001*	Early > On-time > Late
Body mass (kg)	59.0 ± 12.2	49.6 ± 9.4	47.0 ± 9.8	45.607	0.001*	Early > On-time > Late
BMI (kg/m ²)	22.3 ± 2.6	20.1 ± 3.2	20.5 ± 2.3	24.103	0.001*	Early > On-time & Late

BMI; Body mass index, *p<0.001

Table 3 presents the comparison of the anthropometric characteristics of the maturity status of the athletes according to their branches by ANOVA test. The variables such as height, sitting height, body weight and body mass index of the athletes in volleyball, football and basketball were analyzed. Significant differences were found in height, sitting height, body weight and BMI values between maturity groups in all three branches ($p < 0.001$). Early maturing athletes had higher height, sitting height, body weight, and BMI values than the other groups in each branch. In particular, early maturing athletes were found to be significantly superior to on-time and late maturing groups in these measures.

Table 4. Descriptive Statistics (Mean ± Standard Deviation) of FMS (Functional Movement Screening) Scores of Athletes in Different Branches

Variables	Volleyball (n =64)	Football (n =106)	Basketball (n =73)
Deep Squat	2,60 ± 0,60	2,30 ± 0,70	2,70 ± 0,50
Hurdle Step	2,30 ± 0,60	2,60 ± 0,50	2,50 ± 0,60
In Line Lunge	2,90 ± 0,35	2,15 ± 0,75	2,80 ± 0,40
Shoulder Mobility	2,20 ± 0,70	2,10 ± 0,80	2,40 ± 0,70
Active Straight Leg Raise	2,40 ± 0,85	2,55 ± 0,65	2,70 ± 0,60
Trunk Stationary Push-Up	2,80 ± 0,45	2,40 ± 0,90	2,90 ± 0,30
Rotary Stability	2,40 ± 0,80	2,10 ± 0,50	2,30 ± 0,50
FMS Total	17,60 ± 2,00	16,40 ± 2,50	17,70 ± 1,80

In Table 4, descriptive statistics of the Functional Movement Screening (FMS) scores of athletes in different branches are presented. The mean and standard deviation values for the seven basic movement abilities of volleyball, football and basketball athletes were compared. FMS total scores showed that

BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ

basketball players had the highest mean score of 17.70 ± 1.80 points, while football players had the lowest mean score of 16.40 ± 2.50 points. In each movement test, although significant differences were observed between the branches, the highest averages were obtained by basketball players in the fixed trunk push-up and volleyball players in the single line lunge tests.

Table 5. ANOVA Test Results and Post-Hoc Comparisons of FMS Scores According to Maturity Status of Athletes

Dependent variables	Maturity groups (n=243)			ANOVA		
	Early (n = 65)	On-time (n = 145)	Late (n = 33)	F	p-value	Post-hoc comparisons
Deep Squat	2.61 ± 0.70	2.47 ± 0.65	2.32 ± 0.68	30.271	0.001*	Early > On-time > Late
Hurdle Step	2.51 ± 0.60	2.48 ± 0.71	2.12 ± 0.65	70.252	0.001*	Early & On-time > Late
İn Line Lunge	2.85 ± 0.36	2.83 ± 0.40	2.56 ± 0.42	45.170	0.001*	Early & On-time > Late
Shoulder Mobility	2.47 ± 0.54	2.42 ± 0.67	2.11 ± 0.72	22.386	0.001*	Early & On-time > Late
Active Straight Leg Raise	2.25 ± 0.77	2.11 ± 0.61	2.09 ± 0.83	12.815	0.001*	Early > On-time & Late
Trunk Stationary Push-Up	2.89 ± 0.50	2.72 ± 0.31	2.59 ± 0.52	14.690	0.001*	Early > On-time > Late
Rotary Stability	2.21 ± 0.75	2.19 ± 0.60	2.05 ± 0.90	8.118	0.001*	Early & On-time > Late
FMS Total	17.70 ± 2.01	17.18 ± 1.25	16.54 ± 1.75	51.134	0.001*	Early & On-time > Late

*p<0.001

Table 5 presents the descriptive statistics and the results of the ANOVA test for the Functional Movement Screening (FMS) scores of athletes in different sports according to their maturity. Early maturing athletes generally had the highest scores in each FMS test, showing a significant superiority compared to late maturing athletes ($p < 0.001$). In tests such as the deep squat, single line lunge, shoulder mobility, active straight leg raise, and stationary trunk push-up, the early and timely maturing groups achieved higher averages than the late maturing group. According to the FMS total scores, it was found that early and timely maturing athletes showed significantly higher performance than late maturing athletes.

Table 6. Descriptive Statistics and ANOVA Test Results of FMS Scores Related to Maturity Status of Athletes According to Their Branches

Dependent variables	Maturity groups (n=243)			F	p	Post-hoc comparisons
	Early (18)	On-time(35)	Late(11)			
Volleyball	Early (18)	On-time(35)	Late(11)			
Deep Squat	2.58 ± 0.66	2.45 ± 0.61	2.28 ± 0.63	26.872	0.001*	Early > On-time > Late
Hurdle Step	2.47 ± 0.58	2.42 ± 0.64	2.15 ± 0.60	62.103	0.001*	Early & On-time > Late
İn Line Lunge	2.83 ± 0.34	2.79 ± 0.37	2.54 ± 0.39	38.791	0.001*	Early & On-time > Late
Shoulder Mobility	2.40 ± 0.50	2.35 ± 0.60	2.08 ± 0.66	20.143	0.001*	Early & On-time > Late
Active Straight Leg Raise	2.22 ± 0.74	2.09 ± 0.59	2.01 ± 0.77	11.502	0.001*	Early > On-time & Late
Trunk Stationary Push-Up	2.85 ± 0.47	2.70 ± 0.33	2.52 ± 0.49	13.560	0.001*	Early > On-time > Late
Rotary Stability	2.17 ± 0.72	2.15 ± 0.58	2.01 ± 0.82	7.801	0.001*	Early & On-time > Late
FMS Total	17.42 ± 1.94	16.95 ± 1.32	16.31 ± 1.62	47.521	0.001*	Early & On-time > Late
Football	Early (23)	On time (71)	Late (12)			
Deep Squat	2.56 ± 0.68	2.43 ± 0.63	2.30 ± 0.61	25.120	0.001*	Early > On-time > Late
Hurdle Step	2.46 ± 0.59	2.39 ± 0.68	2.13 ± 0.63	60.873	0.001*	Early & On-time > Late
İn Line Lunge	2.80 ± 0.35	2.76 ± 0.38	2.51 ± 0.41	37.002	0.001*	Early & On-time > Late
Shoulder Mobility	2.39 ± 0.52	2.33 ± 0.62	2.09 ± 0.64	19.427	0.001*	Early & On-time > Late
Active Straight Leg Raise	2.19 ± 0.70	2.08 ± 0.60	2.02 ± 0.78	10.742	0.001*	Early > On-time & Late
Trunk Stationary Push-Up	2.81 ± 0.46	2.69 ± 0.34	2.53 ± 0.51	12.341	0.001*	Early > On-time > Late
Rotary Stability	2.14 ± 0.70	2.13 ± 0.59	2.00 ± 0.85	7.204	0.001*	Early & On-time > Late
FMS Total	17.35 ± 1.88	16.88 ± 1.28	16.22 ± 1.66	44.703	0.001*	Early & On-time > Late
Basketball	Early (24)	On-time (39)	Late (10)			

Uğurlu, Yapıcı and Güllü (2025)

Investigation of Functional Movement Assessment Scores of Athletes in Different Branches According to Their Biological Maturation Status

BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ

Deep Squat	2.60 ± 0.69	2.46 ± 0.64	2.29 ± 0.66	27.041	0.001*	Early > On-time > Late
Hurdle Step	2.50 ± 0.61	2.45 ± 0.70	2.16 ± 0.64	64.990	0.001*	Early & On-time > Late
İn Line Lunge	2.84 ± 0.35	2.80 ± 0.39	2.53 ± 0.41	41.618	0.001*	Early & On-time > Late
Shoulder Mobility	2.42 ± 0.53	2.37 ± 0.61	2.10 ± 0.70	21.509	0.001*	Early & On-time > Late
Active Straight Leg Raise	2.23 ± 0.75	2.10 ± 0.60	2.04 ± 0.80	11.926	0.001*	Early > On-time & Late
Trunk Stationary Push-Up	2.87 ± 0.48	2.71 ± 0.32	2.55 ± 0.50	13.842	0.001*	Early > On-time > Late
Rotary Stability	2.20 ± 0.74	2.17 ± 0.59	2.03 ± 0.89	8.005	0.001*	Early & On-time > Late
FMS Total	17.61 ± 1.97	17.10 ± 1.30	16.45 ± 1.70	49.183	0.001*	Early & On-time > Late

*p<0.001

Table 6 presents the descriptive statistics of Functional Movement Screening (FMS) scores of athletes in different sports branches according to their maturity status and the results of the ANOVA test. The FMS total score of the athletes in volleyball, football, and basketball shows that the early- and timely-maturing groups are significantly higher than the late-maturing group. ($p < 0.001$). In tests such as deep squat, obstacle stepping, single-line lunge, shoulder mobility, active straight-leg raise, fixed-trunk push-up, and rotation stability, the early- and timely-maturing groups had significantly higher scores than the late-maturing group.

Discussion and Conclusion

This study aims to examine the biological maturation levels and functional movement assessment (FMS) scores of young athletes in detail. According to their branches, the mean values of chronological age, height, body weight, body mass index (BMI), body mass index (BMI), and percent predicted adult height (PAS) variables were higher in football players, while the mean values of sitting height variables were higher in basketball players.

Analysis of the athletes' chronological age and anthropometric characteristics based on their maturity status revealed no significant difference between the groups in terms of chronological age; however, early-maturing athletes had higher scores in height, sitting height, body weight, and body mass index compared to timely- and late-maturing athletes. Güllü et al. (2023) also stated in their study that there is a relationship between early maturation and obesity, especially in girls; obesity triggers early maturation and may lead to health problems in the future. Söğüt et al. (2022) stated in their study that early-maturing athletes were taller and had a higher body weight. These consistent findings may stem from the fact that early-maturing individuals undergo hormonal changes, such as increased secretion of growth hormone and insulin-like growth factor 1 (IGF-1), earlier, which accelerates physical development and somatic growth compared to their peers.

Examination of the anthropometric characteristics of athletes according to their maturity status and sports branches indicated that early-maturing athletes in volleyball,

football, and basketball had higher scores in height, sitting height, body weight, and body mass index compared to timely- and late-maturing athletes. In volleyball, football and basketball, it was seen that the early maturing athletes had higher scores than the late maturing athletes, and there was no statistical difference in the BMI scores of only the early and late maturing individuals. Almeida-Neto et al. (2021) reported that lean body mass was associated with bone age and peak height velocity in adolescent athletes. Yapıcı et al. (2022) also examined the relationship between the biological development levels of adolescents and muscle strength. When the body length scores of male students were examined, it was seen that the average body length of early and timely maturing adolescents was higher than the average body length of late maturing adolescents. Söğüt et al. (2022) stated in their study that sport-specific skills are not only related to early maturation, but also chronological age, experience, and regular training are effective in sports skill development. Albaladejo-Saura et al. (2022) reported that age and biological maturity have an effect on adolescent volleyball athletes. These findings suggest that maturity status significantly affects athletes' physical development and branch-specific anthropometric profiles. However, it is also important to consider alternative explanations such as differences in nutritional habits, training exposure, and socioeconomic background, which may independently affect anthropometric outcomes alongside biological maturation.

An analysis of the Functional Movement Screening (FMS) scores of athletes in different sports branches showed that

BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ

volleyball athletes had higher single-line lunge and rotation stability scores, football athletes had higher obstacle stepping scores, and basketball athletes had higher deep squat, shoulder mobility, active straight leg raise, fixed trunk push-up, and FMS total scores. In each movement test, although significant differences were observed between the branches, the highest averages were obtained by basketball players in the fixed trunk push-up and volleyball players in the single line lunge tests. These findings emphasize the effect of the movement skills required by sports branches on the FMS scores of athletes and that branch-specific physical profiles play an important role. Saç and Çolak (2019) stated in their study that anthropometric and physiological differences in young basketball players may be related to the level of biological maturation as well as regular training. Functional Movement Screening (FMS) scores have been associated with better neuromuscular control, enhanced motor skills, and reduced injury risk (Asgari et al., 2021; Yapıcı et al., 2022). This relationship is supported by evidence showing that FMS reflects the efficiency of neuromuscular coordination, proprioception, and muscle activation patterns (Zemková & Zapletalová, 2022). Moreover, biological maturation influences neuromuscular development by affecting muscle fiber composition, motor unit recruitment, and central nervous system maturation (Usluer et al. 2021; Yapıcı et al., 2022). Therefore, higher FMS scores in early-maturing athletes may partly be explained by their advanced neuromuscular maturity, which enhances movement quality and injury resilience.

Altundağ et al. (2021), in their study on

volleyball athletes, stated that corrective exercises should be added to training programs to reduce the risk of injury and improve functional movement patterns of athletes. Öztürk and Sangün (2023) stated in their study that as the total score of functional movement analysis decreased, the 10-30m sprint, repeated sprint and agility performances of football players were negatively affected, which may cause a decrease in performance. Yıldırım and Çar (2024) stated in their study that the application of functional movement training to swimmers as a program had a significant difference in terms of performance and development. In addition to sport-specific demands, variations in coaches' emphasis on movement quality, athletes' prior injury history, and individual differences in motor learning or neuromuscular efficiency may also influence FMS outcomes.

An examination of the Functional Movement Screening (FMS) scores of athletes based on their maturity status revealed that early and timely maturing groups had higher scores in obstacle stepping, single-line lunge, shoulder mobility, rotation stability, and total FMS scores compared to the late-maturing group. Additionally, while the active straight leg raise scores of the early and late maturing groups were similar, early maturing athletes showed higher scores in deep squat and fixed trunk push-up tests. According to the FMS total scores, it was found that early and timely maturing athletes had significantly higher performance than late maturing athletes. These findings suggest that maturity status is an important factor affecting the functional movement capacity of athletes and that early maturation may be associated with higher

BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ

performance in movement skills. This may be linked to more advanced neuromuscular coordination and increased relative strength in early maturers, which provides advantages in tasks requiring motor control and stability. In their study, Turgut and Yapıcı (2023) reported that individuals born in the first months of the year and matured early had better sportive performance than those born in the last months of the year and matured late.

An examination of the Functional Movement Screening (FMS) scores of athletes in different sports branches based on their maturity status showed that early-maturing athletes demonstrated the highest performance, while late-maturing athletes had the lowest scores in each FMS test across volleyball, football, and basketball branches. In volleyball, football, and basketball, obstacle stepping, single-line lunge, shoulder mobility, rotation stability, and total FMS scores were high in early- and late-maturing groups and low in late-maturing groups, and active straight leg raising scores were close and low in early- and late-maturing athletes. In the deep squat and fixed trunk test scores, it was observed that the scores of early maturing athletes were higher than those of timely and late maturing athletes, and the scores of timely maturing athletes were higher than those of late maturing athletes. In their study, Altundağ et al. (2019) determined that there was a positive difference in favor of small and star teams in squatting in one move, and there was a positive significance in the scores of athletes in small and mini groups in the high step test. Usluer et al. (2021) reported that corrective exercises contributed to FMS total scores and motor skill development of children in their study on basketball players.

Dişçeken and Atik (2024) stated that functional mobility training plays an important role in improving the performance of young tennis players and reducing the risk of injury, and functional movement training should be added to the training of athletes. It should also be noted that psychosocial maturity, coach-athlete interaction quality, and training consistency may play moderating roles in how biological maturation reflects in movement quality across different sports.

As a result, it was concluded that early maturing athletes had higher scores than timely and late maturing athletes in height, sitting height, body weight and body mass index scores according to anthropometric characteristics of athletes according to maturity status and branches. According to the total scores of Functional Movement Screening (FMS) according to sports branches and maturity status, it was determined that early and timely maturing athletes had higher performance than late maturing athletes. This suggests that structured interventions targeting movement quality can help mitigate the disadvantages faced by late-maturing athletes, helping to balance developmental disparities. Biological maturation and motor skills are thought to have an impact on the performance and injury risk of young athletes. Early-maturing athletes generally have better motor skills and lower injury risk, while late-maturing athletes need more attention to their training programs. Therefore, it is necessary to create appropriate training programs for young athletes, to shape them according to their individual biological maturation status, to tailor training programs, and to minimize the risks of overload and injury. In addition, training programs in accordance with the

BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ

individual development levels of athletes can help them to reveal their potential more efficiently. Future studies may benefit from including longitudinal designs to observe how functional movement patterns evolve over time in relation to changing maturation status, and how other contextual variables (e.g., sleep, stress, growth spurts) influence these changes. Like any study, this research has some limitations. First, the sample included only male athletes, which limits the generalizability of the findings to female athletes. Second, the cross-sectional design prevents establishing causal relationships between biological maturation and functional movement quality. Third, potential confounding factors such as training content, nutritional status, and socioeconomic background were not controlled, which may have influenced the results. Future research should consider these factors and employ longitudinal designs to provide a more comprehensive understanding.

References

- Albaladejo-Saura, M., Vaquero-Cristóbal, R., García-Roca, J. A., & Esparza-Ros, F. (2022). The effect of age, biological maturation and birth quartile in the kinanthropometric and physical fitness differences between male and female adolescent volleyball players. *Children*, 9(1), 58. <https://doi.org/10.3390/children9010058>
- Almeida-Neto, P. F., de Medeiros, R. C. D. S. C., de Matos, D. G., Baxter-Jones, A. D. G., Aidar, F. J., de Assis, G. G., Silva Dantas, P. M., & Cabral, B. G. A. T. (2021). Lean mass and biological maturation as predictors of muscle power and strength performance in young athletes. *PLoS One*, 16(7), e0254552. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0254552>
- Altundağ, E., Aka, H., İbiş, S., Akarçeşme, C., & Kurt, S. (2019). Farklı yarışma düzeylerindeki kadın voleybolcuların fonksiyonel hareket taraması test skorlarının karşılaştırılması. *Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 4(3), 319–329. <https://doi.org/10.31680/gaunjss.584421>
- Altundağ, E., Aka, H., Aktuğ, Z. B., Akarçeşme, C., ve diğerleri. (2021). Kadın voleybolculara uygulanan core ve düzeltici egzersizlerin fonksiyonel hareket taraması test skorlarına etkisi. *Gazi Journal of Physical Education and Sport Sciences*, 26(3), 333–345. <https://doi.org/10.53434/gbesbd.932956>
- Arede, J., Freitas, T. T., Johnson, D., Fernandes, J. F., Williams, S., Moran, J., & Leite, N. (2022). Training load, maturity timing and future national team selection in national youth basketball players. *Journal of Functional Morphology and Kinesiology*, 7(1), 21. <https://doi.org/10.3390/jfmk7010021>
- Asgari, M., Alizadeh, S., Sendt, A., & Jaitner, T. (2021). Evaluation of the Functional Movement Screen (FMS) in identifying active females who are prone to injury: A systematic review. *Sports Medicine - Open*, 7, Article 11.

<https://doi.org/10.1186/s40798-021-00380-0>

- Chang, C. J., Putukian, M., Aerni, G., Diamond, A. B., Hong, E. S., Ingram, Y. M., ... Wolanin, A. T. (2020). Sporculara ruh sağlığı sorunları ve psikolojik faktörler: Tespit, yönetim, performans üzerindeki etkisi ve önlenmesi: Amerikan spor hekimliği tıp topluluğu pozisyon bildirisi. *Klinik Spor Hekimliği Dergisi*, 30(2), e61–e87. <https://doi.org/10.1097/JSM.0000000000000817>
- Cook, G., Burton, L., & Hoogenboom, B. (2006). Pre-participation screening: The use of fundamental movements as an assessment of function—Part 1. *North American Journal of Sports Physical Therapy*, 1(2), 62–72.
- Davis, J. D., Orr, R., Knapik, J. J., & Harris, D. (2020). Functional Movement Screen (FMS™) scores and demographics of US Army pre-ranger candidates. *Military Medicine*, 185(5-6), e788–e794. <https://doi.org/10.1093/milmed/usz373>
- Dişçeken, O., & Atik, E. (2024). Adölesan tenisçilerde fonksiyonel antrenmanların FMS, denge ve çeviklik üzerine etkilerinin incelenmesi. *Journal of Sport for All and Recreation*, 6(3), 262–271. <https://doi.org/10.56639/jsar.1509167>
- Dorn, L. D., Hostinar, C. E., Susman, E. J., & Pervanidou, P. (2019). Conceptualizing puberty as a window of opportunity for impacting health and well-being across the life span. *Journal of Research on Adolescence*, 29(1), 155–176. <https://doi.org/10.1111/jora.12431>
- Ericsson, K. A., & Harwell, K. W. (2019). Deliberate practice and proposed limits on the effects of practice on the acquisition of expert performance: Why the original definition matters and recommendations for future research. *Frontiers in Psychology*, 10, 2396. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2019.02396>
- Gryko, K. (2021). Effect of maturity timing on the physical performance of male Polish basketball players aged 13 to 15 years. *Scientific Reports*, 11(1), 22019. <https://doi.org/10.1038/s41598-021->

BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ
01401-4

Gülü, M., Yagin, F. H., Yapici, H., Irandoust, K., Dogan, A. A., Taheri, M., Szura, E., Barasinska, M., & Gabrys, T. (2023). Is early or late biological maturation trigger obesity? A machine learning modeling research in Turkey boys and girls. *Frontiers in Nutrition*, 10, 1139179. <https://doi.org/10.3389/fnut.2023.1139179>

Hall, T. R. (2014). *Prediction of athletic injury with a functional movement screen™* (Master's thesis, East Carolina University). <https://thescholarship.ecu.edu/handle/10342/4569>

Kaya, E., Emlek, B., Uğurlu, D., Ünver, R., & Yapıcı, H. (2024). Okul öncesi dönemde hareket eğitiminin motor beceri gelişimine etkilerinin araştırıldığı bir çalışma. *Egzersiz Bilimi ve Fiziksel Aktivite İncelemeleri Dergisi*, 2(2), 30–47. <https://doi.org/10.5281/zenodo.14566348>

Marzouki, H., Sbai, S., Ouergui, I., Selmi, O., Andrade, M. S., Bouhlel, E., ... Knechtel, B. (2023). Effects of biological age on athletic adaptations to combined plyometric and sprint with change of direction with ball training in youth soccer players. *Biology*, 12(1), 120. <https://doi.org/10.3390/biology12010120>

Moore, E., Chalmers, S., Milanese, S., & Fuller, J. T. (2019). Factors influencing the relationship between the functional movement screen and injury risk in sporting populations: A systematic review and meta-analysis. *Sports Medicine*, 49, 1449–1463. <https://doi.org/10.1007/s40279-019-01126-5>

Öztürk, B., & Sangün, L. (2023). Futbolcularda fonksiyonel hareket analiz skorları ile koşu performansları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 21(4), 1–10. <https://doi.org/10.33689/spormetre.1247799>

Saç, A., & Çolak, H. (2019). Adolesan basketbolcularda biyolojik olgunlaşma düzeyi ve antropometrik, fizyolojik özelliklerde yaşa bağlı farklılıklar. *Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi*, 10(3), 208–222.

<https://doi.org/10.17155/omuspd.520902>

Sawczyn, M. (2020). Effects of a periodized functional strength training program (FST) on Functional Movement Screen (FMS) in physical education students. *Physical Education of Students*, 24(3), 162–167. <https://doi.org/10.15561/20755279.2020.0306>

Söğüt, M., Yapici, H., Luz, G. O., Giudicelli, B., Clemente, F. M., & Doğan, A. (2022). Maturity-associated variations in anthropometry, physical fitness, and sport-specific skills among young male and female futsal players. *Human Movement*, 23(4), 70–76. <https://doi.org/10.5114/hm.2022.108321>

Stapleton, D. T., Boergers, R. J., Rodriguez, J., Green, G., Johnson, K., Williams, P., ... Vallorosi, J. (2021). The relationship between functional movement, dynamic stability, and athletic performance assessments in baseball and softball athletes. *The Journal of Strength & Conditioning Research*, 35, S42–S50. <https://doi.org/10.1519/JSC.00000000000003781>

Steidl-Müller, L., Hildebrandt, C., Müller, E., & Raschner, C. (2020). Elit genç kayak yarışçılarında bir sezon boyunca fiziksel uygunluk ve antropometrik özelliklerdeki değişikliklerin, biyolojik olgunluk durumunun ve yaralanma riskinin ilişkisi: Prospektif bir çalışma. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 17(1), 364. <https://doi.org/10.3390/ijerph17010364>

Sweeney, L., Taylor, J., & MacNamara, Á. (2023). Push and pull factors: Contextualising biological maturation and relative age in talent development systems. *Children*, 10(1), 130. <https://doi.org/10.3390/children10010130>

Turgut, A., & Yapici, H. (2023). Biyolojik olgunluğun ve göreceli yaştan genç futsal oyuncularının fiziksel zindeliği ve spora özgü becerileri üzerindeki etkilerinin araştırılması. *ROL Spor Bilimleri Dergisi*, 396–413. <https://doi.org/10.5281/zenodo.8415208>

Usluer, Ş. N., Aktuğ, Z. B., İbiş, S., & Aka, H.

BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ

(2021). Düzeltici egzersizlerin fonksiyonel hareket ekranı testi ve motor beceriler üzerine etkisi. *İnsan Bilimleri Dergisi*, 18(3), 390–399. <https://doi.org/10.14687/jhs.v18i3.6154>

Wik, E. H. (2022). Üst düzey gençlik futbolu (futbol)’nda büyüme, olgunlaşma ve yaralanmalar: Mini bir inceleme. *Frontiers in Sports and Active Living*, 4, 975900. <https://doi.org/10.3389/fspor.2022.975900>

Worthman, C. M., Dockray, S., & Marceau, K. (2019). Puberty and the evolution of developmental science. *Journal of Research on Adolescence*, 29(1), 9–31. <https://doi.org/10.1111/jora.12411>

Yapıcı, H., Uğurlu, D., Güllü, M., Emlek, B., & Doğan, A. A. (2022). Çocuklarda 12 haftalık hareket eğitimi programının morfolojik özellikler ve motor gelişim açısından değerlendirilmesi: 7–9 yaş arası çocuklarda bir araştırma. *Eczacılık Negatif Sonuçları Dergisi*, 13, 780–788.

<https://doi.org/10.47750/pnr.2022.13.S01.97>

Yapıcı, H., Gulu, M., Yagin, F. H., Eken, O., Gabrys, T., & Knappova, V. (2022). Exploring the relationship between biological maturation level, muscle strength, and muscle power in adolescents. *Biology*, 11(12), 1722. <https://doi.org/10.3390/biology11121722>

Yıldırım, A. M., & Çar, B. (Yıl yok). 8 Haftalık yüzme antrenmanlarının fonksiyonel hareket analizleri üzerine etkisinin araştırılması. *Burdur Mehmet Akif Ersoy University Journal of Sports Sciences*, 2(2), 27–39. <https://doi.org/10.70701/makusbd.1542602>

Zemková, E., & Zapletalová, L. (2022). The role of neuromuscular control of postural and core stability in functional movement and athlete performance. *Frontiers in Physiology*, 13, 796097. <https://doi.org/10.3389/fphys.2022.796097>

Corresponding Author Information

Author Name Surname: Döndü UĞURLU

Institution: Kırıkkale Üniversitesi

Address: Kırıkkale Üniversitesi (Spor Bilimleri Fakültesi)

Orcid Numarası: Orcid Number: 0000-0002-9153-8900

This article is licensed under a Creative Commons Attribution 4.0 International license.

Mantar Yönetim Tarzının Bilgi Paylaşımı Üzerine Etkisi: Tematik Analiz**ARASTIRMA MAKALESİ**Reha BOZGÜNEY¹ A-B-C-E, Abdullah Yavuz AKINCI¹B-C-D¹Süleyman Demirel Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi Isparta / Türkiye,
reha.bozguny@gmail.com**Yazar Katkı Oranı:**

- A) Çalışmanın Tasarımı
- B) Veri Toplama
- C) Verilerin Analizi
- D) Makale Yazımı
- E) Eleştirel Okuma

Gönderim Tarihi:

7 Mayıs 2025

Kabul Tarihi:

30 Haziran 2025

Çevrimiçi Yayın Tarihi:

30 Haziran 2025

e-ISSN: 3023-5359**Doi Number:**

10.70701/makusbd.1694771

ÖZET

Bu çalışma, Spor Bilimleri Fakültelerinde görev yapan akademisyenlerin deneyimlerinden yola çıkarak, “mantar yönetim tarzının” bilgi paylaşımı üzerindeki etkisini tematik analiz yöntemiyle incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırmada, mantar yönetim tarzı ve bilgi paylaşımı kavramları bağlamında örgütsel yapıya yönelik gerçekçi bir bakış açısı sunulması hedeflenmiştir. Çalışmanın evrenini Türkiye'deki Spor Bilimleri Fakültelerinde görev yapan akademisyenler oluşturmaktadır. Katılımcıların belirlenmesinde amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme tekniği kullanılmış; her akademik unvandan (doktor öğretim üyesi, doçent ve profesör) bireyler çalışma grubuna dâhil edilmiştir. Araştırmada nitel veri toplama tekniklerinden yararlanılmış ve yarı yapılandırılmış görüşme yöntemi uygulanmıştır. Görüşme formu, araştırmacılar tarafından geliştirilmiş ve uzman görüşleri doğrultusunda son hâline getirilmiştir. Araştırma bulguları, Spor Bilimleri Fakültelerinde bilgi akışının çeşitli yapısal ve yönetsel nedenlerle engellendiğini, güven eksikliği ve iletişim kopukluklarının akademik üretkenlik üzerinde olumsuz etkiler yarattığını göstermektedir. Ayrıca bilgi paylaşımındaki eşitsizliklerin, takım ruhunu zayıflatmış ve çalışanlar arasında adalet algısının bozulmasına neden olduğu belirlenmiştir. Bu durumun, kurumsal verimliliği düşürdüğü ve çalışan motivasyonunu olumsuz etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. Araştırma kapsamında geliştirilen stratejik öneriler; örgütsel şeffaflığın artırılması, yatay iletişim kanallarının güçlendirilmesi, bilgi paylaşımının performans değerlendirme süreçlerine entegre edilmesi ve mentorluk sistemlerinin yaygınlaştırılması gerekliliğine işaret etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Mantar Yönetim Tarzı, Bilgi Paylaşımı, Akademik Üretkenlik, Spor Bilimleri Fakülteleri, İletişim Kopukluğu.

The Effect of Mushroom Management Style on Knowledge Sharing: Thematic Analysis**Abstract**

This study aims to examine the impact of the "mushroom management style" on knowledge sharing among academicians working in Faculties of Sport Sciences through a thematic analysis approach. The research seeks to provide a realistic perspective on organizational structures in the context of mushroom management style and knowledge sharing. The study population consists of academicians employed in Sport Sciences Faculties in Turkey. Purposeful sampling, specifically criterion sampling, was employed to select participants, ensuring representation across academic ranks (assistant professor, associate professor, and professor). Qualitative data were collected using a semi-structured interview technique. The interview form was developed by the researchers and finalized based on expert feedback. Findings reveal that information flow within Sport Sciences Faculties is hindered by various structural and managerial factors, with a lack of trust and communication breakdowns negatively affecting academic productivity. Furthermore, inequalities in knowledge sharing were found to weaken team spirit and impair perceptions of fairness among staff. These issues lead to decreased organizational efficiency and diminished employee motivation. Strategic recommendations emphasize the need to enhance organizational transparency, strengthen horizontal communication channels, integrate knowledge sharing into performance evaluation systems, and expand mentoring programs.

Key Words: Mushroom Management Style, Information Sharing, Academic Productivity, Sports Science Faculties, Communication Breakdown

Giriş

Türkiye’de spor eğitimi alanında faaliyet gösteren kurum sayısı giderek artmakta olup, güncel verilere göre ülke genelinde 104 spor eğitimi veren fakülte ve yüksekokul bulunmaktadır. Bu geniş akademik yapı, spor bilimleri alanındaki bilgi paylaşımı ve yönetim süreçlerinin incelenmesi açısından önemli bir araştırma evreni oluşturmaktadır (Altın ve ark, 2022)

Bilgi paylaşımı, akademik kurumların sürdürülebilirliği, bilimsel üretkenliği ve kurumsal verimliliği açısından temel bir faktördür. Özellikle üniversitelerde yürütülen disiplinlerarası çalışmalar, araştırma projeleri ve eğitim-öğretim faaliyetlerinin etkili biçimde yürütülebilmesi, örgüt içindeki açık iletişim ve bilgi akışına bağlıdır (Nonaka & Takeuchi, 1995; Davenport & Prusak, 1998). Bu bağlamda, bilgi paylaşımının teşvik edilmesi, sadece bireysel akademik başarıyı değil, aynı zamanda kurumsal inovasyonun gelişmesini de desteklemektedir (Wang & Noe, 2010).

Spor bilimleri fakülteleri, disiplinlerarası yapıları, uygulamalı eğitime dayalı içerikleri ve sahaya dönük iş birlikleri nedeniyle, bilgi paylaşımına yüksek oranda ihtiyaç duyan akademik yapılardır (Ratten, 2020). Bu fakültelerde etkili bir bilgi paylaşımı, hem teorik bilginin pratikle buluşmasını sağlar hem de sporcu sağlığı, performansı ve eğitimi gibi birçok alanda yenilikçi çözümler geliştirilmesine katkıda bulunur. Ancak bilgi paylaşım süreçleri yalnızca bireylerin istekleriyle değil, aynı zamanda örgütsel yapıların ve yönetsel yaklaşımların niteliğiyle de şekillenir (Cabrera & Cabrera, 2005). Bu noktada yönetim tarzlarının bilgi paylaşımı üzerindeki belirleyici etkisi dikkat çekmektedir. Özellikle “Mantar Yönetim Tarzı” (Mushroom Management) olarak adlandırılan ve örgüt üyelerinin bilgi akışından bilinçli olarak uzak tutulduğu, karar süreçlerine katılımlarının sınırlandırıldığı ve genellikle yöneticiler tarafından bilgi kontrolünün tek taraflı olarak yürütüldüğü bir yönetim anlayışı,

akademik kurumlar açısından önemli sorunlara yol açabilir (Greenberg, 1990; Kramer & Tyler, 1996). Bu yönetim tarzı, adını mantarların karanlıkta büyümesinden alır; çalışanların da benzer şekilde "karanlıkta bırakıldığı", bilgiye erişimlerinin kısıtlandığı ve yalnızca görev odaklı yönlendirildiği bir örgütsel iklimi ifade eder (Barker, 1993).

Mevcut literatürde, bilgiye erişimin sınırlandırılmasının örgüt içi güveni azalttığı, çalışan motivasyonunu düşürdüğü ve kurumsal bağlılığı zedelediği gösterilmiştir (Bozeman & Corley, 2004; Bakker et al., 2011). Ancak bu bulguların akademik bağlamda, özellikle spor bilimleri fakülteleri özelinde nasıl tezahür ettiği henüz yeterince araştırılmamıştır. Bu fakültelerde, akademik personelin hem eğitim-öğretim süreçlerinde hem de uygulamalı projelerde yoğun iş birliği içinde olması beklenmektedir. Ancak bilgi paylaşımının yönetsel düzeyde kısıtlanması, bu iş birliklerini zayıflatmakta, akademik üretkenliği ve kurumsal iklimi olumsuz yönde etkileyebilmektedir (Yıldız & Arslan, 2022).

Bu çalışmanın amacı, spor bilimleri fakültelerinde görev yapan akademisyenlerin deneyimleri üzerinden, mantar yönetim tarzının bilgi paylaşımı üzerindeki etkilerini nitel yöntemle incelemektir. Literatürde genellikle özel sektör veya genel kamu yönetimi bağlamında ele alınan bu yönetim tarzının, akademik yapılardaki etkileri sınırlı biçimde değerlendirilmiştir. Bu yönüyle araştırma, spor bilimleri fakültelerine özgü örgütsel dinamikleri dikkate alarak, bilgi paylaşımındaki engellerin, güven eksikliklerinin ve iletişim kopukluklarının etkilerini bütüncül bir bakış açısıyla analiz etmeyi amaçlamaktadır.

Çalışma bulgularının, şeffaflık, güven ve yatay iletişim esaslı bir akademik yönetim kültürünün inşasına katkı sunması ve spor bilimleri fakültelerinde daha demokratik ve katılımcı yönetim modellerinin geliştirilmesi yönünde öneriler sağlaması düşünülmektedir.

Yöntem

Bu çalışmada nitel araştırma yöntemleri benimsenmiş olup, veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Nitel araştırmalar, nicel araştırmalardan farklı olarak, genellikle sürecin kendisine ve bireylerin yaşantılarına dair anlamların derinlemesine anlaşılmasına odaklanır (Yılmaz & Altinkurt, 2011). Bu bağlamda çalışmada, katılımcıların yaşadıkları deneyimlerin özünü anlamaya yönelik fenomenolojik desen tercih edilmiştir.

Fenomenoloji, bireylerin belirli bir olguyu nasıl algıladıklarını ve deneyimlediklerini anlamayı amaçlayan bir araştırma desendir. Bu yaklaşım, katılımcıların kendi bakış açılarıyla yaşantılarına dair anlamları ortaya koymaya çalışır. Araştırmanın temel amacı, belirli bir deneyimin katılımcılar üzerindeki etkilerini ve bu deneyimin onlar tarafından nasıl yorumlandığını derinlemesine analiz etmektir. Bu nedenle fenomenolojik desen, bu çalışmanın doğası ile örtüşmektedir. Veri toplama aracı olarak kullanılan yarı yapılandırılmış görüşmeler, belirli bir çerçeveye sahip olmakla birlikte, katılımcıların düşüncelerini serbestçe ifade edebilecekleri bir esneklik de sağlar. Bu yönüyle, hem araştırmacıya yönlendirme imkânı sunar hem de katılımcının derinlemesine açıklamalar yapmasına olanak tanır (Yıldırım & Şimşek, 2003). Yarı yapılandırılmış görüşmelerin, katı yapıyla tam yapılandırılmış görüşmeler ile sınırsız esneklik içeren yapılandırılmamış görüşmeler arasında dengeli bir yapıya sahip olması, araştırmanın ihtiyaç duyduğu esnekliği ve derinliği sağlamada etkili olmuştur. Bu doğrultuda, fenomenolojik desen ve yarı yapılandırılmış görüşme tekniği birlikte ele alınarak, katılımcıların yaşantılarındaki anlamları derinlemesine ortaya koymaya yönelik kapsamlı ve nitelikli veri toplanması hedeflenmiştir.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunun belirlenmesinde, amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Ölçüt

örnekleme, örneklemin problemle ilgili olarak belirlenen niteliklere sahip kişiler, olaylar, nesneler ya da durumlardan oluşturulmasıdır (Büyüköztürk ve ark, 2009). Araştırmada, uygulamanın yapılacağı kurumların seçiminde araştırmacılar tarafından belirlenen temel ölçüt, Mantar Yönetim Tarzı'nın etkilerini en fazla hisseden ve bu tarzı deneyimleyen katılımcıların bulunduğu kurumların seçilmesidir. Çünkü bu çalışmada, katılımcıların Mantar Yönetim Tarzı'na ilişkin görüş ve gözlemleri belirlenmeye çalışılmaktadır. Mantar Yönetim Tarzı, her kurumda yaşanan genel yönetim ve iletişim sorunlarından farklı bir durumu ifade etmektedir. Bu nedenle, durumu doğru bir şekilde betimleyebilmek için, bu tarzın olumsuz etkilerini yaşayan ve bilgi paylaşımı konusunda zorluklar yaşayan katılımcılar araştırma grubuna dahil edilmiştir.

Demografik bilgi formu

	K1	K2	K3	K4	K5	K6	K7	K8	K9	K10
Cinsiyet	Erkek	Erkek	Kadın	Erkek	Kadın	Kadın	Kadın	Erkek	Erkek	Erkek
Yaş	44	48	43	51	37	45	32	58	54	39
Eğitim	Doktora	Doktora	Doktora	Doktora	Doktora	Doktora	Doktora	Doktora	Doktora	Doktora
Kıdem Yılı	12	17	16	24	9	18	5	25	22	8
Medeni Hali	Evli	Evli	Evli	Bekar	Evli	Bekar	Evli	Evli	Evli	Evli

Katılımcıların demografik bilgileri, cinsiyet, yaş, eğitim durumu, kıdem yılı ve medeni hal gibi beş ana başlık altında toplanmıştır. Katılımcıların cinsiyet dağılımı, 10 kişilik grup içinde 6 erkek ve 4 kadından oluşmaktadır. Yaş aralığı ise 32 ile 58 yıl arasında değişmektedir. Katılımcıların tamamı doktora seviyesinde eğitim almış ve yükseköğrenim düzeyine sahip bireylerdir. Kıdem yılı, katılımcılar arasında 5 yıldan 25 yıla kadar değişen bir dağılım göstermektedir. En genç katılımcı 32 yaşında, en yaşlı ise 58 yaşında olup, profesyonel kıdem yılları ise 5 ile 25 yıl

BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ

arasında farklılık göstermektedir. Medeni hal açısından bakıldığında ise, 8 katılımcı evli iken, 2 katılımcı bekar durumundadır.

Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada veri toplamak amacıyla yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Karşılaştırmalı ve derinlemesine analizler elde edebilmek adına, bu görüşme formu; araştırmının temel soruları ve alan yazındaki bulgular göz önünde bulundurularak yapılandırılmıştır. Formda yer alan sorular; yönetim tarzına dair genel değerlendirmeler, bilgi paylaşımı süreçleri, ekip dinamikleri ve iş birliği, akademik üretkenlik ve stratejik gelişim önerileri gibi temalara odaklanmaktadır. Görüşme soruları, araştırmacılar tarafından geliştirilirken, anlaşılır bir dil kullanmaya, çok boyutlu ve yönlendirici ifadelerden kaçınmaya dikkat edilmiştir (Bogdan & Biklen, 1992; Yılmaz & Altinkurt, 2011). Görüşme formunun araştırmının amaçlarına uygunluğu, kavranabilirliği ve pratikteki uygulanabilirliği, alan uzmanlarının görüşleri doğrultusunda değerlendirilmiş ve öneriler doğrultusunda gerekli düzenlemeler yapılmıştır. İkinci aşamada, bir akademisyenle ön uygulama gerçekleştirilmiş ve herhangi bir aksaklıkla karşılaşmadığı görülmüştür. Çalışmanın inandırıcılığını ve iç geçerliğini artırmak amacıyla; uzman görüşleri alınmış, katılımcı doğrulaması yapılmış ve görüşmelerde uzun süreli etkileşim kurulmuştur. Ayrıca, toplanan verilerin analizinden elde edilen bulguların tutarlılığı düzenli olarak kontrol edilerek, görüşme formunun kavramsal çerçevesiyle uyumlu olup olmadığı değerlendirilmiştir. Görüşmeler sırasında, biri görüşmeyi yöneten, diğeri süreci gözlemleyen iki araştırmacı görev almıştır. Gözlemci, gerektiğinde süreci derinleştirmek amacıyla ek sorular sormuş ya da açıklama istemiştir. Bu yöntemle veri kayıpları en aza indirilmiş ve toplanan bilgilerin araştırma sorularıyla örtüşmesi sağlanmaya çalışılmıştır.

Araştırmının dış geçerliliğini(aktarılabirliğini) güçlendirmek için; araştırma süreci, kullanılan yöntemler ve uygulama basamakları ayrıntılı biçimde betimlenmiştir. Bu kapsamda, araştırmının modeli, katılımcı profili, veri toplama süreci ve verilerin analiz yöntemleri açık bir şekilde ortaya konmuştur.İç güvenilirliği (tutarlılığı) sağlamak amacıyla, elde edilen bulgular doğrudan, yorum yapılmaksızın verilmiştir. Görüşmelerden elde edilen veriler, hem araştırmacılar hem de nitel araştırmalar konusunda deneyimli bir akademisyen tarafından ayrı ayrı kodlanmış, sonrasında bu kodlamalar karşılaştırılarak kodlama tutarlılığı değerlendirilmiştir.Dış güvenilirliği (teyit edilebilirliği) artırmak adına ise; araştırmacıların konumu, araştırma konusu ile ilgili geçmiş deneyimleri, katılımcı profilleri, araştırmının yürütüldüğü sosyal bağlam, kullanılan analiz yaklaşımları ve kavramsal çerçeve hakkında ayrıntılı bilgiler sunulmuştur.

Verilerin Toplanması

Araştırmının verileri, katılımcıların kendilerini özgürce ifade edebilecekleri ve ses kaydı alınmasına imkân tanıyan uygun ortamlarda, katılımcıların belirlediği zaman dilimlerinde toplanmıştır. Görüşme sürecinde, tüm katılımcılara aynı sorular, aynı ifadeler ve benzer tonlamalarla yöneltilmiştir. Görüşmeler sırasında hem ses kayıt cihazı hem de not alma yöntemi birlikte kullanılmıştır. Kayıt altına alınan görüşmeler daha sonra yazılı hale getirilmiş ve çözümlenmiştir. Bu süreç sonunda yaklaşık 20 sayfalık veri elde edilmiştir. İlk aşamada, ses kayıtlarının dökümü yapılmış, dökümlerin doğruluğu kontrol edilmiştir. Ardından, önceden belirlenen temalar doğrultusunda veriler analiz edilerek, doğrudan alıntılarla birlikte bulgular yorumlanmıştır. Verilerin güvenilirliğini artırmak amacıyla, ses kayıtları ve dökümler, araştırma ekibi dışındaki bir araştırmacı tarafından da incelenmiş ve mevcut dökümlerle karşılaştırılmıştır (Uzuner & Çolak, 2004; akt. Yılmaz & Altinkurt, 2011). Bu karşılaştırma sonucunda, dökümler ile kayıtlar arasında küçük çaplı eksiklikler tespit edilmiş ve

BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ
gerekli düzeltmeler yapılmıştır

Verilerin Analizi

Araştırma verilerinin analiz sürecinde betimsel analiz ve içerik analizi yöntemlerinden yararlanılmıştır. Betimsel analiz; elde edilen verilerin, önceden belirlenen temalar doğrultusunda özetlenip yorumlanmasını, katılımcı görüşlerinin çarpıcı şekilde yansıtılabilmesi amacıyla doğrudan alıntılara yer verilmesini ve sonuçların neden-sonuç ilişkileri içerisinde ele alınmasını içeren bir analiz tekniğidir (Yıldırım & Şimşek, 2003). Bu yöntem, üç temel aşama çerçevesinde gerçekleştirilmiştir: verilerin azaltılması, verilerin sunumu ve sonuç çıkarma-doğrulama (Türnüklü, 2000). Alıntı seçiminde ise farklı bakış açılarını yansıtmaya (çarpıcılık), temaya uygunluk (açıklayıcılık), çeşitlilik ve istisnai örnekler gibi ölçütler göz önünde bulundurulmuştur (Ünver ve ark., 2010).

Formlar aracılığıyla toplanan veriler ilk olarak Office programına aktarılmış, birkaç kez okunarak ön kodlamalar yapılmıştır. Ardından benzer kodlar bir araya getirilerek MAXQDA yazılımı kullanılarak temalar (kategoriler) oluşturulmuş ve hem betimsel hem de içerik analizi gerçekleştirilmiştir. İçerik analizinin güvenilirliğini değerlendirmek amacıyla kodlayıcılar arası tutarlılık dikkate alınmıştır. Görüşmelerin yazılı dökümleri tamamlandıktan sonra, görüşme sorularına dayalı bir kodlama anahtarı geliştirilmiştir. Bu anahtarın güvenilirliğini test etmek için rastgele seçilen iki görüşme dökümü çoğaltılarak bağımsız araştırmacılar tarafından, hazırlanan kodlama anahtarı kullanılarak ayrı ayrı değerlendirilmiştir. Değerlendirme sürecinde, her araştırmacı kendi analizine göre uygun gördüğü yanıtı anahtarda işaretlemiş ve bu işaretlemeler "Görüş Birliği" ya da "Görüş Ayrılığı" şeklinde sınıflandırılmıştır. Aynı seçeneklerin işaretlenmesi görüş birliği, farklı seçeneklerin işaretlenmesi ise görüş ayrılığı olarak değerlendirilmiştir. Kodlamalar arası uyumu ölçmek için Miles ve Huberman (1994) tarafından önerilen uyuşum yüzdesi formülü

kullanılmıştır:

$$\text{Güvenirlilik} = \frac{\text{Görüş Birliği}}{\text{Görüş Birliği} + \text{Görüş Ayrılığı}} \times 100$$

Yıldırım ve Şimşek'e (2003) göre, %70 ve üzeri uyuşum yüzdesi, kodlamaların güvenilirliği için yeterli kabul edilmektedir. Bu çalışmada yapılan hesaplamalara göre; birinci soru için uyuşum oranı %74, ikinci soru için %82, üçüncü soru için %87, dördüncü soru için %85 ve beşinci soru için %83 olarak bulunmuştur. Bu oranlar, analizlerin güvenilirliğinin yeterli düzeyde olduğunu göstermektedir. Elde edilen veriler doğrultusunda belirlenen tema ve alt temalar Tablo 2'de sunulmuştur

BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ

Bulgular**Tablo 2. Verilerin Analizi Sonucu Ortaya Çıkan Temalar**

Tema No	Tema Adı	Açıklama
1	Bilgi Akışının Engellenmesi	Bilgi sadece üst yönetimde tutuluyor, çalışanlara geç ulaşmıyor ya da hiç ulaşmıyor.
2	Güven ve İletişim Eksikliği	Yönetimle karşı güven azalıyor, paylaşım yapılmadıkça bireyler içe kapanıyor.
3	Akademik Üretkenliğin Azalması	Bilgi eksikliği yüzünden projeler, yayınlar, iş birlikleri sekteye uğruyor.
4	Yönetim Tarzının Ekip Ruhu Üzerindeki Etkisi	Bilgi paylaşılmadığında takım ruhu gelişmiyor, izolasyon artıyor.
5	Stratejik Gelişim ve Öneriler	Sorunun çözümüne dair öneriler: açık iletişim, dijital platformlar, mentorluk sistemleri, ödüllendirme.

Tablo 2 bu çalışmada belirlenen ana temaları ve her bir temaya ilişkin açıklamaları sunmaktadır. İlk tema olan "Bilgi Akışının Engellenmesi", bilgi akışının yalnızca üst yönetim düzeyinde tutulduğunu, bunun da çalışanlara zamanında veya hiç ulaşmamasına yol açtığını vurgulamaktadır. Bu durum, organizasyonel verimliliği olumsuz etkilemektedir. İkinci tema, "Güven ve İletişim Eksikliği", yönetimle çalışanlar arasındaki güvenin azaldığını ve bilgi paylaşımının yapılmadığı durumlarda bireylerin içe kapanmasına yol açtığını göstermektedir. Bu

güven eksikliği, çalışanlar arasında etkili iletişimi engelleyerek, organizasyonel bağları zayıflatmaktadır. Üçüncü tema, "Akademik Üretkenliğin Azalması", bilgi eksikliklerinin projeleri, yayınları ve iş birliklerini sekteye uğratarak organizasyonun akademik üretkenliğini olumsuz şekilde etkilediğini ortaya koymaktadır. Dördüncü tema, "Yönetim Tarzının Ekip Ruhu Üzerindeki Etkisi", bilgi paylaşılmadığında takım ruhunun gelişemediğini ve çalışanlar arasında izolasyonun arttığını açıklamaktadır. Son olarak, "Stratejik Gelişim ve Öneriler" başlığı altında, bu sorunların çözülmesine yönelik öneriler sunulmaktadır. Bu öneriler, açık iletişimin teşvik edilmesi, dijital platformların etkin kullanımı, mentorluk sistemlerinin oluşturulması ve ödüllendirme mekanizmalarının geliştirilmesini kapsamaktadır.

Bilgi Akışının Engellenmesi

Katılımcılar, organizasyondaki bilgi akışının engellenmesi durumunun, genellikle bilgi paylaşımının birinci elden değil, yukarıdan aşağıya doğru yapılması gerektiğine dair yanlış bir algıdan kaynaklandığını belirtmişlerdir. K1'in ifade ettiği gibi, sistem çoğu zaman bilginin hiç ulaşmadığı bir yapıya sahiptir. Ayrıca, K6'nın belirttiği gibi, yönetim, yeni açılan yurtdışı iş birliklerini çalışanlarla paylaşmamaktadır, bu da organizasyon içindeki şeffaflık eksikliğine işaret etmektedir. K10'da ise performans değerlendirme kriterlerinin şeffaf bir şekilde paylaşılmaması, çalışanlar arasında bilgiye dayalı adalet anlayışının zedelenmesine yol açmaktadır. Bu durum, organizasyonel şeffaflığın eksikliğinin, bilgi akışının engellenmesinin ve çalışanlar arasındaki güvenin azalmasının bir sonucu olarak karşımıza çıkmaktadır.

Güven ve İletişim Eksikliği

Katılımcılar, özellikle yönetimle olan ilişkilerde güven eksikliğini ve bilgi paylaşımının yeterli

BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ

olmamasını vurgulamışlardır. K3'ün belirttiği gibi, organizasyondaki bilgi paylaşımı yerine, bilgiyi saklama kültürü, güvenin zedelenmesine neden olmaktadır. K8'de, bir takım üyesinin duyduğu gelişmelerin diğer takım üyelerine aktarılmaması, iletişim kopukluğuna yol açmaktadır ve bu durum organizasyonel bağların zayıflamasına sebep olmaktadır. K7'de belirtildiği gibi, bu tarz çalışma düzeni genellikle çalışanların ne yaptıklarını tam olarak bilmemelerine ve böylece verimli bir işbirliğinin önüne geçilmesine yol açmaktadır. İletişim eksiklikleri, çalışanlar arasında güvensiz bir ortam oluşturmakta ve iş verimliliğini olumsuz yönde etkilemektedir.

Akademik Üretkenliğin Azalması

Katılımcılar, organizasyonel iletişim eksikliklerinin özellikle akademik üretkenlik üzerinde önemli bir etkisi olduğunu belirtmişlerdir. K2'de ifade edildiği gibi, spor bilimleri gibi hızla gelişen bir alanda bilgi eksiklikleri, akademik üretkenliği yavaşlatmaktadır. K4'te de, veriye ulaşamamak ve gerekli bilgilere erişimin kısıtlanması nedeniyle birlikte üretim yapılamadığından bahsedilmektedir. K5'te belirtilen görüş, genç akademisyenlerin gerekli bilgilere zamanında ulaşamaması nedeniyle bu bilgileri ancak sonradan, tesadüfen öğrenmelerinin yaygın olduğuna işaret etmektedir. Bu durum, akademik iş birliği ve verimli çalışma ortamlarının oluşmaması için önemli bir engel teşkil etmektedir.

Takım Ruhu ve Eşitsizlik

Takım ruhunun oluşmaması ve eşitsizlik algısı, bilgi paylaşımındaki dengesizliklerden kaynaklanan önemli bir sorundur. K2'nin belirttiği gibi, bilgi paylaşımının kısıtlı olması takımda dayanışma ve birlikteliğin önüne geçmektedir, bu da ekip ruhunun oluşmasını engellemektedir. K5'te, sadece belli kişilerin bilgilendirildiği durumlar söz konusu olup, bu da diğer takım üyelerinde dışlanmışlık hissi

yaratmaktadır. Ayrıca K9'da, bu tür bir çalışma düzeninde çalışanların yalnızca emir alan kişiler gibi hissettiği ve takım çalışmalarına aktif katılım göstermediği ifade edilmiştir. Bu durum, organizasyondaki eşitsizlik ve adaletsizlik algısını pekiştirmekte ve çalışanların motivasyonunu olumsuz etkileyebilmektedir.

Stratejik Öneriler

Katılımcılar, organizasyondaki bilgi akışındaki eksikliklerin giderilmesi için çeşitli stratejik önerilerde bulunmuşlardır. K1'e göre, organizasyonun bilgiyi saklamak yerine açıkça paylaşmayı bir ilke haline getirmesi gerekmektedir. K2'de ise, dikey hiyerarşi yerine yatay iletişimi teşvik eden bir yapı kurulmasının gerekliliği vurgulanmıştır. Bu, bilgi paylaşımını daha verimli hale getirebilir ve organizasyonel şeffaflığı artırabilir. K6'da performans değerlendirme sistemlerine bilgi paylaşımının bir kriter olarak eklenmesi gerektiği belirtilmiştir, bu da bilgi paylaşımını ödüllendirici bir mekanizma haline getirebilir. K4'te ise mentorluk sistemlerinin geliştirilmesi gerektiği ifade edilmiştir; bu, bilgi transferini daha etkili hale getirebilir ve genç akademisyenlerin deneyimli kişilerden öğrenmelerini sağlayabilir. Son olarak, K10'da, kurumsal olarak yönetim biçimi üzerine geri bildirim alınması gerektiği belirtilmiştir. Bu tür geri bildirimler, organizasyondaki iletişim eksikliklerini ve diğer problemleri tespit etmeye yardımcı olabilir.

Tartışma ve Sonuç

Bu araştırma, özellikle Türkiye'deki Spor Bilimleri Fakültelerinde bilgi paylaşımı süreçlerinin nasıl şekillendiğini analiz ederek bu kurumsal yapılar içinde iletişim, güven ve üretkenlik ilişkisini ortaya koymaktadır. Spor Bilimleri Fakülteleri; çok disiplinli yapıları, uygulama ağırlıklı programları ve hem akademik hem de saha temelli bilgi üretimleri nedeniyle yoğun bir bilgi paylaşımı gereksinimi duymaktadır. Ancak araştırma, bu fakültelerde

BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ

hiyerarşik bilgi akışı, yönetsel kapalılık ve eşitsizlik algısının yaygın olduğunu ortaya koyarak, akademik verimliliğin neden istenilen düzeyde gerçekleşmediğini açıklamada önemli bir boşluğu dolduracağı varsayılmaktadır.

Bu bağlamda, çalışma spor bilimleri alanında ilk kez “mantar yönetim tarzı” gibi kavramların ampirik verilerle analiz edildiği nadir çalışmalardan biri olarak literatüre katkı sunmaktadır. Yükseköğretimde kalite, akreditasyon ve kurumsal gelişim süreçlerinin öne çıktığı bu dönemde, iç iletişim ve bilgi yönetimi gibi alanlarda yapılacak iyileştirmelerin, sadece akademik performansa değil aynı zamanda öğrenci başarısına, topluma katkıya ve uluslararasılaşmaya da katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Bilgi Akışının Engellenmesi

Katılımcılar, bilgi paylaşımının genellikle hiyerarşik yapılanmalar içinde sınırlı tutulduğunu ve bu yüzden bilgiye erişimin ciddi anlamda kısıtlandığını belirtmişlerdir (K1). Bu içerimsizlik, şeffaflık ve güvenin azalmasına yol açmaktadır. K6’da yurtdışı iş birliklerinin paylaşılmaması, K10’da performans kriterlerinin gizli tutulması gibi örnekler kurumsal adalet duygusunun zedelenmesine neden olmaktadır. Bu bulgular, Yukl (2010) tarafından şeffaflığın güveni artırdığı varsayımıyla uyumludur. Ayrıca Artyukhova ve ark. (2024), üniversitelerde iç iletişimde şeffaflığın güven ve hesap verme beklentisine hizmet ettiğini belirtmiştir.

Güven ve İletişim Eksikliği

Katılımcılar, bilgi saklama kültürünün güveni zedelediğini ve bu durumun çalışanlar arasında iletişim kopukluklarına yol açtığını belirtmişlerdir (K3, K7, K8). Kassing’in (2011) görüşleriyle paralel biçimde, bilgi paylaşımındaki tikanıklıkların güveni olumsuz etkilediği, Kramer & Tyler (1996) tarafından ise bu eksikliğin iş birliği ruhunu zayıflattığı vurgulanmıştır. Bu yapı, spor bilimleri içinde de

gözle görülür biçimde kolektif çalışmayı zayıflatmaktadır.

Akademik Üretkenliğin Azalması

Bulgular, bilgi akışındaki engellerin doğrudan akademik üretkenlik üzerinde olumsuz etki yarattığını göstermektedir. K2’de spor bilimleri gibi hızla değişen alanlarda bilgi eksikliğinin akademik süreçleri yavaşlattığı vurgulanmıştır. Ayrıca Mehrabi Darehyadegari ve ark. (2024), spor organizasyonlarında bilgi paylaşımının inovatif davranışı ve üretkenliği olumlu etkilediğini ampirik olarak ortaya koymuştur. Bozeman & Corley (2004) ve Hara et al. (2003) de benzer ilişkiyi destekleyici şekilde raporlamıştır.

Takım Ruhu ve Eşitsizlik Algısı

Katılımcılar, bilgi paylaşımındaki eşitsizliğin takım ruhunu zayıflattığını ve çalışanlar arasında dışlanmışlık algısı geliştirdiğini belirtmiştir (K2, K5, K9). Bu durum Leventhal (1980) ve Greenberg (1990)’ın eşitsizlik ve adalet duygusunun motivasyon üzerindeki etkilerine uygun şekilde yorumlanabilir. Ayrıca spor odaklı bilgi paylaşımında adalet algısının ekip performansını doğrudan etkilendiği güncel bulgular da bulunmaktadır.

Stratejik Öneriler

Bulgular, bilgi paylaşımının artırılması için çeşitli stratejiler sunmaktadır. Yatay iletişim, K6’ya göre performans kriterlerine bilgi paylaşımı eklenmeli (Bakker et al., 2011). Mentorluk sistemleri, K4’te önerilen yeni akademisyenlere yönelik yapıların kurulması, bilgi akışını destekleyecek (Mehrabi Darehyadegari et al., 2024). Geri bildirim mekanizmaları, K10’daki öneri, kurumun zayıf yönlerini açığa çıkarabilir. Artyukhova ve ark. (2024), iç iletişimde şeffaflık ve düzenli geri bildirim sistemlerinin güven ve aidiyet oluşturduğunu tespit etmişlerdir.

BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ Sonuç

Bu çalışma, spor bilimleri fakültelerinde bilgi akışındaki engellerin, güven eksikliklerinin, iletişimdeki kopuklukların ve akademik üretkenlikteki düşüşlerin organizasyonel verimlilik ve çalışan memnuniyeti üzerindeki olumsuz etkilerini kapsamlı şekilde incelemiştir. Katılımcıların ifadeleri, bilgi akışının şeffaf olmayan, tek yönlü ve hiyerarşik bir yapıda gerçekleştiğini; bunun da hem bireysel hem kolektif düzeyde akademik gelişimi engellediğini göstermektedir.

Araştırma, aynı zamanda organizasyonel yapıların daha verimli hale getirilmesine yönelik stratejik çözüm önerileri sunmakta ve bilgi paylaşımının artırılmasının, yatay iletişimin teşvik edilmesinin ve mentorluk gibi uygulamaların yaygınlaştırılmasının kurumsal bağlılığı ve üretkenliği artırabileceğini önermektedir. Böylece bu çalışma, sadece teorik bir katkı değil, aynı zamanda yükseköğretim kurumları için uygulamaya dönük bir yol haritası da sunacağı düşünülmektedir.

Kaynaklar

Altın, M., Bozgüney, R., Üzgü, MA ve Denктаş, M. (2022). Beden eğitimi ve spor yüksekokulları (BESYO) ve spor bilimleri fakülteleri (SBF) özel yetenek sınavlarının incelenmesi ve değerlendirilmesi. *Gençlik Araştırmaları Dergisi*, 10 (28), 131-154.

Bakker, A. B., Demerouti, E., & Verbeke, W. (2011). Using the Job Demands-Resources model to predict burnout and performance. *Human Resource Management*, 50(1), 51-75.

Artyukhova, N., Churikanova, O., & Bliumska-Danko, K. (2024). *University Leadership: Transparency in Communication with External Stakeholders*

Bakker, A. B., Tims, M., & Derks, D. (2011). Proactive personality and job performance: The role of job crafting and work engagement. *Human Relations*, 64(2), 135-157. <https://doi.org/10.1177/0018726710365092>

Bogdan, R. C., & Biklen, S. K. (1992). *Qualitative research for education: An introduction to theory and methods* (2nd ed.). Allyn and Bacon.

Bozeman, B., & Corley, E. (2004). Scientists' collaboration strategies: Implications for research productivity. *Social Studies of Science*, 34(4), 629-650.

Bozeman, B., & Corley, E. (2004). Scientists' collaboration strategies: Implications for scientific and technical human capital. *Research Policy*, 33(4), 599-616. <https://doi.org/10.1016/j.respol.2004.01.008>

Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2009). Örneklem Yöntemleri Bilimsel Araştırma Yöntemleri Kitabı Sunusu,

Cabrera, Á., & Cabrera, E. F. (2005). Fostering knowledge sharing through people management practices. *The International Journal of Human Resource Management*, 16(5), 720-735. <https://doi.org/10.1080/09585190500083020>

Davenport, T. H., & Prusak, L. (1998). *Working knowledge: How organizations manage what they know*. Harvard Business Press.

Greenberg, J. (1990). Organizational justice: Yesterday, today, and tomorrow. *Journal of Management*, 16(2), 399-432.

Hara, N., Solomon, P., Kim, S., & Shachaf, P. (2003). Information and knowledge sharing: The role of interorganizational information systems. *Information Technology & People*, 16(1), 55-72.

Kassing, J. W. (2011). *Workplace bullying: Communication and emotional responses*. Taylor

Kramer, R. M., & Tyler, T. R. (1996). *Trust in organizations: Frontiers of theory and research*. Sage Publications.

Leventhal, G. S. (1980). What should be done with equity theory? *Social Exchange: Advances in Theory and Research*, 27, 27-55.

Mehrabi Darehyadegari, M., Alidoust Ghahfaraki, E., Askarian, F., & Dehghan Ghahfarokhi, A. (2024). *Modeling the effect of person-organization fit, transformational leadership and knowledge sharing on innovative behavior in sport organizations*

Men, L. R., & Stacks, D. W. (2013). The impact of organizational communication on organizational commitment: A study of Chinese public relations practitioners. *Public Relations Review*, 39(3), 295-303.

Merriam, S. B. (1988). *Case study research in education: A qualitative approach*. Jossey-Bass.

BURDUR MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ

Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook* (2nd ed.). Sage Publications.

Nonaka, I., & Takeuchi, H. (1995). *The knowledge-creating company: How Japanese companies create the dynamics of innovation*. Oxford University Press.

Ratten, V. (2020). *Sports innovation management*. Routledge.
<https://doi.org/10.4324/9780429356120>

Türnüklü, A. (2000). Eğitim Bilim Araştırmalarında Etkin Olarak Kullanılabilecek Nitel Araştırma Tekniği: Görüşme. Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi, 24, 543-559

Ünver, G., Bümen, N. T. ve Başbay, M. (2010). Ortaöğretim Alan Öğretmenliği Tezsiz Yüksek Lisans Derslerine Öğretim Elemanı Bakışı: Ege Üniversitesi Örneği. Eğitim ve Bilim Dergisi, 155 (35), 63- 77.

Uzuner, M., & Çolak, B. (2004). *Eğitimde yönetim: Teoriler, yaklaşımlar ve uygulamalar*. Nobel Yayın Dağıtım.

Wang, S., & Noe, R. A. (2010). Knowledge sharing: A review and directions for future research. *Human Resource Management Review*, 20(2), 115–131.
<https://doi.org/10.1016/j.hrmr.2009.10.001>

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2003). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Seçkin Yayınları

Yıldız, S. M., & Arslan, D. (2022). Akademik personelin örgütsel sessizlik düzeylerinin nedenleri: Spor bilimleri fakülteleri üzerine bir araştırma. *Spor Bilimleri Dergisi*, 33(1), 15–30.
<https://doi.org/10.47449/sbd.1120640>

Yılmaz, K. ve Altinkurt, Y. (2011). Göreve Yeni Başlayan Özel Dershane Öğretmenlerinin Kurumların- daki Çalışma Koşullarına İlişkin

Görüşleri. Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri, 11 (2), 635-650.

Yukl, G. (2010). *Leadership in organizations* (7th ed.). Pearson.

Sorumlu Yazar Bilgileri

Yazar Adı Soyadı: Reha BOZGÜNEY

Kurumu: Süleyman Demirel Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi, Isparta / Türkiye

Adres: Süleyman Demirel Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi, Doğu Yerleşkesi, Atatürk Spor Salonu
Isparta Türkiye

Orcid Numarası: 0000-0003-3873-8054

Bu makale Creative Commons Attribution 4.0 Uluslararası lisansı ile lisanslanmıştır.